

**SUBOTIČKA
DANICA**

**KALENDAR
2017.**

SUBOTIČKA DANICA

**Kalendar
za 2017. godinu**

SD

Subotica, 2016.

SUBOTIČKA DANICA
kalendar za 2017. godinu
godište XCVI.

Uredničko vijeće:

vlč. Josip Štefković, Stjepan Beretić, mr. sc. Ervin Čeliković,
Katarina Čeliković, Franjo Ivanković, Vesna Huska,
Dragan Muharem, mr. sc. Mirko Štefković i Željka Zelić

Objavljuje:

Katoličko društvo
„Ivan Antunović“, Subotica

Glavni i odgovorni urednik:

Stjepan Beretić
24000 Subotica, Harambašićeva 7

Lektura:

Katarina Čeliković

Korektura:

Željka Zelić

Tehnički urednik:

mr. sc. Ervin Čeliković

Tisak:

Štamparija „Printex“
24000 Subotica, Segedinski put 86

Subotica, 2016.

zkvh.org.rs

*Papa Franjo,
poglavnik Katoličke crkve*

Siječanj – Januar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

N 1 NOVA GODINA, MARIJA BOGORODICA
 P 2 Bazilije, Grgur Nazijanski
 U 3 Ime Isusovo, Geneveva, Anastazija S.
 S 4 Dafroza, Angela F., Borislava
 Č 5 Telesfor, Emilijan, Miljenko)
 P 6 **BOGOJAVLJENJE (Tri kralja);** Gašpar
 S 7 Rajmund P., Rajko, Zoran
N 8 KRSTENJE GOSPODINOVO, Gospa od brze pom.
 P 9 Julijan, Miodrag, Živko, Alix
 U 10 Agaton, Dobroslav, Grgur X.
 S 11 Honorat, Neven, Higin
 Č 12 Ernest, Tatjana Rimska)
 P 13 Hilarije, Veronika, Radovan
 S 14 Feliks, Srećko, Veco
N 15 2. N.K.G., Pavao pust., Mavro, Anastazija
 P 16 Honorat, Marcel, Oton, Mislav
 U 17 Antun op., Leona, Vojmil, Lavoslav
 S 18 Margareta Ug., Priska, Premila
 Č 19 Mario Kanut, Ljiljana, Marta)
 P 20 Fabijan i Sebastijan
 S 21 Agneza, Janja, Neža, Ines
N 22 3. N.K.G., Vinko đakon, Anastazija, Irena R.
 P 23 Emerencijana, Ema, Vjera, Milko
 U 24 Franjo Saleški, Bogoslav
 S 25 **OBRAČENJE SV. PAVLA AP.,** Ananija
 Č 26 Timotej i Tit, Bogoljub, Tješimir
 P 27 Anđela Merici, Pribislav, Živko
 S 28 Toma Akvinski, Tomislav ●
N 29 4. N.K.G., Valerije, Konstancije, Zdeslav
 P 30 Martina, Gordana, Darinka
 U 31 Ivan Bosco, Saturnin, Marcela

JANUAR 2017. / DECEMBAR 2016. - pravoslavni
N 1 19 28. po D. - Otaca, Sveti muč. Bonifacije
 P 2 20 Sv. Ignjatije Bogon. (Pretpraz. Roždestva)
 U 3 21 Sv. m. Julijana i sv. Petar Kijevski
 S 4 22 Sv. velikomučenica Anastazija
 Č 5 23 Sv. 10 m. Kritskih (Tucindan)
 P 6 24 Sv. ppm. Evgenija - **Badnji dan**
P 7 25 Roždestvo Hristovo - BOŽIĆ
N 8 26 29. po D., Sabor Presvete Bogorodice
P 9 27 Sv. prvomučenik i arhidakon Stefan
 U 10 28 Sv. 20.000 m. Nikomidijskih
 S 11 29 Sv. 14.000 mladenaca Vitlejemskih
 Č 12 30 Sv. m. Anisija, pp. Teodora Kesarijska.
 P 13 31 Pp. Melanija, (Odanije Roždestva)
S 14 1 JAN - Obrez. G. Isusa Hrista, Nova g.
N 15 2 30. po D., Sv. Silvestar, (Pret. Bogojav.)
 P 16 3 Sv. pr. Malahije, sv.m. Gordije
 U 17 4 Sabor 70 sv.ap., sv. Jevstatije
 S 18 5 Sv.m. Teopempt i Teona - Krstovdan
Č 19 6 Bogojavljenje
P 20 7 Sabor sv. Jovana Krst. - Jovanjdan
 S 21 8 Pp. Georgije Hozevit.
N 22 9 31. po D., Sv. m. Polievt, sv. Filip Mosk.
 P 23 10 Sv. Grigorije Niski, pp. Dometijan
 U 24 11 Pp. Teodosije V., pp. Mihailo
 S 25 12 Sv. mučenica Tatijana
 Č 26 13 Sv.m. Ermil (Odanije Bogojavljenja)
P 27 14 Sv. Sava prvi arhiep. srpski - Savindan
 S 28 15 Pp. Pavle, pp. Gavriilo Lesnovski
N 29 16 32. po D., Casne verige sv. ap. Petra
 P 30 17 Pp. Antonije Veliki
 U 31 18 Sv. Atanasije Veliki

Sunce u siječnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	07	37	16	22
10.	07	36	16	32
20.	07	30	16	45
31.	07	19	17	01

Mjesečeve mijene u siječnju:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	5.	20	48
Uštap (pun mjes.):	12.	12	35
Posljednja četvrt:	19.	23	35
Mladak:	28.	01	08

Veljača – Februar

KATOLIČKI

Š 1 Sever, Brigita, Miroslav
 Č 2 Prikazanje Gospodinovo, Marin, Marija
 P 3 Blaž, Vlaho, Tripun, Oskar, Dubravko
 S 4 Veronika Jeruz., Andrija Corsini
N 5. N.K.G., Agata, Jagoda, Dobrila, Silvan
 P 6 Pavao Miki i dr., Doroteja, Dorica
 U 7 Pio IX. papa, Držislav, Rastimir
 Š 8 Jeronim Emilijani, Jozefina B., Jerko
 Č 9 Apolonija, Sunčana, Borislava
 P 10 *Alojzije Stepinac*, Skolastika
 S 11 Gospa Lurdska, Mirjana
N 12 6. N.K.G., Eulalija, Zvonka, Zvonimir, Damjan
 P 13 Katarina Ricci, Božidarka, Kastor
 U 14 Valentin, Zdravko, Valentina
 S 15 Kladije Col., Georgija, Agapa, Onezim
 Č 16 Julijana, Miljenko, Đula
 P 17 7 utemelj. Reda slugu BDM; Donat
 S 18 Bernardica, Šimun, Gizela
N 19 7. N.K.G., Bonifacije, Konrad, Blago, Ratko
 P 20 Leon, Lav, Lea
 U 21 Petar Damiani, Eleonora, Damir
 S 22 Katedra sv. Petra, Tvrtko, Izabela
 Č 23 Polikarp, Grozdan, Romana
 P 24 Montan, Modest, Goran
 S 25 Viktorin, Valpurga, Hrvoje, Darko
N 26 8. N.K.G., Aleksandar, Sandra, Branimir
 P 27 Gabriel od Žalosne Gospe, Tugomil
 U 28 Roman, Teofil, Radovan, Bogoljub

Sunce u veljači:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	07	18	17	02
11.	07	04	17	17
21.	06	49	17	31
28.	06	37	17	41

PRAVOSLAVNI

FEBRUAR / JANUAR - pravoslavni
 S 1 19 Pp. Makarije Egipatski, Sv. Marko Efeski
 Č 2 20 Pp. Jevtimije Veliki
 P 3 21 Pp. Maksim Isp., sv. m. Neofit
 S 4 22 Sv. ap. Timotej, ppm. Anastasija
N 5 23 Ned. o Mitaru i Fariseju, Sv. svm. Kliment A.
 P 6 24 Pp. Ksenija Rimljanka
 U 7 25 Sv. Grigorije Bogoslov
 S 8 26 Pp. Ksenofont i Marija
 Č 9 27 Prenos mošt. sv. Jovana Zlatousta
 P 10 28 Pp. Jefrem Sirin
 S 11 29 Prenos moštiju sv. Ignatija
N 12 30 Ned. o bludnom sinu, Sv. Tri Jerarha
 P 13 31 Sv. besrebrenici Kir i Jovan
 U 14 1 FEB - Sv. m. Trifun (Prepr. Sretenija)
S 15 2 Sretenije Gospodnje
 Č 16 3 Sv. Simeon i Ana, sv. Jakov arhiepiskop
 P 17 4 Pp. Isidor Pelusiot
 S 18 5 Sv. mučenica Agatija - Zadušnice
N 19 6 Ned. mesopusna (Mes. pokl.)
 P 20 7 Sv. Partenije Lampsakijski
 U 21 8 Sv. Teodor Stratilat, sv. Sava II
 S 22 9 Sv. mučenik Nikifor (Odanije Sretenja)
 Č 23 10 Sv. svm. Haralampije
 P 24 11 Sv. svm. Vasilije, sv. m. Đorđe Kratovac
 S 25 12 Sv. Meletije Antioh.
N 26 13 Ned. siropusna, P. Simeon Mir. (Bele pokl.)
 P 27 14 Pp. Avksentije (Početak posta)
 U 28 15 Sv. ap. Onisim i pp. Jevsevije

Mjesečeve mijene u veljači:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	4.	05	20
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	11.	01	34
Posljednja četvrt:	18.	20	34
Mlađak:	26.	15	59

Ožujak – Mart

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

S 1 Čista srijeda - Pepelnica, Albin
 Č 2 Janja Pr., Lucije, Iskra, Čedomil
 P 3 Marin, Kunigunda, Kamilo, Zvezdan
 S 4 Kazimir, Eugen, Natko, Miro
N 5 1. KORIZ. (Čista), Euzebije, Teofil, Vedran ◊
 P 6 Marcijan, Viktor, Zvezdana
 U 7 Perpetua i Felicita, Tereza
 S 8 Ivan od Boga, Ivša, Boško (kvatre)
 Č 9 Franciska Rimska, Franjka, Franika
 P 10 Emil, Makarije, Krunoslav (kvatre)
 S 11 Eutimije, Kondid, Firmin (kvate)
N 12 2. KORIZ. (Pačista), Maksimilijan, Bernard ○
 P 13 Kristina, Rozalija, Modesta, Ratka
 U 14 Matilda, Miljana, Borislava
 S 15 Klement, Veljko, Vjekoslava
 Č 16 Agapit, Smiljan, Hrvoje
 P 17 Patrik, Domagoj, Patricija, Hrvoje
 S 18 Ćiril Jeruzalemski, Cvjetan, Ćiro
N 19 3. KORIZ. (Bezimena), JOSIP ZARUČNIK BDM
 P 20 Niceta, Dionizije, Vladislav ◐
 U 21 Serapion, Vesna, Kristijan
 S 22 Oktavijan, Jaroslav, Lea
 Č 23 Turibije, Oton, Pelagije, Dražen
 P 24 Latin, Šimeon, Javorka, Katarina, Karin
 S 25 NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO, Marija
N 26 4. KORIZ. (Sredoposna), Emanuel, Sabina
 P 27 Lidija, Rupert, Lada
 U 28 Priska, Sonja, Nada, Polion ●
 S 29 Bertold, Jona, Eustazije
 Č 30 Kvirin, Viktor, Vlatko
 P 31 Benjamin, Amos, Ljubomir, Ljubo

MART / FEBRUAR - pravoslavni
 S 1 16 Sv. m. Pamfil, Porfirije i drugi
 Č 2 17 Sv. vm. Teodor Tiron
 P 3 18 Sv. Lav Rimski, sv. Flavijan Carigradski
 S 4 19 Sv. ap. Arhip. Filimon - Teodorova Subota
N 5 20 1. posta - Čista, Sv. Lav Katanski
 P 6 21 Pp. Timotej, sv. Evstatije
 U 7 22 Sv. mučenici u Evgeniji
 S 8 23 Sv. svm. Polikarp Smirnski
 Č 9 24 I. i II. obret. glave sv. Jovana Krstitelja
 P 10 25 Sv. Tarasije Carigradski
 S 11 26 Sv. Porfirije
N 12 27 2. posta - Pačista, Pp. Prokopije Dekap.
 P 13 28 Pp. Vasilije Ispovednik
 U 14 1 MAR - Sv. ppm. Evdokija
 S 15 2 Sv. svm. Teodot Kirinejski
 Č 16 3 Sv. m. Evtropije, Kalinik, Vasilisk
 P 17 4 Pp. Gerasim Jordanski
 S 18 5 Sv. m. Konon, pp. Marko Podvižnik
N 19 6 3. posta - Krstopoklona
 P 20 7 Sv. 7 svm. Hersonskih
 U 21 8 Sv. Teofilakt Ispovednik
 S 22 9 Sv. 40 m. sevastijskih - Mladenci
 Č 23 10 Sv. mučenik Kordat Korintski
 P 24 11 Sv. Sofronije Jerusalimski
 S 25 12 Sv. Grigorije Dvojeslov
N 26 13 4. posta - Sredoposna
 P 27 14 Pp. Venedikt Nursijski
 U 28 15 Sv. mučenik Agapije, Plisije i drugi
 S 29 16 Sv. ap. Aristovul (Prvo bdenije)
 Č 30 17 Sv. Aleksije - čovek Božji
 P 31 18 Sv. Kiril Jerusalimski (Drugo bdenije)

Sunce u ožujku:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	06	35	17	43
10.	06	18	17	55
20.	05	59	18	09
31.	05	38	18	23

Mjesečeve mijene u ožujku:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	5.	12	33
Uštap (pun mjes.):	12.	15	55
Posljednja četvrt:	20.	16	59
Mladak:	28.	03	58

ravanj – April

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

S 1 Hugo, Teodora, Božica
N 2 5. KORIZ. (Gluha), Franjo Paulski, Dragoljub
 P 3 Rikard, Cvijeta, Radojko, Ratko)
 U 4 Izidor, Žiga, Strahimir
 S 5 Vinko Fer., Berislav, Mira
 Č 6 Vilim, Celzo, Rajko, Petar
 P 7 Ivan de la Salle, Herman, Gizela
 S 8 Dionizije Kor., Alemka
N 9 CVJETNICA, 7 srijem. muč., Marija Kl.
 P 10 Ezekijel, Apoloniya, Sunčica
 U 11 Stanislav, Stana, Radmila)
 S 12 Julije, Viktor, Davorka, Đula
 Č 13 Veliki četvrtak, Martin I. papa, Ida
 P 14 Veliki petak, Maksim, Tiberije
 S 15 Velika subota, Damjan, Anastazija
N 16 USKRS (VAZAM), Josip Benedikt Labre
 P 17 Uskrsni ponedjeljak, Rudolf
 U 18 Eleuterije, Amadej
 S 19 Konrad, Ema, Rastislav, Marta)
 Č 20 Marcijan, Teotim, Bogoljub
 P 21 Anzelmo, Goran, Fortunat
 S 22 Soter i Kajo, Teodor
N 23 2. USKRSNA (Bijela), Juraj, Bela, Đurđica
 P 24 Fidelis, Vjera, Vjeko
 U 25 Marko ev., Ervin, Maroje
 S 26 Kleto i Marcelin, Zorko ●
 Č 27 Ozana Kotorska, Jakov Zadranin
 P 28 Petar Chanel, Euzebijije
 S 29 Katarina Sijenska, Kata
N 30 3. USKRSNA, Pio V. papa, Josip Cott.

APRIL / MART - pravoslavni
 S 1 19 Sv. m. Hrizant, Darija i dr.
N 2 20 5. posta - Gluvna
 P 3 21 Pp. Jakov Ispovednik
 U 4 22 Sv. svm. Vasilije Ankirski
 S 5 23 Sv. ppm. Nikon i drugi
 Č 6 24 Pp. Zaharije (Pretpraz. Blagovesti)
P 7 25 Blagovesti
 S 8 26 Sabor sv. arh. Gavrila - Lazareva sub. (Vrbica)
N 9 27 6. posta - Cvetna - Ulaz. G. I. H. u Jer.
 P 10 28 Pp. Ilarion Ispovednik
 U 11 29 Pp. Marko Areutski
 S 12 30 Pp. Jovan Lestvičnik
 Č 13 31 Veliki četvrtak (Veliko bdenije)
P 14 1 APR - Veliki petak
 S 15 2 Velika subota
N 16 3 Vaskrsenje Gospodina Isusa Hrista (VASKRS)
P 17 4 Vaskrsni ponedjeljak, Pp Josif Himnograf
U 18 5 Vaskrs. utorak, Sv. m. Agatopod, sv. Teodul
 S 19 6 Sv. Evthijeje Carigradski
 Č 20 7 Pp. Georgije Mitilinski
 P 21 8 Sv. ap. Irodion, Agav, Ruf (Istočni petak)
 S 22 9 Sv. m. Evpsihije
N 23 10 2. Vaskrsna - Tomina, Sv. m. Terentije
 P 24 11 Sv. svm. Antipa Pergamski (Pobus. pon.)
 U 25 12 Pp. Vasilije Ispovednik
 S 26 13 Sv. svm. Artemon
 Č 27 14 Sv. Martin Ispovednik
 P 28 15 Sv. ap. Aristarh, trud i Trofim
 S 29 16 Sv. m. Agapija, Hionija i Irina
N 30 17 3. Vaskrsna - Mironosica, Pp. Simeon P.

Sunce u travnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	05	36	18	25
10.	05	19	18	36
20.	05	01	18	49
30.	04	45	19	02

Mjesečeve mijene u travnju:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	3.	19	40
Uštap (pun mjes.):	11.	07	09
Posljednja četvrt:	19.	10	58
Mlađak:	26.	13	17

Svibanj – Maj

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

P 1 Josip radnik, Sigismund, Žiga, Jeremija
 U 2 Atanazije, Eugen, Boris
 S 3 Filip i Jakov ap., Mladen)
 Č 4 Florijan, Cvjetko, Cvijeta, Iskra
 P 5 Anđelko, Irena, Maksim, Silvana
 S 6 Dominik Savio, Dinko, Nedjeljko
 N 7 4. USKRSNA (Dobri Pastir), Duje, Gizela
 P 8 BDM Posrednica Milosti, Bratoljub
 U 9 Pahomije, Herma, Mirna
 S 10 Ivan Merz, Gospa Trsatska O
 Č 11 Mamerto, Franjo Hieronym
 P 12 Leopold Mandić, Bodgan, Pankracije
 S 13 BDM Fatimska, Servacije, Ema, Vjerko
 N 14 5. USKRSNA, Matija ap., Matko, Matiša
 P 15 Izidor, Sofija, Sonja, Jakov
 U 16 Ivan Nepomuk, Ubald, Nenad
 S 17 Paskal, Paško, Bruno, Sara, Akvilin
 Č 18 Ivan I. papa, Kristijan A.
 P 19 Celestin, Teofil, Rajko, Ivan C
 S 20 Bernardin Sijenski, Zvezdan
 N 21 6. USKRSNA, Andrija B., Dubravka
 P 22 Helena, Jagoda, Rita, Eugen
 U 23 Deziderije, Željko, Željka
 S 24 BDM Pomoćnica, Suzana
 Č 25 Spasovo (Uzašašće), Grgur VII. ●
 P 26 Filip Neri, Zdenko
 S 27 Augustin Canter., Vojtjeh
 N 28 7. USKRSNA, German, Vilim, Ana Marija P.
 P 29 Ervin, Euzebijije, Polion
 U 30 Ivana Arška, Ferdinand, Srećko
 S 31 Pohod BDM, Krunoslava, Vladimir

MAJ / APRIL - pravoslavni

P 1 18 Pp. Jovan
 U 2 19 Pp. Jovan Vethopešternik
 S 3 20 Pp. Teodor Trihina
 Č 4 21 Sv. svm. Januarije
 P 5 22 Pp. Teodor Sikeot
 S 6 23 Sv. vm. Georgije - Đurđevdan
 N 7 24 4. Vaskrsna - Rasplabjenog, Sv. Sava St.
 P 8 25 Sv. ap. i jevand. Marko - Markovdan
 U 9 26 Sv. svm. Vasilije Amasijski
 S 10 27 Spaljivanje moštiju Sv. Save na Vračaru
 Č 11 28 Sv. ap. Jason i Sosipatar
 P 12 29 Sv. Vasilije Ostroški Čudtvorac
 S 13 30 Sv. ap. Jakov Zevedejev
 N 14 1 MAJ - 5. Vaskrsna - Samarjanke
 P 15 2 Sv. Atanasije Veliki
 U 16 3 Sv. m. Timotej i Mavra
 S 17 4 Sv. m. Pelagija Tarsijska (Odan. prepol.)
 Č 18 5 Sv. velikomučenica Irina
 P 19 6 Pp. Jov, prenos moštiju Sv. Save
 S 20 7 Pojava časnog Krsta u Jerusalimu
 N 21 8 6. Vaskrsna - Slepoga, Sv. ap. i jev. Jovan
 P 22 9 Prenos moštiju Sv. Nikole
 U 23 10 Sv. ap. Simon Zilot, pp Isidora
 S 24 11 Sv. Kirilo i Metodije (Odan. Vaskrsa)
 Č 25 12 Vaznesenje Gospodnje - Spasovdan
 P 26 13 Sv. m. Glikerija
 S 27 14 Sv. mučenik Isidor
 N 28 15 7. Vaskrsna - Svetih Otaca
 P 29 16 Pp. Teodor Osvećeni
 U 30 17 Sv. ap. Andronik i Junija
 S 31 18 Sv. mučenik Teodor Ankirski

Sunce u svibnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	43	19	04
10.	04	31	19	15
20.	04	19	19	27
31.	04	10	19	38

Mjesečeve mijene u svibnju:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	3.	08	48
Uštap (pun mjes.):	10.	22	44
Posljednja četvrt:	19.	01	34
Mlađak:	25.	20	44

Lipanj – Juni

KATOLIČKI

Č 1 Justin, Mladen)
 P 2 Marcellin i Petar, Blandina, Eugen
 S 3 Karlo Lwanga i drugovi, Dragutin
N 4 DUHOVI, Kvirin Sisački, Predrag, Optat
 P 5 Marija Majka Crkve, Bonifacije
 U 6 Norbert, Neda, Paulina
 S 7 Robert, Sabinijan, Radoslav (*kvatre*)
 Č 8 Medard, Vilim, Žarko
 P 9 Pelagija, Efre, Ranko (*kvatre*) ○
 S 10 Margareta, Greta, Biserka (*kvatre*)
N 11 PRESVETO TROJSTVO, Barnaba ap., Borna
 P 12 Ivan Fakundo, Bosiljko, Ninko
 U 13 Antun Padovanski, Tonko, Antonija
 S 14 Rikard, Rufin, Elizej
Č 15 TIJELOVO (Brašančevo), Vid, Jolanka
 P 16 Franjo Regis, Zlatko, Borko, Zlata
 S 17 Emilija, Laura, Bratoljub, Inocent ☾
N 18 11. N.K.G., Marko i Marcellijan, Ljubomir
 P 19 Romuald, Rajka, Bogdan
 U 20 Naum Ohrid., Goran, Margareta
 S 21 Alojzije G., Vjekoslav, Slavko
 Č 22 Ivan Fisher, Toma M., Paulin Nol.
P 23 PRESVETO SRCE ISUSOVO, Sidonija
S 24 ROĐ. IVANA KRSTITELJA, Srce Marijino ●
N 25 12. N.K.G., Vilim, Henrik, Adalbert, Eleonora
 P 26 Ivan i Pavao, Vigilije, Zoran
 U 27 Ladislav Ug., Ćiril Aleks., Ema, Toma
 S 28 Irenej, Mirko, Smiljan
 Č 29 **PETAR I PAVAO AP.**, Krešimir, Beata
 P 30 Rimski prvomučenici, Ernest Praški

Sunce u lipnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	10	19	39
11.	04	06	19	46
21.	04	06	19	50
30.	04	09	19	50

PRAVOSLAVNI

JUN / MAJ - pravoslavni
 Č 1 19 Sv. svm. Patrikije
 P 2 20 Sv. m. Talalej, pp. Stefan P. (Odan. Vaznes.)
S 3 21 Sv. car Konstantin i car. Jelena - Zadušnice
N 4 22 DUHOVI - PEDESETNICA - TROJICE
P 5 23 Duhovski ponedjeljak
U 6 24 Duhovski utorak
 S 7 25 3. obretnenje glave sv. Jovana Krstitelja
 Č 8 26 Sv. apostol Karp i Alfej
 P 9 27 Sv. svm. Terapont
 S 10 28 Pp. Nikita Ispoved. (Odan. Pedeset.)
N 11 29 1. po D. - Svih Svetih (Petrovske pokl.)
 P 12 30 Pp. Isakije Dalmatski (Početak posta)
 U 13 31 Sv. ap. Jerma i mučenik Ermiye
 S 14 1 JUN - Sv. m. Justin Filozof
 Č 15 2 Sv. Nikifor, Sv. svm. Erazmo Ohridski
 P 16 3 Sv. m. Lukijan i drugi
 S 17 4 Sv. mir. Marta i Marija
N 18 5 2. po D.; Sv. svm. Dorotej
 P 19 6 Pp. Visarion i Ilarion Novi
 U 20 7 Sv. svm. Teodot Ankirski
 S 21 8 Sv. vm. Teodor Stratilat
 Č 22 9 Sv. Kirilo Aleksandrijski
 P 23 10 Sv. svm. Timotej Pruski
 S 24 11 Sv. ap. Vartolomej i Varnava
N 25 12 3. po D., Pp. Onufrije Veliki i Petar A.
 P 26 13 Sv. m. Akilina i sv. Trifilije Kiparski
 U 27 14 Sv. prorok Jelisej
 S 28 15 Sv. vm. car Lazar, Vidovdan
 Č 29 16 Sv. Tihon Amatunski - Ćudotvorac
 P 30 17 Sv. m. Manuil, Savel i Ismail

Mjesečeve mijene u lipnju:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	1.	13	43
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	9.	14	11
Posljednja četvrt:	17.	12	34
Mlađak:	24.	03	32

Srpanj – Juli

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

S 1 Estera, Aron, Šimun, Predrag
N 2 13. N.K.G., Oton, Matinijan, Višnja
P 3 Toma ap., Tomo, Leon
U 4 Elizabeta Port., Elza, Jelica, Neven
S 5 Ćiril i Metod, Antun M., Zakarija
Č 6 Marija Goretti, Bogomila
P 7 Vilibald, Klaudija, Vilko, Lovre
S 8 Akvila i Priscila, Hadrijan, Eugen
N 9 14. N.K.G., Marija Petković, Kraljica mira ○
P 10 Amalija, Ljubica, Veronika, Vjerka
U 11 Benedikt opat, Benko, Dobroslav
S 12 Mohor, Suzana C., Ivan G.
Č 13 *Majka Božja Bistrička*, Henrik, Hinko
P 14 Kamilo, Katarina, Miroslav
S 15 Bonaventura, Vladimir K., Dobriša
N 16 15. N.K.G., Gospa Karmel., Karmela ◐
P 17 Andrija, Branko, Nadan, Marcela
U 18 Fridrik, Jadviga, Natko, Miroslav
S 19 Aurelija, Zora, Zlatka, Makrina
Č 20 Ilija prorok, Ilijo, Margareta
P 21 Lovro Brindiz., Danijel, Danica
S 22 Marija Magdalena, Manda, Lenka
N 23 16. N.K.G., Brigita Švedska, Apolinar ●
P 24 Kristina, Mirjana, Kunigunda
U 25 Jakov st. ap., Kristofor, Krsto
S 26 Joakim i Ana roditelji BDM, Anica
Č 27 Klement Ohridski i dr., Natalija
P 28 Viktor, Beato, Nevinko, Inocent
S 29 Marta, Flora, Blaženka, Mira, Olaf
N 30 17. N.K.G., Petar Krizolog, Rufin, Anda ◑
P 31 Ignacije Loyol., Zdenka, Vatroslav

JUL / JUN - pravoslavni
S 1 18 Sv. m. Leontije, Ipatije i Teodul
N 2 19 4. po D., Sv. ap. Juda i pp. Pajsije Vel.
P 3 20 Sv. svm. Metodije, pp. Naum Ohridski
U 4 21 Sv. m. Julijan Tarsijski
S 5 22 Sv. svm. Jevseviije
Č 6 23 Sv. m. Agripina
P 7 24 Rođenje sv. Jovana Krstitelja - Ivanjdan
S 8 25 Pp. muč. Fevronija
N 9 26 5. po D., Pp. David Solunski
P 10 27 Pp. Sampson Stranoprimec
U 11 28 Prenos mošt. sv. Kira i Jovana
S 12 29 Sv. ap. Petar i Pavle - Petrovdan
Č 13 30 Sabor svetih 12 apostola - Pavlovdan
P 14 1 JUL - Sv. m. besrebr. Kozma i Damjan
S 15 2 Polaganje rize Presvete Bogorodice
N 16 3 6. po D., Sv. m. Jakint i pp. Anatolije
P 17 4 Sv. Andrej Kritski i pp. Marta
U 18 5 Pp. Atanasije Atonski
S 19 6 Pp. Sisoje Veliki
Č 20 7 Pp. Toma Malein, sv. m. Nedelja
P 21 8 Sv. vm. Prokopije
S 22 9 Sv. svm. Pankratije, sv. Teodor
N 23 10 7. po D., Sv. 45 muč. iz Nikopolja
P 24 11 Sv. vm. Evfimija i blažena Olga
U 25 12 Sv. m. Proklo i Ilarije
S 26 13 Sabor sv. Arhangela Gavrila
Č 27 14 Sv. pa. Akila, Pp. Nikodim
P 28 15 sv. m. Kirik i Julita
S 29 16 Sv. svm. Atinogen, sv. m. Julija
N 30 17 8. po D., Sv. vm. Marina - Ognjena Marija
P 31 18 Sv. m. Emilijan i Jakint

Sunce u srpnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	10	19	50
10.	04	16	19	46
20.	04	26	19	39
31.	04	38	19	26

Mjesečeve mijene u srpnju:

	Dan:	h	m
Prva četvrt:	1.	01	52
Uštap (pun mjes.):	9.	05	08
Posljednja četvrt:	16.	20	27
Mlađak:	23.	10	47
Prva četvrt:	30.	16	24

Kolovoz – August

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

U 1 Alfons de Liguori, Vjera, Nada
 S 2 Porcijunkula, Gospa od anđela
 Č 3 **Augustin Kažotić**, Lidija, Aspren
 P 4 Ivan Marija Vianney, Dominika
 S 5 Gospa Snježna, Nives, Snježana
N 6 18. N.K.G., Preobraženje Gospodinovo
 P 7 Siksto papa, Darko, Donat ○
 U 8 Dominik, Nedjeljko, Dinko, Neda
 S 9 Edith Stein, Roman, Firmin, Tvrtko
 Č 10 Lovro đakon, Lovorko, Erik, Laura
 P 11 Klara, Jasna, Ljiljana, Suzana
 S 12 Anicet, Hilarija, Veselka, Ivana Fr. Ch.
N 13 19. N.K.G., Poncijan i Hipolit, Ivan B.
 P 14 Maksimilijan Kolbe, Euzebij, Alfred
U 15 UZNESENJE BDM (Velika Gospa) ☾
 S 16 Rok, Roko, Teodor, Rudolf
 Č 17 Hijacint, Liberat, Miron, Jacek
 P 18 Jelena Križarica, Jelka
 S 19 Ivan Eudes, Ljudevit, Tekla, Donat
N 20 20. N.K.G., Stjepan kralj, Krunoslav
 P 21 Pio X. papa, Hermogen, Anastazija ●
 U 22 BDM Kraljica, Vladislava, Mavro
 S 23 Ruža Lim., Filip B., Zdenko
 Č 24 Bartol ap., Miroslav Bulešić
 P 25 Ljudevit kralj, Josip Kalasan, Lajčo
 S 26 Bernard, Branimir, Aleksandar
N 27 21. N.K.G., Monika, Honorat, Časlav
 P 28 Augustin, Tin, Gustav, Pelagije, Zlatko
 U 29 Glavosjek Ivana Krstitelja ☽
 S 30 Feliks i Adaukt, Radoslava
 Č 31 Rajmud, Rajko, Optat, Željko

AVGUST / JUL - pravoslavni

U 1 19 Sv. Stefan i pp. Evgenija
S 2 20 Sv. prorok Ilija - Ilindan
 Č 3 21 Sv. prorok Jezekilj
 P 4 22 Sv. Marija Magdalena (Blaga Marija)
 S 5 23 Sv. m. Apolinarij Ravenski
N 6 24 9 po D., Sv. mučenica Hristina
 P 7 25 Uspenije sv. Ane
 U 8 26 Ppm. Paraskeva - Petka
 S 9 27 Sv. vm. Pantelejmon
 Č 10 28 Sv. ap. Nikanor, Prohor, Timon i Parmen
 P 11 29 Sv. m. Kalinik i Serafima
 S 12 30 Sv. svm. Valentin, pp. Angelina
N 13 31 10. po D., Sv. Evdokim (Gospojin. pokl.)
 P 14 1 AVG - Izn. Casnog Krsta (Poč. posta)
 U 15 2 Prenos moštiju sv. pm. i arhidak. Stefana
 S 16 3 Pp. Isakije, Dalmat i Faust
 Č 17 4 Sv. 7 mučenika u Efesu
 P 18 5 Sv. m. Evsignije (Pretpraz. Preobraženja)
S 19 6 Preobraženje Gospodnje
N 20 7 11. po D., Sv. ppm. Dometije i pp. Or
 P 21 8 Sv. Emilijan Ispovednik
 U 22 9 Sv. ap. Matija i sv. m. Antonije
 S 23 10 Sv. m. arhidakon Lavrentije
 Č 24 11 Sv. m. i arhandel Evplo
 P 25 12 Sv. m. Fotije i Anikita
 S 26 13 Sv. m. Ipolit (Odanije Preobraženja)
N 27 14 12. po D., Sv. pro. Mihej (Pret. Uspenija)
P 28 15 Uspenije Presv. Bogorodice - Vel. Gospojina
 U 29 16 Sv. Jevstatije, pp. Roman
 S 30 17 Sv. m. Miron i Patroklo
 Č 31 18 Sv. m. Flor, pp. Jovan Rilski

Sunce u kolovozu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	39	19	25
11.	04	51	19	11
21.	05	03	18	54
31.	05	16	18	36

Mjesečeve mijene u kolovozu:

	Dan:	h	m
Uštap (pun mjes.):	7.	19	12
Posljednja četvrt:	15.	02	16
Mladakt:	21.	19	31
Prva četvrt:	29.	09	14

Rujan – Septembar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

P 1 Egidije, Branimir, Tamara
 S 2 Kalista, Maksima, Divna, Veljka
N 3 22. N.K.G., Grgur Veliki, Gordana
 P 4 Ruža Viterpska, Rozalija, Dunja, Ida
 U 5 *Majka Terezija*, Lovro Just., Borko
 S 6 Zaharija, Boris, Davor
 Č 7 *Marko Križevčanin*, Blaženko
 P 8 **Rođenje BDM (Mala Gospa), Maja**
 S 9 Petar Claver, Strahimir
N 10 23. N.K.G., Nikola Tol., Tara, Pulherija
 P 11 Hijacint, Cvjetko, Miljenko
 U 12 Ime Marijino, Gvido, Dubravko
 S 13 Ivan Zlatousti, Zlatko, Ljubo
 Č 14 **Uzvišenje sv. križa**, Višeslav
 P 15 Gospa Žalosna, Melita, Dolores
 S 16 Eufemija, Kornelije i Ciprijan
N 17 24. N.K.G., Robert B., Rane sv. Franje
 P 18 Josip Kupertinski, Sonja, Irena
 U 19 Januarije, Suzana, Emilija
 S 20 Andrija Kim, Svjetlana (*kvatre*)
 Č 21 Matej ap. i ev., Matko, Mato
 P 22 Toma Vilanov., Mavro, Žarko (*kvatre*)
 S 23 Pio iz Pietrelcine, Lino, Tekla (*kvatre*)
N 24 25. N.K.G., Gospa od Otkupljenja, Mirko
 P 25 Firmin, Zlata, Kleofa, Rikarda
 U 26 Kuzma i Damjan, Pavao VI., Justina
 S 27 Vinko Paulski, Gaj, Berislav
 Č 28 Vjenceslav, Večeslav, Veco
 P 29 Mihael, Gabriel i Rafael, arkandeli
 S 30 Jeronim, Jerko, Jere, Honorije

Sunce u rujnu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	05	17	18	34
10.	05	28	18	17
20.	05	41	17	58
30.	05	53	17	38

SEPTEMBAR / AVGUST - pravoslavni

P 1 19 Sv. m. Andrej Stratilat
 S 2 20 Sv. pr. Samuilo, Sv. svm. Filip Iraklijski
N 3 21 13. po D., Sv. ap. Tadej, sv. m. Vasa
 P 4 22 Sv. mučenik Agatonik
 U 5 23 Sv. svm. Irinej i m. Lup (Odan. Uspenija)
 S 6 24 Sv. svm. Evthihije, sv. m. Sira
 Č 7 25 Sv. ap. Vartolomej, sv. ap. Tit
 P 8 26 Sv. m. Adrijan i Natalija
 S 9 27 Pp. Pimen Veliki
N 10 28 14. po D., Pp. Mojsije Murin i Sava P.
P 11 29 Usekovanje glave sv. Jovana Krstitelja
 U 12 30 Sv. Aleksandar Nevski
 S 13 31 Polaganje pojasa Presvete Bogorodice
 Č 14 1 SEP - Pp. Simeon St. - Crkvena nova god.
 P 15 2 Sv. m. Mamant, sv. Jovan Postnik
 S 16 3 Sv. svm Antim, sv. Joanikije
N 17 4 15. po D., Sv. svm Vavila, sv. pr. Mojsije
 P 18 5 Sv. pr. Zaharija i sv. Jelisaveta
 U 19 6 Čudo sv. arhangela Mihaila
 S 20 7 Sv. m. Sozont (Pref. Rod. Presv. Bogorodice)
Č 21 8 Rod. Presv. Bogorodice - Mala Gospojina
 P 22 9 Sv. pravedni Joakim i Ana
 S 23 10 Sv. Minodora, mitrodora i Nimfodora
N 24 11 16. po D., Pp. Teodora Aleksandrijska
 P 25 12 Sv. svm. Avtonom (Od. Rod. Pr. Bogorod.)
 U 26 13 Sv. svm. Komilije - (pretrp. Vozdviženja)
S 27 14 Vozdviženje Časnog Krsta - Krstovdan
 Č 28 15 Sv. m. Nikita, sv. Josif Temišvarski
 P 29 16 Sv. vm. Jefimija, pp. Dorotej
 S 30 17 Sv. m. Vera, Nada i Ljubav i majka im Sofija

Mjesečeve mijene u rujnu:

	Dan:	h	m
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	6.	08	04
Posljednja četvrt:	13.	07	26
Mlađak:	20.	06	31
Prva četvrt:	28.	03	55

Listopad – Oktobar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

N 1 26. N.K.G., Terezija od Djeteta Isusa
 P 2 Anđeli čuvari, Anđelko, Anđelka
 U 3 Kandid, Maksimilijan, Gerhard
 S 4 Franjo Asiški, Franka, Kajo
 Č 5 Faustina K., Mauro, Placid, Miodrag ○
 P 6 Bruno, Fides, Verica, Vjera
 S 7 BDM od Krunice (Ružarija), Rosario
N 8 27. N.K.G., Demetrije I dr., Zvonimir, Šime
 P 9 Dionizije Areop., Ivan Leonardi, Denis
 U 10 Franjo Borgia, Daniel, Danko
 S 11 Ivan XXIII., Emilijan, Prob, Milan
 Č 12 Serafin, Maksimilijan, Makso ☾
 P 13 Eduard, Hugolin, Hugo, Magdalena
 S 14 Posveta subotičke katedrale, Kalist
N 15 28. N.K.G., Terezija Avilska, Zlata, Rezika
 P 16 Hedviga, Marija Margareta Alacoque
 U 17 Ignacije Antiohijski, Vatroslav
 S 18 Luka ev., Lukša, Svjetlovid
 Č 19 Pavao od Križa, Ivan Br. i Izak Jog. ●
 P 20 Vendelin, Irena, Miroslava
 S 21 Uršula, Zvezdan, Hilarija
N 22 29. N.K.G., Ivan Pavao II., Marija S., Dražen
 P 23 Ivan Kapistran, Borislav, Severin
 U 24 Antun M. Claret, Jaroslav
 S 25 Krizant i Darija, Katarina Kotromanić
 Č 26 Demetrije, Dmitar, Zvonko
 P 27 Šabina Avilska, Gordana ☽
 S 28 Šimun i Juda Tadej ap., Siniša
N 29 30. N.K.G., Narcis, Donat, Darko, Ida
 P 30 Marcel, Marojko, Ferdinand, German
 U 31 Alfons Rodriguez, Wolfgang, Vuk

OKTOBAR / SEPTEMBAR - pravoslavni
N 1 18 17. po D., Sv. Evmenije Kor. i svm. Ariadna
 P 2 19 Sv. m. Trofim, Savatije i Dorimedont
 U 3 20 Sv. vm. Jevstatije
 S 4 21 Sv. ap. Kodrat (Odanije Vozdviženja)
 Č 5 22 Sv. svm. Foka i sv. prorok Jona
 P 6 23 Začeće sv. Jovana Krstitelja
 S 7 24 Sv. pm. Tekla (Zadušnice)
N 8 25 18. po D., Pp. Eftrosinija i Sv. Sergije Rad.
 P 9 26 Sv. ap. i jevandelist Jovan Bogoslov
 U 10 27 Sv. m. Kalistrat
 S 11 28 Pp. Hariton Ispovednik
 Č 12 29 Pp. Kirijak Otšelnik - Miholjdan
 P 13 30 Sv. svm. Grigorije i sv. Mihail
 S 14 1 OKT - Pokrov presvete Bogorodice
N 15 2 19. po D., Sv. svm Kiprijan
 P 16 3 Sv. svm. Dionisije Areopagit
 U 17 4 Sv. Stefan i Jelena Štiljanović
 S 18 5 Sv. m. Haritina i sv. svm. Dionisije
 Č 19 6 Sv. apostol Toma - Tomindan
 P 20 7 Sv. m. Sergije, Vakho - Srđevdan
 S 21 8 Pp. Pelagija i Taisa
N 22 9 20. po D., Sv. ap. Jakov, sv. Stefan Slep
 P 23 10 Sv. m. Evlampije i Evlampija
 U 24 11 Sv. ap. Filip, sv. Teofan Načertani
 S 25 12 Sv. m. Tarah, Prov i Andronik
 Č 26 13 Sv. m. Karp, sv. nm. Zlata Maglinska
P 27 14 Pp. mati Paraskeva - Sveta Petka
 S 28 15 Sv. svm. Lukijan, pp. Jevtimije
N 29 16 21. po D., Sv. m. Longin Sotnik
 P 30 17 Sv. prorok Osija, ppm. Andrej Kritski
 U 31 18 Sv. ap. i jevandelist Luka

Sunce u listopadu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	05	54	17	36
11.	06	07	17	17
21.	06	21	17	00
31.	06	35	16	44

Mjesečeve mijene u listopadu:

	Dan:	h	m
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	5.	19	41
Posljednja četvrt:	12.	13	26
Mlađak:	19.	20	13
Prva četvrt:	27.	23	23

Studeni – Novembar

KATOLIČKI

S 1 SVI SVETI, Svetislav, Sveto
 Č 2 Dušni dan, Dušica, Duško
 P 3 Martin P., Hubert, Silvija
 S 4 Karlo Boromej., Dragutin, Drago
N 5 31. N.K.G., Emerik, Mirko, Elizabeta
 P 6 Leonard, Sever, Vedran
 U 7 Engelbert, Anđelko
 S 8 *Gracija Kotorski*, Bogdan
 Č 9 **Posveta lat. bazilike**, Ivan Lateranski
 P 10 Leon Vel., Ivan Skot, Lav, Lavoslav
 S 11 Martin biskup, Davorin
N 12 32. N.K.G., Jozafat, Emilijan, Milan
 P 13 Stanislav Kostka, Stanko, Didak
 U 14 *Nikola Tavelić*, Ivan Trogirski, Zdenko
 S 15 Albert Veliki, Leopold, Berto, Albe
 Č 16 Margareta, Gertruda, Agneza As.
 P 17 Salomea Krakovska, Igor
 S 18 Posveta bazilike sv. Petra i Pavla
N 19 33. N.K.G., Elizabeta Ug., Krispin, Severin
 P 20 Feliks Valois, Srećko, Edmund, Veco
 U 21 Prikazanje BDM, Gospa od zdravlja
 S 22 Cecilija, Cilika, Slavujka
 Č 23 Klement, Milivoj, Blagoje
 P 24 Krizogon, Krševan, Andrija, Firmin
 S 25 Katarina Aleksandrijska, Kata, Erazmo
N 26 ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA
 P 27 Maksim, Severin, Virgilio
 U 28 Sosten, Jakov Markijski, Držislav
 S 29 Iluminata, Svjetlana, Vlasta
 Č 30 Andrija ap., Hrvoslav, Andrijana

Sunce u studenom:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	06	36	16	42
10.	06	49	16	30
20.	07	03	16	20
30.	07	16	16	14

PRAVOSLAVNI

NOVEMBAR / OKTOBAR - pravoslavni
 S 1 19 Sv. prorok Joil
 Č 2 20 Sv. vm. Artemije
 P 3 21 Pp. Ilarion Veliki
 S 4 22 Sv. ravnoap. Averkije Jevrop. (Zadušnice)
N 5 23 22. po D., Sv. ap. Jakov, prvi ep. Jerusal.
 P 6 24 Sv. vm. Areta
 U 7 25 Sv. m. Markijan i Martirije
S 8 26 Sv. vm. Dimitrije Solun - Mitrovdan
 Č 9 27 Sv. mučenik Nestor
 P 10 28 Sv. mučenik Terentije
 S 11 29 Sv. Avramije zatvornik, ppm. Anastazija
N 12 30 23. po D., Sv. kralj Milutin,
 P 13 31 Sv. ap. Stahije, Alimpije, Urvan i dr.
 U 14 1 NOV - Sv. Kozma i Damjan - Vračevi
 S 15 2 Sv. m. Akindin, Pigasije i dr
 Č 16 3 **Obnovljenje hrama sv. Georgija - Đurđić**
 P 17 4 Pp. Joankije V., sv. svm. Nikandar
 S 18 5 Sv. ppm. Galaktion i Epistima
N 19 6 24. po D., Sv. Pavle Ispovednik
 P 20 7 Sv. 33 m. u Melitini, pp. Lazar
U 21 8 Sabor sv. arhan. Mihaila - Arandelovdan
 S 22 9 Sv. m. Onisifor i Porfirije
 Č 23 10 Sv. ap. Olimp, Erast Rodion i dr.
 P 24 11 Sv. m. Mina, Sv. kralj Stefan Dečanski
 S 25 12 Sv. Jovan Milostivi
N 26 13 25. po D., Sv. Jovan Zlatoust
 P 27 14 Sv. ap. Filip (Božićne poklade)
 U 28 15 Sv. m. Gurije, Samon i Aviv (Poč. posta)
 S 29 16 Sv. ap. i jevanđelist Matej
 Č 30 17 Sv. Grigorije Čudotvorac

Mjesečeve mijene u studenom:

Uštap (pun mjes.):	Dan:		
	h	m	
Posljednja četvrt:	4.	06	24
Mlađak:	10.	21	38
Prva četvrt:	18.	12	43
	26.	18	04

rosinac – Decembar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

P 1 Elegije, Natalija, Božena
 S 2 Bibijana, Živka, Blanka, Lara
 N 3 1. N. DOŠAŠČA (Godina B), Franjo Ksav. ○
 P 4 Barbara, Ivan Damašč., Kristijan
 U 5 Saba, Krispina, Dalmatin, Slavka
 S 6 Nikola biskup, Nikša, Vladimir
 Č 7 Ambrozije, Dobroslava, Agaton
 P 8 BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BDM, Imakulata
 S 9 Valerija, Petar F., Zdravka, Abel
 N 10 2. N. DOŠAŠČA, Gospa Loretska, Judita ◐
 P 11 Damaz, Damir, Sabin
 U 12 Ivana Franciska de Chantal, Franjica
 S 13 Lucija, Jasna, Svjetlana (kvatre)
 Č 14 Ivan od Križa, Špiro
 P 15 Drinske muč., Kristijana G. (kvatre)
 S 16 Adela, Etela, Zorka (kvatre)
 N 17 3. N. DOŠAŠČA - Materice, Lazar, Florijan ●
 P 18 Gracijan, Bosiljko, Dražen
 U 19 Urban, Tea, Božica, Vladimir
 S 20 Amon, Eugen i Makarije
 Č 21 Petar Kanizije, Snježana
 P 22 Honorat, Časlav, Zenon
 S 23 Ivan Krakovski, Viktorija, Vita
 N 24 4. N. DOŠAŠČA - Oci, Badnjak, Adam i Eva
 P 25 BOŽIĆ, Anastazija, Božidar
 U 26 Stjepan Prvomučenic, Krunoslav)
 S 27 Ivan ap. i ev., Janko, Fabiola
 Č 28 Nevina dječica, Mladen, Nevenka
 P 29 Toma B., Davor, David
 S 30 Třpmir, Sabin, Liberije
 N 31 SVETA OBITELJ, Silvestar papa, Silvije

DECEMBAR / NOVEMBAR - pravoslavni
 P 1 18 Sv. m. Platon, Roman i Varul
 S 2 19 Sv. pr. Avdija, pp. Varlaam i Joasaf
 N 3 20 26. po D., Pp. Grigorije (Preť. Vavedenja)
 P 4 21 Vavedenje Presvete Bogorodice
 U 5 22 Sv. ap. Filimon, sv. m. Kikilija
 S 6 23 Sv. Amfilohije, sv. Grigorije
 Č 7 24 Sv. vm. Ekaterina
 P 8 25 Sv. svm. Kliment (Odan. Vavedenja)
 S 9 26 Pp. Alimpije Stolpnik
 N 10 27 27. po D., Sv. mućenik Jakov Pers.
 P 11 28 Sv. ppm. Stefan
 U 12 29 Sv. mućenik Paramon i Filumen
 S 13 30 Sv. ap. Andrej Prvozvani
 Č 14 1 DEC - Sv. prorok Naum i sv. Filaret
 P 15 2 Sv. car Uroš, pp. Joanikije Devički
 S 16 3 Sv. pr. Sofonije i pp. Jovan Čutljivi
 N 17 4 28. po D., Sv. vm. Varvara (Detinjci)
 P 18 5 Pp. Sava Osvećeni
 U 19 6 Sv. Nikolaj, Arhiep. Mirlikij. - Nikoljdan
 S 20 7 Sv. Amvrosije, pp. Grigorije Gornjački
 Č 21 8 Pp. Patapije, sv. ap. Sosten, Apolos i dr.
 P 22 9 Zaćeće sv. Ane (kada zaće Bogorodicu)
 S 23 10 Sv. m. Mina, sv Jovan despot
 N 24 11 29. po D., Pp. Danilo Stolp. (Materice)
 P 25 12 Sv. Spiridon Čudotvorac, Ep. trimitunski
 U 26 13 Sv. m. Evstratija, sv. Gavriilo
 S 27 14 Sv. m. Tirs, Levkije, Filimon i drugi s njima
 Č 28 15 Sv. svm. Elvterije, pp. Pavle
 P 29 16 Sv. prorok Agej, sv. Teofanija carica
 S 30 17 Sv. pr. Danilo, ppm. m. đakon Avakum
 N 31 18 30. po D. - Sv. Praotca, Svm. Sevastijan

Sunce u prosincu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	07	17	16	13
11.	07	27	16	11
21.	07	34	16	14
31.	07	37	16	21

Mjesećeve mijene u prosincu:

	Dan:	h	m
Uštap (pun mjes.):	3.	16	48
Posljednja četvrt:	10.	08	52
Mladak:	18.	07	32
Prva četvrt:	26.	10	21

DECEMBAR - pravoslavni 2017./2018.

P 1 19 Sv. mučenik Bonifacije
U 2 20 Sv. Ignjatije Bogon. (Pretpr. Roždestva)
S 3 21 Sv. m. Julijana i sv. Petar Kijevski
Č 4 22 Sv. vm. Anastasija
P 5 23 Sv. 10 m. Kritskih (Tucindan)
S 6 24 Sv. ppm. Evgenija - **Badnji dan**
N 7 25 31. **po D. - Roždestvo Hristovo - BOŽIĆ**
P 8 26 Sabor Presvete Bogorodice
U 9 27 Sv. pm. i arhidakon Stefan
S 10 28 Sv. 20.000 m. Nikomidijskih
Č 11 29 Sv. 14.000 mladenaca Vitlejemskih
P 12 30 Sv. m. Anisija, pp. Teodora
S 13 31 Pp. Melanija (Odanije Roždestva)

BILJEŠKE

Prosinac:
Vrijeme: Bolje prosinac ružan nego južan. Crni Božić, bijeli Uskrs. Kakve su otačke kvatre, tako je sve lito.

Dim se vije, Sunce sije. Dim k tlu teži, skoro će da sniježi.

ASTRONOMSKI I VREMENSKI PODACI ZA 2017. GODINU

Proljeće počinje 20. ožujka (marta) u 11 sati i 28 minuta; **ljet**o 21. lipnja (juna) u 05 sati i 24 minute; **jesen** 22. rujna (septembra) u 21 sat i 02 minute; a **zima** počinje 21. prosinca (decembra) u 17 sati i 28 minuta.

POMRČINE SUNCA I MJESECA TIJEKOM 2017. GODINE

Godine 2017. zbit će se ukupno četiri pomrčine i to po **dvije pomrčine Sunca** i **Mjeseca**. Prva pomrčina Mjeseca je Zemljinom polusjenom i nije atraktivna jer nije vidljiva ljudskom oku, to jest primjetna promjena sjaja Mjesečeve površine, osim, vrlo slabo, u vrijeme najveće faze. Druga je djelomična pomrčina Mjeseca Zemljinom polusjenom i vidljiva je iz naših krajeva. Prva pomrčina Sunca je prstenasta i nije vidljiva iz Europe, dok je druga potpuna ili totalna i nije vidljiva iz naših krajeva.

Pomrčine Sunca: 26. II. prstenasta (koja iz Europe neće biti vidljiva); **21. VIII. potpuna ili totalna pomrčina Sunca** (neće biti vidljiva iz Europe).

Pomrčine Mjeseca: s 10. na 11. II. djelomična pomrčina Mjeseca Zemljinom polusjenom; **7. VIII. djelomična pomrčina Mjeseca** Zemljinom sjenom.

*/sastavio: Gustav Kren. Zvezdarnica ZAS, 10001 Zagreb,
Danica 2017., hrvatski katolički kalendar/*

KAKVO ĆE VRIJEME BITI U 2017. GODINI

Kakvo će biti vrijeme u 2017. godini? Godina će, prema Stoljetnom kalendaru, biti suha i umjereno topla. Za pojedino godišnje doba Stoljetni kalendar predviđa:

Proljeće: u početku vlažno, a pod kraj su dani lijepi i suhi, a noći hladne.

Ljeto: lijepo i toplo.

Jesen: lijepa, više sunčana nego vlažna.

Zima: topla, bez velikih oborina..

VRIJEME PO MJSECIMA

Siječanj: od 1. do 3. ponešto oblačno i umjereno hladno, od 4. do 6. kiša, od 7. do 10. umjereno hladno, 11. jaka kiša, a od 23. do kraja siječnja nestalno vrijeme, vjetrovito, maglovito i snježno.

Veljača: od 1. do 6. tmurno, maglovito i vjetrovito, 7. promjenljivo, 8. vedro i hladno, od 9. do 12. oblačno, kiša i snijeg, od 13. do 16. vedro i hla-

dno, 17. tmurno, 18. kiša i snijeg, 19. i 20. hladan vjetar, od 22. do 26. vedro i lijepo, noći jako hladne, a onda kišovito do kraja mjeseca.

Ožujak: od 1. do 6 studeno i vjetrovito, od 8. do 17. suho i hladno, 19. vjetar, snijeg i kiša, od 20. do 23. kiša i hladno, poslijepodne vedro, od 26. do kraja mjeseca svakog jutra poledica.

Travanj: do 6. studeno i oporo, 7. lijepo, toplo i vedro, 8. vjetrovito s kišom, od 9. do 11. vedro i toplo, od 12. do 14. toplo, 16. oluja s pljuskom, 19. lijepo, a zatim do 23. pljuskovi, kiše s grmljavinom, do 25. promjenljivo, a od tada do kraja mjeseca hladno i oblačno.

Svibanj: 1. i 2. vjetrovito, oporo i hladno, od 4. do 15. lijepo i ugodno vrijeme s povremenom grmljavinom i laganom kišom, 22. i 23. promjena, razvedranje sa zahlađenjem, 24. ujutro smrzavica i led, 27. lijepo, 28. i 29. hladno i kiša, 30. i 31. ujutro mraz, a preko dana susnežica.

Lipanj: 1. promjenljivo s razvedranjem, 2. lijepo i ugodno, 3. jaka kiša, 4. i 5. oporo, 9. lijepo i toplo, od 11. do 14. svježije, večeri toplije, 15. kiša, 19. zahlađenje, od 22. do 23. lijepo i toplo, 24. jaka kiša, 25. veoma studeno, od 26. do kraja mjeseca kišovito.

Srpanj: od 1. do 3. hladno, tmurno i solika, 4. lijepo, 6. tmurno i hladno, od 7. do 18. lijepo, toplo i sparno, do 19. do 21. kiša, od 23. do kraja mjeseca lijepo i vruće.

Kolovoz: od 1. do 6. lijepo, 8. kiša, 9. i 11. oblačno s malo kiše, 13. ugodno, 14. promjenljivo, od 15. do 17. hladna kiša, od 18. do 25. lijepo i toplo, od 26. do 28. grmljavina s jakim pljuskovima, 30. i 31. kiša.

Rujan: od 1. do 4. toplo, od 5. do 9. ugodno i vedro, 11. malo kiše, od 12. do 17. promjenljivo, od 18. do 25. nestalno, vjetrovito sa zahlađenjem, 26. lijepo i toplo, 27. promjenljivo, od 28. do kraja mjeseca kiša.

Listopad: 1. lijepo, 2. i 3. vedro, ali studeno, 4. i 5. lijepo i toplo, 7. kiša i vjetar, od 9. do 14. nestalno, 15. vjetar, oblačno i kiša, 16. bura i snijeg, 19. promjenljivo, 24. i 25. kiša sa snijegom, od 26. do 28. razvedranje, 29. lijepo, 30. hladno i oblačno.

Studeni: od 1. do 4. hladno i kiša, noću snijeg, od 8. do 14. zahlađenje, 16. po noći snijeg, od 17. do 20. kiša, od 21. do kraja mjeseca ugodno i toplo kao ljeti.

Prosinac: 2. snijeg, od 3. do 8. nestalno, 10. jaka zima, a noću snijeg, 11. i 12. oporo i studeno, 13. i 14. blaže, sa snježnim oborinama, od 16. do 20. vedro s malo snijega, a od 21. do kraja mjeseca jako studeno.

To su predviđanja „Stoljetnog kalendara“ o vremenu u 2017. godini. Koliko su točna, moći ćemo se i sami uvjeriti. Živi bili pa vidjeli!

Stare jeronimske „Danice“ obično bi takva vremenska predviđanja popratile riječima: „Ovako *Stoljetni kalendar*, a kakvo će nam dragi Bog dati vrijeme, to je u Njegovoj svemožnoj ruci.“

ZAPOVIJEDANI BLAGDANI

Zapovijedani ili zapovjeđeni blagdani su **sve nedjelje** u godini (ovamo, naravno, spadaju i **Uskrs** i **Duhovi**), **Tijelovo (Brašančevo)**, **Velika Gospa**, **Svi Sveti i Božić**. Više **nisu zapovjeđeni** blagdani: Sveta tri kralja (Bogojavljenje), Svijećnica, Sv. Josip, Blagovijest, Spasovo (Uzašašće), Sv. Petar i Pavao, Mala Gospa, Bezgrješno začće BDM, drugi dan Uskrsa te Božića i Nova godina, ali katolici ih i dalje rado svetkuju.

OBVEZATNI POST I NEMRS

Katolici su prema sadašnjim crkvenim propisima dužni obdržavati **post i nemrs** na **Pepelnicu** (Čistu srijedu) i na **Veliki petak**. **Zakon nemrsa** obvezuje i na **sve petke u godini**, osim onih kad bude svetkovina, ali u izvan-korizmene petke može se umjesto nemrsa odabrati **drugo djelo pokore** ili **kakvo karitativno djelo**.

Nemrs (kad je zabranjeno jesti meso) obvezuje sve vjernike koji su navršili **14 godina** pa **do konca života**, a **post** sve one koji su navršili **18 godina** i još nisu započeli **60. godinu**. *U posne dane smije se uzeti samo jedan pun obrok.*

Župnici u pojedinim slučajevima mogu iz opravdanih razloga osloboditi pojedine osobe ili obitelji obveze posta ili nemrsa, ili ih zamijeniti drugim oblicima pokore.

KATOLIČKA CRKVA U SVIJETU

Sjedište: GRAD VATIKAN (RIM)

PAPA FRANJO

Vodi Crkvu od 13. ožujka 2013.

SVETA STOLICA naziv je za vrhovnu upravu Crkve na čelu sa Sv. Ocem, papom.

PRVI OPĆI CRKVENI SABOR (KONCIL) održan je 321. godine u Niceji. Posljednji opći koncil održan je u Vatikanu od 1962. do 1965. pod papama Ivanom XXIII. i Pavlom VI. To je II. vatikanski koncil.

SINODA BISKUPA uži je sabor biskupa u koji biskupske konferencije iz svih država, na svakih 25 biskupa, šalju po jednog predstavnika. Prvi put takva se sinoda sastala 29. rujna 1967. Otad se ona održava obično svake treće godine.

BISKUPSKA KONFERENCIJA skup je katoličkih biskupa u pojedinoj zemlji, u kojoj oni združeno vrše svoju pastirsku službu među njezinim vjernicima.

RIMSKA KURIJA

P a p a je na čelu vrhovne uprave Katoličke crkve (Sveta Stolica).

K a r d i n a l i su najviši papini savjetnici. U svijetu ima više od 150 kardinala koji, kad papa umre, ako nisu navršili 80 godina, biraju njegova nasljednika.

D r Ź a v n i t a j n i k (kardinal Pietro Parolin) najbliži je papin suradnik. On vodi središnju ustanovu Svete Stolice – Državno tajništvo, koje ima dva odjela: I. Odjel za opće poslove i II. Odjel za odnose s državama.

DEVET STOŽERNIČKIH ZBOROVA (KONGREGACIJA)

1. Zbor za nauk vjere; u njezinu sastavu nalaze se Papinsko povjerenstvo „Crkva Božja“, Papinsko biblijsko povjerenstvo, Međunarodno teološko povjerenstvo i Papinsko povjerenstvo za Katekizam Katoličke crkve, a na čelu mu je pročelnik – kardinal Gerhard Ljudevit Müller; 2. Zbor za istočne Crkve; 3. Zbor za bogoštovlje i stegu sakramenata; 4. Zbor za proglašavanje svetih i blaženih; 5. Zbor za evangelizaciju naroda; 6. Zbor za klerike; 7. Zbor za redovnike i svjetovne ustanove, 8. Zbor za katolički odgoj; 9. Zbor za biskupe.

PAPINA SUDIŠTA

1. Apostolska pokorničarna; 2. Vrhovno sudište apostolskog potpisa (signatura); 3. Sudište rimskoga kotača (rota).

PAPINSKA VIJEĆA

1. Vijeće za laike, obitelj i život; 2. Vijeće za promicanje jedinstva kršćana; 3. Vijeće za pravdu i mir; 4. Vijeće za karitativnu djelatnost (*Cor unum*); 5. Vijeće za pastoral selitelja i ljudi na putovanju; 6. Vijeće za pastoral osoblja u službi bolesnika; 7. Vijeće za tumačenje crkvenih zakona; 8. Vijeće za dijalog među religijama; 9. Vijeće za kulturu; 10. Vijeće za sredstva društvenoga priopćavanja; 11. Vijeće za novi navještaj Evanđelja.

UREDI DOBARA

1. Apostolska zbornica (komora); 2. Vijeće za gospodarstvo; 3. Uprava dobrih djela Apostolske Stolice, 4. Prefektura za gospodarske poslove Svete Stolice.

OSTALA TIJELA I INSTITUCIJE RIMSKE KURIJE

Vatikanski tajni arhiv; Vatikanska apostolska knjižnica; Vatikanska tiskara; L'Osservatore Romano; Vatikanska izdavačka kuća; Radio Vatikan; Vatikansko televizijsko središte; Prefektura papinske kuće; Služba za papina liturgijska slavlja; Tiskovni ured Svete Stolice; Središnji statistički ured Crkve; i dr.

KATOLIČKA CRKVA U HRVATSKOJ

ZAGREBAČKA METROPOLLIJA obuhvaća: Zagrebačku nadbiskupiju, Varaždinsku, Sisačku i Bjelovarsko-križevačku te Križevačku eparhiju. Zagrebački nadbiskup i metropolit: kardinal JOSIP BOZANIĆ; pomoćni biskupi: msgr. VALENTIN POZAIĆ, msgr. IVAN ŠAŠKO, msgr. MIJO GORSKI. Varaždinski biskup: msgr. JOSIP MRZLJAK. Sisački biskup: msgr. VLADO KOŠIĆ. Bjelovarsko-križevački biskup: msgr. VJEKOSLAV HUZZJAK. Vladika križevački: msgr. NIKOLA KEKIĆ.

ĐAKOVAČKO-OSJEČKA METROPOLLIJA obuhvaća: Đakovačko-osječku nadbiskupiju, Srijemsku i Požešku biskupiju. Nadbiskup metropolit đakovačko-osječki: msgr. ĐURO HRANIĆ; nadbiskup u mirovini msgr. MARIN SRAKIĆ. Biskup srijemski: msgr. ĐURO GAŠPAROVIĆ (ujedno član Međunarodne BK sv. Ćirila i Metoda). Biskup požeški: msgr. ANTUN ŠKVORČEVIĆ.

SPLITSKA METROPOLLIJA obuhvaća: Splitsko-makarsku nadbiskupiju, Dubrovačku, Hvarsku i Šibensku biskupiju. Nadbiskup metropolit splitski: msgr. MARIN BARIŠIĆ. Biskup dubrovački: msgr. MATE UZINIĆ. Biskup hvarski: msgr. SLOBODAN ŠTAMBUK. Biskup šibenski: msgr. TOMISLAV ROGIĆ; biskup u mirovini msgr. ANTE IVAS.

RIJEČKA METROPOLLIJA obuhvaća: Riječku nadbiskupiju, Krčku, Porečko-pulsku i Gospičko-senjsku biskupiju. Nadbiskup metropolit riječki: msgr. IVAN DEVČIĆ. Biskup krčki: msgr. IVICA PETANJAK; biskup u mirovini msgr. VALTER ŽUPAN. Biskup porečko-pulski: msgr. DRAŽEN KUTLEŠA, biskupi u mirovini: msgr. IVAN MILOVAN i msgr. ANTUN BOGETIĆ. Biskup gospičko-senjski: msgr. MILE BOGOVIĆ.

ZADARSKA NADBISKUPIJA: msgr. ŽELIMIR PULJIĆ, nadbiskup zadarski.

VOJNI ORDINARIJ U RH: msgr. JURE BOGDAN, vojni biskup; biskup u mirovini msgr. JURAJ JEZERINAC

CRKVA U BOSNI I HERCEGOVINI I MAKEDONIJI

VRHBOSANSKA METROPOLLIJA obuhvaća: Vrhbosansku (Sarajevsku) nadbiskupiju, Banjalučku, Mostarsko-duvanjsku, Trebinjsko-mrkansku i Skopsko-prizrensku (*ad instar*) biskupiju. Kardinal VINKO PULJIĆ nadbiskup je i metropolit vrhbosanski; msgr. PERO SUDAR, pomoćni biskup. Biskup banjalučki: msgr. FRANJO KOMARICA; msgr. MARKO SEMREN, pomoćni biskup. Biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski msgr. RATKO PERIĆ. Biskup skopski i egzarh za katolike istočnog obreda u Makedoniji: msgr. KIRO STOJANOV. Kosovska apostolska administratura: msgr. DODE GJERGJI. Egzarh za katolike istočnog obreda u Srbiji i Crnoj Gori: dr. ĐURO DŽUDŽAR.

VOJNI ORDINARIJ U BIH: msgr. TOMO VUKŠIĆ, biskup.

CRKVA U CRNOJ GORI

BARSKA NADBISKUPIJA: msgr. RROK GJONLLESHAJ (Rok Đonlešaj), nadbiskup barski; nadbiskup u mirovini msgr. ZEF GASHI (Zef Gaši).

KOTORSKA BISKUPIJA: msgr. ILIJA JANJIĆ, biskup kotorski (Splitska metropolija) (ujedno član Međunarodne BK sv. Ćirila i Metoda).

CRKVA U SRBIJI

BEOGRADSKA METROPOLJA

BEOGRADSKA NADBISKUPIJA: nadbiskup i metropolit msgr. STANISLAV HOČEVAR.

SUBOTIČKA BISKUPIJA: msgr. JÁNOS PÉNZES.

ZRENJANINSKA BISKUPIJA: msgr. LÁSZLÓ NÉMET.

Bivša Biskupska konferencija Srbije i Crne Gore od 22. prosinca 2004. nosi ime **Međunarodna biskupska konferencija sv. Ćirila i Metoda**. Sjedište joj je u Beogradu, predsjednik je msgr. LÁSZLÓ NÉMET, biskup zrenjaninski, a potpredsjednik msgr. ĐURO DŽUDŽAR, egzarh za katolike istočnog obreda u Srbiji i Crnoj Gori. Članovi su joj još: apostolski veleposlanik u Beogradu msgr. LUCIANO SURIANI; msgr. RROK GJONLLESHAJ (Rok Đonlešaj), nadbiskup barski, msg. STANISLAV HOČEVAR, nadbiskup beogradski, mons. JÁNOS PÉNZES, biskup subotički; msgr. ILIJA JANJIĆ, biskup kotorski; msgr. ĐURO GAŠPAROVIĆ, biskup srijemski; msgr. KIRO STOJANOV, biskup skopski i egzarh za katolike istočnog obreda u Make-doniji; msgr. DODE GJERGJI, apostolski upravitelj prizrenski;

Umirovljeni biskupi: msgr. LÁSZLÓ HUZSVÁR (Ladislav Hužvar), umirovljeni biskup zrenjaninski; msgr. ZEF GASHI (Zef Gaši), umirovljeni nadbiskup barski.

Ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu je dr. TOMISLAV MARKIĆ.

Papa Ivan Pavao II. odobrio je Statut Hrvatske biskupske konferencije (HBK), u čijem su sastavu svi biskupi s područja Republike Hrvatske, dok biskupi s područja Bosne i Hercegovine imaju svoju biskupsku konferenciju. Predsjednik je Hrvatske biskupske konferencije msgr. Želimir Puljić, a bosanskohercegovačke msgr. Franjo Komarica.

APOSTOLSKE NUNCIJATURE (VELEPOSLANSTVA)

Apostolski nuncij (izaslanik Papin) u Srbiji i Crnoj Gori: nadbiskup msgr. LUCIANO SURIANI.

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj: nadbiskup msgr. ALESSANDRO D'ERRICO.

Apostolski nuncij u Republici Bosni i Hercegovini i u Republici Crnoj Gori: mons. ALOJZIJE (LUIGI) PEZZUTO.

BISKUPI HRVATI IZVAN DOMOVINE

Msgr. NIKOLA ETEROVIĆ, apostolski nuncij u Njemačkoj.

Msgr. PETAR RAJIĆ, apostolski delegat na Arapskom poluotoku.

Msgr. BERISLAV GRGIĆ, biskup u Tromsou (Norveška)

Msgr. MARTIN VIDOVIĆ, apostolski nuncij u Bjelorusiji.

Msgr. STANISLAV KARLIĆ, kardinal, umirovljeni nadbiskup grada Parana (Argentina).

Msgr. EMILIO OGNJENOVIĆ, umirovljeni nadbiskup u gradu Mercedesu (Argentina).

Msgr. ALEKSANDAR GOIĆ KARMELIĆ, biskup u Rancaque (Čile), predsjednik Čileanske biskupske konferencije.

Msgr. TOMISLAV KOLJATIC-MAROEVIĆ, biskup linaireske biskupije (Čile).

Msgr. PEDRO OSSANDON BULJEVIĆ, pomoćni biskup nadbiskupije Concepcion (Čile).

Msgr. BLAŽ ČUPIĆ, biskup u Rapid Cityju (SAD).

Msgr. GERARD ŽERDIN, biskup u Peru.

Msgr. SALVADOR PINERIO-CALDERON NESANOVIĆ, vojni ordinarij države Perua.

Msgr. JORGE CARRION PAVLIĆ, biskup u Punu (Peru, jezero Titicaca).

Msgr. JOSÉ ANTONIO EGUREN BRESANI, nadbiskup grada Piure (Peru).

VAŽNIJI DATUMI IZ ŽIDOVSKOG KALENDARA

2017. godina = 5777./5778. židovska godina

PURIM (izbavljenje od pokolja u perzijskom zatočeništvu):..... 12. III.

PASHA (izlazak iz egipatskog sužanjstva):11. IV. – 18. IV.

JOM HAŠOA (spomen na holokaust): 24. IV.

ŠAVUOT (Deset zapovijedi – njihova objava na Sinaju): 31. V. i 1. VI.

ROŠ HAŠANA (Nova, 5778. godina): 21. i 22. IX.

ZNAČAJNIJI DATUMI U SUBOTIČKOJ BISKUPLJI

Obraćanje sv. Pavla: 25. I. (Zaštitnik biskupije)

Obljetnica smrti biskupa Lajče Budanovića 16. III.

Obljetnica smrti biskupa Matije Zvekanovića: 24. IV.

Obljetnica posvete biskupa dr. Ivana Pénzesa: ... 18. VI.

Dan o. Gerarda Tome Stantića: 24. VI. (Sombor – karmelićani)

Blagoslov svijeća od groma: 26. VI. (Bač – Sombor)

Dužijanca: 13. VIII. (Subotica)

Bunaričko proštenje: 26. i 27. VIII.

Hodočašće Majci Božjoj Bistričkoj: 23. i 24. IX.

Obljetnica posvete katedrale: 14. X.

Sv. Terezija Avilska – zaštitnica katedrale

i grada Subotice: 15. X.

KATOLIČKE NOVINE I ČASOPISI (izbor)

HKD SV. JERONIMA (sv. Ćirila i Metoda) izdaje dva časopisa:

- DANICA, hrvatski katolički kalendar (godišnjak)
- HKR „MARULIĆ“, dvomjesečnik za književnost i kulturu

Časopisi drugih hrvatskih nakladnika:

- BILTEN PETRA BARBARIĆA, list vicepostulature, Zagreb
- BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC, glasilo postulature, Zagreb
- BLAŽENI AUGUSTIN KAŽOTIĆ, povremeni vjesnik, Zagreb
- BOGOSLOVSKA SMOTRA, časopis Bogoslovnog fakulteta, Zagreb
- BOSNA FRANCISCANA, časopis Franjevačke teologije, Sarajevo
- BRAT FRANJO, dvomjesečnik, list franjevačkih zajednica, Zagreb
- CRKVA NA KAMENU, informativni list hercegovačkih biskupija, Mostar
- CRKVA U SVIJETU, časopis za vjersku kulturu, Split
- DIACOVENSIA, teološki prilozi, izd. KBF Sveučilišta J. J. Štrosmajer, Đakovo
- DOBRI OTAC ANTIĆ, list vicepostulature, Zagreb
- DON BOSCO DANAS, Zagreb
- GLAS KONCILA, katolički tjednik, Zagreb
- GLASNIK SRCA ISUSOVA I MARIJINA, mjesečnik, Zagreb
- GLASNIK SV. JOSIPA, izdaje Svetište sv. Josipa, Karlovac
- IKA - Bilten Informativne katoličke agencije, Zagreb
- IVAN MERZ, glasilo postulature, Zagreb
- KAČIĆ, zbornik, Split
- KANA, kršćanska obiteljska revija, Zagreb
- KATEHEZA, časopis za katehezu i pastoral, Zagreb
- KATOLIČKI TJEDNIK, Sarajevo
- KRIŽ, glasilo Velikoga križarskog bratstva, Zagreb
- KRŠNI ZAVIČAJ, hercegovački zbornik za vjerska i društvena pitanja, Drinovci
- LJUDIMA PRIJATELJ, list sv. Leopolda Mandića, izdaje Hr. kap. prov., Zagreb
- MALI KONCIL, mjesečnik „Glasa Koncila“ za djecu, Zagreb
- MARIJA, mjesečnik, Split
- MARIJIN TRSAT, Rijeka
- MI, list mladih, mjesečnik, Zagreb
- NADA, informativno-pastoralni list Srijemske biskupije
- NAŠA OGNJIŠTA, katolički mjesečnik, Tomislavgrad
- NOVI SVIJET, mjesečnik Pokreta fokolara
- OBNOVLJENI ŽIVOT, tromjesečnik, Zagreb
- OTAC GERARD, glasilo Vicepostulature za upoznavanje SB o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina, izd. Hrvatske karmelske provincije sv. oca Josipa u Zagrebu, Sombor
- RIJEČKI TEOLOŠKI ČASOPIS, Rijeka
- SVETA CECILIJA, časopis za sakralnu glazbu, izd. Institut za crkvenu glazbu „Albe Vidaković“ KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
- SVJETLO RIJEČI, mjesečnik, izdaje franjevački provincijalat u Sarajevu
- VERITAS, mjesečnik, ZAGREB
- VJESNIK BISKUPA LANGA, Zagreb
- VJESNIK ĐAKOVAČKO-OSJEČKE NADBISKUPIJE I SRIJEMSKJE BISKUPIJE, Đakovo
- ZVONA, mjesečnik za kršćansku kulturu, Rijeka
- ZVONIK, katolički list (mjesečnik), Katoličko društvo „Ivan Antunović“, Subotica
- ŽIVA ZAJEDNICA, izdaje Hrvatski dušobrižnički ured u Frankfurtu
- ŽIVO VRELO, liturgijsko-pastoralni list, Zagreb

(Prema: „Danica 2017. – hrvatski katolički kalendar“, str. 51-56)

Msgr. dr. Ivan Péntzes, subotički biskup

zkyh.org.rs

Dragi Štioče!

Subotička Danica je katolički kalendar. Od prvog broja do danas *Danica* je bila prožeta svjedočanstvima mnogih vjernika. Ove godine je cijeli niz svjedočanstava iz bliže i dalje povijesti. Za proslav evo misli nekoliko poznatih znanstvenika. Znanstveni rad na proučavanju prirode približio ih je Bogu. *Znanost je tračak Božje svrhe u prirodi. Samo postojanje nevjerovatnog svijeta atoma i radijacije upućuje na stvaranje s ciljem, svrhom, na ideju da uistinu postoji Bog i da je inteligentna svrha u pozadini svega... Svemir u takvom redu svjedoči najvećoj izjavi ikad izrečenoj: „U početku stvori Bog...“* (Arthur H. Compton).

Isaac Newton (* 4. siječnja 1643. † 31. ožujka 1727.), engleski fizičar, matematičar i astronom. Jedan od najznačajnijih znanstvenika u povijesti je izjavio: *Postoji Biće koje je stvorilo sve stvari, koje drži sve stvari u Svojoj sili, i kao takvo to Biće zaslužuje strahopoštovanje.* Također je zapisao: *Sve materijalne stvari izgledaju da su sastavljene od... tvrdih i čvrstih čestica, koje su različito vezane u prvom stvaranju savjetom inteligentnog Izvršioca. Bog je taj koji je stvorio i materiju i red. I ako je On tako učinio, potpuno je nefilozovski tražiti neku drugu teoriju o podrijetlu svijeta ili smatrati da je kosmos (red) mogao nastati iz kaosa jednostavnim zakonima prirode.*

Joseph Lister (* 1827. † 1912.) je utemeljio antiseptičke operativne metode. Lister je bio kršćanin, a zapisao je: *Ja sam vjernik u fundamentalne doktrine kršćanstva.*

Blaise Pascal (*19. lipnja 1623. † 19. kolovoza 1662.), francuski filozof, matematičar i fizičar. Evo, kako je tumačio da se isplati vjerovati: *Kako može čovjek koji odluči biti kršćaninom izgubiti? Kad umre, ako se utvrdi da nema Boga i da je njegova vjera bila uzaludna, nije izgubio ništa. Čak naprotiv, bio je sretniji u životu od njegovih prijatelja koji ne vjeruju. A ako postoji Bog, raj, pakao, tada je on po Božjem obećanju baštinio nebo, a njegovi prijatelji skeptici će izgubiti sve u paklu.*

John Frederick Herschel (* 7. ožujka 1792. † 11. svibnja 1871.), engleski astronom, matematičar, kemičar i fotograf. Otkrio je 525 maglica i zvjezdanih skupova te 3300 dvostrukih zvijezda. On je rekao: *Sva ljudska otkrića izgledaju da su otkrivena s ciljem samo da potvrde sve jaču istinu koja dolazi iz neba a zapisana je u Svetim Spisima.*

Albert Einstein (*14. ožujka 1879. † 18. travnja 1955.) je bio teorijski fizičar. Nije bio ateist kao što mnogi izjavljuju. On nije prihvaćao Boga Biblije, ali znao je da postoji Stvoritelj. Evo što je rekao o znanosti: *Znanost može biti stvorena od strane onih koji su skroz prožeti s težnjom prema istini i shvaćanju. Taj izvor osjećaja, ipak, izvire iz područja religije. Vjera također pripada tome području pod uvjetom da su pravila koja vrijede za postojeći svijet racionalna, što znači, razumljiva razumu. Ne mogu shvatiti iskrenog znanstvenika bez takve duboke vjere.*

James Simpson (* 7. lipnja 1811. † 6. svibnja 1870.). Otkrio je anestezijske kvalitete kloroforma koji se koristi diljem svijeta. On je također položio čvrste temelje ginekologiji i predviđao je otkriće X-zraka. Objavio je: *Kršćanstvo napreduje zbog nadnaravne istine i iz tog razloga i nadnaravno živi. Ne postoji ništa nekompatibilnog između religije i znanosti. Za svoje najveće otkriće je rekao: To nije kloroform. Već spoznaja da sam grešnik i da mogu biti spašen pomoću milosti Božje. Čovjek je promašio svrhu života ako nije ušao u aktivan, živi odnos s Bogom kroz Isusa Krista.*

Subotička Danica predstavlja i druge čudesne svjedoke Božje ljubavi. Čitajte o svetoj Elizabeti od Presvetog Trojstva. Spomenimo se i svete Majke Terezije. Za Božju ljubav je posvjedočilo 38 mučenika koji su nedavno proglašeni blaženima. Među njima su i svjedočanstva dvojice Hrvata s Kosova.

Kako je za Boga svjedočio sluga Božji Gerard Stantić? Kako naš Papa svjedoči o radosti ljubavi? Kako mali čitatelji *Danice* govore o Bogu i čovjeku? Koje su dubine vjere djevojaka i mladića iz naše ravnice? Može li obitelj biti mjesto susreta Boga i čovjeka? Čitajte o profesoru Beli Gabriću, o glazbeniku Milanu Asiću. Čitajte o udruženju mladića iz vremena prije Drugoga svjetskog rata. Bačka je ravnica slavila mlade mise i ove godine. Nekoliko smo svećenika sahranili. Danica ima i kroniku. *Danica* pjeva i pripovijeda. *Danica* rasvjetljuje povijest. Neka i ova *Danica* donese radost zore i nadu novoga dana.

Dragi Štioče! Uzmi i čitaj.

Papa govori Crkvi i svijetu

Amoris Laetitia – Radost ljubavi

Posinodalna apostolska pobudnica o ljubavi u obitelji

Priredio: Dragan Muharem

Amoris Laetitia naslov je Papine posinodalne apostolske pobudnice o ljubavi u obitelji. Dokument, koji prikuplja ishode sinoda o obitelji 2014. i 2015. godine, podijeljen je u devet poglavlja u kojima opširno govori o obitelji u svjetlu Božjega nauma, o izazovima za obitelji danas, obiteljskome zvanju i bračnoj ljubavi – napose njezinoj plodnosti – te izlaže neke pastoralne perspektive za praćenje osoba na putu prema braku i tijekom braka. Također govori o osobitim izazovima razvoda, rastavljenih i civilno ponovno vjenčanih te o mješovitim brakovima. Posebno poglavlje posvećeno je odgoju djece, kao što i čitavo jedno poglavlje govori o praćenju, razlučivanju i integraciji osoba u neregularnom stanju.

Na početku teksta papa Franjo napominje da „ne trebaju sve doktrinarne, moralne ili pastoralne rasprave biti riješene uplivima učiteljstva“. Ustrajući – kaže – na „jedinstvu doktrine i prakse“, koje je nužno u Crkvi, mogu postojati „različiti načini tumačenja određenih vidika doktrine ili nekih posljedica koje iz nje slijede“, uzimajući u obzir kulture, tradicije i izazove u pojedinim zemljama.

1. U prvome poglavlju, Papa ističe da Božja riječ nije „niz apstraktnih teza, nego pratiteljica na putu“ za obitelji, također i za „one u krizi“ jer im „naznačuje odredište putovanja“. Polazeći od Knjige postanka, naglasio je dvije karakteristike bračne ljubavi: dijalog i jedinstvo. Zatim se usredotočio na važnost nježnosti, a djecu je nazvao „živim stijenama“ obitelji. Na koncu je spomenuo problem nezaposlenosti i tragedije obitelji-izbjeglica.

2. U drugom poglavlju Papa navodi poteškoće s kojima se današnje obitelji suočavaju, poput individualizma koji razvezuje slobodu i pravednost od istine, vrijednosti i načela te „kulture provizornoga“. Unatoč tome, kršćanski prijedlog ne treba biti samo „retoričko osuđivanje aktualnih zala“, što bi značilo upasti u „zamku samoobrambenih žalopojki“ koje su daleko od „misijske kreativnosti“. Kršćanski prijedlog treba predstaviti razloge i motivaciju za brak i obitelj. Prema papi Franji, potrebna je „zdrava autokritika“ o načinu predstavljanja braka, koji je bio usredotočen samo na dužnost rađanja djece te „doktrinarna, bioetička i moralna pitanja“, kao da se radi o „teretu koji se čitav život ima podnositi“.

Osobito je istaknuo nekoliko izazova za obitelj koji su prepoznati na sinodama: mentalitet protivan rađanju djece, slabljenje vjerske prakse, zlostavljanje djece, selilaštvo, progon kršćana, starost i invalidnost, siromaštvo, kohabitacija i istospolne zajednice, nasilje nad ženama te rodna ideologija. Snažno je osudio svaki pokušaj državnog nametanja kontracepcije, sterilizacije i pobačaja te kazao da se vanbračni život i istospolne unije ne mogu izjednačiti s brakom. Kazao je da je „uznemirujuće“ što se ideologije poput one rodne „nameću kao jedina misao koja također određuje obrazovanje djece“. „Biološki spol i društveno-kulturna uloga mogu se razlikovati, ali ne i odvojiti“ – napisao je Sveti Otac.

3. Treće poglavlje predstavlja „sažetak crkvenog nauka o braku i obitelji“. Ističe se kako nerazrješiva bračna sveza muškarca i žene nije breme, nego dar i zvanje; sakrament za posvećivanje i spas supružnika, a ne društvena konvencija ili isprazan obred. Napominje se da se Crkva treba pastoralno skrbiti za vjernike koji kohabitiraju, osobe koje su samo civilno vjenčane te za rastavljene u novim vezama.

Napisao je kako treba „jasno izražavati doktrinu“, izbjegavajući istovremeno „sudove koji ne vode računa o složenosti različitih situacija“. Parovima koji ne mogu imati djecu je preporučio posvajanje. Naglasio je „nepovrjedivo pravo“ nerođenog života, koji „nikada ne može biti predmet dominacije“. Također je istaknuo pravo na prigovor savjesti. Obitelj je domaća crkva, a Crkva je obitelj obitelji – ustvrdio je.

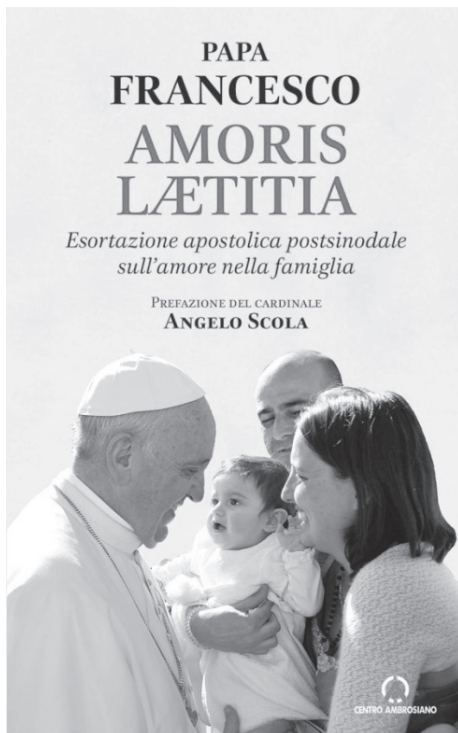
4. U četvrtom poglavlju, o bračnoj ljubavi, Papa na obiteljski život primjenjuje karakteristike koje sv. Pavao niže u svojem poznatom himnu ljubavi. Izravno se obraća mladima, govoreći im da brak nije teret ili nedostižni ideal. Ističe važnost dijaloga, a osobito se osvrće na spolnost u braku. Bračna ljubav vodi tome da čitav emocionalni život postane dobro za obitelj, u službi zajedničkog življenja. Spolni je život supružnika „prekrasan dar“. Ni na koji se način erotična dimenzija ljubavi ne može smatrati „dopuštenim zlom ili teretom koji treba podnositi radi dobra obitelji“. Papa također govori o vrijednosti djevičanstva, kao oblika ljubavi koji nije protivan ženidbi, nego predstavlja drukčiji način kako voljeti.

5. Peto poglavlje osobito je posvećeno plodnosti ljubavi i prihvaćanju života u obitelji. „Pomislimo koliko vrijede embriji!“ – napisao je. „Trebaju ga promatrati istim pogledom Očeve ljubavi koja gleda ponad izgleda“ – ustvrdio je papa Franjo. Dijete nije ispunjenje osobne aspiracije, nego ljudsko biće s neizmjenom vrijednošću te ima naravno pravo na oca i majku. Papa je nadalje istaknuo „ženski genij“ te napomenuo da smanjenje majčinske prisutnosti u društvu predstavlja „ozbiljnu opasnost“. Rekao je kako cijeni feminizam koji „ne pretendira na uniformnost te ne niječe majčinstvo“. Primijetio je težak problem odsutnosti očinske figure napomenom kako je „naše društvo bez očeva“.

U postupcima posvajanja, uvijek treba prevladati pravo djeteta – stoji nadalje u tekstu. Obitelj treba uspostaviti „kulturu susreta“ i boriti se za pravednost. U tom kontekstu, rekao je da onaj tko pristupa euharistiji, ne osjećajući se potaknut na zalaganje za siromahe i patnike, nedostojno prima taj sakrament.

6. U šestom poglavlju izložene su neke pastoralne perspektive, „novi putovi“ proizašli iz sinodskog hoda, a koje različite zajednice trebaju razraditi u „praktične i učinkovite prijedloge“. Istaknuta je potreba da kršćanske obitelji sve više postanu ne samo objekt, nego i subjekt obiteljskog pastoralnog djelovanja. Potrebna je interdisciplinarna formacija koja favorizira komplementarnost različitih poziva u Crkvi. Moglo bi se, osim toga, „bolje prihvatiti iskustvo duge istočne tradicije oženjenih svećenika“.

Papa je preporučio da se „nikada ne potiče“ sklapanje ženidbe koja nema realne mogućnosti za stabilnost. Učiti kako voljeti ne može se svesti na kratki ženidbeni tečaj. Osim toga, potrebno je pratiti novovjenčane parove, koje poziva na realistično prihvaćanje supružnika i da nauče kako „pregovarati“ poradi dobra obitelji. Istaknuo je i potrebu formacije u prirodnom planiranju obitelji.

Razvod je „zlo“, a njegov porast u društvu je „vrlo zabrinjavajući“. Djeca ne trebaju postati taoci takvih situacija. Premda je razdvojen život „krajnje rješenje“, ono je nekada „moralno potrebno“ zbog nasilja ili izrabljivanja. S obzirom na rastavljene i civilno ponovno vjenčane, ponavlja ono što je rečeno na sinodama, ističući potrebu razlučivanja i praćenja. Brinuti se za njih u kršćanskoj zajednici nije oslabljivanje vjere u nerazrješivost braka, nego izričaj ljubavi – stoji u dokumentu.

Zajedničko primanje euharistije u miješanom braku katolika i nekatoličkog kršćanina „ne može biti doli iznimno“. S obzirom na osobe s homoseksualnim sklonostima, osuđuje se svaka „nepravdna diskriminacija“ i nasilje protiv njih, napominjući istovremeno da nije moguća ni „daleka analogija“ istospolnih zajednica s brakom i obitelji.

7. Sedmo poglavlje posvećeno je odgoju djece, koji je „najozbiljnija obveza“ i „prvo pravo“ roditelja. Oni trebaju biti slobodni izabrati kako odgajati djecu, prema vlastitim uvjerenjima. Odgajati ne znači biti opsesivan i preuzeti kontrolu nad svim, nego „promicati odgovornu slobodu“ koja će znati dobro izabirati. Moralni odgoj djece roditelji „nikada ne mogu delegirati“. Također se ističe vrijednost sankcija kao poticaja na dobro te važnost da se disciplina ne pretvori u „sakaćenje želje“. Papa osim toga govori o „tehnološkom autizmu“ kao opasnosti za djecu i mlade, kao i o potrebi spolnoga odgoja. Izraz „siguran seks“ pokazuje „negativan stav prema naravnoj svrsi“ spolnosti, kao da je eventualno dijete „neprijatelj od kojeg se valja zaštititi“.

Od ključne je važnosti da se pomogne „prihvatiti vlastito tijelo takvo kakvim je stvoreno“, u „svojoj muškosti ili ženskosti“, odgajajući da se „cijene razlike“, jer „ono što je muško i žensko ne može se odvojiti od Božjega djela“. Na koncu poglavlja se napominje da su roditelji „aktivni subjekti“ u katehezi svoje djece, kao i da se „duhovno iskustvo ne nameće“, nego predlaže djeci u slobodi.

8. Osmo poglavlje je čitavo posvećeno „praćenju, razlučivanju i integriranju krhkosti“. Govori se o dva temelja: s jedne je strane nauk o sakramentalnom braku, a s druge strane potreba milosrdne integracije „krhkosti“ mnogih vjernika. Na pastire spada „promicanje kršćanskoga braka“ i „pastoralno razlučivanje situacija tolikih ljudi koji više ne žive tu stvarnost“. Civilni brak ili kohabitacija često nisu motivirani predrasudama ili otporom sakramentalnom braku, nego kulturnim uvjetovanjima i kontingentnim čimbenicima. S tim se situacijama treba „suočiti na konstruktivan način, pokušavajući ih preobraziti u prilike za hod prema punini braka i obitelji, u svjetlu evanđelja“.

To treba činiti – stoji dalje u tekstu – po „zakonu postupnosti“ koji predlaže Ivan Pavao II., prema kojem čovjek ostvaruje dobro u „stupnjevi-

ma rasta“. Put Crkve – kaže papa Franjo – put je milosrđa i integracije, koji nikoga ne osuđuje zauvijek, nego pruža Božje milosrđe „svima koji ga traže iskrena srca“. „Nitko ne može biti osuđen zauvijek, zato što to nije logika evanđelja!“ – ustvrdio je Papa.

Vodeći računa o kompleksnosti situacija, treba „integrirati sve“, uključujući rastavljene i ponovno vjenčane, koji mogu sudjelovati „u životu zajednice putem socijalnog zalaganja ili molitvenih susreta.“ Papa također ističe da situacije mogu biti „jako različite“ i da ih stoga „ne treba katalogizirati ili zatvarati u prekrute izjave“. Važno je prikladno „osobno i pastoralno razlučivanje“, zato što „ne postoje jednostavni recepti“.

Papa Franjo je napisao da „ne treba očekivati od sinode ili pobudnice novu opću normativu kanonske vrste, primjenjive na sve slučajeve“. Ono što je moguće je „samo novi poticaj na odgovorno razlučivanje“ pojedinačnih slučajeva, s obzirom da „stupanj odgovornosti nije isti u svim slučajevima“ te da stoga „posljedice ili učinci jedne norme ne trebaju uvijek biti isti“, pa i u „sakramentalnoj disciplini“, kad se može razlučiti da u pojedinačnoj situaciji nema teške odgovornosti.

Stoga je za rastavljene i ponovno vjenčane korisno učiniti ispit savjesti, a razgovor sa svećenikom u unutarnjem forumu može pomoći oblikovanju „ispravnoga suda“ o onome što priječi mogućnost „punog sudjelovanja u životu Crkve“. Važno je, međutim, izbjeći rizik „pogrešnih poruka“, kao da bi svećenik mogao udijeliti „brze iznimke“ ili kao da bi se za određene usluge mogao steći „sakramentalni privilegij“, uz opasnost da se ostavi dojam kako Crkva „promiče dvostruki moral“.

„Nije više moguće reći da svi oni koji se nalaze u takozvanoj ‘neregularnoj’ situaciji žive u stanju smrtnoga grijeha“ zato što osim mogućeg „nepoznavanja norme“, mogu postojati drugi „čimbenici koji ograničavaju mogućnost odlučivanja“, poput nasilja, straha ili afektivne nezrelosti. „Razlučivanje je dinamično“ i „sitničavo je ostati na tome da se u obzir uzima samo činjenica odgovara li djelovanje osobe zakonu ili općoj normi“. Premda opće norme „predstavljaju dobro koje nikada ne treba zanemariti ili prekršiti“, one istovremeno „ne mogu obuhvatiti sve pojedinačne situacije“ – ustvrdio je Papa.

Pastir se stoga ne može zadovoljiti „samo primjenjivanjem moralnih zakona“, „kao da su kamenje“ za baciti na ljude. Moguće je da se „u situaciji objektivnog grijeha, u kojoj nema subjektivne odgovornosti... živi milost u Bogu, primajući u tu svrhu pomoć Crkve“. „U određenim slučajevima, mogli bi od pomoći biti i sakramenti“ – dodao je Papa, napominjući da ispovjedaonica ne treba biti mjesto mučenja i da euharistija „nije nagrada za savršene, nego hrana za slabe“.

Napisao je kako je danas još više od pastorala za neuspjele situacije, potreban pastoralni napor kako bi se brak učvrstio i tako se spriječilo njegovo raspadanje. Valja imati logiku „suosjećanja“, izbjegavajući progone,

pretvrde i nestrpljive sudove. Ne suditi, ne osuđivati, ne isključivati nikoga – naglašava papa Franjo. Posebnu pozornost pastiri trebaju posvećivati „primatu ljubavi“, ne uvjetujući Božje milosrđe. Pastoralno praćenje jako se razlikuje od „hladnog morala“ na pisaćem stolu te od „zatvorenih srdaca“ koji „na Mojsijevoj stolici“ sude „na površan način teške slučajeve i ranjene obitelji“.

U posljednjem poglavlju, posvećenom bračnoj i obiteljskoj duhovnosti, poziva se na zajedničku molitvu, koja je „povlašteno sredstvo izražavanja i jačanja vjere“. U obitelji se živi duhovnost isključive i slobodne ljubavi, s otvorenim srcem koje svakodnevno obnavlja vjernost. Apostolsku pobudnicu papa Franjo zaključuje molitvom Svetoj obitelji.

/Priređeno prema IKA i RV/

Bunjevačka tragedija

Raditi
danjom, noćom,
petkom i svecom,
od jutra do sutra,
teći i steći
što više zemlje
jutara i lanaca,
dok sve ne pritekne,
pa i život,
i bude dosta štranga
i rpa zemlje
na groblju.

Blaženka Rudić

Duhovno iskustvo i nauk karmelićanke, svete Elizabete od Presvetog Trojstva

Piše: o. Mato Miloš, OCD

Uvod

Novo proglašena sv. Elizabeta od Presvetog Trojstva, u svijetu Elizabeta Catez, rođena je 18. srpnja 1880. u Camp d'Avor blizu Burgea, a preminula je 9. studenoga 1906. u Karmelu Dijon. U svijetu je živjela 21 godinu a u Karmelu 5 godina. U svom kratkom zemaljskom životu spoznala je božanska iskustva mističnog života izvanredne dubine i širine koju joj je Providnost udijelila i koju nije zadržala samo za sebe, već je preko svojih spisa to bogatstvo iskustva Trojstvenog Boga podijelila brojnim dušama željnih Boga. Godine 1902. Elizabeta piše svojoj prijateljici barunici de Sourdon: *Čini mi se da sam pronašla svoje nebo na zemlji, jer je Bog*

nebo i Bog je u mojoj duši. Onoga dana kada sam to shvatila, sve se u meni rasvijetlilo i želim priopćiti tu tajnu onima koje ljubim, da i oni također preko svih stvari uvijek prijanjaju uz Boga, da se ostvari Kristova molitva: 'Oče, da svi budu jedno' (pismo 107).

Stanovanje Presvetog Trojstva u duši, središte je pobožnosti i duhovnog iskustva sv. Elizabete. Ljubeći Boga uranjamo u duboko i nježno otajstvo ljubavi i zajedništva i mislim da nećemo pretjerati ako ustvrdimo da u povijesti kršćanske duhovnosti možda ne nailazimo na neku drugu osobu koja nadvisuje sv. Elizabetu od Presvetog Trojstva. Pred konac svoga zemaljskog života, potaknuta poticajima Duha Svetoga, piše svojoj sestri: *Čini mi se da će na nebu moje poslanje biti privlačiti duše pomažući im da iziđu iz samih sebe i prijanjaju uz Boga spontanom pokretom ljubavi i držati ih u toj velikoj unutarnoj šutnji koja dopušta Bogu da ih obuzme i pretvori ih u samoga sebe (pismo 280).*

Dekret o herojskim krepostima Elizabete, izdan 26. srpnja 1982. od Kongregacije za Svete, govori o karakterističnoj duhovnosti i njezinoj mudrosti stečenoj ustrajnom meditacijom i kontemplacijom božanske Riječi svjetlom Duha Svetoga, u njezinim spisima, poslanjem u Crkvi i duhovnim porukama svećenicima. Blaženom ju je proglasio sv. papa Ivan Pavao II., 25. studenoga 1984. Tim činom glas bl. Elizabete od Presvetog Trojstva zazvonio je još jače u Crkvi i proširio se na poslanje koje je tako potrebno našem vremenu u kojem materijalizam i relativizam u mislima i životu mnogih ljudi želi omalovažiti zanimanje ljudi kao i Bogu posvećenih osoba, za velike duhovne vrijednosti evanđelja. Papa Franjo ju je 16. listopada 2016. proglasio sveticom sveopće Crkve.

Nova svetica, Elizabeta od Presvetog Trojstva može povesti ljude i svijet današnjice prema duhovnim vrednotama evanđelja. Dubina njezinog teološkog iskustva, biblijski izvori kojima se hrani, usmjerava otajstvu „stanovanja Trojstva“ u životu krštenika, u kojemu Krist zauzima prvotno mjesto na tom putu, i daje živi osjećaj za Crkvu. Sve ovo govori o privlačnosti onoga koji uči duše koje su vrlo osjetljive prema duhovnoj viziji čovjeka. Elizabeta sve čitatelje Subotičke Danice poziva da pomno oslušujemo ono što nam govori u svojim iskustvenim spisima.

Spisi sv. Elizabete od Presvetog Trojstva i fizionomija njezine duše

U životu svakog čovjeka postoji fizionomija lica i fizionomija duše, koja ukazuje, otkriva i razlikuje ono što stvara zajedništvo u Bogu. Sv. Elizabeta je tipična kontemplativka koju možemo svrstati među čiste i bitno duhovne osobe. Ona ne posjeduje izvanredne i upadljive karizme kojih bi se trebali bojati. Nigdje se ne govori o njezinim ekstazama, viđenjima, objavama, bilo-

kacijama, proročanstvima ili bilo kakvim tjelesnim fenomenima. Potpuna je odsutnost fenomena takve vrste koje su posjedovale mnoge crkvene osobe. Njezin unutarnji duhovni život vrlo je bujan, izvanredno bogat duhovnom širinom. Sve ono što sadrži temelj nadnaravnog života, čudesno blago svijeta milosti u njoj je življeno odlučnom voljom koja ju privlači tako da se ne može oduprijeti djelovanju Božje milosti u duši. Ono što karakterizira sv. Elizabetu jest duboka spoznaja božanskih stvarnosti koje ona snažno osjeća u sebi.

Spisi sv. Elizabete, kojima se bave učenjaci i teolozi odražavaju njezin duboki duhovni život. Oni nam otkrivaju njezinu duhovnu fizionomiju. Sveta Elizabeta je duša jakog unutarnjeg iskustva Boga. Stoga ćemo slijediti ta iskustva koja se nalaze u njezinim spisima, koja nam otkrivaju svu puninu njezina

srca. Dragocjeni spisi, koje ovdje ističem, jesu oni koje je napisala u svojim duhovnim vježbama, jedan u mjesecu srpnju, a drugi u kolovozu 1906., malo prije svoje smrti. To su spisi potpune duhovne zrelosti. U spisu *Posljednje duhovne vježbe*, „*Laudem gloriae*“ kako je sama nazvala taj spis, otkriva nam intimne želje svoga srca, njezin pogled na duhovni život, kao otvorenu spiralu prema vječnome životu. Godine 1904. u spisu *Uzdignuće prema Trojstvu* napisanom 21. studenoga, te u spisu *Molitva zaljubljene duše* aludirajući na sv. Ivana od Križa, otkriva nam samu sebe. Ovdje uključujemo njezina pisma raznim osobama, te *Dnevnik* kojega je započela pisati u travnju 1889. sve do posljednje nedjelje mjeseca siječnja 1900. Ovi spisi pisani su u njezinim djevojačkim godinama u kojima se već naslućuje vrlo napredan put svetosti. Prijeđimo na bitne karakteristike bujnog Elizabetinog duhovnog iskustva Boga.

a. Pounutrašljenje

Život svete Elizabete od Presvetog Trojstva obiluje bujnim pounutrašnjem. Time je bila zahvaćena već od prvih godina svojega života u čemu je postupno rasla. Pounutrašljenje je Elizabeta živjela kao svoju slobodu, kao posjed i ostvarenje same sebe, potrebu molitve, razgovor i zajedništvo s Bogom, kao skladnost kontemplativnog i apostolskog poziva. U tome nimalo nije indiferentna prema ljudskim vrednotama. Njezini spisi nam otkrivaju da je ona najotvorenija prema lijepom svijetu, voli putovanja, divi se širokim horizontima, beskrajnim rijekama, predivnih pogleda na planine i doline koje je sama prošla u svojim izletima i koje je opisala u spisu *Izleti u Giuri* (str. 505-515). Voljela je glazbu, osobito glasovir, napisala je oko stotinu pjesama, pojedine vrlo uspjele. Elizabeta je nadarena bogatom afektivnošću prema obitelji, susestrama, prijateljicama, o čemu nam govore njezina pisma. Prije svoga ulaska u Karmel bavila se društvenim aktivnostima, osobito u svojoj župi.

Elizabetino pounutrašljenje je sposobnost koncentracije, razmatranja i razmišljanja o bogatstvu ljubavi Božje kojom je bila sva ispunjena. To je sposobnost pozornosti prema božanskom planu koje se ostvaruje većom jačinom iznutra. To je sposobnost očekivanja, rasta i prodora u svijet milosti, svojevrсно takmičenje s Bogom u darivanju, u stvaranju najintimnijeg života odnosa i potpune preobrazbe. Pounutrašljenje je za Elizabetu klima, prostor, kontekst, prvotni element čitavog duhovnog sazrijevanja. Nezasluženi dar milosti, kao plod Elizabetine suradnje s milošću, snažne volje, ustrajnosti, vjernosti i čežnje za samoostvarenjem. Elizabeta je predivan primjer ljudske i kršćanske čovječnosti u neumoljivoj težnji vlastitoga poziva u mjeri u kojoj se božanska volja na njoj otkriva.

Pounutrašljenje je vrlo važan čimbenik svakog kršćanskog bića, odrednica prisutnosti nadnaravnih i božanskih darova, koji su potrebni za kontemplativni život, a još više za uzvišena iskustva božanskoga u nama. Poznato je da pounutrašljenje ima glavnu ulogu u duhovnoj viziji mistika poput *Duhovnog grada* sv. Terezije Avilske; *Unutarinja ćelija* kod sv. Katarine Sijenske; *Središte duše* sv. Ivana od Križa te *Vrati se samome sebi* kod sv. Augustina. Kod Elizabete je to očitovanje punine i skladnosti božanskoga života darom Duha Svetoga koji se razmjenjuje i kreće najvišom slobodom. Ova uzvišena skladnost je pečat izvornog religioznog kršćanskog i mističnog iskustva.

b. Komunikacija Neizrecivoga

Spisi sv. Elizabete od Presvetog Trojstva su izvanredni dokumenti bogatstva božanskog općenja u duši. Kršćanski mistici su neiscrpn i odvažni u opisivanju preobražaja malog stvora čovjeka koji podnosi žestoki prodor beskrajne Ljubavi u njima. Božji prodor u Elizabetu, općenje Presvetog

Trojstva, darivanje i život Krista, Duga Svetoga nadvisuju svaku inicijativu, svaku sposobnost rada i tako postaju neizreciva stvarnost nezamisliva iskustva Boga. Pored biblijske i ljudske slike Boga Ljubavi ulaze i vrlo značajne objaviteljske punine otajstva života i zajedništva čovjeka. Elizabeta se rječitno izražava o neizmjernosti, „bezdanu“ i tajanstvenosti Boga koji ju okružuje sa svih strana, opisuje prvotni i dramatični čar koji privlači dušu da se strmoglaviti i potpuno nestane u neizmjernosti Bitka života i ljubavi. Bog je za Elizabetu „bezdan“ ali i Trojstvo je bezdan. Duša pod božanskim naletom postaje bezdan kojega samo Bog može ispuniti. Bezdan sposobnosti i u isto vrijeme malenosti. Sve su to njezine slike opisivanja Neizrecivoga.

Sveta Elizabeta sve više prodire u tu dubinu bezdana: *To je prava samoća u kojoj Bog privlači dušu i progovara joj. Za razumijevanje te riječi pune otajstva ne treba se zadržavati na površini, nego treba uvijek što više ulaziti u bit božanskoga preko sabranosti „Nastavljam svoju trku“ kaže sv. Pavao. Tako i mi trebamo svakog dana ulaziti u taj bezdan koji je Bog. Prepustimo se dnu toga bezdana s pouzdanjem i s puno ljubavi. Tu, u toj dubini kojom će nas božanski prodrmati da se naš bezdan, naša ništica, naša bijeda sukobi s milosrđem neizmjernosti koja je Bog* (Duh. Vježbe 1.2. str 610). U pismu kanoniku Angelsu, 4. lipnja 1904. Elizabeta piše: *Tako sam gladna Boga. On ispunja bezdan moje duše, bezdan kojega samo On može ispuniti. Zato me vodi unutar duboke šutnje iz koje nikada ne želim izići.*

Godina 1904. čudesna je godina „uzdignuća Presvetom Trojstvu“. Elizabeta živi to uzdignuće u najuzvišenijoj molitvi i iskustvu. Sva je zaokupljena otajstvom Trojstva u intimnom životu Boga i njegova zajedništva s njom. S otajstvom Krista vječne Riječi, Otkupitelja, Klanjaoca s puninom Elizabetina života snagom njezine vjere kao klanjateljice i čežnjom pomirenja i očišćenja čitavog njezina bitka. Osjeća potrebu smiriti se u Bogu kao da je njezina duša već u vječnosti združena sa svim pokretima duše Kristove da se ne može osloboditi niti suprotstaviti sjaju njegovu. Takvo uzdignuće izaziva strastveni uzvik Trojstvu. *Sve moje, moje blaženstvo, beskrajna samoća, beskonačnosti u kojoj se gubim, predajem se vama kao plijen. Pokopajte se u meni da se ja mogu pokopati u vama u iščekivanju moje- ga i vašega bezdanog svjetla, vaše veličine* (str. 606).

U pismu bogoslovu Shevignardu u studenom 1904. nailazimo na slične misli: *Ako ja padnem na tom putu koji prolazi, on je spreman opet podići me i povesti još više naprijed u svojoj intimnosti, u bezdan božanskog bitka u kojemu već stanujemo po milosti i u kojoj se želim pokopati u tu dubinu da nikada više ne iziđem iz nje* (str. 323). Elizabeti se pripisuje pridjev „Laudem gloriae“ koji označuje i njezino poslanje utemeljeno na Pavlovoj poslanici (Ef 1,12): *Laudem gloriae jest duša koja gleda Boga u vjeri i jednostavnosti, u ogledalu u kojemu se ogleda sve ono što jest, to je bezdan bez dna u kojemu se može plivati i nestati. Duša koja dozvoljava da božanski Bitak u njoj zado-*

volji svoju potrebu druženja sa svime što On jest, sa svime što On ima sa svim darovima što ih „Laudem gloriae“ posjeduje (str. 632).

U *Posljednjim duhovnim vježbama* Elizabeta ponovno opisuje ono što božanski Učitelj želi od „Laudem gloriae“: *Prodirati u dubinu bezdana bez dna učeći ju da izvrši službu koja će biti njezina služba u vječnosti, u kojoj se već sada treba vježbati, u vremenu koje je početak vječnosti u neprekidnom usponu* (Duh. Vježbe, 1. str. 636).

c. Kontemplativka božanskih otajstava

Za sv. Elizabetu od Presvetog Trojstva Bog je Nepromjenjiv, Vječan, Jedan, Jednostavan, Bitak, Šutnja, samoća, Onaj koji jest, kojega ona uspo-ređuje s biblijskim imenima: Otac, Ljubav, Milosrđe, providnost. *O Vječna Riječi, Riječi Boga mojega, želim provesti svoj život slušajući te, upijajući i učeći svu mudrost koja dolazi od tebe* (str. 605). Vođena Duhom Svetim, redovitim čitanjem duhovnog čitanja te razmatranjem Božje riječi, Elizabeta se osjećala preplav-

ljena božanskim svjetlom otajstava i na taj način je postala živa riječ.

Elizabeta, rekli bismo, posjeduje svojevrsnu antologiju duhovnosti u kojoj iščitavamo široke vidike meditacije, kao sinteza teologije duhovnosti i njezine osobne duhovnosti. U devetom danu njezinih „Duhovnih vježbi“ čitamo: „*Budite sveti jer ja sam svet*“. *Tko je taj koji može dati takvu zapovijed? Objavio je sam svoje ime, ono ime koje je samo njemu vlastito i koje samo on može nositi. „Ja sam koji jesam“ – reče Mojsiju, životvorac i počelo svih drugih bića. U njemu se miče-*

mo i jesmo“, kaže apostol. *Budite, dakle, sveti jer ja sam svet! Čini mi se da je to ona ista volja, koja se očitovala na dan stvaranja svijeta kada je Bog rekao. „načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju“. To je uvijek ista želja Stvoriteljeva da se suobliči sa svojim stvorenjem pridružujući ga sebi. Sveti Petar kaže. „Učinio nas je dionicima njegove božanske naravi“. Sveti Pavao nam nalaže „čuvati to počelo njegova Bitka“, kojega nam je dao. Ljubljeni učenik kaže. „Sinovi smo Božji i još se ne očitova ono što ćemo biti. Znamo: kada se očituje, bit ćemo njemu slični, jer ćemo ga gledati onakvog kakav jest i tko ima tu nadu u njega taj se posvećuje“. Biti sveti kao što je Bog svet, to je mjera sinova njegove ljubavi. Nije li rekao božanski Učitelj. „Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac nebeski“? Govoreći Abrahamu Bog reče. „Hodaj u mojoj prisutnosti i budi savršen“. To je sredstvo da se postigne savršenost koju nalaže Otac naš koji je na nebesima. Sveti Pavao, nakon što se potpuno predao njegovom božanskim savjetima, upravo nam to otkriva pišući: „Bog nas je u Kristu izabrao prije postanka svijeta, da budemo sveti i neporočni pred njim... Svucite starog čovjeka“ s kojim ste živjeli u prošlosti nastavlja Apostol, i obucite se u novoga čovjeka koji je stvoren po Bogu u pravdi i svetosti. Radi se dakle, o svlačenju vlastitoga ja i činiti što Bog želi. Svući, znači umrijeti samima sebi, čini mi se da je to ono što isus kaže. „Tko želi ići za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ“. „Ako živite po tijelu, umrijet ćete, ali ako u duhu mrtvite svoja tjelesna djela živjet ćete, kaže Apostol“. To je smrt za koju kaže Gospodin: „Pobjeda iskapi smrt“. „O smrti, govori Gospodin, ja ću biti tvoja smrt“. Kao da želi reći: „O dušo, posvojena kćeri, gledaj me, izgubi vid, nestani potpuno u mome bitku, umri u meni da ja mogu živjeti u tebi (str. 648-649).*

Ovo je savršeni okvir božanskog plana kršćanske svetosti u učenju Elizabete od Presvetog Trojstva potkrijepljen raznim svjetlilima biblijske objave Novoga zavjeta. To je svetost, gola, snažna, koja ništa nema zajedničkog sa sentimentalnošću i varkom, gdje se usklađuju i snažno utapaju božansko djelovanje, trojstveno i kristološko, kao i potpuno sudjelovanje čovjeka. To je put kojeg je prešla sveta Elizabeta od Presvetog Trojstva živeći u svijetu i Karmelu, u rastućoj svjetlosti vjere, u nadi koja ju je uvijek kripila siromaštvom duha i sve većom strastvenom i žarkom ljubavlju.

d. Ugodno kretanje teologalnim putem

Elizabeta se ugodno kreće po dobro poznatom uzvišenom i iskustvenom svijetu objavljenih istina. S radošću i zanosom uspinje se prema prvotnim izvorima plana spasenja, u tajanstvenom i ljubaznom predodređenju Oca. To je jedna od njezinih najdražih tema u kojima motri nezasluženu, vlastitost, dubinu i snagu tumačenja kršćanskog poziva na svetost. U kršćanskoj duhovnoj literaturi nailazimo na sličnost takvih tema kod sv. Augustina i sv. Ivana od Križa, u kojima se ističe radosni i uzvišeni kon-

templativni zalet u otajstvo Boga i čovjeka, (usp. *Duhovni Spjev*, Ivana od Križa).

Već smo spomenuli kako u spisima sv. Elizabete od Presvetog Trojstva, kao i na njezinom duhovnom putu ne nailazimo na izvanredne karizme i fenomene koje nalazimo kod drugih kršćanskih svetaca. Kod Elizabete se ističu jaki teologalni naboji koji oblikuju život kršćanske svetosti. A to je prije svega: vjera, nada i ljubav.

Vjera

Kršćanska krepost vjere o kojoj sveta Elizabeta od Presvetog Trojstva govori i želi sebi, koju predstavlja svojim životom, jest vjera kako ju uči sv. Pavao i sv. Ivan od Križa. To je čista vjera, utemeljena na Božjoj Riječi, na Isusu Kristu. Za Elizabetu, vjera je nebo u tminama (pismo 98), koja osvjetljuje nevidljivi svijet (pismo 120), da se samo u vjeri Bog dariva (pismo 107) i uspostavlja odnos svojom prisutnošću. Pred svoju smrt Elizabeta piše svojoj prijateljici. *Polazem svoju vjeru u prisutnosti Božjoj, u Boga ljubavi koji boravi u našim dušama* (pismo 366). Osvrćući se na pisanje poslanice Hebrejima, Elizabeta ističe snagu vjere koja nas čini *sigurnima za buduća dobra koja po njoj postoje i prije nego ih uživamo* (Duh. vježbe 6. str. 618). To je polazna točka prema Bogu, koja predstavlja posjedovanje Boga u stanju tame. Ona sama može dati pravo svjetlo o onima koje ljubimo, ona je učinkovito sredstvo sjedinjenja s Bogom. To je i nauk sv. Ivana od Križa koju Elizabeta potpuno usvaja. Elizabeta je iskusila u trenucima svjetlosti i tame na svome duhovnom hodu vjere. Svojoj prijateljici 1901 povjerava se: *Znaš! Nije više samo zastor koji me pokriva, već cijeli zid. To je tako teško nakon što sam ga osjetila tako blizu* (pismo 47). Čin i temeljni sadržaj Elizabetine vjere jest Ljubav Božja. Mogu ponavljati sa sv. Ivanom: *Mi smo upoznali i povjerovali ljubavi koju Bog ima prema nama* (1Iv 4,16). Čvrstoća vjere i njezina učinkovitost da nam predoči božanske i nadnaravne darove, ističe se u neuništivoj čvrstoći Ljubavi Božje.

Ovako zamišljena i življena vjera ostaje jednaka samoj sebi u svim naletima očitovanja koji prolaze svijetom. Elizabeta piše da se *duša ne zadržava više na osjećajima i uživanju, ništa joj ne znači čuje li ili ne čuje Boga, ništa joj ne znači je li radosna ili žalosna. Ona vjeruje u njegovu Ljubav. Što je više kušana, to više raste njezina vjera, jer zna nadići sve izazove kako bi mogla počivati u krilu beskrajne ljubavi, koja ne može drugo činiti nego djela ljubavi* (Duh. vježbe, 6. 1, str. 619). U *Posljednji duhovnim vježbama*, Elizabeta ponavlja. *Ona (duša) se srami činiti razliku između tih stvari, i kada se osjeća da još nije tako slobodna, duboko se srami zbog svoje slabe vjere, te diže svoj pogled k Učitelju da ju oslobodi toga. Ona se izdiže iznad slasti i utjehe koje dolaze od njega, jer je odlučila nadići sve to kako bi se sjedinila s onim koga ljubi. Čini mi se da se ta duša, nepokolebljiva u vjeri Boga Ljubavi može uspo-*

rediti s riječima apostolskog Prvaka: „Buduci da vjerujete, bit ćete iskupljeni nepokolebljivom i proslavljenom radošću“ (str. 641).

Nada

Život vjere je život nade i ljubavi. Nada je ujedno pročišćenje i punina, siromaštvo i početno imanje. Čovjek kojega želimo nazvati „duhovnim“ treba najprije biti sav otvoren prema Bogu kao dobru koji sam može ispuniti neizmjernu sposobnost posjedovanja ljudskog srca. Krepost nade ublažuje i gasi žeđ za užitkom stvari koje su duboko usađene u čovjeku. Bog kojega duša posjeduje putem vjere, jest stvarnost koja se u tami na neki način dodiruje, ali se ne može vidjeti, ali koja se u isto vrijeme posjeduje i želi te postaje izvorom radosti i muke.

Za svetu Elizabetu od Presvetog Trojstva se može reći da nadilazi osjećaj posjedovanja i sjedinjenja zahvaljujući njezinoj nepokolebljivoj vjeri u božansku prisutnost o kojoj smo govorili. Zato Elizabeta rado i s toliko

radosti govori o nebu na zemlji, nebu zatvorenom u dubini njezine duše. Kanoniku Angelsu 1901. piše: *Kako je divna ta prisutnost Božja! Tu, u dubini, u nebu moje duše koga ljubim našla sam ga i ne napuštam ga nikada. To je divno, ne čini li se misliti da ga ne možemo nikada ostaviti i nikada se od njega rastati?* (pismo 56). U pismu barunici de Sourdon, 1902. piše: *Mi nosimo u sebi naše nebo, jer onaj koji napaja proslavljene u svjetlu gledanja, daje se nama u vjeri i otajstvu. To je ista stvar. Čini mi se da sam našla svoje nebo na zemlji, jer nebo je Bog i Bog je u mojoj duši. Kada sam to shvatila sve se rasvijetlilo u meni te želim tu tajnu priopćiti onima koje ljubim* (pismo 204).

Ljubav

Na putu teoloških vrijednosti, najuzvišenija je riječ LJUBAV. U svom životu Elizabeta nije razmišljala niti sanjala o nečem drugom, nego potpuno ljubiti Gospodina. Oganj ljubavi se kretao rastući i često pretvarao u zanos i neopisivu radost. U pismu kanoniku Angelsu Elizabeta piše: *Ovdje nema ničeg drugog, ničeg drugog osim njega. On je sve, on je dosta, živi se od njega i on se nalazi posuda, u radu kao i u molitvi* (pismo 85). Godine 1905. piše: *ja ne tražim ništa od Boga, osim naučiti tu znanost ljubavi o kojoj govori sv. Pavao i koju moje srce želi istraživati u svojoj dubini* (pismo 188).

U Elizabetinim plodnim godinama života u Karmelu Dijon, ova se ljubav tako jačala da je postigla stvarnost u mnogim njezinim žrtvama, odricanjima, askezi i snažnih unutarnjih pročišćenja. Posljednjih mjeseca njezina zemaljskog života, njezina ljubav hranjena Kristom postaje oganj i krv nutrine i širine muke njezine Učitelja kojega ona naziva „Raspeti iz ljubavi“. Elizabetin unutarnji svijet raste u mjeri u kojoj se njezino tijelo troši bolešću, žarom i gladovanjem Boga. U takvom stanju osjeća potrebu još jednom sabrati se u pustinji 15 punih dana u poništenju i razmatranju iskustvom bezdana Krista i Presvetog Trojstva. Elizabetin teologalni svijet sav je izgrađen na milosti posinjenja, bujnom snagom božanskoga života, otajstvenim i neospornim djelovanjem Duha Svetoga, kao suobličenje samome Kristu.

Uz Elizabetu je jedna osoba koja ju podržava i vodi, koja ju na neki način uvodi u razumnu suradnju s djelovanjem Duha Svetoga, koja više nego itko drugi poznaje njezinu dubinu duše i izvanredno duhovno bogatstvo koje je primila od Boga. To je njezina priorica, majka Germana od Isusa. Preko majke Germane, doprla je i do nas duhovna oporuka nakon Elizabetine smrti. Elizabetina duhovna oporuka je uzvišena teologija stvorenja o ljubavi koja dolazi od Boga i koja je Bog. Bit Elizabetine oporuke jest: „daj se ljubiti!“ Predaj svu svoju slobodu Bogu, neka on djeluje i radi u tebi. Na taj način Bog može posvetiti svaku dušu kao svoju Slavu. Bog je stvarna Ljubav. Darujući se i pretvarajući dušu u ljubav, Slava Božja u svakom čovjeku može zablistati u svoj svojoj svjetlosti.

Svojoj priorici majci Germani od Isusa, Elizabeta govori: *Bog se raduje što može svojom ljubavlju podizati dušu na svoju Slavu, on je sam taj koji to želi izvesti premda je stvorenje jadno i grešno. On će ići do dna, jer kada je duša na taj način ljubljena od njega, ljubljena nepromjenjivom, slobodnom i stvarateljskom ljubavlju koja preobražava kako on hoće, oh, kakav put čini ta duša! Majko, vjernost koju Učitelj traži jest biti u zajedništvu ljubavi, preploviti se i ukorijeniti se u toj ljubavi koja želi označiti njezinu dušu žigom svoje moći i svoje veličine.*

U ovom djelomičnom isječku Elizabetine duhovne fizionomije, možemo zaključiti kako i nama valja vjerovati svom čvrstinom i ustrajnošću u Ljubav, prepustiti se Ljubavi da Bog slobodno djeluje u nama, živjeti intim-

ni život u svojoj duši i na taj način postajati živa slika božanskog Bitka u svoj svojoj jednostavnosti i svetosti na koju smo po krštenju svi pozvani. Elizabeta od Presvetog Trojstva i nas poziva da ozbiljno i dostojno živimo svoju krsnu milost, jer kako ona kaže, svaki trenutak našega života dat će nam da se što dublje ukorijenimo u Bogu (usp. Pismo 266). Dopustimo Bogu da nas zahvati svom silinom njegove ljubavi.

NB. Ovo je samo jedan mali isječak iz bogatog duhovnog iskustva Trojstvenog Boga u duši, kako nam ga predstavlja karmelićanka i nova svetica Crkve, Elizabeta od Presvetog Trojstva.

**Molitva da se po zagovoru
sv. Elizabete od Presvetog Trojstva
zadobiju milosti**

Sveta Elizabeto, u svojoj velikoj ljubavi prema Bogu ti si uvijek bila bliska tvojim prijateljima u potrebama. Sada kada si u nebu, licem u lice s Gospodinom, posređuj za nakane koje ti preporučujemo. Pouči nas kako da u ljubavi i vjernosti častimo Presveto Trojstvo svim srcem svojim. Posređuj za sve nakane koje ti preporučujemo. Uči nas kako da izjavimo Božju ljubav bližnjima u svakodnevnom životu, tako da možemo biti Pohvala slave Presvetog Trojstva. Amen.

Sveta Majka Terezija (Agnes Gonxha Bojaxhiu)

(* Skoplje, 26. kolovoza 1910. – Kalkuta, 5. rujna 1997.)

Piše: Josip Štefković

Djetinjstvo i mladost

Sveta Majka Terezija, „Živa svetica“ – kako su za života nazivali jednu o najpoznatijih redovnica na svijetu – podrijetlom je Albanka. Rođena je 26. kolovoza 1910. godine u uzornoj katoličkoj obitelji. Na krštenju je dobila

ime Agnes. Rodila se u Skoplju, koje je u to doba bilo pod vlašću Osmanskog carstva, a danas je glavni grad Republike Makedonije. Najmlađe je dijete u obitelji Nikollë i Drane rođ. Bernaj. Imala je brata Lazara i sestru Agatu. Djeca su rano ostala bez oca. Tereziji je tada bilo tek osam godina. Stoga joj je majka, protivno običajima onoga doba, samostalno pokrenula tkaonicu i trgovinu tkaninama kako bi na taj način uzdržavala obitelj. Agnes je osnovnu školu završila na albanskom, a gimnaziju na srpskom jeziku. Od malih nogu redovito odlazi u crkvu i pjeva u crkvenom zboru. S pet godina je išla na Prvu pričest, a uskoro i na svetu Potvrdu. Kao dijete oduševlja-

vala se pričama o životu misionara, a s dvanaest godina bila je uvjeren da će postati časna sestra. U mladenačko vrijeme duhovnik joj je bio hrvatski isusovac o. Franjo Jambrekić, koji je pridonio konačnoj odluci osamnaestogodišnje Agnes da započne redovnički život i uđe u Družbu sestara Naše Gospe Loretske.

Prvi redovnički dani

Sjedište Družbe sestara Naše Gospe Loretske bilo je u Irskoj, u mjestu Rathfarnamu nedaleko Dublina. Ondje je 1928. u samostan stupila mlada Agnes te dobila redovničko ime Terezija, po svetoj Tereziji iz Lisieuxa (Maloj Tereziji), zaštitnici misionara. Mnoge sestre te družbe djelovale su u indijskoj pokrajini Bengal, gdje su se ponajviše bavile opismenjavanjem, pa je tako i Terezija ubrzo poslana u najveći bengalski grad Kalkutu gdje je kao nastavnica u zavodima družbe radila 17 godina. Prve zavjete položila je 1931., a vječne 1937. godine. Gledajući bijedu i krajnje siromaštvo među stanovnicima Kalkute, osjetila je 1946. Božji poziv da im služi i pomogne. Dvije godine kasnije dobila je dopuštenje crkvenih vlasti da može napustiti svoju družbu te se posvetiti skrbi za napuštene i marginalizirane. Dobila je dozvolu da i nadalje može ostati časna sestra, ali je napustila samostan te se preselila među najsiromašnije od siromašnih te s njima živjela i među njima započela svoje djelovanje.

Misionarke ljubavi

Svoju redovničku haljinu zamijenila je 1948. godine jednostavnim bijelim pamučnim sarijem ukrašenim plavim obrubom (tradicionalna ženska nošnja indijskog naroda). Dobila je indijsko državljanstvo i nastanila se u predgrađu Kalkute gdje se brinula za ljude u potrebi. U početku nije imala nikakvih prihoda te je prosila za hranu i potrepštine. Prvih nekoliko mjeseci suočavala se sa samoćom i napašću da se vrati u samostan. Ipak je ljubav prema potrebitima prevladala. U takvom načinu života slijedili su je i drugi, pa je već dvije godine kasnije, tj. 1950., osnovala družbu Misionarki ljubavi. Članice družbe obvezale su se na kršćansku ljubav koja se ogleda prije svega u brizi za bolesne od gube, umiruće, siromašne i napuštenu djecu. Radile su i na osnivanju sirotišta, ljekarni, porodilišta, škola i centara za neudane majke. Redovnička zajednica koja je započela s 13 članica u Kalkuti, do kraja života Majke Terezije brojat će preko 3.000 sestara i djelovati u preko 100 zemalja svijeta. Manje je poznato kako je 1963. godine oformljen i muški ogranak družbe. Danas ove zajednice zajedno broje preko 5.000 članova, a djeluju u oko 120 država svijeta. U svome radu pomažu svima, bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost.

Humanitarni rad

Otvaranje i vođenje sirotišta, domova za oboljele od najtežih bolesti, domova za umiruće, briga za izbjeglice, sudjelovanje u preko 500 radnih humanitarnih i mirovnih misija u više od sto država svijeta i tome slično, učinilo je Majku Tereziju jednom od najpoznatijih redovnica u povijesti. Njezino lice poznato je diljem svijeta. Za ono što je činila primila je brojna priznanja i nagrade. Dobivala je nagrade za mir, za međunarodno razumijevanje, za širenje vjere, za posvećenost siromašnima itd. Dobitnik je Nobelove nagrade za mir 1979. godine, a između ostalih nagrađivali su je i vlada Indije i papa Pavao VI. Majka Terezija je svugdje otvoreno zastupala kršćanske stavove: hrabro je branila pravo na život, zauzimala se protiv pobačaja, pozivala na mir i ljubav. Govorila je na zasjedanju Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, pisala američkom i iračkom predsjedniku. Da su je poslušali, bilo bi manje krvoprolića i zla u svijetu. Niska stasa i krhka zdravlja ali snažna duha, Majka Terezija ostavila je neizbrisiv trag u povijesti čovječanstva. Preminula je 5. rujna 1997., a njezin grob u Kalkuti stjecište je brojnih hodočasnika. Iako su je zlobnici i aktivisti raznih liberalnih grupacija počesto znali kritizirati, većina ju je već za života smatrala sveticom. Stoga je i Katolička Crkva ubrzala proces njezine beatifikacije. Tako ju je već pet godina nakon njezine smrti blaženom proglasio papa Ivan Pavao II., papa s kojim se Majka Terezija za života susretala i s kojim je surađivala, a koji je i sam 2014. proglašen svetim. Majku Tereziju je svetom proglasio papa Franjo 4. rujna 2016. godine. Svetica je to koja je govorila i

hrvatski jezik. Naše je krajeve posjetila više puta. Često je surađivala sa slugom Božjim, hrvatskim isusovcem o. Antom Gabrićem, misionarom u Indiji. Danas u vrijeme naglašenog egoističnog i hedonističkog trenda u svijetu, sveta Majka Terezija svijetli nam kao sjajna zvijezda te pokazuje da su djelatna ljubav prema bližnjemu, sebedarje i altruizam vrednote koje su ovom svijetu i danas potrebne. To je put koji nam je Isus pokazao. Nema drugog puta za kršćanina. I to bez interesa i računice. Evo što o tome kaže sama sveta Majka Terezija:

Ljudi mogu biti nerazumni, nelogični i egoistični:
svejedno, opraštajte im.
Ako negujete dobrotu, a ljudi vas okrivljuju, tajno i iz ličnih razloga:
svejedno, negujete dobrotu.
Ako ste postigli uspjeh,
oko vas se može pojaviti puno imaginarnih prijatelja, i pravih neprijatelja:
svejedno, postizite uspjeh i dalje.
Ako ste iskreni i otvoreni, a ljudi vas obmanjuju:
svejedno, budite iskreni i otvoreni.
Ono što ste gradili tokom godina, može biti uništeno preko noći:
svejedno, gradite.
Ako ste pronašli spokoj i sreću, zavidjet će vam:
svejedno, budite sretni.
Dobro, koje ste stvorili danas, ljudi će zaboraviti već sutra:
svejedno, činite dobro.
Dijelite sa ljudima najbolje što imate, i toga nikad neće biti dosta:
svejedno, dijelite najbolje što imate.
Na kraju krajeva, uvjerit ćete se i sami, da je sve ovo između vas i Boga:
svejedno, to nikad nije bilo između vas i njih.

Novi blaženici: fra Serafin Glasnović Kодиć don Anton Muzić

Ubijeni iz mržnje prema vjeri

Veliko slavlje u Skadru

U skadarskoj stolnoj crkvi svetoga Stjepana prvomučenika, u subotu 5. studenoga 2016. godine, pročelnik Zbora za proglašenje svetih kardinal Angelo Amato proglasio je 38 albanskih mučenika blaženima. Među novim blaženicima su i dvojica kosovskih Hrvata: fra Serafin Glasnović – Kодиć iz Janjeva i don Anton Muzić iz Vrnavokola kod Letnice. Kako su među mučenicima najbrojniji franjevci, uz papinog predstavnika bio je i generalni ministar Reda manje braće fra Michael Anthony Perry. Na svečanosti su bili i hodočasnici iz Požeške i Dubrovačke biskupije, te Zagrebačke nadbiskupije. Bilo ih je 800. Svi su oni podrijetlom iz Janjeva i Letnice. Na slavlju

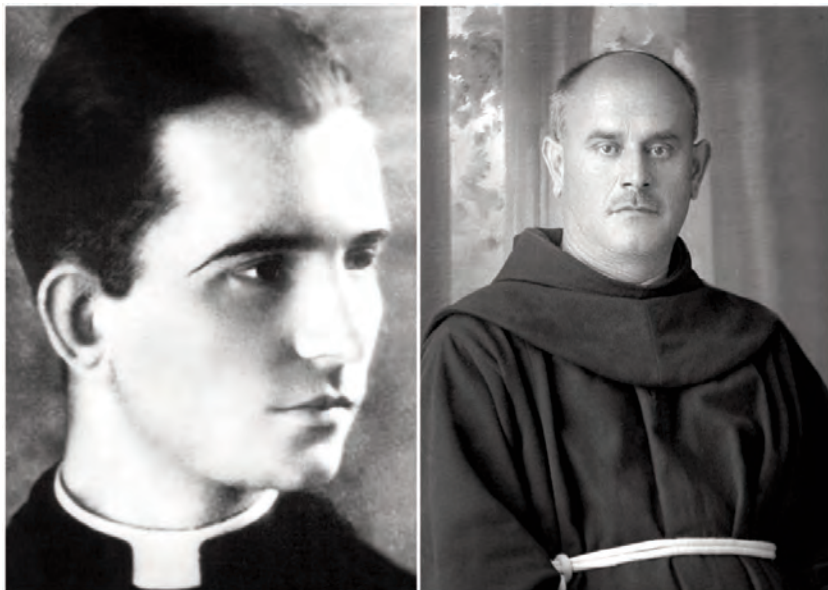

Foto: www.catholicsaints.info/Bitno.net

je bio i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, zadarski nadbiskup Želimir Puljić, te dubrovački biskup Mate Uzinić i požeški biskup Antun Škvorčević. Iz Bosne i Hercegovine su bili biskupi Pero Sudar i Tomo Vukšić. Kardinal Amato je u svojoj homiliji istaknuo misao pape Franje da mučiteljima treba oprostiti, ali i da treba čuvati spomen na naše mučenike. „Ne smijemo ih prepustiti zaboravu, nego im se uvijek možemo – i trebamo – obraćati u svojim molitvama.“ Jedan od 38 mučenika je nadbiskup iz grada Drača i primas Albanije Vincenc Prennushi. Svi su oni mučeni i ubijeni iz mržnje prema vjeri za vrijeme komunističkog režima Envera Hoxhe (Hodže), u razdoblju od 1945. do 1974. godine. Postupak za beatifikaciju je započeo u Skadarskoj nadbiskupiji 10. studenoga 2002. godine. Obuhvaćao je 40 mučenika. Na tom popisu je bio još jedan Hrvat iz Janjeva: fra Alojzije Palić. Za njega je otvoren poseban proces za beatifikaciju.

Blaženi Serafin Glasnović Kodić

Fra Serafin Glasnović Kodić rođen je u Janjevu 25. travnja 1893. u obitelji Gašpara i Antonije rođ. Rodić. Sa 16 godina odlazi u Red manje braće te uzima redovničko ime Serafin. Svečane zavjete u franjevačkom redu je položio 1915., a iste je godine 30. lipnja zaređen za svećenika u Albaniji. Teologiju je studirao na Franjevačkoj teologiji u Skadru, a kasnije je studirao u Grazu u Austriji. Nakon Prvoga svjetskog rata fra Serafin je ostao u Albaniji. U Albanskoj franjevačkoj provinciji je obavljao dužnost definitora, ekonomista i profesora. Pored toga u šest je župa obavljao dužnost župnika. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata fra Serafin je više puta posjetio svoje rodno selo na Kosovu. Kada je poslije Drugoga svjetskog rata u Albaniji uspostavljen komunizam, uslijedio je krvavi progon Katoličke crkve. Fra Serafin je bio optužen nakon jednog provincijskog sastanka. Uhićen je i mučen. Bile su mu 53 godine kada je 11. svibnja 1947. godine umro. Smrt ga je zatekla u franjevačkom samostanu u Lješju, koji je tada bio pretvoren u bolnicu. Njegovi posmrtni ostaci se nalaze u zidinama franjevačke crkve Navještenja Blažene Djevice Marije u Lješju.

Prigodom njegove beatifikacije, njegov je pranećak Dragutin Glasnović izradio tri relikvijara za moći novog blaženika. U jednom će moćniku relikvije blaženoga Seafina biti izložene u župi svetoga Nikole u Janjevu na Kosovu. Druga dva moćnika će biti u Hrvatskoj: jedan u Kistanju, a drugi u crkvi Bezgrešnog začeća BDM u zagrebačkoj Dubravi.

Generalni vikar Dubrovačke biskupije mons. dr. Petar Palić je rekao o blaženom Serafinu Glasnoviću: „S radošću smo primili vijest da je papa Franjo u utorak 26. travnja 2016. godine ovlastio kardinala Angela Amata, prefekta Kongregacije za kauze svetaca da proglasi dekret o mučeništvu sluge Božjega nadbiskupa Drača i primasa Albanije mons. Vincenca Prennushija i 37 mučenika kojima je život oduzet iz mržnje prema vjeri u peri-

odu od 1945. do 1974. godine. Među njima je i jedan franjevac koji je podrijetlom iz Janjeva, a djelovao je u Albaniji. To je fra Serafin Kodić Glasnović. Sada možemo reći da će naš hrvatski narod dobiti još jednog blaženika u osobi fra Serafina. On je djelovao u Albaniji u vrijeme režima Envera Hoxhe (Hodže), vršio je važne službe u tadašnjoj franjevačkoj provinciji. Koliko se zna iz njegovog životopisa, nakon jednog sastanka franjevaca u Lješū, na kojem se raspravljalo o stvarima važnim za funkcioniranje provincije, vlasti su ga prisiljavale da lažno optuži svoju subraču na što on nije pristao. U to je vrijeme on bio ekonom provincije. Nakon toga je podvrgnut najtežim mukama. Ozlijeđen mu je dušnik. Tako izmučen i izranjen umirao je nekoliko dana. Njegovala ga je jedna medicinska sestra u franjevačkom samostanu koji je bio pretvoren u bolnicu. Njegovala ga je i u svojoj kući. Ona ga je i pokopala. Nakon pada komunističkog režima ona je 1994. godine prvim franjevcima koji su se tamo pojavili otkrila mjesto gdje počiva jedan njihov subrat. Tako su franjevci iskopali blaženikovo tijelo, pa su ga pokopali u temeljima sadašnje crkve u Lješū gdje i danas počiva.“

Blaženi Anton Muzić

Don Anton Muzić rođen je 12. svibnja 1921. u Vrnavokolu u župi Letnica na Kosovu, kao sin Dejka i Dile Muzić. Poslije osnovne škole prešao je u Skadarsku biskupiju. U Skadru je završio srednju školu u Papinskom sjemeništu. Godine 1938. otišao je u Rim u Kongregaciju za širenje vjere (De Propaganda Fide). Studij bogoslovja je pohađao na Gregorijanskom sveučilištu. Godine 1944. postigao je licencijat iz teologije. Za svećenika je zaređen u Rimu u Kongregaciji za propagandu vjere 19. ožujka 1945. Vrativši se u Albaniju 1945. godine, bio je određen za nadbiskupijskog kancelara.

Komunistički režim uhitio ga je 20. svibnja 1947. Zatvoren je u istražni zatvor. Tamo je podnosio najstrašnije muke zato što se nije htio odreći katoličke vjere ni pripadnosti Katoličkoj crkvi. Ne bi li mu slomili duh, od 1. listopada 1947. bio je prisiljen petnaest dana, danonoćno, nepomično stajati pred zidom. Dok je tako stajao neprestano su ga polijevali vodom. Spavao je na golom podu. Obolio je od tuberkuloze. I ruke i noge su mu polomili. Suđeno mu je 14. siječnja 1948. godine. Blaženi Anton je već bio na pragu smrti od pretrpljenih muka. Njegovi su ga mučitelji zatim uvjetno oslobodili iz zatvora i vratili kući. Nakon što je oslobođen tamnice, živio je još pet mjeseci umirući u strašnim bolovima, u rezidenciji skadarskog nadbiskupa. Ležao je ispod stepenica na ulazu u zgradu nadbiskupije u Skadru. Umro je u proljeće 1948. godine u 28. godini života. Franjevac Zef Pllumi je jedan od svećenika koji je preživio komunističke progone u Skadru, te je napisao knjigu *Živi samo da ispričaš*. U toj je knjizi opisao brojna mučenja svećenika, a među njima spominje i mučenje blaženoga Antona Muzića.

Ovako piše fra Pllumi: „Ujutro su nam dali po komad kukuruznog kruha i zdjelu vode, a onda je počela druga sjednica. Na toj sjednici su se pojavila još dvojica optuženih: fra Donat Kurti i don Anton Muzić. Sjednica drugog dana, mogu reći bez ikakve sumnje, bila je najveličanstvenija u cijeloj povijesti Katoličke crkve u Albaniji. Glavni predstavnici albanskog katoličkog klera bili su suočeni s najdivljijim komunističkim terorom. Katolička crkva se tamo pokazivala gola sa svim svojim manama i sa svom svojom nedodirljivom veličinom. Samo sam ja ostao živ kao svjedok tog dana.

Osuđeni svećenici su govorili jedan za drugim. Onda su se obratili don Antonu Muziću. Dovedi su ga zajedno s fra Donatom. Don Antona su policajci unijeli u sudnicu zato što više nije mogao hodati. Nama je izgledalo da nam donose mrtvaca. Bio je žut kao vosak. Kost i koža. Jako je kašljao. Torture su ga dovele na prag smrti. Kada su sudci vidjeli da ne može stajati, dodali su mu stolicu. Optužili su ga da je agent koji radi za Vatikan. Pripisali su mu subverziju protiv Albanije. Don Anton je teško govorio. Na suđenju prema njemu nisu postupali grubo kao prema drugim optuženicima. I ispitivanje je bilo kratko. Toga su dana jedni osuđeni na smrt strijeljanjem, drugi na doživotni zatvor, ili na nekoliko godina zatvora. Don Anton Muzić je uvjetno oslobođen.“

Novim blaženicima se mogu obraćati ljudi kojima prijete nepravедno suđenje. Zamolimo ih da mole za nepravédno progónjene ljude u cijelom svijetu. Poslušajmo savjet pape Franje: „Ne smijemo ih prepustiti zaboravu, nego im se uvijek možemo – i trebamo – obraćati u svojim molitvama.“

*Prema tekstovima objavljenim na Internetu,
priređio Stjepan Beretić*

Nadbiskup Fulton J. Sheen o molitvi krunice

„Ljepota je krunice u tome što ona nije samo usmena molitva. Ona je također duševna molitva. Često možemo slušati kakvu dramu u kojoj se, dok ljudski glas govori, u pozadini čuje veličanstvena glazba, koja daje riječima dostojanstvo i snagu. Krunica je slična takvoj izvedbi. Dok se izgovaraju riječi molitve, srce ne sluša glazbu, nego neprekidno razmišlja o životu našega Gospodina, s obzirom na vlastiti život i potrebe. Kao što žica krunice povezuje njezina zrnca, tako razmišljanje povezuje molitve.

Mi često razgovaramo s nekim dok naša pamet razmišlja o nečem drugom. No, u krunici mi ne samo da izgovaramo molitve, nego također mislimo o njima. Betlehem, Galileja, Nazaret, Jeruzalem, Golgota, Kalvarija, Maslinska gora, nebo – sve se to reda pred očima naše duše dok naša usta mole. Krunica poziva naše prste, naše usnice i naše srce na beskrajnu simfoniju molitve i stoga je ona najdivnija molitva koju je čovjek ikada sastavio.

Krunica ima posebnu vrijednost za razne skupine ljudi: za tjeskobne, za učene i neuke, za bolesne.

1. Tjeskobni

Tjeskoba je ona zabrinutost i nemir koji čovjeka obuzimaju zbog nesklada između tijela i duše. Tjeskobni ljudi bez prestanka zapošljavaju svoje duše previše, a svoje ruke premalo. Bog hoće da se istine koje kao spoznane nosimo u svojoj duši, pokažu na djelu i izvan duše. 'I Riječ je Tijelom postala' – to je tajna sretnoga života. Kad bi se tjeskobne i nemirne duše dale poučiti o ljubavi Dobroga pastira, koji se brine za svojeglavu i zalutalu ovcu, te kad bi se same htjele uputiti na novo polje ljubavi, nestali bi sav njihov strah i tjeskoba. Ali tako dugo dok je duša nemirna, concen-

tracija je nemoguća. Misli lete navrat-nanos i ruše se jedna preko druge. Tisuću i jedna slika iskrsava u duši. Krunica je najbolja terapija za te rastrojene, nesretne, bojažljive i neplodne duše jer uključuje primjenu trostruke energije: tjelesne, glasovne i duhovne, i to upravo tim redom. Dok prsti prebiru zrnca, podsjećaju da su ta sitna brojila određena za molitvu. Zatim se jednodušno s prstima miču usnice. Crkva, koja je uvijek mudar psiholog, uporno traži da se za vrijeme moljenja krunice usnice miču jer ona dobro zna da vanjski ritam tijela može utjecati na ritam duše. Ako prsti i usnice ustraju pri tome, duhovna će volja ubrzo slijediti za njima i na kraju će molitva završiti u srcu.

Zrnca pomažu duši da se koncentrira. Sam ritam i ugodna jednoličnost stvaraju tjelesni mir i misli čuvstveno usredotočuju na Boga. Tjelesne i duševne sile djeluju zajedno ako im damo priliku za to. Jače duše mogu djelovati iznutra, iz duše prema van. No tjeskobne i nervozne duše moraju, naprotiv, u svome djelovanju ići izvana prema unutra. Moleći krunicu, tjeskobni i nervozni, malo po malo dolaze do spoznaje da njihov nemir potječe od njihova egoizma. Nijednu dušu nije još shrvala tjeskoba ili strah ako je ona bila vjerna krunici. Pokušajte! Iznenadit ćete se kako će vas, zrnce po zrnce, izvući iz vaših nemira i uspeti vas do samoga prijestolja onoga Srca koje je apsolutna ljubav.

2. Učeni i neuk

Događa se da neuki često mole bolje nego učeni, ne zato što bi intelekt bio štetan za molitvu, nego što ju on rađajući oholost razara. Naša ljubav i naše znanje moraju uvijek ići u korak jedno s drugim, jer su mudrost i ljubav Presvetoga Trojstva jednake među sobom.

Krunica je veliki ispit vjere. Ono što je Euharistija u redu sakramentata, to je krunica u redu sakramentalija. Krunica je otajstvo i ispit vjere, kamen kušač poniznosti duše. Biljeg kršćanina jest njegova spremnost da vjeruje u Boga koji je postao tijelom, da vjeruje u Krista koji nastavlja svoj život pod prilikama kruha i vina na oltaru.

Što niže silazimo u poniznost, to dublja postaje naša vjera. Blažena je Majka zahvaljivala svojem božanskom Sinu što je pogledao na njezinu poniznost. Krunica je zborište nenaobraženih i naobraženih. Ona je mjesto gdje jednostavna ljubav dobiva na znanju, a pametna duša na ljubavi.

3. Bolesni

Treća je velika vrijednost krunice u njezinoj koristi za bolesne. Kad groznica raste, a tijelo se grči od boli, duša ne može govoriti. Ona zapravo ne želi ni slušati ono što joj se govori, ali u njezinu je srcu zato tako puno toga što bi htjela kazati. Kako je broj molitava koje znamo napamet jako

malen i njihovo ponavljanje u bolesti postaje zamorno, za bolesnika je dobro da ima jedan obrazac molitve pri kojemu se riječi usredotočuju i usmjeruju na meditaciju. Kao što povećalo skuplja i sjedinjuje raspršene zrake sunca, tako krunica skuplja i sjedinjuje misli koje su inače 'razbacane' po bolesničkoj sobi, te se one usredotočuju u žarištu bijeloga i žarkog plamena božanske ljubavi."

iz djela „Prva ljubav svijeta“

Izvor: nadbiskupfultonsheen.blogspot.com

BEZ NASLOVA

*A majke, nikada nisu pokojne.
Samo odu da nas sačekaju
i naprave mjesta za nas.
/Željko Ivanković/*

U našu se kuću
miris smrti
ušunjao.
Da li da nas uplaši
ili samo podsjeti da je tu,
da smo mi ti koji su sljedeći
ili da pokaže koliko je snažan osjećaj
neizvjesnosti, čekanja.
Smrt se nadvijala u njenu sobu,
igrala, neće pa oće.
Čekali smo šuteći.
Čak strpljivo.
Krili strah.
Bog vidi.
Danas nam je pokazala
da smo samo gosti na planeti.
Požurila je.
Nisam stigla mamu ni da zagrlim.
Suzama sam je pokušavala stići.
Tuga mi je svjedok.

Ljiljana Crnić

Pomoć crkvi u nevolji

Kako je milijun djece moleći krunicu za mir u Siriji ispunilo želju Padre Pija

Prema podacima, u Siriji je u prve dvije ratne godine poginulo 11.500 djece.

Milijun djece u cijelom svijetu molilo je krunicu za mir i jedinstvo Sirije. Zaklada papinskoga prava „Pomoć crkvi u nevolji“ već godinama među malenima promiče moljenje krunice, a djeca u cijelom svijetu ove su godine molila za sirijsku djecu. U posljednjim bombardiranjima Alepa poginula su brojna djeca, a dosad su propali svi diplomatski pokušaji da se okonča kriza u Siriji.

Govoreći o inicijativi Zaklade i o stanju u Siriji, ispaćenom ratom, Alessandro Monteduro, ravnatelj talijanskoga ogranka ‘Pomoć Crkvi u nevolji’, rekao je kako Zaklada već jedanaest godina u cijelom svijetu djecu uključuje u veliki pothvat, u moljenje krunice. Djeca su glavni protagonisti ovoga pothvata – ustvrdio je Monteduro.

Na upit o osmišljavanju pothvata, rekao je kako se inicijativa nadahnula na riječima svetoga Pija iz Pietrelcine, koji je rekao da će se svijet promijeniti ako milijun djece bude molilo krunicu. Mi već godinama promičemo dječje moljenje krunice, a 2009. godine objavili smo i jednu malu knjižicu, naslovljenu *Mi, djeca, molimo Krunicu*. Tiskano je 600 tisuća primjera na osam jezika. Željeli smo stvoriti moleću zajednicu, a nazvali smo je „marijanska društvena mreža“. Tako je nazvana jer se svatko može, iako su djeca protagonisti moljenja krunice, uključiti u molitvu, svjestan da se zajednica okuplja oko krunice.

Na upit o važnosti moljenja krunice, rekao je kako se odgovor nalazi u vjeri. Da bismo shvatili važnost molitve, osim osobnoga unutrašnjeg uvjerenja, možda bi nam trebala prigoda da sretnemo nekoga komu je u ovom trenutku potrebna molitva. Mislim na bijedne ljude, na ispaćeno stanovništvo, na žrtve oružanih sukoba: posjećujući te stvarnosti, osoba shvaća koliko je za njih važno, još više nego li za nas i za našu vjeru, moljenje krunice i molitva kao takva – kazao je.

Osvrnuvši se na život djece u Alepu, rekao je kako je stanje vrlo dramatično; brojevi jasno ocrtavaju zaista dramatičnu sliku, ne samo u Siriji

već i u Iraku. Jedanaest milijuna i 400 tisuća Sirijaca moralo je bježati iz svojih domova, a polovica su djeca. Više od dva milijuna djece u Siriji je zbog rata napustilo školu. Prema podacima Unicefa srušena je svaka četvrta škola, a prema podacima jedne istraživačke skupine (Oxford Research Group) iz Engleske, u Siriji je u prve dvije ratne godine poginulo 11.500 djece.

U Iraku pak 2 milijuna djece ne pohađa školu, a posljednjih je godina srušeno 5.300 škola. To je užas! Kako im možemo pomoći? S nadom. U Iraku, po onomu što vidimo i što čini „Pomoć Crkvi u nevolji“, oko 7.000 djece u Erbilu i Duhoku pohađa školu, izbjeglice su jer su morali pobjeći iz Mosula i Ninivske doline. Pohađaju krasne škole, a imaju vrlo stručan nastavnički kadar – ustvrdio je Monteduro.

Na upit o budućnosti te djece, rekao je da njihova budućnost ovisi o međunarodnoj zajednici i o zauzimanju onih koji su mogli, a još nisu učinili ono što su trebali, a ne o njima samima. Imajući u vidiku da je sudbina jednoga djeteta, u svakom slučaju i uvijek, naša uporišna točka, zaklada Pomoć Crkvi u nevolji zauzima se da kršćanska djeca i nadalje mogu sretno živjeti u svojoj zemlji, na Bliskom istoku. Djeca žele da kao kršćani žive i rastu u svojoj zemlji, da žive u miru sa svima u Siriji i u Iraku – zaključio je Alessandro Monteduro.

Radio Vatikan / Bitno.net

ANĐEOSKI NAUČITELJ

Molitva svetog Tome Akvinskoga za mudro uređenje života

Udijeli mi, milosrdni Bože,
da žarko želim što je tebi milo,
razborito istražujem,
istinski prepoznajem i savršeno ispunjam
na hvalu i slavu tvoga Imena.
Uredi, moj Bože, moje življenje:
ono što od mene tražiš da činim, daj mi da znam,
i podaj da to izvršim kako treba
i kako koristi duši mojoj.

I.
Daj mi, Gospodine Bože moj,
da u sreći i protivštinama ne zakažem,
da se u njoj ne uznesem,
a u njima ne postanem malodušan.
Nek se ničemu ne radujem ili ni zbog čega ne žalim,

osim onomu što vodi k tebi,
ili zbog onoga što odvodi od tebe.
Nek se nikome ne želim svidjeti
ili nek se nikome ne bojim zamjeriti,
osim tebi.
Nek mi omrznu, Gospodine,
sve prolazne stvari,
a nek mi drago bude sve što je tvoje.
Nek mi bude mrska radost koja je bez tebe,
i nek ne želim ništa što je izvan tebe.
Nek mi se sviđa, Gospodine, rad za tebe,
a nek mi je dosadan svaki počinak koji je bez tebe.
Daj mi, Gospodine,
da često k tebi podignem srce svoje,
a u svom se pomanjkanju stalno kajem,
s odlukom da se popravim.

II.

Učini me, Gospodine Bože moj,
poslušnim bez protivljenja,
siromašnim bez malodušnosti,
čistim bez patvorenja, strpljivim bez mrmljanja;
poniznim bez pretvaranja, veselim bez raspuštenosti,
žalosnim bez malodušnosti, zrelim bez tromosti;
pokretljivim bez lakoumnosti, bogobojaznim bez očajanja;
istinitim bez dvoličnosti,
i da dobro činim bez preuzetnosti;
da bližnjega opomenem bez oholosti
te potičem na dobro, riječju i primjerom,
bez pretvaranja.
Daj mi, Gospodine Bože,
srce budno,
da ga ni jedna radoznala misao ne odvrti od tebe,
daj srce plemenito
da ga ni jedan nedostojan osjećaj ne povuče dolje;

daj srce ispravno
da ga nijedna naopaka nakana
ne usmjeri nakrivo;
daj srce čvrsto
da ga ne slomi ni jedna nevolja;
daj srce slobodno
da ga ni jedan silovit osjećaj sebi ne podvrgne.

III.

Udijeli mi, Gospodine Bože moj,
um koji će te spoznati,
marljivost koja će te tražiti,
mudrost koja će te naći;
ponašanje koje će ti se sviđati,
ustrajnost koja će te pouzdano čekati,
i pouzdanje koje će te konačno zagrliti.
Daj da ovdje u duhu pokore podnosim kazne,
da se na ovom putovanju
po milosti služim tvojim dobročinstvima
i da u slavi u nebu uživam tvoje radosti.
Koji živiš i kraljuješ, Bože, u sve vijeke vjekova.

/Bitno.net/

Bezgrješno začće

Piše: Božica Zoko

Amen. Neka bude tako! Odluka je donesena. U Božjem srcu. Negdje na zemlji netko je učestalo počeo zijevati. To demoni izlaze. Polako. Ili ulaze? Najgore je to prijelazno besvjesno stanje. Potpuno neposvećeno. Nešto kao sprečavanje. Zauzeti svi dišni putovi. Tome se ne smije podleći. Inače nema začća, nema nježnosti. Kad bi tako bilo stalno – pupovi ne bi mogli procvjetati, rublje se ne bi moglo osušiti, posteljina se ne bi mogla prozračiti...

I žena nije podlegla. Naprotiv, razbudila se. Odluka je bila donesena.

Život je i onda znao biti nesnosan, onda kad je odluka bila donesena. Rad je bio težak. Živjelo se u posvemašnjoj nesigurnosti. Nailazili su novi narodi, novi zakoni. Nisi bio siguran kako ćeš se sutra obraćati svom bližnjem. Hoćeš li još danas ostati u savezu? Što će biti sutra? Uvečer, muž i žena bi se pitali – jesmo li još uvijek vjerni zavjetu?

Osluškiivali su vjetar. Sve na zemlji bilo je poneseno njime. Samo su stabla odolijevala. Stabla, rajsko naslijeđe. Podsjetnica. Oni su se doista prisjećali. Nisu točno znali čega, ali njihove ruke u tihom preplitanju kao da su znale više od njih. Još jedna noć.

Žena je ujutro sjedila sama i gledala u stabalce kruške u sklopu dviju zgrada. Pokušavala je nešto od njega naučiti. Bila je zima, ali to toliko nije važno. Bilo je vrijeme, dovoljno je tako reći. Ono što se ima dogoditi, dogodit će se u vremenu. Istina, vrijeme može učiniti da se osjetiš daleko od događaja. Možeš reći – kada je to bilo?! I više se ne ravnati po tome. A po nečemu se moraš ravnati. I žito zna koliko može narasti. Malo poviše koljena. Događaj u vremenu.

U noći počinje i u noći svršava. Dan. Ali nije uvijek tako. Nekad počne oko devete ure ili oko pete, šeste. Kako kada. Oko treće.

Neko stvorenje koje se proteže. Mazi se. Ili neko koje žurno koraca onkraj kućnih vrata. Moraš mu pogoditi narav. Moraš osjetiti kako prenosi. Prijenos je uvijek važan. U ovdje i sada. Toliko se toga izgubi na putu, dahnuse nerođeni. I koliko uzaludnih pokreta! Ono što bi oči bez treptanja u jednom času mogle reći. Vidjeti! Ali ne vide. Obično ne vide. Koliko ima zakutaka, moj Bože! – reče žena. Umjesto molitve.

Sjedila je u svojoj kuhinji i pokušavala gledati nekamo kroz stvari. S onu stranu. I učinilo joj se da vidi nerođene. Cijeli jedan mogući svijet i tako

zanemaren. Žene su bile prestale rađati. Naučile su neke vještine, što li. Više nisu sa čežnjom gledale onkraj kuhinjskih i inih zidova. Više nisu vidjele ili više nisu htjele vidjeti. Ana je ipak gledala iako ni sama nije znala što to gleda i vidi, ali bila je uvjerena da joj nije ništa drugo činiti no samo gledati u tom smjeru. Joakim se još nije bio vratio. Bila je sama u kuhinji i poticala vatru kad joj se učinilo. Učinilo joj se, baš tako, i ugledala ih je. Ovo nikome neću moći opisati, ni Joakimu – pomisli.

Usred zime sjeti se pupoljaka. Obuzme je tuga. Možda nikada neće procvjetati. Neka će ih ruka potrgati u pomami i bijesu. Tako su nezaštićeni. Gospode, što ja mogu učiniti? Duboko ponikne s rukom na čelu kao da će taj čas ugledati Boga i ne moći podnijeti veličanstvo njegovga lica. Što ja mogu učiniti?! Kroz glavu joj sinuše propovjednikove riječi – sretniji su i od umrlih i od živih – blago njima! I odjednom više nije bilo nikoga. Nerođeni se raspršiše kao što se svjetlost raspršuje u nastajanju nekog sumraka. Skoro će noć. Ali još nije vrijeme za svjetiljku. Molit ću se! Kroz prozor je vidjela komadić neba. Zagledala se i molila, ali ne riječima. Zanimjela je gledajući. Sunce je zahodilo, ali nešto od njegove raskošne vedre pratnje ostalo je na nebu. U njezinoj su se izbi zakutci počeli puniti tamom. Prozor je bio nevelik i visoko postavljen. Baš kad se spremala odvratiti pogled od neba koje se kroza nj još smiješilo, ono joj šanu – Sutra ujutro kad se probuđiš, ja ću biti tvoje dijete!

Nikad slađe nije usnula. Nije ni čula kad je Joakim došao, nit je čula kad je ujutro izašao. Opipavanje krila. Ne previše, tek toliko da proprati misao koja joj se još sinoć nadala. Jesam li začela? Još nije vjerovala.

Pokušavala je razlučiti što je to u ovom danu koji je svanuo dok je ona još snivala, što je u ovom danu drugačije od proteklih dana. Vatra je na ognjištu dobro gorila i bila je nekako čista. Bez dima. Čač se nije hvatala po rukama. Pepeo je bio sjajnosiv. Snažno je oćutjela okus mlijeka u ustima. Zaželjela se meda. I to je bilo sve. Prašina je jednako padala po namještaju. Kao i uvijek, trebalo je nešto čistiti po kući. Ali uvijek je bilo vremena za slušanje. Uspravila bi se i napregnuto osluhнула.

Kad bih barem nešto čula! – poželi žena. I nebo je danas sivo. Bez odjeka. Kad bi se naglo uspravila, pred očima joj se mračilo. Neka mraka, pomisli pridržavajući se za namještaj. Nek' nestanu svi moji grijesi u njem! Nek' se razgrade u vruće atome mraka! Onda tek nek' dođe svjetlost. Hoću li ikada postati mati? Nebo mi je jučer nešto obećalo u tom smislu. Nebo se poigrava s nama. Osobito kad je vedro. Ipak veliki Bog donosi svaki dan takve odluke. Ali, zašto ja ništa ne osjećam, a predana sam! Jednom, Bože, kad me se sjetiš, izbavit ćeš me iz moga poniženja. Ako takvo što uopće i smijem očekivati.

Osjetila je neizvjesnost i strah u svom čistom obliku. Kao dvije protežnosti koje stoje povrh čovjekova života i kojima nije moguće izmaći. Srećom, tu je bio gusti raspored poslova što ih je svagdan obavljala. Samo

se treba zaputiti za poslom. Da me sada zaboli zub, sve bi se promijenilo, pomisli. Ali nije ju zabolio. Bila je već u blagoslovljenom stanju. Smijeh. Božji smijeh joj je prožimao cijelo biće. Nije mogla odoljeti i, doista, cijelo se tijelo smije, počevši od kose, čela, očiju, nosa. Grlo, pluća, jetra, bubrezi – sve se smijalo. Peta i nožni prsti. I utroba se smije i sve podrhtava od smijeha. Ali usta je s nevjericom još držala poluotvorenima nastojeći se suzdržati. Priredila je drva za noć. Vatra se neće ugasiti. Željela je nekako skrenuti pozornost s tog nasmijanog bića u sebi.

Bojim se da nije istina. Da si utvaram.

Joakim. Ponekad kad uvečer sjedimo uz vatru – znamo uzdahnuti u isti čas. I odahnuti. Još među nama ima stida, ali to je, mislim, dobro. To nam je ostalo od mladosti. Rukom brišem usta nakon jela ili nakon što pijem mlijeko. Ne oblizujem se. I on isto tako. To se nikada neće izgubiti. Jezik je grešan. To najbolje zna onaj koji govori. Ja šutim i mislim. Joakima nema po cijeli dan. Cijelu vječnost ponekad. Zar vrijeme, ovo vrijeme koje ja živim, nije samo po sebi začetak vječnosti. Svaki dan iznova počinješ. I onda ti, nakon ovih zemaljskih dana i dana, konačno uspije. Ukratko, ne bude više noć. Više se nikada ne smrkne. Ali sada se još uvijek mračí. Upravo sada. Još, dakle, nije došlo moje vrijeme. Naše vrijeme. Ne smijem zaboraviti svoga muža. Naša vječnost. A što je vječnost? Božje vrijeme. Smijem li ja tako razmišljati? Što bi rekao veliki svećenik da me čuje? Možda čak ni Joakim ne bi smio o tome razmišljati, a kamoli ja! Ne, ništa ja ne umišljam. Naprotiv, znam da sam grješna kao i svi drugi. I Joakim misli tako. Činimo što možemo. I u tome su sve naše zasluge. Koraci koji se udaljavaju – tako smo govorili o grijesima. Ali ipak, čujemo ih. Ne, nismo ništa bolji od drugih. Uvijek s tom spoznajom dočekamo noć. I nemamo uvijek miran početak. Znali smo se buditi noću, prije pijetlova. Zbunjeni, a iznenada budni. Ako je bilo hladno, naložili bismo vatru i sjedili gledajući u nju. Nismo uvijek imali snage za molitvu. Bili smo sami. Čovjek je bez Boga tako sam. Ne znam što nas je iznova dovodilo u njegovu blizinu. Eto, samo smo sjedili. S rukama u krilu. Bivala je noć. Nismo čak vidjeli ni zvijezde. Usred noći izlaziti na dvorište?! Nismo bili zvjezdoznanci. Ali ipak otišli bismo k blagu. Ne oboje. Ja ili on. Ono je obično spavalo. To bi nas umirilo. Riječ po riječ i tako bismo ponovno zaspali, a da nismo nikoga uznemiravali. Onda svane. Božje oko. Sunce.

Bilo je neprijatelja. Život se uvijek pobrine da na ovom svijetu stekneš neprijatelje. Tako je to. Nekome je nesnosan način na koji hodaš, a kamoli da štogod progovoriš. Čuvala sam se. Znala sam hoditi pognute glave dok nisam stekla pogled u kojem je bila trunka ponosa. Nije uvijek sezao do neba taj pogled, ali bio je u visini čovjeka. U visini njegova lica i očiju. Ipak, bilo me je strah – hoće li mi se zlo obratiti, svrnuti me s moga puta koji se već počeo naslućivati. U mladosti su svi putovi bili otvoreni. Svi jednako široki i prohodni. Svi jednako svijetli. Tama dođe naknadno. Sva svjetluca-

va. Zgrabi te i dugo se, dugo moraš otimati. Samo iznenada otkriješ da si zalutao i zabludio i da tvog puta nema. Možda je i ovo što sad osjećam neka nova zabluda? Ne mogu povjerovati da ću postati majka. Stražarim i čekam. Mogu li grijesi uopće biti oprošteni? Ako sam ja začela, mogu.

Pustinju vidim s kućnih vrata. Na neki način i ona je dio moga doma. I ja sama bila sam kao pustinja. Što je ovo počelo u meni? Je li uopće počelo? Ruke su mi izborane. Ne bi dugo prošlo i zvali bi me staricom, a ja čekam dijete! Koji mi je mjesec? Peti, šesti? Prvi dan? Ne primjećuje se. Trbuh mi je i prije bio obao. Izgledala sam uvijek majčinski, a nisam imala djece. Bogu je sve moguće! Kad je onaj trgovac rekao da će dovesti ječam? Bliži se večer, a njega još nema.

POSTOJIŠ

Ti sve znaš
I kad ti ne govorim
Kad te zovem, dušu otvorim
Ti si tu
Kada se kajem,
kad te molim da mi oprostiš,
Kad se sjetim,
I kad priznam: „Da, Ti postojiš!“

Da, ti si tu.
U svakom danu, svakom koraku
I kad vjetrovi jaki zapušu
Vjerujem
Postojiš tu

Jer si za me putem križa hodio
Jer si za mene tešku muku podnio
I za mene ovaj svijet stvorio
Jer si me iznad svega volio
Da, Ti postojiš tu

Josipa Dević

Paulinac u Australiji

U subotičkom sjemeništu Paulinum je školovano na desetine svećenika. Nekadašnji Paulinci služe kao svećenici u Subotičkoj biskupiji, ali i u mnogim biskupijama diljem svijeta. Nikola Čabraja je u Paulinumu boravio kao sjemeništarac Vrhbosanske nadbiskupije. Kad je postao svećenik, nije dugo služio u svojoj nadbiskupiji. Iz Vrhbosanske nadbiskupije je otišao u Australiju, gdje kao svećenik služi već gotovo četrdeset godina. U nedjelju, 28. lipnja 2015. godine u crkvi svete Ane u North Fremantlu proslavio je Nikola Čabraja 40. godišnjicu svećeništva. Na misnom slavlju sudjelovali su svećenici iz Geelonga Luka Pranjić, te Josip Vranješ iz Hrvatskog centra iz Sunshinea i nadbiskup Perthu Timothy Costelloe. Nikola Čabraja je na čelu Hrvatskog katoličkog centra u North Fremantleu u Australiji. Taj se katolički centar nalazi u predgrađu Perthu.

Slavlje 40. obljetnice misništva

Želio je biti svećenik otkako zna za sebe

Najodlučniji korak u životu Nikola je učinio 15. kolovoza 1979. godine. Nakon intenzivnog učenja engleskog jezika koje je trajalo šest tjedana, sletio je u Perth. Bilo mu je 29 godina. Čekalo ga je 30.000 Hrvata Zapadne Australije, od kojih je veliki broj živio u Fremantleu i okolici.

Nikola Čabraja (foto: Steve Grant, The Fremantle Herald)

O svome svećeničkom zvanju Nikola Cabraja kaže: *Otkako znam sa sebe želio sam biti svećenik. Kada sam išao u crkvu s majkom, gledao bih u svećenika i zamišljao sebe tamo gore. Nikad nisam razmišljao ni o čemu drugom.* Nikola je najmlađi od šestoro djece u obitelji Čabraja. Četiri godine proveo je Nikola u subotičkom sjemeništu Paulinum. Ovdje je maturirao 1975. godine. Njegov ga je nadbiskup namjeravao poslati u Rim na daljnje obrazovanje. To ipak nije bila Nikolina želja. Kaže: *Ljubazno sam odbio i zatražio da mi se dodijeli župa jer sam smatrao da je pastoralni rad moj poziv.* Tri godine nakon ređenja napokon je dobio priliku. Nadbiskup ga je poslao u selo Garevac da bude od pomoći bolesnom župniku. Sedam je mjeseci proveo u župi Garevac. Uvečer prije svoga odlaska razgovarao je sa župnikom. Nikola se sjeća svoga župnika: *Bio je prekrasan čovjek i pitao me: 'Što radiš ovdje?' Ovo pitanje me poljuljalo jer sam konačno radio što sam želio. Kad je vidio moje iznenađenje dodao je: 'Trebao bi otići van i vidjeti svijeta. Čujem da traže svećenika u Australiji, u Brisbaneu i Perthu'.*

Preko noći je odlučio otići u Australiju

Mladi svećenik se kod zagrebačkog nadbiskupa raspitao o klimi u Brisbaneu i Perthu. Nikola se sjeća nadbiskupova odgovora: *Brisbane je*

opisao kao vlažan i tropski dok je Perth imao sličnu klimu kao dalmatinska obala. Odmah sam odabrao Perth. Sjećam se kako sam stigao noću i na putu u North Fremantle prošli smo kroz King's Park. Sjajna svjetla grada su me zadivila, ostao sam raširenih očiju, mislio sam kako ovo mora biti sjajno mjesto. Što je vrijeme više prolazilo, to je njegovo uvjerenje jačalo. Postoji nešto u Australcima što nisam vidio kod drugih ljudi, a to je da se osjećaš dobrodošlo. Možda zato jer smo svi nedavno došli – osim Aboridžina – mislim da je riječ o tom osjećaju da smo svi 'novi' u ovoj zemlji, kaže Nikola Čabraja.

Kad je stigao u Australiju, zatekao je crkvene prostore u lošem stanju. Kroz godine je stekao reputaciju čovjeka koji uvijek obavi stvar kako spada. Obnavljao je, popravljao i renovirao crkvu i župni dom. Nikola Čabraja je bio i ostao omiljen među Hrvatima toga kraja. Jedan je od najzaslužnijih što se zajednica i dalje čvrsto drži. Nedjeljom i dalje puni crkvu. Gotovo četiri desetljeća služi Nikola Čabraja u zapadnoj Australiji.

Hrvatski katolički centar Sveta Ana (foto: cronet.com.au)

*Veliki tjedan:
Korizma mukom vrišti
u pranju ruku...*

BINEVAČKI
PU
KRIZA

autor: Tomislav Žigmanov
ilustracije: Đurđo Vučković

NAŠ KANDIDAT ZA SVECA O. GERARD TOMO STANTIĆ

Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Hoću postati svet

Piše: o. Mato Miloš, OCD, vicepostulator

Prigodom 140. godišnjice rođenja i 60. godišnjice smrti sluge Božjega o. Gerarda, koje smo proslavili 2016. godine, objavljujemo njegove osobne zapise iz mladenačkih dana, kada se kao redovnik karmelićanin i student teologije pripremao za polaganje svećanih zavjeta i za svećeništvo. Mladi redovnik Gerard, sa svom odlučnošću ne samo da zapisuje svoje odluke: *Hoću postati svet*, nego ih i intenzivno živi, sve do svoje duhovne zrelosti i vremenosti. Svjestan je da bez ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu neće moći ostvariti svetost na koju je već na krštenju pozvan ostvariti.

Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu (1Iv 4, 6). Prema ljubavi Božjoj mladi brat Gerard usmjeruje svoj vlastiti život: *Iz ljubavi prema Bogu hoću sveto živjeti i to revno se moleći, učeći, potrebno i spasonosno bilježeci, drugima služeći i ako s obzirom na ovo pogriješim, moliti smilovanje*. Karmelićansko Pravilo određuje vježbanje u Božjoj prisutnosti kroz cijeli dan. Brat Gerard tako nastoji živjeti: *Nastojat ću što češće misliti na Boga. Ako pak to na neko vrijeme zaboravim, odmah ću se pokajati za tu pogrešku i opet obnoviti tu nakanu*.

Najveći dio dana karmelićani provode u kornoj molitvi kao pripravi za meditativno kontemplativnu molitvu koja se prelijeva u vrhunski stupanj molitve, u Euharistiju. Prema učenju sv. Terezije Avilske, molitva je prijateljski razgovor s Bogom. Brat Gerard, po uzoru na Mariju Majku Isusovu i Kraljicu Karmela odlučuje: *Hoću s Isusom razgovarati i govoriti. Često ću misliti na Isusa napose u nevolji, jer je i predmet Marijina razmišljanja bio Isus*. Kako bi se istinski s Isusom razgovaralo u molitvi, potrebna je šutnja i samoća koja nas uvodi u intimni razgovor s Isusom: *Samoća je blaženstvo duša koje vole Boga, jer u tome ih nitko ne smeta da se s Bogom razgovaraju po volji*.

Svaki kršćanin je pozvan razvijati svoj krsni milosni život u vlastitoj unutarnjosti, boreći se protiv rastresenosti misli. Spremnost i odlučnost rada oko unutarnjeg Božjega života bratu Gerardu je na prvom mjestu. *Napose ću nastojati oko unutarnjega života, to jest, doći do što više spasonosnih i korisnih misli. Dakle, beskorisnim mislima ću se odmah oduprijeti.*

Vjernost Bogu, svome duhovnom pozivu, kao i vršenju svojih dužnosti, odlika je duša koje ustrajno hodaju putem savršenosti. Kršćanska askeza nam je u tome od velike pomoći. Brat Gerard odlučuje: *Bit ću vjeran u vršenju dužnosti svoga zvanja, jer to je dragi martirij pred Gospodinom. Nastojat ću da tako i s time budem zauzet, da na pitanje „što radiš“, punom iskrenošću mognem odgovoriti, „ono što se Bogu sviđa“!*

Karmelićansko Pravilo uz veliki dio dana molitvenih čina, određuje fizički i intelektualni rad. Braća koja se spremaju za svećeništvo, uz studij „svete znanosti“ teologije, pozvani su i na manualni rad kada je potrebno fizičkim radom doprinijeti za uzdržavanje zajednice. Braća koja su se u redovništvu opredijelila za nasljedovanje Isusa, a ne žele biti svećenici, također su pozvana na studij „svete znanosti“ preko Instituta studija sustavne duhovnosti koje obično imamo po provincijama, i uz to se bave manualnim radom. Brat Gerard, s najodlučnijom odlučnošću prihvaća studij „svete znanosti“: *Marljivo ću učiti, jer moram znati još mnogo. Bit ću revan jer to veoma odgovara ljubavi prema Bogu, ali i mom pozivu. Moj je poziv, revno služiti Bogu i bližnjemu, to jest, revno se moliti, učiti, biti požrtvovan i radin.*

Razmatrajući (1Kor 12 i 13) poglavlje sv. Pavla: *Kad bih sve jezike ljudske govorio i anđeoske, a ljubavi ne bih imao, bio bih mjed što ječi i cimal*

što zveči, Gerard je svjestan da bez ljubavi ništa ne vrijedi ovaj život niti bilo koji rad. Zato odlučuje: *Želim se ozbiljno vježbati u ljubavi; i to revno se moleći, učeći i drugima služeći*. Ljubav je najteža krepost, ali bez nje ništa nam ne vrijedi. Možda bismo još i mogli ljubiti Boga, ali ljubiti bližnjega koji je tu pokraj nas, to je uistinu teško. Isus je vezao ljubav prema Bogu uz ljubav prema bližnjemu: *Što god ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, meni ste učinili*. O. Gerard kaže: *Ljubav nema stanice, ljubav nema granice*.

Duhovne osobe pozvane na ostvarenje puta savršenosti, nailaze na mnoge poteškoće i kušnje, negativne izazove, poput neurednog ponašanja, mlakosti u duhovnom životu, rastresenosti, lijenosti, ne izbjegavanja manjih grijeha, što sve priječi napredak u savršenosti. Mladi redovnik Gerard je svjestan tih napasti, zato odlučuje: *S poštovanjem, pažnjom i pobožnošću, izbjegavat ću neuredno ponašanje i mlakost, namjernu rastresenost jer ova, ili što je isto, ako se ne borim dovoljno protiv rastresenosti, oficij (časoslov) će mi toliko vrijediti kao da ga nisam ni molio. Molit ću se nadalje pobožno, to jest srcem i dušom. Da bih se sjedinio s Bogom, izbjegavat ću i najmanje grijehe, uvijek ću težiti za većom savršenosti, i same beznačajne stvari ću prikazivati Bogu, da se tako preko čitavoga dana neprestano molim*.

U cilju sjedinjenja s Bogom, nastojat ću oko sljedećega:

- 1. Ako ništa ne vidim, da vidim Boga pred svojim očima;*
- 2. Ako vidim nekoga, da vidim u njemu Boga;*
- 3. Ako vidim nešto, da na tome vidim prst Božji.*

Kroz različita razdoblja crkvene povijesti i redovništva, kontemplativni se način života po samostanima veoma cijenio. Bilo je i dekadentnih razdoblja kada su pojedini kontemplativni redovi napuštali kontemplativni vid svojega života i prelazili na aktivni način svojega života. Poznato nam je kako je u doba Jozefinizma došlo do ukinuća kontemplativnih samostana. U naše vrijeme ponovno se osjeća potreba za povratkom na izvore svojih utemeljitelja i na vrijednost kontemplativnih zajednica u Crkvi. Poznati teolog Karl Rahner je svojedobno izjavio da će treće tisućljeće biti tisućljeće mistike, ili je neće biti. Papa u miru Benedikt XVI. na spomendan Marijina prikazanja u hramu, koji se slavi 21. studenoga, kao dan kontemplativnih samostana, izjavio je da su kontemplativni samostani „kisik grada“ zagađenog smogom. Papa Franjo u svojoj pobudnici klauzurnim redovnicama poziva na opsluživanje klauzure kao mjesta potpune pripadnosti Bogu u molitvi i kontemplaciji, ali da ne zaborave da njihove molitve i žrtve nisu samo za njihovo vlastito spasenje, nego trebaju uključiti sve ljude svijeta, da se i oni spase. U tom smislu i naš mladi redovnik Gerard zapisuje. *Tko bi mislio da je kontemplacija nerad, neka se samo često bavi kojom duhovnom stvari u svom umu (npr. božanskom istinom, zadnjim sudom) a da pri tome ne misli na drugo i uvjerit će se da je kontemplacija rad*.

Vrijeme u kojemu sada živimo vapi za mistikom. Mnogi zapadnjaci idu na Istok i traže gurue koji će ih uvesti u mistiku, zaboravljajući da naše zapadno kršćanstvo i te kako cijeni mistiku i ima svoje mistične učitelje. Što se tiče kršćanske mistike, valja biti na oprezu i imati istančanost razlikovanja duhova kako ne bismo psihičkog bolesnika proglašavali mistikom. Što se tiče mistike, naš o. Gerard ima jasni kriterij: *Za mistiku je potrebno: psihičko zdravlje, dječje stanje, živa vjera pod Isusovim vodstvom*. Svećenici koji vode duše trebaju dobro razlučivati duhove da ne bi krivo vodili duše koje im se povjeravaju.

Mladi redovnik brat Gerard, iz svoga vlastitog iskustva, pohvalno se izražava o razmatranju i duhovnim vježbama: *Užitak užitaka je dobro obavljeno razmatranje. O tome se može uvjeriti napose pod duhovnim vježbama. Ono su slatke minute, sati, u kojima smo se bavili isključivo s Bogom*. Ovaj zacrtani program mladog redovnika Gerarda, postupno je rastao u suradnji s Božjom milošću i doveo ga do zrele duhovne vremešnosti. Sada očekujemo pravorijek Crkve o njegovu kreposnom životu i svetosti. Na nama je da se molimo Bogu za postignuće milosti po njegovu zagovoru i za proglašenje blaženim.

U pripremi za božićne blagdane o. Gerard nam poručuje:

*Pružati se za Malim Isusom,
poljubiti,
pritisnuti srcu Malog Isusa.
Ovo zaista visoko cijeniti!!!
Što sveci na nebu, to čini karmelićanin na zemlji:
razmatra,
promatra Malog Isusa!*

Šokački pogrebni običaji i vjerovanja u Baču

Kao što su se neki Bačlijci pripremali za porođaj, blagdane, svatove, balove, berbu, žetvu, svinjokolju, neki od njih su se pripremali za ono, čega se većina ljudi najviše boji, a to je umiranje, odnosno smrt. Na smrt je naročito upozoravala starost, ali i neki drugi događaji kao bolest, smrt poznatih, snovi i sl. Međutim naročiti predznak smrti bio je pucanje nekih stvari. Pripovjedač je rekao: „Kad u kući pukne nešto samo od sebe, neko će umrt' u kući“. Naročito je opasno ako pukne staklo, na pr. na prozoru, ogledalu, staklena čaša. Koji put pukne sama od sebe neka daska, ormar i sl. Sve je to znak da se u kući netko treba pripremiti za smrt. Isto tako će u kući ili oko kuće netko umrijeti ako u blizini kuće zapjeva „tica mrtavačka“. Ako se sanja da se kuća ruši, netko će umrijeti u kući. Ako se sanjaju kruške, jabuke, škrinja, bunar, netko će umrijeti u rodu. I pas javlja smrt. Kad' on jauče, netko će umrijeti u kući ili u blizini kuće. Neki kažu, kad pas jauče pa gleda dolje, bit će sigurno smrti, a ako gleda uvis, bit će vatre. Ako se sanja da se kuća kreči, umrijet će netko u kući. „Svaki čovik ima na nebu svoju zvizdu. Kad se ona skrune, on će umrt'“, kaže pripovjedač. Ako čovjek sanja da mu se vadi zub, a to ga ne boli, netko će umrijeti u selu, a ako ga boli, umrijeti će netko u rodu. Ako se to sanja ujutro, smrt će brzo nastupiti ako se sanja oko ponoći, smrt će nastupiti za „osridnje vrijeme“, a ako čovjek to sanja odmah čim zaspi, smrt će nastupiti za duže vrijeme. Tko će prvi umrijeti u kući može se saznati za Božić, kada se utrne božićna svijeća. To je onaj prema kome se kreće dim od ugašene svijeće.

Kad ljudi ostare, kad počnu razmišljati o smrti, razmišljaju i o odijelu odnosno haljinama u kojima će ih sahraniti. Za sahranu nema nekog posebnog odijela. Za muškarce i žene koji su starijih i srednjih godina, to je odijelo odnosno, to su haljine, u kojima se ide u crkvu. Neke žene same sebi izvezu košulju za smrt. To je najčešće bila košulja od dereklija izvezena svilom u kombinaciji crne i plave, ili crne i crvene boje. Neke žene su same

sebi otkale i pokrov kao i jastuk. Stariji ljudi su govorili, da se to treba raditi polako, jer sve dok se to radi, smrt neće doći. Onaj tko je to sebi spremio za sahranu, pokazao je to ukućanima gdje se nalazi, da bi u slučaju smrti to lako našli. Obično su se mrtvacu stavile na noge čarape, a u škrinju pored nogu cipele, papuče ili pepule. Dakle cipele se nisu obukle. Mnogi su vjerovali da će mrtvacu trebati obuća, jer ne može odmah otići u nebo, nego treba prije toga dugo hodati po trnju, a to će mu biti lakše hodati u obući. Mlade ljude i žene, momke, cure i djecu, koji put su sahranjivali u svečanoj narodnoj nošnji. To je osobito bilo onda kada je mrtvac bio iz bogate kuće, kada je u kući bilo više takve odjeće, kada odjeću nije trebao nikom ostaviti. Kada ljudi osjete da se smrt veoma približila, pozovu u kuću velečasnog gospodina župnika ili rjeđe pater gvardijana da ih ispovijedi, pričesti a ako je smrt veoma vjerojatna, da im da zadnju pomast. Tko dobije „poslidnju pomast“ a ostane živ, ne smije više hodati golim tabanom. Ako hoće hodati, bilo na podu ili zemlji, mora imati na nogama čarape ili obuću.

Kada netko umire, za njim ne treba plakati. To je zato „što suze vuku natrag, pa čovik onda duže umire“. Isto se tako duže umire bez svijeće. Zato ukućani umirućemu stave u ruku svijeću, često mu pridržavajući ruku. Često netko od ukućana uzme u ruke svijeću, i zapaljenu svijeću tri puta okrene oko umirućeg, stojeći na jednom mjestu.

Kad netko umire, za njega se mole razne molitve. Najčešće su to obične molitve, a uz to i molitva sv. Ivanu Krstitelju i osobito molitva „Pita mešter diteta“ (*vidi dodatak*). U ovoj drugoj molitvi spominju se brojevi od 1 do 12. Ako se onaj tko moli tu molitvu zabuni u molenju, bolesnik će umrijeti u onom satu kod kojeg broja se onaj koji je molio zabunio.

Nekada se za onoga, tko je teško umirao, često zvonilo „na izdisanje“. To je zvonilo samo jedno, malo zvonu, a narod ga zvao „Gospino zvonu“. Kad je zvonilo to zvonu, ljudi su govorili: „Zvoni cin-cik, neko će umrt“.

Za onoga tko se dugo mučio na umiranju, često je pater gvardijan izmolio poslije mise na oltaru sv. Antuna molitvu, tzv. „šikveruš“. Onaj za koga se ta molitva moli će ili brzo umrijeti ili ozdraviti. (Ta se molitva mogla namijeniti i u druge svrhe. Danas pater gvardijan više neće moliti tu molitvu!)

Narod je vjerovao da se umire teško na perju. Zato se često umirućem ispod glave smaknuo perjani jastuk, a sa njega skinula perjana dunja. Obično se tada umirući pokrio ponjavom, a ispod glave mu se stavio kožuš.

Duša umirućeg lakše iziđe iz kuće kada je prozor otvoren. Zato su neki otvorili prozor kada netko umire, a drugi odmah poslije smrti.

„Ko ne radi pravdu za života, njegova duša nema posli smrti mira, nego oda okolo“, kaže pripovjedač.

Čim mrtvac umre, u sobi se upali svijeća i opere mu se lice, i to vodom. Voda se stavi u stari, obično lončarski sud, a može biti topla ili „ladna, on to ne ositi“. Lice mrtvacu opere netko od ukućana, bilo da je lice čisto ili

nečisto. Pere se krpom, koja se poslije stavi u škrinju. Sud se najčešće baci ili stavi pod „ambar“, i više se ne „asnira“. Neki su i sud stavili u škrinju.

U međuvremenu netko iz kuće ili rodbine ode po „gospodina doktora“, a kada liječnik izda potvrdu o smrti, s tom potvrdom ode u općinu matičaru, a sa uvjerenjem matičara ode „gospodinu“ i grobaru. Sahranjivao je uvijek župnik, a samo kada je on bio odsutan ili bolestan, sahranjivao je pater gvardijan. Imućniji su koji put htjeli sahranu „sa tri pope“. Tada je uz gosp. župnika na sahrani sudjelovao i pater gvardijan i svećenik iz nekog susjednog sela. Sa župnikom se obično razgovaralo o zvonjenju i vremenu sahrane. Zvona su obično zvonila ujutro, u podne i navečer. Ako je netko htio da se češće zvoni, morao je to platiti. Tako se na pr. za neke zvonilo svaka 2 sata i to u 3 člana. Kada se zvonilo u 3 člana, 3 puta se zvonjava prekidalala, pa ponovo počinjala. Za malo dijete zvonilo je samo malo zvono. S grobarom se razgovaralo o mjestu i vremenu sahrane. Neki su ljudi još za života kupili sebi „misto“. Mjesta bliža stazi i ulazu u groblje bila su nešto skuplja. Grob je uvijek kopala moba.

Muškarca koji je umro obično su za škrinju oblačili muškarci, a ženu žene, ali to nije pravilo. Svi koji su pri oblačenju bili u kući, to su smjeli gledati. Kada „mrtvac“ bude obučen, krpom su mu se vezale noge i glava. To se čini zato da mu se kasnije noge ne rastvore i usta otvore. Kasnije, kad se tijelo potpuno ohladi, krpe se skinu i stave u škrinju. U škrinju se prvo stavi „ljlilje“ (iverje), na „ljlilje“ čaršap, na kojem leži mrtvac. Ispod glave mrtvaca stavi se jastuk. I u jastuku je „ljlilje“. Mrtvac se pokrije pokrovom. Pokrov je koji put od dereklija a koji put kupovni. Oženjenima se u ruke stave molitvena knjiga i patrice, pored glave šešir, ako je mrtvac muškarac, a veoma često i crvena jabuka. Momku, djevojci i djetetu se ruke opruže uz tijelo. Inače i muškarca i ženu oblačila je rodbina, ali često i *komšije*, kumovi, dobri prijatelji.

Mnogi stanovnici Bača, osobito oni koji nisu bili imućni, bili su članovi pogrebnog društva, koje su Bačlije zvali „bratinstvo“. Pogreb za njih bio je potpuno besplatan, ali ako su htjeli nešto posebno, kao pratnju i sviranje vatrogasaca, sahranu sa tri svećenika, da na sahrani zvoni veliko zvono i dr., morali bi sami platiti. Interesantna su pravila tog društva, za koje se ne zna kada je osnovano, a prestalo je s radom godine 1945. (Zna se da je postojalo godine 1915.) Po pravilima društvo je trebalo mijenjati pravila ako bi u njemu bilo manje od 500 članova. Članarina se nije plaćala niti mjesečno niti godišnje, nego poslije svake sahrane člana. Tako je na pr. godine 1915. svaki član plaćao poslije sahrane nekog člana 20 filera. Kada bi netko uplatio 1000 puta „članarinu“, više nije trebao plaćati. „Članarina“ se skupljala poslije tri smrtna slučaja, a skupljao ju je sakupljač kojeg su u Baču nazivali „birov“. On je za to bio plaćen. U društvo se mogao upisati pripadnik svake vjere od 16 do 60 godina. Plaćala se upisnina. Upisnina za starije bila je veća nego za mlađe. Na sastancima muž je mogao glasati za ženu. (U pra-

vilima ne piše da li je moglo i obratno!) Upisati u društvo mogli su se samo zdravi ljudi, a o tome je odlučivao predsjednik. Godišnja skupština održavala se svake godine na Sveta tri kralja ili na prvu nedjelju u godini. U besplatan pogreb spadalo je: nošenje škrinje, križića, križa „barjaka“, plaćanje jednog svećenika, kantora, dva ministranta, zvonjenje tri zvona (veliko zvono nije zvonilo), inventar pogrebnog društva (nosila, crni barjak s bijelim križem, čiraci, „astal“ na kojem je ležao pokojnik). Pogrebno društvo dalo je i škrinju, križ i pokrov, a kasnije je platilo i za mrtvacu rekvijem. Ono je platilo i usluge grobara i kopanje rake. Tko nije bio član pogrebnog društva mogao je od njih za manji novac da iznajmi inventar, a barjak je obično dobivao iz crkve a to je platio dobrovoljnim prilogom.

Škrinja s mrtvacem stavljala se obično na „astal“ ili na dvije stolice u najljepšu sobu, u blizini zida između dva prozora. Glava mrtvaca je bila bliže prozorima. Pored škrinje stavljale su se klupe i stolice, većinom posuđene iz susjedstva. Na stolicama uz pokojnikovu glavu sjedila je najbliža rodbina.

Ljudi su išli posvetiti pokojnika tek poslije prvog zvonjenja. Prije zvonjenja po pravilu se nije išlo posvećivati. Kad je pojedinac došao posvetiti, prvo je stao pred škrinjom, prekrižio se, izmolio neku molitvu, pa zatim posvetio „mrtavca“ svetom vodom. Sveta voda stajala je u manjoj posudi na stolici ispred škrinje. U posudi je obično bio struk ružmarina ili šimširaj, kojim se mrtvac posvetio.

Mrtvacu su na isti način posvećivali i muškarci i žene. Međutim, muškarci pošto bi posvetili mrtvacu otišli bi u neku drugu prostoriju, često u kuhinju, tamo sjedili i pričali, najčešće o pokojniku, ali i o drugim događajima. Žene su sjedile uz škrinju, po danu u sebi molile bilo kakvu molitvu. Navečer, obično poslije 19 sati, sakupljene žene molile su naglas. Jedna žena, koju su zvali „pridnjačica“, počela je moliti a zatim ostale žene. Navečer su se izmolile tri krunice: radosna, žalosna i slavna. Glasno se još molilo jedino prije sahrane, i to jedna krunica. Kada su žene izmolile krunice, a to je obično bilo oko 21-22 sata, ustale su i s muževima, koji su ih čekali u nekoj prostoriji kuće, otišle kućama. Rodbina pokojnika, kumovi, *komšije*, dobri prijatelji ostali su često do ponoći, neki i cijelu noć. Kada su išli kući i netko ih upitao gdje su bili, odgovorili bi: „bili smo siditi“. Time se pomoglo ožalošćenima da lakše prođe noć.

Mrtvac je u škrinji po pravilu ležao 24 sata.

Običaj je bio da onoga tko posveti mrtvacu, od ukućana nitko ne otpрати kada iziđe iz kuće.

Žene iz bliže rodbine, kada bi došle posvetiti mrtvacu, obično bi jaukale. U jaukanju se obično spominjalo ono što je bilo dobro u životu mrtvaca. Koji put se po mrtvacu pozdravio netko, tko je ranije umro. Najviše je obično jaukala supruga. Evo primjera jednog jaukanja: „Jao, teto, zašto si nas ostavila? Kako si uvijek bila dobra. Ko će me sad obilaziti? Ko će mi

poklon doniti? Kad si god došla, uvijek si mi nešto donila, pa makar to bila mala jabuka. Jabuka je bila mala, ali puna ruka. Pozdravi mi gore moga...”

Dok danas u Baču onoga tko dođe posvetiti ponude nekim pićem, keksom ili sendvičom, ranije nikada u Baču nisu nikoga ni sa čime ponudili. Jedino su oni, koji su cijelu noć probdijeli uz mrtvaca, ujutro bili ponuđeni srčetoj rakije. Čašica nije bilo, i svi su pili iz tog srčeta.

U kući u kojoj je ležao mrtvac, zaustavio bi se sat i pokrila su se ogedala. Mačke i „kerovi“ su se zatvorili u vajat.

Ukoliko mrtvac nije bio član „bratinstva“, ukućani i rodbina su se sami pobrinuli za ljude koji će nositi škrinju, križić, križ i barjak. To su obično bili ljudi iz rodbine, *komšije*, prijatelji. Najteže je bilo nositi na ramenu mrtvaca. Zato su nosioci bili mlađi, jači ljudi. Bilo ih je osam, a putem su se poslije svakih nekoliko minuta izmjenjivali. Škrinju su na nosilima nosila četiri čovjeka. Samo ako je mrtvac bio mlad, nosaču bi se oko ruke privezao peškir.

Koji put su ljudi uz mrtvaca u škrinju stavili neki mrtvacu drag predmet, kao na pr. lulu, bricu, naočale, štap i sl. Veoma često se uz pokojnika u škrinju stavila i „cica-maca“, posvećena na „svetu nedilju“.

Oni koji su došli posvetiti, koji put su donijeli cvijeće. Cvijeće se stavilo na škrinju, a prije nego se škrinja zatvorila, cvijeće se skinulo i dalo nekome da nosi na groblje (djeci ili mlađim ženama). Ranije vijenaca nije gotovo ni bilo. Jedan stari grobar se sjeća da je, dok je on bio grobar, najviše na sahrani bilo četiri vijenca. Vijence su prodavale žene koje su se bavile cvjećarstvom, i pravile bukete, „krune“ vijence. (Šeberka i Špajzerka). Vijenci inače nisu, kao danas, ostajali na grobu, nego ih grobar poslije sahrane odnio u grobarevu kućicu pored groblja, da ne bi pokisli. U nedjelju ili na blagdane, iz kućice ih je ponovno stavio na grob.

Sahrana, ili kako se u Baču reklo „ukop“, najčešće se ranije održavala ujutro oko 10 sati a rjeđe poslije podne, zimi oko 14 a ljeti oko 17 sati. Sahrana „je išla“ stazom pored kuća, a ne kao danas, drumom.

Kada je svećenik krenuo iz crkve na sahranu, zazvonilo je malo zvono. To je bio znak skore sahrane. Zvono je zvonilo sve dok svećenik ne dođe do kuće mrtvaca. U dvorištu kuće svećenik se obukao. S njim su došla dva ministranta i kantor. U međuvremenu se prerezao pokrov. Prerezao ga je netko iz rodbine makazama, tako da se vidjelo samo pokojnikovo lice. Onda je ušao u sobu čovjek koji je zakovao škrinju. To je obično bio „tišler“, kod kojeg se kupila škrinja. Ako je pokojnik bio u kruničarskom društvu, za škrinju se zakovala velika patrica, dugačka oko 6 metara. Ona je bila od drveta, a bila je svojina kruničarskog društva. Križ na krunici stavio se na prednji dio škrinje, a poslije svake desetine visile su „medaljice“. Patrice su se na groblju skinule sa škrinje, i netko ih je od članova društva odnio kući, gdje su se čuvale do sljedeće sahrane. Kada su svećenik i kantor bili spremni da se obavi „ceremonijal“, nosači su iznijeli škrinju na dvorište i stavili ju na postavljena nosila. Odmah poslije odnošenja mrtvaca iz sobe, rodbina je

na pod povalila stolice, klekla na pod, izmolila Očenaš, Zdravomarijo, Slava Ocu i „Pokoј vični“, i tada izašla na dvorište. U dvorištu je gosp. župnik s kantorom, koji mu je odgovarao, molio i pjevao, na latinskom jeziku. Na kraju je kantor otpjevao jednu pjesmu na hrvatskom jeziku. Pjesmu je on sam sastavio, a kako su ranije kantori bili gospoda Teleki i Gauges, često su pjesme bile pune gramatičkih grješaka, pošto je prvi kantor bio Mađar a drugi Nijemac. U pjesmi se uvijek spominjao pokojnik, ali i rodbina, komšije, kumovi i prijatelji. Pjesmu su naručili obično ukućani, pa su ju i morali platiti, (*vidi dodatak!*). Tada je povorka krenula.

Na čelu „ukopa“ nošen je križić. On je bio visok oko 2 m, tanak, lak za nošenje. Bio je crne boje, a sam križić na vrhu bijeli. Poslije križića netko je nosio križ. On je, kao i križić, bio drven, a na njemu je bila napisana uz ime i prezime i godina rođenja i smrti mrtvaca. Križ je obično bio okićen cvijećem, a na njemu je bio zakovan vezeni peškir. Peškir je ostao visjeti na križu i kada se križ stavio u zemlju. (Danas se skida na groblju i poklanja nosiocu.) Ako je mrtvac bila djevojka, na križ su se uz peškir prikucale i tri pantlike. Poslije križa nosilo se jedan ili nekoliko barjaka. Ako pokojnik nije bio član nijednog društva, nošen je samo barjak koji se dobio za sahranu iz crkve (uz minimalnu naknadu). Ako je pokojnik bio član „bratinstva“, netko od članova društva nosio je barjak crne boje, koji je pripadao „bratinstvu“. Ako je pokojnik bio član trećeg reda sv. Franje, netko od „trećoredaca“ nosio je barjak tog društva. Ako je pokojnik bio član Društva sv. krunice (Kruničarskog društva), netko od tog društva nosio je njihov društveni barjak. Prema tome, na sahrani su mogla biti nošena i četiri barjaka. Barjak „Trećeg reda“ bio je „lilavske“ boje, a onaj „kruničarski“ bijele boje.

Poslije barjaka u povorci su išli muškarci. Ako je pokojnik bio momak ili djevojka, iza muškaraca su ili jedan momak ili jedna djevojka na vezenom jastuku nosili „krunu“. Ako je mrtvac bio momak, krunu je nosila djevojka i obratno. Uz djevojku su išla uvijek dva momka, odnosno uz momka uvijek dvije djevojke. Oni su rukama pridržavali dvije pantlike, koje su visile sa krune. Pantlike su se kupovale u radnji, dakle nisu bile vezene. Ako je pokojnik imao djevojku, njegova je djevojka nosila krunu. Ako je pokojnica imala momka, njen momak je nosio krunu. Nosioći krune kao i njihova pratnja uvijek su bili u svečanoj narodnoj nošnji. Krunu je od bijelog satena napravila neka žena, koja je to znala ili se tim bavila. Od satena ta je žena napravila trideset „cvitova“, koji su bili spojeni žicom. Na kruni su bili i napravljeni listići, koji su također bili žicom spojeni s cvjetovima. Kruna je bila visoka i široka oko 30 cm. U kruni su bile upletene dvije pantlike. Poslije sahrane ta se kruna donijela u crkvu i stavila na Gospin oltar. Ondje je stajala sve dok nije bila donesena nova kruna. Ranije nije bilo tako malo smrtnih slučajeva mladih kao danas, pa se na to nije trebalo dugo čekati. Poslije, kad se kruna skinula s oltara, obično se kruna spalila.

Poslije muškaraca, odnosno koji put djevojke ili momka koji su nosili krunu, išao je svećenik s kantorom i dva ministranta. Jedan ministrant nosio je u ruci mali križić bijele boje, a drugi „svetaljku“ sa svetom vodom, kojom je kasnije svećenik blagoslovio grob i pokojnika odnosno pokojnicu. Oko križića stavio se *peškir*, koji se skinuo na groblju i darovao se gosp. župniku, a on ga je obično odnio u sakristiju. Poslije svećenika išli su nosioci, koji su nosili škrinju. Škrinja je nošena na ramenu, a nosila su je četiri nosioca. Poslije svakih nekoliko minuta, oni su se izmjenjivali. Poslije škrinje išla je rodbina, obično prvo najbliža, pa onda daljnja i na kraju žene. Putem sve do groblja žene su molile krunicu.

Samo su članove vatrogasnog društva pratili i nosili besplatno vatrogasci. Ako je netko htio vatrogasnu muziku kao pratnju, to je morao posebno platiti. I član vatrogasnog društva je ranije morao platiti vatrogasni orkestar, dok danas ne treba. Interesantno je da su žene i kada je glazba svirala, i dalje na glas molile krunicu.

Putem kojim je prolazila sahrana, vlasnici radnji spustili su „roloe“. Prolaznici su stali kada je prolazio ukop skinuli kapu i prekrížili se. Ako su na drumu išla kola, i kola su se zaustavila dok ukop ne prođe.

Znalo se dešavati da, kad neke ljude iznose u škrinji iz dvorišta, u dvorište puste konja ili konje iz štale, da se i oni od gazde oproste. Koji put su se znala i upregnuti kola, koja su na izvjesnoj udaljenosti išla iza sahrane i otpratila gazdu do groblja.

Kad je sahrana stigla do groblja, prestala su zvoniti zvona osim jednog, obično velikog, ili najvećeg od onih, koje je zvonilo. To je zvono zvonilo sve dok škrinju nisu spustili u grob. Nosioci su s ramena skinuli škrinju i stavili je pored rake. Ispred groba stala je rodbina, sa strane svećenik, kantor i ministranti, a ostali sa svih strana oko groba. Svećenik je izmolio i otpjevao svoje molitve, a kantor je otpjevao neku „svetu pismu“ (*vidi dodatak*). Na kraju je svećenik zajedno sa sudionicima sprovoda izmolio Očenaš, Zdravo Marijo, Slava Ocu i „Pokoj vični“ za onoga, „tko će od nas prvi umrijeti“. Ako je sudjelovala na sahrani vatrogasna „pleh muzika“, vatrogasci su odsvirali jednu „svetu pismu“, i tada je svećenik izrazio sućut rodbini, posvetio škrinju i grob svetom vodom, a netko od prisutne rodbine je zahvalio prisutnima na sudjelovanju u sahrani. Tada su nosioci spustili prema uputstvima grobara škrinju u grob koji je počeo, pošto je svećenik ašovom u ruku ubacio nekoliko grumena zemlje, da oformljuje grob. I neki od prisutnih su bacili u raku grumen zemlje, a neki i željezni novac. Gotovo sve žene su imale uza sebe bočicu sa svetom vodom, kojom su prije odlaska s groblja, posvetile grob. Škrinja se u grob spustila na jedeku, a spuštali su je polako nosioci. Neki su ljudi govorili da se novcem bačenim u grob „plaća misto za mrtvacu, da ga kasnije neko drugi ne izbaci iz groblja“. Tada je sahrana zapravo bila završena.

Ako je umrlo dijete na porodu ili odmah nakon poroda, prave sahrane nije bilo. Netko od ukućana je „pokrstio“ dijete, na nekom grobu iz obitelji se iskopala mala jama u koju je dijete spuštено i zatrpano. Dijete je bilo stavljeno u malu kutiju ili sanduk, a na groblje ga je odnijela svekrva ili osoba koja je trebala biti na krštenju kuma, uz pratnju jedne ili dviju osoba iz rodbine. Onaj koji je nosio to dijete, nosio ga je „ispod ruke“.

Ako je umrlo dijete koje je bilo veoma malo, a bilo je kršteno, (na pr. od 2 godine), za njega se obavio sprovod. Tada su na sahrani bila svega četiri nosača, dijete se stavilo u malu škrinju a škrinja na dvije oklagije, koje su se pričvrstile na škrinju. Škrinju su rukama nosila po dva nosača, koji su se svakih nekoliko minuta izmjenjivali. Takva sahrana je bila obično mala uz prisustvo najbližih prijatelja, kumova, komšija i u prvom redu rodbine.

Ako bi umrla djevojka ili momak, sahrana je bila veoma velika, a nosioci škrinje su uvijek bili u svečanoj narodnoj nošnji. Nosilaca je bilo osam, a pored svakog nosioca koji je nosio škrinju hodala je djevojka u narodnoj nošnji. Dakle, bile su četiri djevojke.

Ako se sahranjivala mlada žena, često su se ranije i mnoge druge mlade žene koje su sudjelovale na sahrani znale obući u svečane narodne nošnje.

Rodbina je uvijek ostala na groblju dok grobar nije oformio grob. Tada su obično, ali to nije bilo pravilo, otišli zajedno pokojnikovoj kući na daću. Na daću su uz rodbinu došli i *komšije*, nosioci, bolji prijatelji. Na ulazu u kuću, u dvorištu, stajao je lavor s vodom, u kojem su ljudi koji su došli na daću, oprali ruke. Oprane ruke se ničim nisu smjele brisati, a voda poslije pranja se bacila na mjesto gdje se s kuće, s krova, slivala voda, gdje nitko ne gazi.

Na daći se uvijek jelo na „goli astala“, a obično se poslužio paprikaš i prazna gužvara. Ako je na dan daće bio petak ili post, skuhao se „gra“ na suvo tisto“ i ispekla prazna gužvara. Prije daće izmolio se Očenaš, Zdravomarijo, Slava Ocu i Pokoj vični, za pokojnika. Kada je daća bila za momka ili djevojku, govorilo se da je to „svatovska gozba“. Koji put, ali veoma rijetko, mogla se na daći čuti i po koja pjesma pijanih ljudi.

Prije spavanja, dakle navečer, ukućani su u pokojnikovoj sobi stavili na stol šolju i u njoj malo kruha i soli. To je bilo za slučaj da naiđe pokojnikova duša.

Trećeg dana poslije sahrane rodbina je platila u crkvi rekvijem za pokojnika. Na ulasku u crkvu, prije nego će početi „rakovija“, rodbina bi podijelila onima koji su došli na rekvijem izvjestan broj malih svijeća, koje bi oni upalili za vrijeme rekvijema. Crkva je veoma često za rekvijema bila veoma puna ljudi. Poslije rekvijema rodbina, *komšije*, kumovi i prijatelji zajednički su otišli na groblje. Tamo su posvetili grob i naglas izmolili tri Očenaša, Zdravomarije, Slavaocu i „pokoj vični“. Na povratku sa groblja obično su navratili u pokojnikovu kuću na „mali fruštuk“.

Mamu, tatu, sestru i brata, žalilo se godinu dana. Baku, didu i bližu rodbinu žalilo se oko šest mjeseci a dalju rodbinu oko mjesec dana. Žalilo se na taj način što su žene nosile crninu. One iz bližeg roda nosile su crne haljine i marame, a one iz daljeg samo maramu. Ljudi nisu išli na prela u gostionu, mlađi na igranke. Pripovjedač je završio kazivanje time da je rekao da roditelji „dicu žale zanavik“.

Kazivali dida Đuka i baka Manda Kasač (r. Gršić). Takav sprovod kakav sam opisan događao se u Baču u prvoj polovici XX. stoljeća.

Bač, 1995.

Pribilježio: Antun Kesejić, prof. u mirovini

/Rukopis se nalazi u ostavštini prof. Bele Gabrića
u Bunjevačko-šokačkoj knjižnici „Ivan Kujundžić“ u Subotici./

DODATAK 1

O kako je tajanstvena ta sudbina čovika,
Danas meni, sutra tebi, niko ne zna dan ni čas,
I ti, draga pokojnice, odlaziš sad od nas,
Tamo di te mama čeka, tamo di je srića vična.

Marija Bauer, ta draga, tu leži sad prid nama,
Dvadeset i dvi godine je živila tu med svojim milima.
Sada je nju s ovog svita Svemogući uzeo,
I u blaženstvo njegovo njenu dušu primio.

Preljubezni dragi tata, od vas se ja opraštam,
Tvoje dite Marija vašu dobrotu ne zaboravlja.
Hvala vama, mili tata, što ste me othranili,
I što ste vi sve do zadnjeg daha mene ljubili.

Dragi, mili tata moj, dok se kući vratite,
Iz prežalosnog groblja i prebolno opazite,
Da je krevet prazan, da vam Marije nema,
Kako će vam onda srce pucati u grudima.

Draga sestro Anice, i ti mili šogor Ivša,
Zadnji put me pogledajte, jer ja vas sad ostavljam
Tam idem di patnje nema, di ću radost viditi.
Ne plačite, ja ću tamo uvijek Boga slaviti.

Dragi, mili ujo, sa vašim Franjom i Marom,
I draga sestro Marija, sa svojim milim Matom,
Usrid vaše porodice uživajte sve radosti
Bog u času smrti vaše nek vam grije oprost.

Dragi čika Franjo i vi nina Kato,
Sad od vas se opraštam. Čika Ivo, nina Jozijo,
Čika Pavo sa prižalosnom vašom porodicom,
Fala sad vam svima na ljubavi svoj vašoj.

Seko Marijo i Tuno, nenu tvoju Bog zove
Ostaj zbogom i ti Smiljo, za moju dušu molite
Dragi kume i kumo, i ti mlada kumice Marijo,
Budite sritni u životu, pratila vas Božja moć.

Sada Zbogom ostajte sve družice mi drage,
Koje ste sa mnom kćerke Isusove Dive majke.
Volila sam svaki cvit kad se počo razvijat
Nevine sam znala pisme iz srca rado pivat.

O Isuse, čuvo si me kad sam mlada болоvala,
U bolesti kao cvit tebi draga ostala.
Prisađena sad u vrt Isusove majke Dive,
S anđelima pivajuć, sve vas čekam druge mile.

Svi rodovi i komšije i vama se obraćam,
Želim sad na poslićku sve vas još pozdraviti.
Fala sad vam svima, na ljubavi svoj vašoj,
I molim vas u srcima milo držite spomen moj.

Sad u gotov grob tvoj priđi ti u ime Božje,
Nek ti Bog, anđeli mali, milosrđe pošalju.
Isus, koji se na križu za nas grišne žrtvovo,
Neka primi dušu tvoju u nebesko kraljevstvo.

(Ovom pjesmom se god. 1948. kantor gosp. Stjepan Gauges
oprostio s pokojnicom.)

DODATAK 2

O moj puče, uviri se šta je život na zemlji:
Mnogi napor mnogo patnje, u tuzi i nevolji.
Nemila smrt te zatekne, kad na to ni ne misliš,
Zato puče uvik valja da se na to pripraviš.

Ovoj sritnoj pokojnici nadošo je zadnji čas,
Sad se iz naše sredine navike seli od nas,
Jer je Božja volja tila da se od nas odvoji,
I sada ju Božja milost među svete ubroji.

Dođi bliže, Ivo, sine, mama će ti rič reći,
Što si mene ti dvorio, Bog će ti naplatiti.
Primi sad od tvoje mame najposlidnji blagoslov,
Nek te u životu prati sveta moć Isusova.

Hodi sada unuk Franja i snaja Marija mila,
Pogledajte vašu majku, kako mirno leži sad.
Ne plačite što vas majka navike ostavila.
Dalek put je na koji se vaša majka spremila.

Sada unuka Marija, evo nam rastanka čas,
Koji sudbom hude smrti redom snalazi sve nas.
Ostaj sritna u životu sa svojim mužem Matom,
A mene do groba moga pratite sa molitvom.

Oj, Anica, moja mila, s mužem tvojim Ivšom,
Koji ste mi dragi bili s vašim milim porodom,
Ne plačite, ne tugujte, za dušu mi molite,
U raj da mogu gledat, sveto Božje lice.

Zbogom, draga Marija, mila moja unuka,
Nek ti da Bog u svačemu zdravlja i blagoslova.
Providnost je Božja tila da se mi rastanemo,
Al ćemo se opet naći kad jednom uskrsnemo.

Zbogom ostaj, brate Pavo, sa suprugom Ankom,
Uvik ste mi dragi bili, s vašom milom dicom.
Šogorice, mila Maro, žalosna udovice,
S društvom moli da ugledam sveto Božje lice.

Pokopnoga društva članovi, sva rodbina i kumovi,
Usrid vaše porodice uživajte radosti.
Zbogom ostajte komšije, ja se od vas rastajem.
Molite se Boga za me, da mir vični postignem.

Dakle na put kreni sada, ti mila pokojnice,
Jer te tamo gore čeka sveto Božje lice.
Dušu nek ti obasiplje blaženstvo, a i srića,
Tilo nek ti mirno leži do slavnog uskrsnuća.

DODATAK 3

(Molitva za lako umiranje. Mole ju oni koji su uz onoga koji umire, a ako može, i on sam.)

Oj, Ivane Krstitelju, dragog Boga prijatelju,
Moli Boga, moli za me, u potribi pomози me.
Kad ja stanem umirati, ovu gorku čašu piti,
Pomози mi ju ispiti, i rajaska vrata otvoriti,
I moju dušu u kraljevstvo nebesko primiti.
Sveti Vide, vidi mene, sveti Vide, čuvaj mene,
Kad je stanem umirati i ovu gorku čašu piti,
Pomози mi ju ispiti i rajaska vrata otvoriti,
I moju dušu u kraljevstvo nebesko primiti.

DODATAK 4

(Ovu molitvu molile su žene da bi umirući lakše umirao.)

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je jedan na nebu? Jedan je Bog, koji je stvorio nebo i zemlju, koji piše korune svetim križem više nas. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je dva na nebu? Dva je Sin Božji, jedan je Bog, koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je tri na nebu? Tri su sopstva u jedinstvu, dva je Sin Božji, jedan je Bog, koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je četir' na nebu? Četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je pet na nebu? Pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je šest na nebu? Šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je sedam na nebu? Sedam Marija zatrudni, šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je osam na nebu? Osam blaženi', sedam Marija zatrudni, šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je devet na nebu? Devet kori evanđeoski', osam blaženi', sedam Marija zatrudni, šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je deset na nebu? Deset Božji zapovidi, devet kori evanđeoski', osam blaženi', sedam Marija zatrudni, šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je jedanaest na nebu? Jedanaest to je Diva, deset Božji zapovidi, devet kori evanđeoski', osam blaženi', sedam Marija zatrudni, šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

Pita mešter diteta, toga malog đaćeta, šta je dvanajst na nebu? Dvanajst, to je Sin Božji, koji je za sve nas muku trpio, sve nas mukom otkupio, jedanaest to je Diva, deset Božji zapovidi, devet kori evanđeoski', osam

blaženi', sedam Marija zatrudni, šest je gala na moru, pet su rana na Bogu, četir' je evanđelista, tri su sopstva u jedinstvu, dva je sin Božji, jedan je Bog koji je stvorio nebo i zemlju. Dva su stabla morušova, tri su arke patrijarke, koji pišu krunu svetim križem svrhu nas.

DODATAK 5

Na kraju sprovoda kantor je na groblju otpjevao jednu „svetu pismu“. Najčešće je to bila jedna od ove dvije, koje sam pribilježio. Iste pjesme je često pjevao i na rekvijemu, ili kako su Bačlije znali reći „crnoj misi.“

Čoviče, gledaj svog života čas,
Kad zvoni žalosno zadnje ure glas.
Lita mlada, stara, jednako obara
Smrtnog leda mraz.

Koj' se na svit rodi, svakom je umrit',
Bio slab il' jaki, star il' mladi cvit.
Nikom nije znano, kasno će il' rano
Taj ostavit' svit.

Dakle kad pod zemlju jednom svim je leć',
Nit' do sudnjeg dana ustati ćemo već
To nek svi želimo, raj da zadobimo
Boga vik moleć'.

Uzalud ko plaćuć' tužni lis gleda,
Vruće suze mrtvom, ne stope leda,
Uzalud tuguje, zalud narikuje,
Zbudit' se ne da.

Niki dan s veseljem gledaš ti taj svit,
Al' u zemlju pada svak zemaljski cvit.
Što vrh zemlje siđe, natrag u nju ide,
Sve mu je pomrit.

* * *

Jadna j' staza Adamova, kojom svi prolazimo,
Jer jedna j' pogreška kriva, da svi umrit' moramo.
Proć' ćemo, proć' ćemo, stana tu nemamo,
Jer svi umrit' ćemo.

Kroz kratko će vrime postat' tilo prah i pepeo.
Još i imena će nestat', s njim i spomen naš cio.
Proć' ćemo...

Viruj, taj svit je nestalan, ko na ledu grad jedan,
Koji premda j' lipo zidan, ipak još nij' siguran.
Proć' ćemo...

Da ćemo umriti nigda, to sigurno svi znamo,
Ali gdi, i kako, kada, to nikako ne znamo.
Proć' ćemo...

Zato budimo pripravnj račun dat u sve dane,
Da na sudnji dan postavni, budemo s desne strane.
Proć' ćemo...

(Neki Bačlije pjevaju u refrenu umjesto „Jer svi umrit ćemo“ – „Jer svi putnici jesmo“). Inače te dvije pjesme našao sam zabilježene u jednom strom molitveniku.

GRAD BEZ NEBA

Kad uminu
jutra pod dudom
i škripa đerma,
u šling bijeli zaodjevene
Riječi
kad se iz ambara potroše,
sobe čiste kad
daju pod doboše,
zvona crkvena
kad umuknu –
plašim se
da me ne probude
u gradu bez neba.

Željka Zelić

PLAMEN LJUBAVI

Dvanaest joj godina bijaše Bogu
kad je posvetila život svoj.
Lađa nosila je krhko mlado biće,
u zagrljaj zaručniku Kristu svom.

O, Bože, budi moje svjetlo!
Vapije rascvali božur kosovski.
Licem svojim dotakla je Isusove skute,
Blažena majka iz Kalkute.

Život misionarke posut je trnjem.
Duša spremna za žrtvu tešku.
Izmoreni putnik usamljene žene,
nosila je Božje svjetlo ljubav i čežnju.

O Bože, budi moje svjetlo !
Vapije rascvali božur kosovski.
Licem svojim dotakla je Isusove skute,
Blažena majka iz Kalkute.

Majka Tereza u habitu bijelom,
postala apostol radosti i mira.
Oganj ljubavi za nemoćne duše
gorio je cijelim njezinim tijelom.

O Bože, budi moje svjetlo!
Vapije rascvali božur kosovski.
Licem svojim dotakla je Isusove skute,
Blažena majka iz Kalkute.

Zaručnica Božja, redovnica skromna
izgara do kraja za Njegove duše.
Osmjehom krije nebrojene boli, vjerom
svjedoči kako se Isus ljubi i voli.

O Bože, dođi budi moje svjetlo!
Vapije rascvali božur kosovski.
Licem svojim dotakla je Isusove skute,
Blažena majka iz Kalkute.

Marica Mikrut

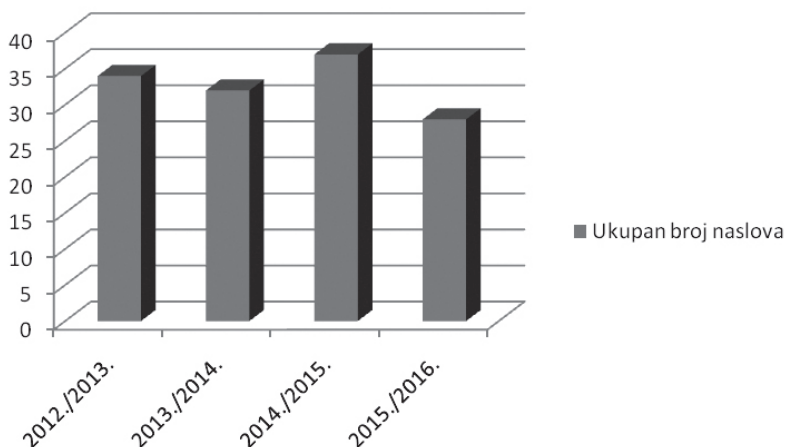
Kultura

Knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata 2015. – 2016.

Piše: Marta Vargek

Knjiška produkcija važna je zbog samog uvida u nakladničku djelatnost, time dobivamo zoran pregled što se u prethodnoj godini pisalo, na koje je književne žanrove stavljen naglasak. Svaka godina preferira drugi žanr, pa je pojedinih vrsta više, drugih manje, no moramo stati i zapitati se kad nečeg uopće nema. U razdoblju između listopada 2015. te listopada 2016. knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata broji zabrinjavajuće mali broj naslova. Tiskano je ukupno 27 knjiga na hrvatskom jeziku te dvije publika-

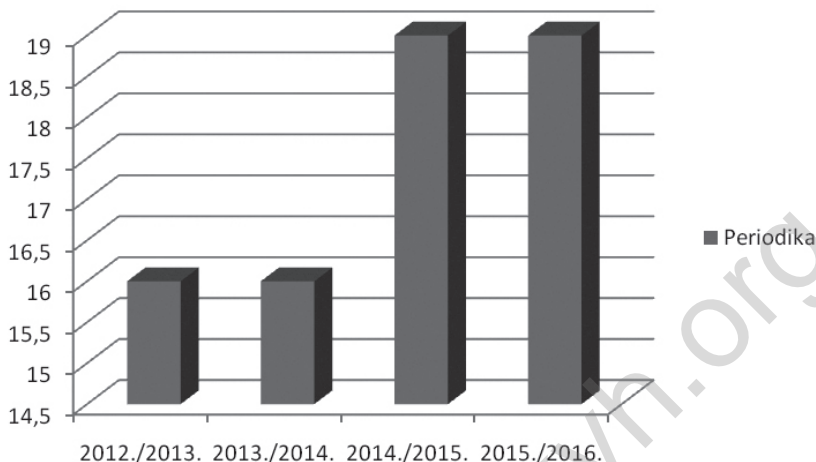
Grafikon 1. - ukupan broj naslova po godinama

cije na srpskom jeziku. Usporedimo li sadašnju godinu s prethodnom, uvidjet ćemo da je naklada u opadanju. Čemu možemo pripisati ovakav trend? Nakladnici su suočeni s brojnim problemima: od nedostatne potpore države do općenito slabog interesa za kulturu, što će reći gospodarska kriza snažno se posljednjih godina odrazila na vojvođanske pa tako i na hrvatske nakladnike. Opstali su samo najotporniji na sve nedaće, pa u tom kontekstu valja istaknuti NIU „Hrvatska riječ“ koja izdaje beletristiku, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata njeguje znanstvenu, etnografsku i leksikografsku produkciju, dok za duhovno štivo brine Katoličko društvo „Ivan Antunović“. Primjećuje se i čest slučaj suizdavaštva kao što je primjer Zavoda, Katoličkog društva „Ivan Antunović“ i Hrvatske čitaonice.

Novine, časopisi, listovi kao dio masovnih medija u suvremenom informacijskom društvu, obavljaju četiri temeljne uloge: informiranje, zabavu, uvjeravanje i transmisiju kulture. Navedenim ulogama novina mogu se dodati i obrazovna uloga te integrativna uloga. Stoga se novinama često pridaje značenje specifične javne službe. Zbog niza zadaća koje obavljaju u društvenoj zajednici, novine predstavljaju izvor informacija o zajednici. Primjećujemo da je periodika nešto što je stalno, na popisu je 19 različitih časopisa i novina te ako usporedimo s prethodnim godinama u ovom području nema promjene. Tematski je odlikuje raznolikost i pokrivenost svih interesnih ljudskih sfera: kultura, književnost, znanost, duhovnost, politika.

Grafikon 2. Raspored periodike po godinama

Smanjio se i broj tiskanih znanstvenih publikacija, prepолоvio se u odnosu na prošlu godinu. S moje pozicije promatranja zanimljive su *Jezikoslovne rasprave* Ante Sekulića gdje progovara o zaprekama oko stvaranja pisanog jezika. Knjiga je tiskana posthumno, a radi se o zbirci davno objavljenih radova. Njegovi radovi i rasprave su značajan doprinos povijesti hrvatskog jezika te opisuju proces standardizacije istog. U sličnom je tonu napisan i zbornik *Urbani Šokci 10: Šokačkobunjevačko pamćenje vode* gdje navodi da „Nerazumijevanje kulturnog identiteta kao jednog od temeljnih i dugoročnih razvojnih pitanja koje obuhvaća uvažavanje dugoga/drugih i poštivanje svih posebnosti, otežava pronalazak vlastitog mjesta u europskoj i svjetskoj zajednici naroda,“ (H. Sablić Tomić). Tim riječima je vrlo precizno dano ono čime se mi ovdje bavimo. Upoznajemo i učimo o vlastitim korijenima, njegujemo ih i samim time lakše prihvaćamo različito što je vrlo važno za život hrvatske manjine. U očuvanju nema trijalnog kulturnog dobra veliki doprinos su dali M. Sente i V. Temunović knjigom *Festival bunjevačkih pisama: naših prvih petnaest festivala (2001.-2015.)*, K. Firanj *Garavim salašim* gdje opisuje život na salašu. U tom duhu nastao je i rječnik *Bile riči* Marije Šeremešić.

Zabrinjavajuća je činjenica kako je u prethodnoj godini objavljen samo jedan naslov iz književnosti za djecu i mlade (Ivan Balenović), samo jedan roman (*Posjetitelj*, Miroslava Pendelja) te nekoliko knjiga kratke proze (6). Dominiraju pjesničke zbirke. Možemo nagađati zašto je to tako. Mišljenja sam da nedostatak nekih knjižvnih vrsta nije isključivo krivica gospodarske krize i smanjenja sredstava nakladnicima već suvremeni način života. Čovjek pribjegava kratkoći jer je neprestano u natjecanju s vremenom. Pa tako naši suvremeni romani ne prelaze 150 stranica. Zašto? Ako uzmemo da je cilj svakog umjetnika, u ovom slučaju književnika da njegova knjiga bude pročitana, on jednostavno mora zadovoljiti, nazovimo to tako, kriterije sadašnjice kvalitetno štivo i pridobiti ga sažetošću. S obzirom na to da je riječ o maloj zajednici, gledano u svjetskim okvirima, neoprostivo je što nema mladih autora, djela namijenjenih djeci i mladeži jer tako bi sadašnji pisci imali nasljednike, one koji će dalje prenositi i dičiti se kulturom vojvođanskih Hrvata. U ovom kontekstu drago mi je spomenuti mladu autoricu Željku Zelić i njenu zbirku *Slikam te riječima* gdje pratimo lirski subjekt na putovanju k izvoru bivanja. Ivan Balenović posvetio je svoj stvaralački rad isključivo djeci, njegova zbirka *Svi na noge, svi u trk!* odiše vedrinom i razigranošću stiha, tehnički (grafika te ilustracije) knjiga je dobro obrađena, zanimljiva i već na prvi pogled privlači.

Književnost odlikuje izrazita poetičnost u koju je utkana cjelokupna kulturna tradicija i način življenja vojvođanskih Hrvata. Književnost je ipak proizvod društva, ali i društvo je proizvod književnosti.

U pilogu je grafički presjek objavljenih naslova radi zornog pregleda knjiške produkcije. /Rad pročitao na *Danima Balinta Vujkova* u Subotici, 2016./

Knjiška produkcija od Dana do Dana 2015.–2016.

I. Književnost

a) poezija

1. *Preprekovo proljeće 2015 : zbirka pjesama*, Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetno društvo „Stanislav Preprek“, Novi Sad, 2015., 127 str. – naklada 300.

2. Miković, Milovan, *Prah obiteljske srebrnine*, Hrvatska riječ, Subotica, 2015., 102 str. – naklada 500.

3. Tilly, Robert, *Budućnost mrtvaca*, Hrvatska riječ, Subotica, 2015., 92 str. – naklada 500.

4. Zelić, Željka, *Slikam te riječima*, Hrvatska riječ, Subotica, 2015., 72 str. – naklada 500.

5. *Vapaj duše : Lira naiva 2016*, Katoličko društvo „Ivan Antunović“ i Hrvatska čitaonica, Subotica, 2016., 175 str. – naklada 500.

6. Šeremešić, Željko, *Buđenja riči*, Hrvatska riječ, Subotica, 2016., 112 str. – naklada 500.

7. Bašić, Stipan, *Bunjevačka grana stihom izatkana*, Hrvatska čitaonica, Subotica, 2016., 77 str. – naklada 500.

8. Rudić, Blaženka, *Povratak iskonu*, Katoličko društvo „Ivan Antunović“ i sestre dominikanke, Kongregacija svetih anđela čuvara, Subotica, 2016., 62 str. – naklada 500.

9. Šimić, Tonka, *Moj kutak sriće*, Hrvatska čitaonica, Subotica; Katoličko društvo „Ivan Antunović“, Subotica; Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetno društvo „Matoš“, Plavna, 2016., 110 str. – naklada 500.

10. Crnić, Ljiljana, *Da me ima*, Beograd : Centar za kulturu i obrazovanje Rakovica : Književno društvo Rakovica, 2016., 76 str. – naklada 500.

b) proza

romani

11. Pendelj, Miroslav, *Posjetitelj*, Hrvatska riječ, Subotica, 2016., 160 str. – naklada 500.

kratke priče, meditativna proza, zavičajno pismo

12. Muharem, Dragan, *Ispovijest crkvenog pauka*, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica, 2015., 127 str. – naklada 700.

13. Vidak, Ivan, *Ugljik na suncu*, Sandorf, Zagreb, 2015., str. 100 – naklada 500.

14. Mađer, Miroslav Slavko, *Izabrana djela : Izabrana proza II*, Društvo hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Zagreb-Subotica, 2016., 597 str. – naklada 500.

15. *Suvremena vojvođansko-hrvatska priča* [urednik Vladan Čutura], Hrvatska riječ, Subotica, 2016., 132 str. – naklada 500.

16. Adamović, Julijana, *Glineni anđeli*, Naklada Jurčić, Zagreb, 2016., str. 119. (priče)

17. Vujkov, Balint, *Šta na srcu to na jeziku*, Hrvatska čitaonica i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2016., 132 str. – naklada 500.

c) književnost za djecu

18. Balenović, Ivan, *Svi na noge, svi u trk!*, Hrvatska čitaonica, Subotica, 2016., 46 str. – naklada 500.

II. Teologija

19. Stantić, Marinko, *Moje misli k nebu lete*, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica, 2016., 156 str. – naklada 700.

III. Povijest, etnografija i leksikografija

20. *Franjevačka crkva i samostan Svetog Mihovila u Subotici* / [knjigu uredili Natalija Radovanović, Stipo Pilić ; foto Nada Sudarević, Ana Marija Ifković]. - Subotica : Hrvatska nezavisna lista, 2016., 108 str. : ilustr. – naklada 500.

21. Firanj, Katarina, *Garavi salaši : cio život za godinu dana*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2016., 159 str. : ilustr. – naklada 500.

22. Šeremešić, Marija, *Bile riči : rječnik govora Monoštora : (vrijeme pedesetih godina prošloga stoljeća)*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2016., 119 str. – naklada 500.

IV. Znanost i publicistika

23. *Urbani Šokci 10 : Šokačkobunjevačko pamćenje vode*, priredile Helena Sablić Tomić, Vera Erl i Ružica Pšihistal, Šokačka grana Osijek i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Osijek – Subotica, 2016., 345 str. – naklada 300.

24. Sekulić, Ante, *Jezikoslovne rasprave*, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ i Matica hrvatska, Subotica, 2015., 368 str. – naklada 300.

25. Sente, Marko – Temunović, Vojislav, *Festival bunjevački pisama : naših prvih petnaest festivala (2001.-2015.)*, Hrvatska glazbena udruga „Festival bunjevački pisama“, Subotica, 2015., 144 str. – naklada 700.

26. Ifković, Zlatko, *Hrvatski glas iz Vojvodine*, Hrvatska nezavisna lista, Subotica, 2016., 376 str. – naklada 500.

27. Pažin, Zvonimir, *Slankamen – tak'og sela nigdi nema*, Udruga protjeranih Hrvata Bačke, Banata i Srijema, Zagreb, 2015., 269 str. – naklada 150.

PUBLIKACIJE NA SRPSKOM JEZIKU

1. Tomlekin Branimir [Miroslav Cakić], *Srem na vetrometini istorije*, Alfagraf, Petrovaradin, 2016., 240 str. – naklada 200.

2. Božulić, Siniša, *Rat prvi, drugi, treći*, Prometej, Novi Sad, 2016., 268 str. – naklada 500. (memoari)

III. Periodika

Časopisi

1. *Subotička Danica (nova): Kalendar za 2016.*, godišnjak, Župni ured sv. Terezije, Subotica, 2015., str. 271;

2. *Godišnjak za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata*, br. 7, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2015., str. 399 + XXVII;

3. *Nova riječ : časopis za književnost i umjetnost*, 1-2 (dvo broj), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, 2015., oko 305 str.;

4. *Klasje naših ravni*, Matica hrvatska Subotica, Subotica, redovito izlazio 2016.;

5. Revija Dužijanca: ilustrirani časopis Udruge Bunjevačkih Hrvata Dužijanca za kulturu življenja Udruga bunjevačkih Hrvata Dužijanca, Subotica, 2015.

novine i listovi

6. *Hrvatska riječ*, tjednik, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, str. 56;

7. *Hercko*, mjesečnik, dječji podlistak „Hrvatske riječi“, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, str. 24;

8. *Kužiš*, mjesečnik, list za mladež, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, str. 24;
9. *Zvonik*, mjesečnik, Rimokatolički ured sv. Roka, Subotica, redovito izlazio, str. 52;
10. *Hrvatske novine: kultura – povijest – znanost – društvo*, mjesečnik, Udruga Hrvatska nezavisna lista, Subotica, str. 24.
11. *Nada* : informativno-pastoralni list Srijemske biskupije, tromjesečnik, 2. br. 24. ožujka. srpnja 2016., str. 75.
12. *Zov Srijema*, tromjesečnik, Glasilo Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, Zagreb, izašla dva broja. 85/86 (prosinac 2015.), str. 72 i br. 87/88 (svibanj 2016.);
13. *Hosana*, List Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima „Hosana“, Stari Žednik, str. 16; br. 25 (Božić i Nova godina), 2015/2016.
14. *Miroljub*, tromjesečnik, glasilo Hrvatskog kulturno umjetničkog društva „Vladimir Nazor“ iz Sombora, Sombor, redovito izlazio, str. 28;
15. *Otac Gerard*, dva puta godišnje, Hrvatska karmelska provincija Svetog oca Josipa, Sombor, Glasilo Vicepostulature za upoznavanje Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina, str. 48;
16. *Glas ravnice*, List Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, Subotica, nije izlazio;
17. *Guščevi školarci : časopis učenika, učitelja i nastavnika Osnovne škole „Matija Gubec“ Tavankut*, izlazi dva puta godišnje; glavni urednik Vladan Čutura, str. 32;
18. *Guščeva lipa*, godišnjak, Kronika HKPD „Matija Gubec“ Tavankut, Tavankut, 2015., str. 20;
19. *Hrvatski majur*, povremenik, podlistak „Glasa ravnice“, Glasilo Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, nije izlazio, Subotica, str. 8.

O knjizi Antala Hegedúsa *Život i restauracijska djelatnost kalačkog nadbiskupa Gabrijela Patačića*

Piše: Josip Štefković

Antal Hegedús (Bajmak, 1928. – Subotica, 2010.), arhivist, doktor teologije i povijesnih znanosti, autor je nekolicine knjiga, studija i stručnih članaka prvenstveno o povijesnim temama zavičajnog karaktera. Na tom tragu je i knjiga *Život i restauracijska djelatnost kalačkog nadbiskupa Gabrijela Patačića*. Knjiga predstavlja autorovu doktorsku disertaciju, koju je napisao u nesretnim povijesnim okolnostima, sada već daleke 1954. godine, nadopunjenu od strane istog autora potkraj njegova života kasnijim spoznajama, do kojih je došao slobodno istražujući nakon pada komunizma. Hegedúsevo djelo je izvorno znanstveno djelo. On nije prepisivao od drugih,

jer nije niti imao od koga prepisivati. Znameniti kalačko-bački nadbiskup Gabrijel Patačić je čak i od strane povjesničara i leksikografa zanemaren i gotovo zaboravljen. Hegedús je prvi koji oživljuje njegov lik i djelo, a u novije vrijeme i svećenik povjesničar Tamás Tóth, čija je studija pridodana na koncu ove knjige. Tako knjiga, koju prikazujemo, predstavlja simbiozu staroga i novoga, što je u svakom slučaju odlična stvar.

Knjiga *Život i restauracijska djelatnost kalačkog nadbiskupa Gabrijela Patačića* napisana je na mađarskom jeziku, a na hrvatski je prevedena po želji samog autora i njegove obitelji. Na mađarskom je objavljena 2010., a na hrvatskom 2015. godine. Knjiga je tehnički tako uređena da vizualno izgleda poput mađarskog izvornika. Tiskana je u formatu 16x23,5 cm, a sadrži 154 stranice. Nakladnici knjige su Kalačko-kečkemetska nadbiskupija, Enciklopedijska radna udruga mađarske crkvene povijesti i Fondacija His-

toria ecclesiastica hungarica. Kao sunakladnik pojavljuje se Hrvatsko akademskog društvo iz Subotice. Knjigu je na hrvatski preveo dr. Ladislav Heka, stručnu redakciju prijevoda obavili su msgr. Stjepan Beretić i dr. Slaven Bačić, a lektor je bio dr. Petar Vuković. Za razliku od mađarskog izvornika, hrvatski prijevod ne sadrži sažetke na stranim jezicima na kraju knjige. S druge pak strane, za razliku od izvornika, u prijevodu nalazimo usporedni popis naziva naselja koja se spominju u knjizi i to na hrvatskom, mađarskom i eventualno na srpskom, rumunjskom i slovačkom, ukoliko postoji i takva verzija pojedinih naziva. Kao dodatak na kraju knjige nalaze se ilustracije dijelova Obrednika Gabrijela Patačića kao i genealogija obitelji Patačić. Predgovor hrvatskom izdanju napisao je dr. Slaven Bačić, a na samom početku nalazi se i posebni uvod za hrvatsko izdanje koji je napisao Kalačko-kečkemetski nadbiskup msgr. dr. Balázs Babel.

Nadbiskup Gabrijel Patačić bio je Hrvat, s barunskim i grofovskim korijenima. Obitelj mu je imala posjede oko Vrbovca, Rakovca, Pakraca, Mađareva, Zajezde... Članovi te obitelji igrali su važnu ulogu u političkom i vojnom životu onoga doba. Iz obitelji Patačić potekla su i brojna svećenička i redovnička zvanja, a mogu se podičiti i s nekoliko biskupa. Jedan od njih je Gabrijel (1698. ili 1699. – 1745.). Gabrijel je odrastao u brojnoj obitelji s osmero braće i sestara. Školovao se u Štajerskoj, Varaždinu, Trnavi i Rimu. Odlikovao se marljivošću, disciplinom i pobožnošću. Poglavari su o njemu govorili s najvećim pohvalama. U Rimu je bio ceremonijar, a kao iznimno darovit bogoslov 1721. godine, na blagdan Svih svetih, održao je prigodnu propovijed pred papom Inocentom XIII. Po završetku studija i doktorata vraća se u Hrvatsku. Kao svećenik Zagrebačke nadbiskupije bio je najprije župnik u Varaždinu, potom zagrebački kanonik. Već 1729. postaje srijemskim biskupom sa sjedištem u Iloku. Kalačko-bačkim nadbiskupom bio je od 1733. do 1745. godine. Prvi je nadbiskup koji je nakon oslobođenja od Turaka stolovao u Kalači. Za jednoga od njegovih prethodnika zapisano je kako

ANTAL HEGEDŰS

Život i restauracijska djelatnost
kalačkoga nadbiskupa
GABRIJELA PATAČIĆA

nije niti znao u kojoj mu se županiji nalazi biskupija, a kamoli da ju je posjećivao. Gabrijel Patačić je u Kalačko-bačkoj nadbiskupiji zatekao svega 17 župa dok ih je prije turske okupacije bilo 300. Ustrojio je 10 novih župa, obnovio drevni kaptol, sagradio katedralu i brojne druge crkve, otvorio sjemeništa. Crkvama je davao zvona, ruho, opremu. Gradio je škole. Njegovim zauzimanjem počeo je novi život na ovim prostorima. Izdao je obrednik na gotovo 400 strana koji je sadržavao paralelne tekstove na latinskom, mađarskom, njemačkom i ilirskom jeziku s uputom da se obredi obavljaju na narodnom jeziku kako bi ih narod mogao razumjeti. Isto tako je inzistirao da se pri obredima pjeva na narodnom jeziku a ne na latinskom koji je narodu nerazumljiv. Izdao je i nadbiskupske statute u kojima je definirao koje su zadaće i obveze svećenika, vjernika laika, zvonara, sindika, kantora i učitelja, kako se treba brinuti o crkvi, sakristiji crkvenim dobrima... Znao je da je zajednica bez pravila kao zvono bez bata, te je baš sve pokušao urediti. Njegovo geslo je bilo *Ako nitko ne započne, nitko neće ni završiti*.

Svatko ima i svojih nedostataka. Gabrijelu Patačiću pripisuje se kako je naredio batinanje slavenskog stanovništva u Kalači kako bi ih prisilio da govore isključivo mađarskim jezikom. Većina ga, dakle, optužuje da je provodio mađarizaciju u svojoj nadbiskupiji. Drugi ga, pak, brane da se radi samo o području grada Kalače i da se radi tek o remađarizaciji, jer se to stanovništvo Kalače ranije smatralo mađarskim življem koji je u jednom trenutku prihvatio slavenski identitet. Prema toj tezi, nadbiskup ih je samo poticao da se vrate svome mađarskom narodnosnom identitetu. Uzme li se u obzir ostalo što je Gabrijel Patačić kao kalačko-bački nadbiskup činio, nigdje mu se drugdje ne može prigovoriti da je zatirao slavenski identitet među svojim vjernicima. Njegov obrednik donosi obrede i na ilirskom jeziku isto kao i na mađarskom, njemačkom i latinskom. Osim toga, zabilježeno je kako je obilazeći župe propovijedao, gdje je trebalo ili gdje župnik nije znao, i ilirskim jezikom, a sebe je uvijek smatrao Hrvatom.

Kao što se nadbiskupu Patačiću prigovara da je bio mađarizator, može se i piscu Antalu Hegedúsu prigovoriti kako, u najmanju ruku, nije pažljiv ondje gdje je to zaista potrebno. Iako u načelu mađarski izraz „*rác*“ primjenjuje na Srbe pravoslavce a „*illir*“ na Hrvate katolike, ponegdje odstupa od te distinkcije te primjerice govori da je jezik u 26 župa Kalačko-bačke biskupije srpski iako u zagradi piše „*illir*“. Uostalom, zna se da su na ovim prostorima, kako u ono vrijeme tako i danas, Srbi pravoslavci a Hrvati katolici.

Uzmemo li u obzir sve navedeno, na knjigu Antala Hegedúsa *Život i restauracijska djelatnost kalačkog nadbiskupa Gabrijela Patačića* možemo primijeniti riječi antičkog gramatičara Terencijana Maura *Pro captu lectoris habent sua fata libelli*. To bi značilo *Sposobnosti shvaćanja čitatelja određuju sudbinu knjiga*. Može se prigovoriti Patačiću da je posljednje godine života bio prilično neaktivan, da je on kao Hrvat vršio mađarizaciju... Može se prigovoriti Hegedúsu da je brkao Ilire i Race, da je pomiješao Danila i

Dušana Uroševića... Sve će to jednima biti dovoljno za osudu i autora i knjige i onoga tko je u knjizi prikazan. Ipak, Hegedúsevo djelo, kao originalno i znanstveno, nezaobilazno je važno za upoznavanje prilika koje su vladale u prvoj polovici XVIII. stoljeća na ovim prostorima kao i za upoznavanje jednoga od glavnih aktera događanja i promjena koje su se tada događale, kalačko-bačkog nadbiskupa Gabrijele Patačića. Sve, dakle, ovisi iz kog se kuta gleda i komentira. Vjerujem, stoga, kako će knjiga naći svoje čitatelje. Možda će nekoga Patačićev angažman potaknuti da se i sam pokrene, ne štedeći sebe, za potrebe svih. Možda i neće. Sve ovisi u kakve će ruke knjiga dospjeti i s kakvim će se čitateljem susresti.

VAPAJ DUŠE

Koraci tihi po pločniku se gube,
prebirem po registrima svoje duše.
Tražeć' zagubljenu melodiju spasa,
od ovog mračnog trena dekadansa.

U tami svijeta posrnulog
na jedno oko poput Kiklopa,
sjena nekog vremena minulog,
prati me poput mizantropa.

Bježim iz te noći kiča Dajdama,
za stolom Melkiora uplašenog,
u dimu cigareta Vivijane lišenog,
ostavljam društvo glasnih dekadama.

Noći, ti rijetko kao znanci,
osmijeh raspaljuješ.
Cjedila se riječ, kroz zube i već sutra ta noć,
sva će da zaraste.

U svjetlo se duša moja,
kao ptica na let slobode,
sprema na put proboja,
da ka' čavao u križ spasa zabode.

Već sutra će moja duša, u križu spasa slobode,
slobodna od grijeha, spokojna i mirna,
u epilog svoj Gospode.

Silvester Bašić

**Odrasli nikad ništa ne shvaćaju sami,
a djecu zamara da im
stalno daju objašnjenja.**

Uredila: Katarina Čeliković

MALA DANICA

JUTARNJI POZDRAV

Dobro jutro, tata,
čuj zvonjavu sata!
Dobro jutro, mama,
i tebi i nama!
Dobro jutro, seko,
uzavri nam mlijeko!
Dobro jutro, bako,
ustani polako!
Dobro jutro, djeda,
donesi nam meda!
Dobro jutro svima,
koliko nas ima!

zlatna-djeca.blogspot.com

Učimo od Malog princa

Volio bih da sam mogao započeti ovu priču kao što počinju bajke.

Volio bih da sam mogao kazati:

„Bijaše jednom jedan mali princ i živio na planetu tek malo većem od njega... a trebao mu je prijatelj...“

Onima koji razumiju život to bi se činilo mnogo istinitijim.

Odrasli vole brojeve. Kad im pričate o nekom novom prijatelju, nikad vas neće zapitati o onom što je bitno. Nikad vam neće reći: „Kakva je boja njegovog glasa? Koje su mu najomiljenije igre? Da li skuplja leptire?“ Nego vas pitaju: „Koliko mu je godina? Koliko ima braće? Koliko je težak? Koliko zarađuje njegov otac?“ Tek tada smatraju da ga poznaju. Ako kažete odraslima: „Vidio sam jednu lijepu kuću s geranijumom u prozorima i golubovima na krovu...“, oni nisu u stanju da zamisle tu kuću. Treba im reći: „Vidio sam kuću od tristo tisuća franaka“. Tada će uzviknuti: „Kako je lijepa!“

Prva pričest

Sunce je već zalazilo kad smo moja mama i ja krenile peške u varoš. Ja sam u mreži nosila crne sandale, a mama je priko ruke nosila boćor sa ruvom. Put je bio prašnjav a još je bila i vrućina, pa smo se dosta umorile dok smo stigle do varoši, di su već uveliko gorila svitla. Stigle smo kod uje i ujne baš kad su večerali pa su nas ponudili. Ja sam rekla da nisam gladna, a mama je sila za astal. Onda su nam dali u lavor vode da se umijemo i operemo prašnjave noge. Mama je odrišila bućor i raširila ruvo u drugu sobu na krevet, da ne bude ukršito. Namistili su nam da spavamo u kujni na otomanu. Onda sam prvi put spavala sama s mojom mamom. Bila sam zdravo uznemirita i znala sam da neću moći spavati. Mama mi je kazala: „Prikrsti se pa spavaj, ujutro moramo rano ustati“. Mislim da je mama brzo zaspala

ali ja nikako nisam mogla. Bio mi je rđav krevet, nisam se mogla skupiti od mame kad je usko, a i veliku sam brigu imala zbog pismice koju ću sutra recitovati posle pričesti. Valda sam je sto puta u sebi ponovila dok, ipak, nisam zaspala. Mama me je polako drmala i rekla da ustanem jer treba ići frizerki. Ustala sam sva nikako teška, obukla se i onda smo polako izašle. Napolju je bio pravi mrak. Teta Rozi-ka, naša frizerka, nije zdravo daleko stojala, al' meni je bilo ladno, stalno sam zivala i pitala mamu kad ćemo stigniti. Onda je mama na jedan pendžer malo kucnila, svitlo se upalilo i posle malo vrimenta teta Rozi-ka nam je otvorila kapiju. Na aštalu je gorila nika mala svića di je frizerka grijala brenajzli i uvijala

moju dugačku kosu u debele lokne, a onda i' je sa čatovima zapinjala po glavi. Jedan dio kose mi je natrag ostavila da visi u dugačkim loknama, a onda mi je metila vinac i šlajer, koji je mama priko ruke donela. Kad smo se vraćale od nje, već se malo razdanilo. Nikoga nismo na putu sreli i to mi je bilo drago jer sam se malo stidila ići tako sa šlajerom i vincom a u šarenoj aljini. Ujna nas je nudila da ručamo al' ja nisam tila jer sam slušala od stariji da ne triba prije pričesti isti tri sata, a jedan ni piti. Mama se prvo opraviła a onda je meni pomogla. Obukla sam bile čarape i sandale, kombinet i bilu šlinganu suknju pa onda bilu aljinu dugačku do sandala, a u ruki sam nosila bili ridikli i u njemu lipu maramicu i očenaše. Dok smo išle u crkvu, svi su me malo zagledali i što god rekli ali ja sam samo ćutila i išla uspravno i sva važna, misleći kako će to sve biti i očul dobro recitovati. Crkva je bila dupke puna kad smo ušle. Mama me je uvela u sakristiju di su svi prvopričesnici bili a onda je ona očla u crkvu. Misa je počela i mi smo svi u redu ušli u crkvu i stali ispid oltara, a kad je došlo vrime za pričest, morali smo klekniti ispid prigrade prid oltarom i pod bili čaršap metiti sklopite ruke. Srce mi je zdravo drmalo aljinu na prsima pa sam se uplašila da to svi vide. Kad se misa završila, svećenik Ivan Juriga nas je poveo u dugački gonak di je bila na astalu pripravita užna za nas. Bile su to pletenice od lipog rume-nog tista, šoljice bile kafe i komad torte. Kad su svi zauzeli svoja mista, a roditelji postajali oko nas, moj me svećenik podigo na stolicu da me svi bolje čuju i vide i ja sam recitovala:

*Majko, zašto su ti danas tužne oči,
kad se tvoje dite od radosti smije?
Zašto tvoje srce snažno lupá
dok se Isus u mom srcu krije?*

...

Sve sam lipo, glasno i jasno izrecitovala i svi su tapšili, a puno je mama trlo oči kao i moja mama. Onda smo se pomolili pa ili, a posle ila se slikali kod Gospe, sa svojim slikama koje smo dobili. Kad sam izašla iz crkve i babo je bio tu i išli smo zajedno do bircuza di je isprego konje. Opet su me svi zagledali i smijali se kad smo s kolima krenuli kući, uz put, a ja sam sagnila glavu i jedva čekala da izađemo iz varoši sa treskavavog puta. Na našem, Četalinskom, litnjem putu, je bilo puno bolje, nije tako treslo samo se malo prašine dizalo. Kod kuće su nas dočekali sa lipom užnom i sav divan je bio o meni. Kako sam lipa snašica, pa kako sam lipo recitovala i da ću se od sada moći svake nedilje, na đaćkoj misi, pričestiti. Ovo zadnje mi se zdravo dopalo i sva sam, važna, posle molitve, prionila na finu žutu čorbu. Bila sam zdravo gladna jer ništa nisam ila od juče u podne.

/iz neobjavljene knjige priča za djecu Mala Katica/

Katarina Firanj

Prvi put kod karmelićana

U našoj obitelji je bio adet da se daje milostinja prosjacima a i u „novu crkvu“ smo za blagdane nosili malo darova, ono što smo imali. Tako je za te prilike majka nasula u kesu brašna, u kotaricu metila jaja, malo sira i kajmaka, maka, lončić meda, a za Uskrs i Božić i jedno-dva živinčeta. Obično su to nosili petkom, prid blagdane, kad idu kolima u varoš.

Ne sićam se zašto smo onda išle peške, ali majka i ja smo nosile u obadvi ruke. Meni je spakovala štogod lakše, a ona je nosila torbu i kotaricu. Bila sam mala ali nikad nisam zaboravila taj dan.

Crkva je bila otvorita kad smo stigle, prikrstile smo se i ušle na velika vrata u dugački gonak. Onda je majka kucala na jedna vrata i dosta smo čekale dok i' nisu otvorili. Otvorio i' jedan fratar, nazvao Boga i majki se nasmišio pa primio to iz njeni ruka i spustio dole. Ja sam moje torbice čvrsto držala i sva se ukočila od stra. Onda me majka gurnila i rekla da joj dam torbice i da poljubim oca Grgu u ruku. Ne znam kako sam to uradila ali se sićam da je ruka bila mršava, bila i ladna. Pomilovao me po glavi i pito očul ići vidit malog Isusa. Ja sam uvatila majku za ruku i stegla, a ona me povela i rekla: „Dabome da ćemo se moliti malom Isusu i Gospi.“ Još su majka i otac štogod divanili, a ja sam se polako usudila podignuti glavu i pogledati fratra. Bio je to meni zdravo strašan čovik. Imo je bilo i mršavo lice, oči nikako čudne i malo upadnite, a nije imo ni kosu. Njegovo ruvo mi je isto bilo strašno, samo sam gledala u očenaše koje su se drmale na strani te njegove oprave. Nikad prije nisam vidila takog čovika i zdravo sam se bojala. Dok smo se majka i ja molile kod malog Isusa, on je vratio kotaricu i torbe, zafalio se i lagano očo na ona velika vrata.

Jedva sam čekala da izađemo iz crkve. Napolju me majka pogledala i pitala zašto sam se tako uplašila. Rekla je da je on zdravo dobar čovik, da je sluga Božji i da brine i moli za nas. Još je rekla da se zove otac Grga i da je karmelićanin. Sve je to bilo dobro ali ja sam taj tužni lik vidila ko strašnog i nikad se nisam oslobodila toga lika. Pitala sam majku očel on umriti kad tako izgleda, a ona mi je rekla da je on samo slab i bolestan i da zato tako izgleda. Posle dosta vrimenta sam čula da moja majka i komšijska majka divane da je umro fratar Grga.

/iz neobjavljene knjige priča za djecu Mala Katica/

Katarina Firanj

Zimske avanture jedne bubamare

U vrtu Beskrajno Zeleno su svi željno iščekivali proljeće. Radovale su mu se i bubamare. Crvene s crnim točkicama. Prvi zraci sunca su ih izmamili van. Svi iz njihove obitelji su bili na broju osim jedne njihove sestrice koja je jesenas netragom nestala.

– Ah ta djeca! – često bi znala tužno reći mama bubamara.

– Ne budi žalosna, draga, ta i onako će nas naša dječica jednom napustiti. Zar se ne raduješ našim budućim unucima? – tješio ju je njen voljeni muž.

Brinuli su tata i mama, bubamar-ko i bubamarka kao i svi roditelji. Nisu znali da ovaj put nisu imali razloga za zabrinutost.

Njihova divna kćerkica je jesenas slučajno sletjela na lijevu trepavicu jednoga dječaka u vrtu Beskrajno Zeleno.

– Ko me to tako zagolicao?! – protrljao je oko dječak.

U ruci mu se našla crvena bubamara s točno sedam crnih točkica na leđima. Nadasve mu je bilo drago što ju je upoznao. Bila je tako majušna i nemoćna na njegovom dlanu. Bila je iznimno dražesna.

– Dragaa bubamaro, više te neću pustiti jer vani postaje hladno. Povest ću te sa mnom u kuću. Ti ćeš biti moja prijateljica Bubamarka Danka.

Dječak je živio u kući usred vrta. On nije znao da se obitelj Bubamarke Danke već lijepo smjestila u susjedovom zapuštenom vrtu. Bilo ih je stotinjak. Dolaskom hladnih jesenskih dana već su stanovali pod suhom korom stare kruške. Starije bubamare su ocijenile da će ovdje cijela obitelj biti sigurna. Tu je bilo raznih biljnih ušiju kojima su se cijele zime hranili. Kruškina kora je bila dovoljno debela da ih zaštiti od jakih vjetrova i debelog snijega. U njihovom zimskom domu temperatura je bila baš potaman. Živjeli su u izobilju i sladili se ušima po cijele bogovjetne dane.

– O, pa ti si našao Božju ovčicu! – rekao je dječakov djed. – Ona donosi sreću. Tako svijet kaže. Samo bojim se da će joj u našoj kući biti pretoplo. Najbolje je da ju smjestiš na prozor ispod lišća afričke ljubičice.

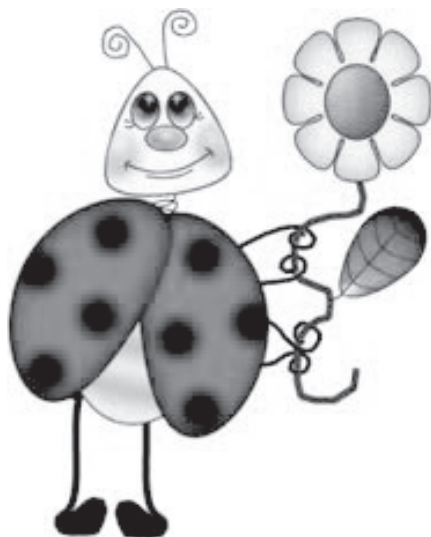
Dječak je poslušao djeda. Bubamarka Danka je bila sasvim zadovoljna svojim novim smještajem. Na prozoru je bilo svjetlosti, nije bilo niti previše toplo, niti previše hladno. Bilo je sasvim ugodno. A afričke ljubičice su intenzivno cvjetale baš u ovo doba godine. Kad se nije igrala s dječakom, milila je po lišću i divila se prekrasnim cvjetovima, roze, bijele i plave boje. Ispod lišća je bilo bezbroj sporih i vrlo ukusnih ušiju. Sladila se ušima do mile volje! Dječakova mama je svaki dan malom pumpicom prskala cvijeće. Tako se Bubamarka Danka osvježavala kapima svježe vode. Kad god se na prozoru ukazalo sunce, protegla bi svoja krila za letenje koja su inače bila ispod onih točkastih. Nepokretnih. Onda bi letjela po sobi i sletjela na djevodu dugu, sijedu bradu. Djed bi svaki put zaboravio da je ona tu, počeskaio bi se, a ona bi se sva zapetljala u njegove duge dlake.

– Fúj! Odvratno!

Jedva bi se izvukla iz tog labirinta.

– Eh, bubamaro, što ti je to trebalo! – rekao bi djed, a bilo mu je milo što ga Bubamarka Danka posjećuje.

Svaki dan je željno iščekivala dječaka iz škole. Tada njihovim igrarijama nije bilo kraja. On bi raširio prstiče na rukama, a ona bi krenula od palca. Pela se gore prema palčevoj jagodici, pa sišla dolje. Pa ponovno gore po kažiprstu, pa dolje, pa na najveći srednji prst gore pa dolje. Polako bi opet milila gore na domali prst pa opet dolje. Taman bi se naučila „planinarenju“ pojurila na mali prst i onda: paf! Pala bi dolje jer je dječak imao samo pola maloga prsta. Naime, pola mu je zaostalo negdje u žbicama bicikla još u petoj godini života.

– Žao mi je, Danka, – ispričavao bi se dječak i podigao ju s poda.

Međutim, njoj ništa nije falilo. Tu sitnicu padanja su njena tvrda točkasta krila podnosila bez pogovora. Igra bi se opet nastavljala bezbroj puta. Sve dok stariji nisu opomenuli dječaka da treba pisati domaću zadaću. Dječak bi ju pomilovao i stavio u prozor na uobičajeno mjesto.

U dane kada je dječak bio u školi malkice joj je bilo dosadno. Onda bi tumarala po policama sa šarenim knjigama, zavlačila se u regale s igračkama, klizala po zaslonu televizora i monitora. Igrala „Školice“ po tipkama raču-

nalne tipkovnice. Jednoga dana je zalutala u kuhinju. Bilo je to baš pred Božić. Pred očima joj se ukazao stol prepun šarenih kolača. Dječakova mama je pripremala božićnu trpezu. Danka je domilila do bajadere, liznula i stresla se od nelagode.

– Bljak! Kako je grozna ljudska hrana!

– Ap... ap... apciha! Apciha! – kihnuo je netko.

Zagleda se Bubamarka Danka u pravcu Kihanka i odmah još više pocrveni. Na torti se glazurom od bijele čokolade šepurio se predivni narančasti bubamarko. I on je bio posut crnim točkicama. Toliko je bio iznenađen pojavom mlađahne Bubamarke da je smjesta još više ponarančastio.

– Oh... oh! – zbunjeno je zatreptala okicama Bubamarka Danka – ovaj, htjela sam reći... kako je lijepo vrijeme...

– Bog, ja sam Bubamarko Darko – pružio joj je svoje narančasto krilce na pozdrav. Vidno uzbuđen.

Poslije je sve teklo kao po loju.

Bubamarko Darko je sve do pred sam Božić živio vani u vrtu Beskrajno Zeleno. Ispod kore crvenog oleandra u lončanicu.

– Mila, noćas će biti hladno. Desetak stupnjeva ispod nule. Zar ne bismo trebali unijeti oleander u kuću? Možda će se smrznuti – rekao je dječakov tata svojoj supruzi.

Rečeno – učinjeno! Tako se Bubamarko Darko našao u istoj sobi gdje je već stanovala Bubamarka Danka. Smjesta su veselo „krilce uz krilce“ krenuli u istraživanje. Bubamarka Danka je već bila „svoj na svome“. Rado mu je pokazivala gdje se kriju najukusnije uši, gdje sunce najljepše sija, gdje se može poslužiti svježom vodom. A i djedova brada za nju nije bio neistražen predio. Djed je bio jako iznenađen kada je u svojoj bradi ugledao dvije bubamare. Crvenu i narančastu. A tek dječak?! Svaki dan je žurio iz škole da se igra s dvjema bubamarama. Jednom je doveo svoje drugove iz škole da vide Bubamarku Danku i Bubamarku Darku. Onda je jedna djevojčica rekla:

– Preljepe su! Ja sam jednom vidjela i žutu bubamaru u zapuštenom susjedovom dvorištu.

– Vjerujem – dodao je djed. – Bubamare najviše vole zapuštena zemljišta a naročito ona s puno koprive. Tu za njih ima hrane na pretek. Da, da, postoje crvene, narančaste i žute bubamare. A znate li vi gdje ih na svijetu ima najviše?

Naravno da djeca nisu znala. To još nisu učili u školi.

– Najviše ih ima u tropskim šumama, džunglama Južne Amerike.

Dječak i njegovi drugovi su polako upoznawali zanimljivi bubamarski svijet. Svijet kukaca. Divili su se njihovim vratolomijama iz dana u dan. Te zime je dječakova mama imala najljepše cvijeće u prozoru. Uši koje bi se namnožile bile su ubrzo pojedene. Tako nisu uopće stigle nauditi cvijeću. Ono je bujalo i cvjetalo, cvjetalo... Divili su mu se svi prolaznici, a dječakova mama je bila vrlo ponosna na njega.

Ali! Zimi je uskoro došao kraj. Svakim narednim danom sunce je sve više grijalo. Bubamarka Danka i Bubamarko Darko su sve češće boravili na prozorskom staklu. Čeznutljivo su promatrali jata lasta koja su se vraćala s juga. Rojevi muha su se zadržavali na staklima. U njihovom vrtu Beskrajno Zeleno su letjeli bumbari, leptiri, a drveće i ostale biljke su se oblačile u novo zeleno ruho. Jednoga dana se dječak požalio djedu:

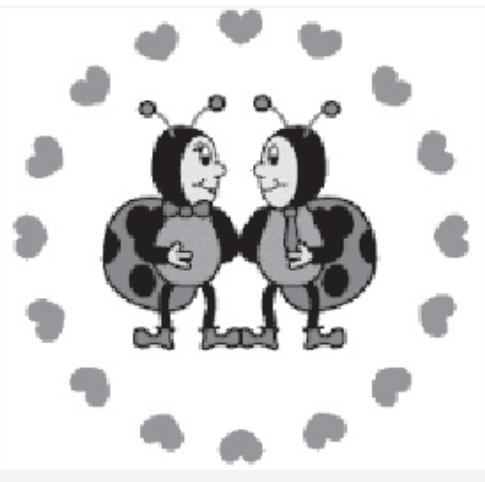
– Djede, čini mi se da su moje bubamare bolesne. Postale su tromе i ne žele se sa mnom igrati.

– Dragi moj, došlo je vrijeme da ih pustiš u prirodu. Neka idu svome domu. Svojoj obitelji. Mami ih zov prirode. Njihovim zimskim avanturama je došao kraj. Sve na zemlji ima svoj početak i kraj. Jer da nema kraja ne bi bilo ni početka.

Dječak baš nije najbolje razumio djeda ali nije želio da bubamare tuguju. Jednoga prijepodneva kad se vratio iz škole, zamolio je tatu, mamu i djeda da se oproste od bubamara i svečano ih pustio u svoj vrt Beskrajno Zeleno.

Na kruški koja se zvala Čvorava nastao je veliki metež i uzbuđenje. Obitelj crvenih bubamara s točno sedam točkica je bila ushićena. Vratila im se toliko željena Bubamarka Danka i dovela naočitog narančastog bubamarka. Svi su ga željeli dotaknuti i iskazati mu dobrodošlicu. Mama Bubamarka i tata Bubamarko su se neizmјerno radovali. Znali su da uskoro mogu očekivati potomke.

Na Čvoravoj je djed napravio dječaku lјuljačku. Dječak se često lјulјao na njoj. Bubamarku Danku više nije prepoznaо među stotinјak njenih rođaka i rođakinјa. Znao je da je tu negdje u blizini kad bi ugledao narančastog bubamarka.

Ruža Silađev

Tužna zima

U kući svi jedva čekaju zimu osim bake. Njoj je hladno i zebu je noge. Marko i Marina nestrpljivo čekaju prvi snijeg i prve pahulje. Za zimu su se pripremili mnogo ranije. Dobili su nove čizme, tople rukavice, šal i kapu.

Zima je stigla na vrijeme. A snježnih pahulja niotkuda!

– Ovo je tužna zima – žalio se Marko svojoj baki. Kako ćemo se sanjkati, grudati i klizati?

Baka je mudro šutjela.

Nestrpljiva djeca su gledala kroz prozor čekajući prve snježne pahulje. Puno su dana čekali zimu. Onda su obukli zimske jakne, obuli čizme i stavili kapu, šal i rukavice i sjeli na krevet pokraj bake koje se grijala uz peć. Djeci toplo, znoj im curi niz lice.

– Zašto ste se tako obukli? – upita baka unuke uz osmijeh.

– Čekamo zimu.

I baka se po malo čudila ovoj zimi koja nije donijela bijeli pokrivač na njive i kuće. Pamti ona i jake zime.

Prvog novog jutra baku je probudilo čudno tup-tupkanje. U dnu prozora ukrašenog bijelom kristalnom čipkom drhtao je vrapčić. Baka je pozvala djecu:

– Dođite, zima više nije tužna, pao je prvi snijeg, a ptičica se smrzava!

Marko i Marina nađoše kutiju od cipela, naprave kućicu u koju staviše mrvice kruha i istrčaše brže bolje van. Jednostavnu kućicu objese na obližnje drvo u koju se sklonila zalutala i promrzla ptica.

Baka je već držala u rukama čizme, šal, rukavice i kapu i dječja tuga pretvorena je u zimsko veselje!

Katarina Čeliković

Bijeli padobranci

U proljetno jutro u parku je procvalo puno zlatnih maslačaka. Otvorili su svoje glavice i podigli ih prema suncu. Prethodnoga dana padala je kiša i cvjetovi su se zatvorili. Sunce se nasmiješno počelo igrati s maslačcima koji će se potpuno otvoriti točno u podne.

Neki su cvjetovi procvali i latice otpale, a ostale su svilenkaste sjemenke s padobranom. Bile su to pahuljaste lopčice pune bijelih padobrana.

Odjednom se poput zvrka i vrtuljka pojavio zaigrani vjetar i zaplesao s padobrancima. Njihao ih je, dizao ih i spuštao u valovitom ritmu. U ovoj igri vjetru rado pomažu djeca koja otpuhuju padobrance visoko u zrak.

U parku sve pršti od bijeloga snijega! Cvijeće vjetra leti na sve četiri strane svijeta. Gdje padobranci padnu, tamo nikne novi zlatni cvijet. Leteći bijeli padobranci ispunjavaju želje. Dok lete prema nebu, radosno pjevaju:

- želim ti osmijeh!
- želim ti radost!
- želim ti... želim ti...

Katarina Čeliković

K A D A . . .

*Kada se dječak i djevojčica vole
- to je simpatično!*

*Kada se mladić i djevojka vole
- to je lijepo!*

*Kada se muž i žena vole
- to obogaćuje!*

*Kada se baka i djed vole
- to nadahnjuje!*

Osam stvari koje svatko može naučiti od sv. Petra

1. To što si rodom iz zadnje selendre, ne znači da ne možeš postati značajan čovjek.

2. Iako si ribar, ako te ne ide, vrijedi poslušati i savjet tesara.

3. Imaj vjere, pa ćeš i po vodi hodati.

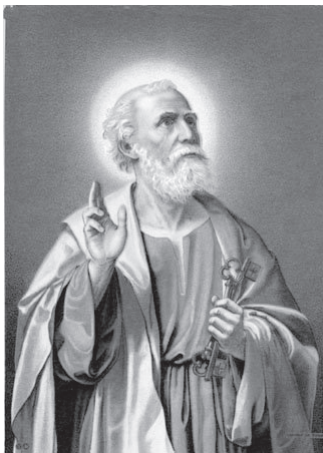
4. Ne uznosi se – učitelj će te izgrditi.

5. Ne pravi se pametan i hrabar ako te obična sluškinja može uplašiti.

6. Ako si mudar, razumjet ćeš što ti se želi reći, čak i ako ti to govori pijetao.

7. Znaj se pokajati – u tome je veličina.

8. Budi spreman na promjene – i ribar može čuvati ovce.

Mladen Milić

Materice

Osvanile Materice:
Evo vama vaše dice!
Nikako je sve i' manje,
nisu rodne mlade grane.

Di su sada naše Nane
kraj kolivke raspivane?
Za živote darovane
nek im rajska srića svane.

Osvanile Materice...
Bože blagi!
Daj nam Nana!
Daj nam dice!

Neka rastu mlade grane
naše male, fine grane.
Nek budućnost bolja svane
uz živote darovane!

Daj nam Nana!
Daj nam dice!
Čestitam vam Materice!

Blaženka Rudić

ORATORIJ ZA DJECU U SUBOTICI

U župi sv. Roka u Subotici u rujnu mjesecu 2016. godine započeo je s radom Oratorij i održan je devet puta. Nešto novo za djecu uz blagoslov župnika mons. dr. Andrije Anišića i pomoć katehisticice s. Silvane Milan pokrenula je Vedrana Cvijin. Njoj su u radu pomagali animatori Gordana Cvijin, Martina Čeliković, Luka Vukov, Marija Piuković, Ana Piuković, Tatjana Lendvai, Marija Kujundžić, Petar Huska, Anita Bašić, Kristina Ivković, Matiša Dulić, Nataša Stipančević.

Subotnji oratorij

U dvorištu i vjeronaučnoj dvorani svake subote, od 10 do 13 sati, održavan je subotnji oratorij.

Pitate se što je to? Oratorij je popularnim učinio Don Bosco. To je mjesto gdje se moli, igra i uči. Oratorij je poseban program

preventivnog sustava kojemu je cilj da se djeca i mladi zabavljaju, i kroz igru duhovno rastu i izgrađuju, te nauče crkvu doživljavati kao drugi dom.

Program se sastojao od radionica, duhovnih, glazbenih, sportskih i mnogih drugih, ali i raznovrsnih igara, pjesama, plesova.

U ovom su programu djeca, kojih se redovito okupljao doista lijep broj, doista uživala u zanimljivom i raznovrsnom programu.

Don Bosco

Sv. Ivan Bosco, utemeljitelj salezijanaca rodio se u selu Becchi kod Castelnuovo d'Asti (danas Castelnuovo don Bosco, sjeverna Italija) 16. 8. 1815. Kada je imao samo dvije godine umro mu je otac, a majka Margarita ga je odgajala u vjerskom duhu moleći da Ivan Bosco postane svećenik. Imao je 26 godina kad je 1841., kao

istom zaređeni svećenik, došao u Torino. Njegov duhovni vođa svećenik Josip Cafasso, dao mu je ovaj savjet: „Pođi gradom i dobro promatraj život!“ Tada je vidio svu ljudsku bijedu, posebno mladih koji su lutali ulicama Torina. Svoj apostolat približavanja mladima je započeo po ulicama i trgovima u nadi da će mu se mladi približiti, i zaista to se zbilo na blagdan Bezgrešne. Među dječacima kojima je don Bosco bio otac i učitelj našlo se i onih koji su ga željeli nasljedovati. Tako je nastala Salezijanska družba – Družba svetog Franje Saleškog, utemeljena 1859. Osnovao je i družbu Kćeri Marije Pomoćnice. Godine 1875. osnovani su „Suradnici“, treća grana salezijanske obitelji. Na samrti je don Bosco rekao svojim Suradnicima: „Bez vaše pomoći ne bih mogao ništa učiniti. Vaša je ljubav otrla mnoge suze i spasila brojne duše.“ Don Bosco je umro u zoru 31. siječnja 1888. Salezijancima koji su bdjeli uz njegov krevet šaptao je posljednjim snagama: „Volite se kao braća. Činite dobro svima, zlo nikome... Recite mojim dečkima da ih sve čekam u nebu.“ Sv. Ivan Bosco je kanoniziran 1. travnja 1939.

Ako želiš biti prijatelj don Bosca

„Želiš li biti don Boscov prijatelj?“ znao bi upitati ponekog dječaka.

„Kako da ne!“ slijedio bi brz odgovor.

„Onda trebaš biti v + d-z. Znaš li što znači?“

„Ne!“

„Poslušaj ! Moraš uvijek biti v, tj. veseo, zatim više d, tj. više dobar, a manje z tj. manje zao. To je formula za prijateljstvo s don Boscom“.

MOLITVA SV. IVANU BOSCU

O sveti Ivane Bosco, oče i učitelju mladeži, koji si toliko radio za spas duša, vodi nas u nastojanju da spasimo sebe i bližnjega. Pomozi nam svladati strast i ljudski obzir. Uči nas ljubiti Isusa u Presvetom Oltarskom Sakramentu, Mariju Pomoćnicu i Svetog Oca Papu. Izmoli nam milost da sretno umremo i dođemo u nebo. AMEN.

Sveti Ivane Bosco! Moli za nas.

Malo se šalimo

KRIŽALJKA

Učiteljica učenicima zada zadatak da u četiri kvadrata upišu ime nekog povrća. Peričin prijatelj kaže Perici:

– Stavi kupus.

Na to će Perica:

– Kupus ima pet slova i ne može biti upisan u četiri kvadrata.

Prijatelj mu odgovori:

– Pa stavi manju glavicu.

GLAD

Pita mama sina:

– Pa zašto sada ne jedeš? Rekao si da si gladan kao vuk!

– Pa kada si ti vidjela vuka da jede mahune?

KASNI IZ ŠKOLE

Pita mama Ivicu:

– Ivice, zašto tako kasno dolaziš iz škole?

– Nakon zadnjeg sata svi odu kući, nitko me ne probudi!

MATEMATIKA

Pita učiteljica Pericu:

– Perice, koliko je 2 minus 2?

– Pa ne znam.

– A što ti ostane kada imaš 2 keksa i pojedeš tih 2 keksa?

– Mrvice!

KAZNA

Sjedi mali Ivica sav tužan. Dođe mu majka pa ga pita:

– Što je bilo, Ivice?

– Tata me kaznio za nešto što uopće nisam napravio!

– A što to?

– Domaću zadaću.

Mladi Subotičke biskupije

Uredila: Larisa Skenderović

Težnja k savršenstvu

Cijeli život griješimo – ali i ispravljamo pogreške. Cijeli život se borimo – a borba nas kršćana je težnja i put k savršenstvu. Savršenstvu u liku Boga našega, i savršenstvu našega života.

A kako postići savršenstvo života? Kako znati što je sve ispravno? Što je dobro? Upravo uz pomoć Onog Savršenog – Oca našega na nebesima! Uz Njegove upute, Njegove savjete, smjernice, putokaze – kroz molitvu, Božju riječ, svetu misu, pričešt, klanjanje.

Ovozemaljski život nam je borba, trka. Rekla bih, trka s preponama, preprekama. Različiti ljudi, kušnje, situacije, pogreške, grijesi – udaljuju nas od Boga, ali i ljudi. Naš život nije potpun ako nismo u miru Bogom, drugima, ali ponajprije sa samima sobom. Prvo treba oprostiti sebi – SVE! Sve ono što je po Božjem naumu loše, ali i po ljudskoj, našoj s(a)vjesti. A onda se pomiriti, biti u miru sa svom našom braćom i sestrama u Kristu. Kada smo zadovoljni samim sobom, lakše ćemo s drugima ostvarivati komunikaciju, veze. Ne odgovaraju nam svi, normalno, pa svi smo različiti. Ali sa svima možemo biti u korektnim odnosima.

Veoma je teško biti u miru. No, borimo se! Oprostimo sebi, prihvatimo da smo grješni, pomirimo se s Bogom u ispovijedi, sačuvajmo vjeru. A kad smo u miru sa sobom, pomirimo se s prijateljima, obitelji, kolegama, partnerima; sa svima onima koji su oko nas, koji čine naš život, koji su dio našega života.

Promjene dolaze sporo. Ali ako smo uporni, ustrajni – uspjeh ćemo! Promijeni sebe i promijenit ćeš svijet! Na mnoge stvari, ljude, situacije ne možemo utjecati, ne možemo ih promijeniti. Tada se treba povući. Ne možemo SVE učiniti savršenim. Jednostavno, borimo se koliko možemo. Kada vidimo da na neki put ne možemo skrenuti – otiđimo na drugu stranu. Pustimo ljude koji nas ne žele – pa

ne možemo sa svima funkcionirati. Nemojmo biti zabrinuti. Sve će to Otac naš urediti kako treba biti. No, opet ponavljam – promijeni sebe i promijenit ćeš svijet! Mnogi će poželjeti biti kao mi, ako smo u miru sa sobom, drugima i Bogom.

Na kraju ovozemaljskog života neka nas opisuju riječi svetoga Pavla: *Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga, pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj Dan uzvratiti Gospodin, pravedan sudac; ne samo meni, nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak* (2. Tim 4,7-8).

Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski
(Mt 5,48)!

Jelena Pinter

Neki je čovjek na zidu u blagovaonici držao obješen čudan predmet. Kad bi ga ljudi pitali kakav je to komad drveta, ispričao bi im sljedeći događaj.

Djed me je jednom odveo u park. Bilo je hladno zimsko popodne. Djed je imao slabo srce. Išao je iza mene i teško disao. Kad smo došli do zaleđena jezerca, rekao sam: „Gle, zaleđeno je. Mogao bih se malo klizati!“

Djed je bio zabrinut, a kad sam ja krenuo u očaravajuću pustolovinu, doviknuo mi je: „Pazi, ne idi daleko!“

Prekasno. Led je pukao i ja sam vrišteći pao u vodu. Djed se u prvi čas skamenio, a onda je dohvatio komad suhe grane i pružio je prema meni. Čvrsto sam je uhvatio, a on me je svom snagom vukao iz vode. Tresao sam se od studeni i plakao. Brzo su me okupali i strpali u postelju. No, za djeda je to bio prevelik napor. Te je noći dobio jak srčani napad i umro. Svi smo se kidali od tuge.

Sutradan sam otrčao na jezerce. Potražio sam i našao onaj komad suha drveta kojim je djed spasio moj i skončao vlastiti život. Sve dok budem živ, taj će komad drveta visjeti na zidu kao znak njegove ljubavi prema meni.

Zato kršćani u svojim kućama drže komad drveta u obliku križa.

Bruno Ferrero

Ženska snaga

Bio to laički ili svećenički, redovnički poziv, mnogi su unutar tog poziva pozvani na nešto još specifičnije. Sv. Franjo bio je pozvan na rad sa siromašnima, a Crystalina i Jason Evert pozvani su na rad s mladima govoreći im o katoličkom hodanju i braku. Svako vrijeme ima svoje specifične potrebe, svoje probleme. Meni osobno su posebno pred očima mladi s kojima ću raditi i u svojoj profesiji, i djevojke i žene, jer sam i sama žena i u razgovoru s djevojkama i ženama oko sebe osjećam mnogo potreba žena današnjeg vremena.

Danas, u svijetu, postoji velika neuravnoteženost između muškaraca i žena, i to ne samo u odnosu jedno prema drugom, nego i odnosu sa svojom prirodom. Mnogi su problemi žena općenito, ali vidim i mnoge katoličke djevojke kako pate. Postoje mnogi problemi s kojima se čak i djevojke, redovito u crkvi susreću i koji često proizlaze iz nekih krivo interpretiranih ideala.

Jedan od tih ideala je davanje drugima. Mnoge se dobre katoličke žene zaista žele davati, ali ih to često iscrpi, dolaze do granica pucanja i osjećaju da ne mogu više. Tu dolazi do razočarenja, možda se ne osjećaju dovoljno dobrim vjericama.

Mnoge se žele udati, biti u vezi. Njihov poziv je brak. Ali umjesto da brak bude put do Boga, često žene, pa i ja sam jedno vrijeme bila u toj zamci, vide brak kao kraj puta. Kao vrhunac svojeg života. Brak je postao „Zlatno tele“ mnogim djevojkama.

I pater Ike i don Damir prepoznali su ovaj simptom u današnjim mladima, pogotovo djevojkama, i o tome progovorili. Često vidimo brak s drugom osobom kao bajku: naći ćemo tu savršenu osobu stvorenu samo za nas, naš brak će tako biti blagoslovljen, jer smo se naravno molili za to, i savršeno ćemo se razumjeti i živjet ćemo u harmoniji. No, istina je da ćemo se možda i često posvađati. I možda će biti užasno teško. I don Damir i pater Ike naglasili su kako je brak samo put posvećenja. Don Damir dodao je kako u brak ne ulazimo da bismo bili sretni, nego da bismo trpjeli.

Vratimo se opet na to davanje i brigu, tako svojstvene ženama. Kako često tako jedna dobra namjera, da volim svog bližnjeg svim svojim srcem, može biti duhovno iscrpljujuća, pa i okrenuti se na loše. U jednoj propovijedi, svećenik je govorio kako i ta naša dobrota često može biti loša. Sveti Petar također je htio štiti Isusa, htio je svojom snagom činiti dobro, biti uz Isusa u svakom trenutku, rekao je da će poći i u smrt za Njega. Međutim, iako je to činio iz ljubavi, nije to bilo iz njegove dubine, i sve se završilo tako što je zatajio Isusa. Potpuno je pukao, usprkos onom entuzijazmu i ljubavi, jer nije bio dovoljno zreo u vjeri. Tako je velika razlika između motivacije Petra i Jude, a na kraju tako mala razlika. Međutim, taj Petar je, u svoje vrijeme, vrijeme koje je trajalo godinama, sazeo, i zaista postao stijena čitave Crkve koja traje sve do danas.

Mi žene smo često nestrpljive, i želimo sve učiniti sada. I želimo ljubiti do kraja. A nismo svjesne je li naše srce dovoljno veliko za to. I sama sam željela voljeti tako savršeno. Ali nisam to razumjela. Takva ljubav bio je jedan pojam koji nisam razumjela, a htjela sam ju imitirati. U odnosu prema drugima, htjela sam ih jako ljubiti, mislila sam kako moram sve prešutjeti. Često se žene, u odnosu prema drugima, žele toliko dati, ali zatru sebe. U vezi, naravno, ne treba raditi kompromise oko Boga i vjere, ali treba paziti kako se ta osoba koju ljubiš odnosi prema tebi. Često ljudi znaju loš odnos opravdati s „Ljubav ne traži svoje“, no sebe ne smijemo zatomiti. Bog nas je stvorio jedinstvenima i ne smijemo u toj silnoj želji da ljubimo druge zaboraviti ljubiti i to Božje stvorenje koje se zove „Ja“.

Osim u davanju, žene znaju biti neumjerene i u primanju ljubavi. Tako različite stvari, davati i primati, a mogu dovesti do sličnih pado-

va. Toliko se žena izgubi jer imaju tu jednu nesavršenu ljubav muškarca. Zbog te nesavršene ljubavi uradit će sve i izgubiti sebe. Često čujem kako žene osuđuju zbog stanja morala danas. One su krive, željele su seksualnu revoluciju, željele su tu neku lažnu slobodu i dovele su do moralnog kraha. To je vjerojatno istina. Gledam i ja tu modernu ženu, no meni ju je žao. Ja vrlo dobro znam zašto je takva. Nije takva zbog svoje grješne prirode ili zato što je po svojoj prirodi bludnica, egocentrična, bezdušna. To je žena koja je htjela biti voljena, ali nije dobila onu ljubav koja njoj treba. I nije osjetila ljubav od Onog koga treba.

Baš zbog te velike želje da budu voljene, lako ih je povrijediti. Često te rane ogorče ženu, pa se ona zatvori. Više nije u stanju ni biti onako djetinja, brižna, kakva bi istinski trebala biti. Najljepše osobine žene koje ju čine ženstvenom su da bude djetinja (ne djetinjasta!, nego nevina poput djeteta), ranjiva (ne sklona tomu da je gaze, nego bez straha od svojih osjećaja) i brižna (da svojim okom, poput Marije, tiho vidi i potpomaže potrebe drugih). Nije u stanju živjeti svoju prirodu.

Osim ovoga, još jedan teret žene su ta neka očekivanja od nje. Duboka je nesreća žene ako nema redovnički poziv a nije se udala. Ili ako ne može biti majka. Često vidim upite takvih žena: što je njihova svrha? Žive li one nepotpun poziv?

Istina je da postoje ljudi koji iz raznih razloga, fizičkih, psihičkih, emocionalnih, ne mogu stupiti niti u brak, niti u svećeništvo ili redovništvo. I ma koliko poziv bio važan, i odazivanje tom pozivu je najveći blagoslov u našem životu, taj poziv je ipak jedan dar, ne uvjet za svetost. To je poput talenta za sviranje violine, šteta je da taj dar ne iskoristimo, ali opet, nije ni kraj svijeta. Netko ni nema taj dar.

Ono što je važno, da na kraju dana, možemo biti na miru sa samim sobom i pred Bogom. Svi ti ideali: davanje i primanje ljubavi, brak, ostvarenje poziva, postaju neke naše osobne opsesije i ambicije, naši idoli i bogovi, ako nisu utemeljeni u Kristu. Žena, da bi istinski bila sretna, mora prije svega biti slobodna. Čežnja za brakom ili redovništvom je normalna, ali ne smije postati opsesija. Duhovnost kakvoj trebamo težiti je takva da, ako se zapitamo što ako ostanemo sami, ne stupivši u brak ili red, možemo sebi reći „Bit ću dobro“. Tek kad je žena slobodna od svih zemaljskih navezanosti, ima jak odnos s Bogom, tada postaje istinski ženstvena, po svojoj prirodi, i u ravnoteži s drugima i sa samom sobom.

Vedrana Cvijin

www.koval.hr

SJEĆANJE

Uz rijeku sam jednom sjedio
 S proljeća kad cvatu kesteni
 Daljinom je nisam premostio
 U sjećanju, grad i brodovi

Sunce kad zađe do pola
 Srijedom našega govora
 Na Porti se mladost čekala
 Pokraj vrata staroga dvora

Hodam kroz životni boj
 Hodam, bježim od taštine
 I sanjam neke mirne sne
 Mirne k'o duša Vojvodine

I danas kad cvatu kesteni
 Skriva se rijeka u meni
 Velika u svojoj jakosti
 U iskustvu jedne radosti

Ivan Dodig

Dijeljenje

Svake godine na mojoj župi na Misijsku nedjelju prodajemo kolače i tako skupljamo za misije u Africi. Običnu akciju prodaje kolača započnemo nedjelju prije jer su onda uglavnom bračni jubileji i tako dvije nedjelje skupljamo za misije. Kolače pripremaju žene koje subotom zajedno pakiraju te kolače. I svake godine „planu“ kolači. Ako uspiješ jedan kupiti, to je gotovo ravno sedmici na lotu. I tako svake godine i ja kupim jedan ili više paketa. U mojoj obitelji je jedan sretan događaj jer nakon ručka otvaramo paketić kolača i svaki taj kolač (a uvijek ih ima raznih vrsta) dijelimo na onoliko dijelova koliko nas ima u kući. Svaki kolač. ☺ I to je radost Misijske nedjelje. Ali to je i radost dijeljenja. I uvijek smo radosni dok dijelimo. Nismo sebični pa da pojedemo jedni od drugih. Ovo je samo jedan od primjera iz života. Svakodnevno trebamo dijeliti, a ujedno time i pomagati one koji su u potrebama. Često djeca govore da u školi rado podijele užinu s nekim drugim jer vide da taj netko nema. I to je prvi korak da oni kada budu odrasli ljudi mogu pomoći drugima, da dijele, da slijede ovaj primjer koji ja slijedim. Jer je radost dijeljenja neprocjenjiva. Vidjeti osmijeh na licu osobe s kojom si nešto podijelio. Svatko od nas ima misiju u ovom životu. Simbolično, svaka liturgijska godina jednom ima misijsku nedjelju koja nas podsjeća da treba pomagati. Ali pomažimo i dijelimo svakodnevno! Jer u tome ćemo naći radost i milost. Radost onih s kojima dijelimo, a milost s Neba!

Larisa

Dvojica koja su vidjeli Boga

U jednom polinezijskom selu živjela dva čovjeka neprestano ratujući jedan protiv drugoga. Za svaku sitnicu oni su se svađali, tako da je i jednom i drugom život postao nepodnošljiv. Ali ne samo njima, nego i cijelom selu.

Jednoga dana starješine rekoše jednomu od njih:

– Nakon toliko pokušaja ostalo je još samo to da pođeš vidjeti Boga.

– Slažem se, ali kamo?

– Ništa jednostavnije. Dovoljno je da se popneš na planinu i tamo ćeš vidjeti Boga.

Čovjek se bez problema uputi u želji da vidi Boga.

Nakon nekoliko dana naporna puta, dođe na vrh planine. Bog je bio gore i čekao ga. Čovjek je u nevjerici trljao oči. Bog je imao lice njegova svadljivoga i morskoga susjeda, u to nije trebalo ni najmanje sumnjati.

Što mu je Bog rekao, nitko ne zna. U svakom slučaju, po povratku u selo on više nije bio isti čovjek.

No, unatoč svoj njegovoj ljubaznosti i želji da se pomiri sa susjedom, stvari se nisu popravljale. Onaj drugi pronalazio je uvijek nove razloge za svađu.

Starješine tada rekoše:

– Bilo bi dobro da i on pođe vidjeti Boga.

Unatoč mnogo protivljenja, uspjeli su ga uvjeriti te je i on krenuo na vrh planine.

Kad je stigao, i on je vidio Boga koji je imao lice njegova susjeda...

Od toga dana sve se izmijenilo i u selu je zavladao mir.

Želiš li vidjeti Boga, pogledaj svoga brata.

Bruno Ferrero

Zdrava provokacija

Kada djecu i mlade na početku školovanja, ali i tijekom njega, stisnu brige oko učenja, mogu si postaviti pitanje: Što su škola i sveučilište? Koja je njihova zadaća? Zašto učiti? Vrlo često ni mi, nešto stariji, ne znamo dati točan odgovor. Jedan od odgovora bi mogao biti da su učilišta mjesta na kojima izvire istina, a za nas krštene to znači mjesto gdje izvire Bog. „Tko traži istinu traži Boga. Bio on toga svjestan ili ne!“ govori nam sv. Edith Stein redovničkog imena s. Terezija Benedikta od Križa, karmelićanka, suzaštitnica Europe. Tim mislima zaključujemo da se Gospodin osim u molitvi, sv. misi, međuljudskim odnosima, može pronaći i u učenju tj. stjecanju intelektualnih i manualnih vještina. Svakako, iz povijesti znamo da su mnogi crkveni oci bili osnivači i patroni škola i učilišta.

Traganje za tom Istinom, odnosno Bogom, može biti prožeto poteškoćama. Sjetimo se jedinog župnika koji je postao svetim, Ivana Marie Vianeja, ali i našeg slugu Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Ni jedan ni drugi nisu imali najljepše ocjene u svojim svjedodžbama, ali u njihovim biografijama vidimo da su bili vrijedni i marljivi te da su davali sve od sebe, manje ili više uspješno, kako bi izvršili što točnije obveze svog tadašnjeg učeničkog staleža pošto se svetost postiže „revno izvršavajući svoje svagdanje obveze.“ Nisu svi pozvani biti sjajni znan-

stvenici, niti su svi pozvani biti vrsni obrtnici, ali ono što je važno je trud darovan svojim obvezama a tako i Gospodinu. Upravo taj trud svakoga čini velikim pred Njim, a „svi pozvani činiti velike stvari“ na što podsjeća papa sv. Ivan Pavao tijekom boravka u Parizu s mladima. Kada učeniku teško padaju njegove školske obveze, može pozvati i nekoga sveca da ga zagovara kod Nebeskog oca kako bi mu darovao snage. Jedan od najpoznatijih zaštitnika mladih u školskoj klupi je sv. Josip Kupertinski, svetac koji je umio letjeti, štujemo ga 17. rujna odnosno septembra. Svakako prije nego što se ište pomoć za budućnost, ne treba zaboraviti zahvaliti na svakoj pomoći u prošlosti.

Velika je odgovornost na onima koji sjede za katedrom. Svoje znanje prikupljeno tijekom njihovog života i studija sada moraju prenositi mlađim generacijama. Svojim stavom prema Istini mogu utjecati na pravac razmišljanja svojih pitomaca i tako utjecati na njihov životni put koji je tek sada počeo. Veliki Benedikt XVI. za mlade govori da su „zdrava provokacija“. Samim tim zadaća učitelja je produbiti u učenicima njihovu urođenu želju za spoznajom Istine, ali i pokazati im načine kako do nje doći, kako je analizirati, kako je shvatiti, kako se prema njoj ophoditi. Osim toga, nemojmo zaboraviti ulogu odgojitelja koju ima široka društvena zajednica. Crkva, koja uključuje i klerički ali i laički stalež, kao naučiteljica ljudi mora biti svjesna svoje odgovornosti u pripravi novih naraštaja Kristovih učenika. Za to dobro u začetku mora se istinski, nesebično, sebedarno boriti. Dobar biskup, svećenik, redovnik, može svojim primjerom, poštovanjem i odnosom prema vlastitom pozivu usaditi u mlade klicu poštovanja i odnosa koje će ti mladi imati prema zvanju do kojeg će ih Duh Sveti u njima i dovesti. Isto to vrijedi i za kršćane laike.

Crkva ali i društvo u cijelosti trebaju odvažne Kristove mladiće i djevojke koji će svojom temeljitom naobrazbom i profesionalnom kompetencijom moći graditi budućnost stavlenu u službu dobra. Budućnost koja će biti po Božjem naumu i volji. Svaki poglavar Katoličke crkve upućuje određenim prigodama poruku mladima, tako i na kraju II. vatikanskog koncila, sada već blaženi, papa Pavao VI. šalje poruku mladima riječima: „Vama, mladići i djevojke iz čitavog svijeta, Koncil želi uputiti svoju posljednju poruku. Jer vi ste ti koji ćete preuzeti baklju iz ruku svojih otaca i živjet ćete u svijetu najmasovnijih promjena ikad zabilježenih u povijesti. Vi ste ti koji ćete, vodeći se najboljim primjerom i učenjem svojih roditelja i učitelja, oblikovati buduće društvo: vi ćete se spasiti ili nestati s njim.“ Pismo zaključuje apelom: „Izgrađujte s oduševljenjem svijet bolji od sadašnjega!“

Nikola Knezi

Svjetski dan mladih u Krakovu

Svjetski dan mladih u Krakovu održan je od 20. do 31. srpnja. Na ovaj susret nisam se prijavila baš s jasnom motivacijom. Održavao se u Poljskoj, pa mi je bio relativno blizu. Razmišljala sam kako vjerojatno neću imati bolju priliku od ove. Sve do samog polaska nisam osjećala ni neku posebnu radost. Sada, nakon ovoga Svjetskog dana, samo želim otići na što više susreta.

Mogla bih puno pisati što je sve bilo lijepo na susretu. Mogla bih pisati o velikom gostoprimstvu Poljaka. Kako su oni jedna od nacija na koju se zaista možemo ugledati. Mogla bih pisati kako bez straha, vrlo mladi, stupaju u brak i zasnivaju obitelji. Mogla bih pisati o njihovoj dubokoj pobožnosti i istinskom štovanju Božanskog milosrđa.

Nadalje bih mogla pisati o toliko mladih koje sam srela. Mogla bih pisati o gorljivosti katolika iz Ugande, Hong Konga, Južne Koreje, gdje Crkva cvjeta velikom brzinom. O otvorenosti Amerikanaca s kojima možeš razgovarati o bilo kojoj temi.

Mogla bih pisati o prekrasnim crkvama, svetištima i brojnim poljskim svecima o kojima smo imali prigode saznati.

Mogla bih pisati i o centru za duhovna zvanja, koji je bio pun pogodak, gdje su redovnici iz stotine redova, od kojih za neke nisam ni znala da postoje, svjedočili kako je redovnički život radostan život.

Zato se može činiti ružnim da se nakon toliko ljepote ipak želim osvrnuti na jedan problem. Naime, organizatori tvrde da je sveukupno na hodočašću sudjelovalo do 3.000.000 hodočasnika. Najprije, taj broj te tjera na divljenje tolikom mnoštvu i različitosti naše Crkve. Ipak, nisam se mogla oduprijeti dojmu da su mnogi od tih mladih došli na jednu veliku ekskurziju. I to uopće nije problem. Napokon, to su mladi. Neupitna je njihova čežnja za Bogom. Njihova radost velika je snaga koja je najčešće usmjerena u krivom pravcu. Problem je što se mladima ne daje ono što trebaju. Svjetski dan mladih na mahove je simptom onoga što ne valja u Europi, a to je podilaženje mladima. Nisam mogla ne primijetiti da je na susretu naglasak stavljan na zabavu, graju, na uzvikivanje Papinog imena, isticanje raznih nacija, što samo po sebi ne mora biti loše, ali su Isus i Marija i Euharistija, vrlo specifični katolicizmu, malo stavljeni u zapećak. Čini mi se, i govorim uglavnom o Europi, da se svećenici boje izazvati mlade na nešto veće u strahu da će tražiti previše i tako ih otjerati od Crkve. Ipak, mlade se time podcjenjuje. U mladima postoji čežnja da se od njih traži više i da im se da značaj koji zaslužuju.

Papu često napadaju da je liberalan i to me žalosti jer Papa često zna s takvom proročkom mudrošću odgovoriti na sve ono što se u svijetu događa. Tako je i na bdijenju Papa najprije pohvalio sve ono dobro što su mladi na susretu pokazali, a to su radost i otvorenost prema drugim narodima, prekrasna različitost, te kako je tu različitost moguće živjeti u ljubavi. Zatim je pozvao mlade da budu protagonisti, ne samo svog života, nego i svih događanja u svijetu. Pozvao ih je da ne dozvole da drugi odlučuju o njihovoj budućnosti nego da sami grade svoju budućnost. Svojom porukom Papa je opet ušao u srž problema i pružio put iz njega.

Nesumnjivo je na kraju, da je na ovakve susrete korisno doći i da se može mnogo toga duhovnog primiti. S ovog susreta najviše sam ponijela svijest, i Papin poziv, o tome koliko je potrebno raditi. Milijunske brojke nisu me umirile i uljuljkale nego pokazale koliko ima mladih kojima je potrebno prići i pružiti im malo više od nekog razvodnjenog kršćanstva. No, ponijela sam i želju da se opet susretom sa mnoštvom mladih i od njih nešto primim i naučim.

Vedrana Cvijin

Susret hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru 2017.

Susret hrvatske katoličke mladeži (SHKM), pod geslom „Krist, nada naša“ (usp. 1 Tim 1,1), održat će se 29. i 30. travnja 2017. u Vukovaru, u organizaciji Povjerenstva za pastoral mladih Đakovačko-osječke nadbiskupije i Ureda HBK za mlade.

„Krist – naša nada“ naslov je himne Susreta hrvatske katoličke mladeži koji će se 29. i 30. travnja 2017. održati u Vukovaru. Autorica teksta himne je Josipa Dević, aranžman i glazbu uradili su Adrijana Baković i Viktor Kesler, a izvođači su: Adrijana Baković, Zvonimir Kalić i VIS „Damjan“.

Na linku shkm2017.com možete od sada pratiti sve važne vijesti vezane za pripreme ovog najvećeg događaja za mlade u Hrvatskoj.

Mrežna stranica SHKM-a puštena je u rad 3. listopada. Stranicu je dizajnirao studio Bamboolab iz Osijeka, a uređuje je Ured za mlade Đakovačko-osječke nadbiskupije na čelu s povjerenikom vlč. Filipom Perkovićem i tajnicom Margaretom Gregić. Sadržaj stranice obuhvaća sve najvažnije informacije vezane uz SHKM 2017. Tu su vijesti, informacije i program susreta u Vukovaru, multimedijalni materijali, projekti te mogućnost prijave za volontiranje i kontaktiranje Ureda za mlade.

Mrežna stranica SHKM-a predstavlja članove organizacijskog odbora, a posebno zanimljiv dio stranice je Kolekcija #jasaM namijenjena mladima. Svi mladi pozvani su „uploadati“ svoje slike/selfie, napisati tko su i odakle su te ostaviti svoju poruku Nadbiskupiji, gradu Vukovaru i svim mladima koji se pripremaju za Susret hrvatske katoličke mladeži.

Sadržaj mrežne stranice redovito će se ažurirati s novim informacijama, kao i ostali kanali informiranja – Facebook, YouTube, Twitter i Instagram.

Bitno.net, Laudato.hr

Molitva sv. Filipu Neriju – radosnom zaštitniku mladeži

O predragi moj sveti zaštitniče Filipe, stavljam se pod tvoje okri-
lje iz ljubavi prema Isusu.

Zbog Njegove ljubavi, koja je i tebe izabrala, molim tvoj zagovor
kako bi me On u pravo vrijeme poveo u raj. Žarko te molim usavrši
me u istinskoj pobožnosti, poput one koju si i ti imao, prema Duhu
Svetom, Trećoj Osobi Presvetog Trojstva. Onako kao što je On na
Pedeseticu čudesno ispunio tvoje srce svojom milošću pomози
meni zadobiti sve potrebno za vječni spas. Pribavi mi Njegovih sedam
velikih darova, kako bi i moje srce gorjelo za vjeru i svetost.

Izmoli za mene:

- dar mudrosti, kako bih mogao više voljeti nebo od zemlje i znao
razlikovati istinu od laži;
- dar razuma, kako bi se u moj duh utisnula otajstva Božje Riječi;
- dar savjeta, kako bih mogao izabrati pravi put u dvojbama;
- dar jakosti, kako bih se hrabro i ustrajno znao boriti s dušma-
nima;
- dar znanja, kako bih mogao djelovati s čistom nakanom na veću
slavu Božju;
- dar pobožnosti, kako bih mogao postati pobožnim i savjesnim;
- dar svetog straha Božjeg kako bih u svim mojim duhovnim bla-
goslovima zadržao poštovanje, samozataju i trijeznost.

Preblagi Oče, uzore čistoće i mučeniče ljubavi, moli za me.

Prava ljubav nikad ne umire

Na kraju jednog polja stajaše Ljubav i Samoća i promatraše mladi zaljubljeni par. Samoća reče Ljubavi:

– Kladam se da ću ih rastaviti.

Ljubav uzvratila:

– Pričeka samo malo! Daj mi da provjerim samo jednu stvar kod njih, a poslije toga možeš otići kod njih koliko god hoćeš puta.

Samoća se složi s tim. A Ljubav se približi zaljubljenima, dodirnu ih, pogleda ih u oči i spazi u njima sjaj.

Vrati se natrag i reče Samoći:

– Hajde, sada je red na tebe!

– Ne, – odgovori Samoća – Sada ništa ne mogu napraviti, sada su njihova srca ispunjena ljubavlju. Doći ću malo kasnije.

Prođe neko vrijeme i Samoća navratila pokraj kuće onog zaljubljenog para i vide mladog oca i mladu majku s novorođenom bebom. Samoća se nadala da će ih do tada napustiti ljubav i nestrpljivo iščekujući, prekorači preko njihovog praga. No pogledavši im u oči, ona vidje samo Zahvalnost.

Okrenu se natrag i reče:

– Doći ću kasnije...

Prođe još dosta vremena i Samoća se pojavila ponovno pred njihovim vratima i začu dječju vrisku. Otac se tek vratio s posla umoran, a majka je uspavljivala djecu. Samoća se opet ponada da će ih ovog puta moći rastaviti, jer kako reče: „Prošlo je toliko vremena i Ljubav i Zahvalnost bi dosad već trebali napustiti njihova srca.“ No, pogledavši im u oči, ona sada spazi u njima Poštovanje i razumijevanje.

– Doći ću kasnije, reče i ovog puta i okrenu se i ode.

Proteče opet mnogo vremena. I Samoća se, po običaju, još jednom pojavila pred domom zaljubljenih. Primijeti sada da su im djeca već bila narasla. Sijedi otac je nešto objašnjavao sinovima, a majka je pripremala večeru u kuhinji. Zagledavši im se u oči, Samoća se još jednom razočara, vidjevši ovaj put u njima Povjerenje.

Proteće najviše vremena od tada. I Samoća još jednom svrati u isti dom. Zapazila je sada da unučad odlaze od kuće, a da kraj kamina ostade sjediti rastužena i onemoćala starica. Samoća je pogleda i slavodobitno reče:

– To je to, došao je konačno i moj trenutak!

Htjede zatim da joj pogleda u oči te se uvjeri, no istog trena starica ustade i izađe iz kuće. Samoća krenu za njom. Uskoro, nekada mlada djevojka, a sada stara žena, stiže do groblja i sjede pored jednog groba. Bijaše to grob njenog supruga.

– Izgleda da sam ipak zakasnila – reče Samoća. – Vrijeme je dovršilo ono što je bio moj zadatak.

Tek tada se Samoća zagleda u rasplakane oči starice, i u njima vidi po prvi put USPOMENU: Uspomenu na Ljubav, Zahvalnost, Poštovanje, Razumijevanje i Povjerenje.

obiteljski razgovori

Obitelj Angele i Paje Dulić – živjeti Božji blagoslov

Angela Dulić rođ. **Dudaš**, 11. IX. 1979., od roditelja oca **Geze** i majke **Etele** rođ. **Nimčević**, ima brata **Józsefa**. Završila je Ekonomsku školu u Subotici, započela i daljnje školovanje, ali se kao supruga i majka odlučila po zanimanju biti kućanica. Aktivna je članica HKPD „Đurđin“, gdje nastoji dati što veći doprinos i narodu i Crkvi.

Pajo Dulić rođen je 15. I. 1969., od roditelja oca **Petra** i majke **Anastazije** rođ. **Stantić**. Ima sestre **Tilku**,

Mariju i brata **Lazu**. Završio je Srednju elektrotehničku školu, smjer elektro mehaničar, ali se bavi poljoprivredom.

Vjenčali su se 30. X.1999. i od tada skupa žive i rade u Đurđinu, kao aktivni vjernici župe sv. Josip Radnik. Dobili su 2016. godine nagradu „Ivan Antunović“ kao brojna obitelj „koja na različite načine širi kulturu i ljepotu hrvatskog naroda – bunjevačkog roda“.

Djeca: Kćer **Marijana** (16), učenica srednje Kemijske škole, na smjeru modelar odjeće, igra folklor u HKC „Bunjevačko kolo“, zatim sin **Josip** (13), učenik 7. razreda OŠ „Vladimir Nazor“, aktivni ministrant u župi, kćer **Ružica** (10), učenica 4. razreda OŠ „Vladimir Nazor“ u Đurđinu, svira tamburicu, pjeva u dječjem župnom zboru, recitira, igra folklor u HKPD „Đurđin“, glumi...; sin **Petar** (8), učenik 2. razreda OŠ „Vladimir Nazor“, ide na dramsku sekciju i pjevanje, igra folklor, pa sin **Martin** (5), ide u vrtić pri školi OŠ „Vladimir Nazor“, voli crtanje, pjevanje – on je obiteljski „filozof“ i kćer **Tereza** (2) vesela, razigrana, voli ples i svima je miljenica.

Ispričajte nam priču o vašoj ljubavi...

Pajo: To će bolje Angela (uz osmijeh). Ja sam sretan što sam je uspio dobiti.

Angela: Upoznali smo se preko susjeda, kojoj se tada Pajo „sviđao“, a ja sam bila „posrednica“. Nismo se tada ni poznavali redovno, on je bio stariji, a ja sam planirala nastaviti školovanje i nisam još razmišljala o udaji.

Ipak, u susretima i razgovorima, nešto se dogodilo – mi smo se zaljubili i vidili da je to – prava ljubav.

Jeste li razgovarali o broju djece koju želite imati?

Pajo: Kad smo imali dvoje dice, Marijanu i Josipa, mislili smo malo kasnije imati treće, a pošto je treće (Ružica) došlo malo ranije neg što smo se nadali, pa onda „iznenada“ Božje dite Petar, mi smo rekli – „Kako Bog da!“ i tako su došli Martin i Tereza. Što je dalje, sve je lipše i bolje. Svi nas pitaju kad će sljedeće, mi kažemo – kako Bog bude tio. Uvik sve uz Božju pomoć. *(lijepo zvuči bunjevačka ikavica, ostavismo ju u ovoj priči, op. a.)*

Angela: Da, mi smo mislili da ćemo imati troje dice, da su to naše mogućnosti. Mislili smo da ćemo biti klasična obitelj, da nećemo „odudarati“, ali eto – dragi Bog je malo drugačije mislio kod nas, kao da je kazao: „Dosta sam ja vama dao, možete vi i više...“ Bog nam je dao zdravlje, meni snagu da lako podnosim trudnoću i porođaje, brzo se oporavljam, mladi smo. Bude i straha, ali svaki put opet vidimo kako je sve bolje i bolje.

Jesu li šestero djece prevelika obveza i odricanje, kako danas ljudi često misle?

Pajo: Nekih stvari sam se odrekao, ali sam puno više dobio.

Angela: Puno ljudi ne zna kako je imati šestero dice, pa ne može ni kazati svoje mišljenje. Ne mogu znati kad nisu u našoj situaciji – kad se nađeš u toj situaciji, tek onda znaš kako je. Nije preveliko odricanje – bude i teškog, naravno, ali to se sve „nadoknadi“. Bude puno lipših stvari u životu, pa se i zaboravi pokoja teška. Sve je to sastavni dio života. Nismo se ničeg u životu odrekli, samo smo dobili još puno puno blagoslova Božjeg, samo se nadodavalo, samo smo dobijali sve više lipšeg i boljeg.

Kako ste živjeli svoju vjeru kao „momak i divojka“, a kako sada živite vjeru svaki dan, vas dvoje kao muž i žena i kao roditelji, s vašom djecom?

Pajo: U mojoj obitelji se znalo – ne smi pcvat, krast ni lagat. Možda je to bilo i tradicionalno, ali je ostalo zauvik. Na početku braka sam ja više

bio pokretač na vjerskom planu, ali sada Angela potiče sve – zajedničku molitvu i pobožnosti.

Angela: Volimo moliti skupa – nekad krunicu, a nekad samo večernju molitvu. Onda je posebno to da svako od dice i nas kaže svoju molitvu, zahvalu. Imamo mali kutak za molitvu (kako smo vidjeli jednom u „Zvoniku“) i to nam puno znači.

Odnos sa starim roditeljima?

Pajo: Moj otac je stariji, ne dođe nam baš svake nedilje, jer je nas dice četvero, pa ga moramo „dilit“, ali nam je jako dobro da je tu i da on zna da smo mi tu za njega.

Angela: Nama puno znači kad dida dođe – da bi dica naučila kako da oni s nama postupaju kad mi ostarimo, da bi se oni jednom sitali svoje roditelje pozvati. Volili bi da nauče da na svetac ne treba bit sam, da dida triba znat koliko nam je važan. Nama je bitno da i dica s didom uživaju, to su njihovi trenuci. Dida se raspriča o svom ditiinjstvu, o prošlosti, kako je to kadgod bilo, kako se sigro. To je sve jako bitno. Također, dida i majka u Žedniku, prema svojim mogućnostima, ulipšavaju naš život sa svojom pažnjom.

Imate li vremena jedno za drugo? Kako osvježavate vašu bračnu ljubav?

Pajo: Imamo, svaki dan. Meni je važno da svaki dan imamo naše vrime kod kuće.

Angela: Putujemo, odlazimo u kazalište, (upravo smo se vratili s Interibera), na neke skupove, večere. Dosta na to dajemo. Važno nam je izaći iz kuće bez djece redovito – za godišnjice obavezno.

Kako se odnosite prema bračnim krizama – kod vas samih ili kod prijatelja?

Pajo: Kad nema tajni između supružnika, kad se sve rješava odmah, nema ni kriza. Treba reagirati čim se „problem“ pojavi, da ne pređe u krizu. Makar i sukobom (raspravom) – tu dolazi priča o „ravnanju kamenja“. Imali smo više kriza kao mladi, dok smo se prilagođavali jedno drugom, nego sad.

Angela: Tako je. Mi smo na početku braka uradili puno na našoj komunikaciji, ako je trebalo i posvaditi se, ali smo uspjeli. Bili smo jako zaljubljeni i nije nam ništa teško padalo. Sada dosta brzo gledamo da sve riješimo, da ne narastu problemi, ali velikih kriza smatramo da ne može biti u obiteljima gdje se stalno priča i rješavaju problemi. Druge također kad nas pitaju tako savjetujemo – da trebaju otputovati negdje sami, posvetiti se baš jedno drugom.

Kako ste doživjeli nagradu „Ivan Antunović“?

Pajo: Bolje Angela da kaže. Angeli je nagrada još više značila nego meni, jer je to priznanje za sve što je radila i radi. Prilazili su nam ljudi u varoši i čestitali, lipo je kad doživiš priznanje. Ispunjava te i drago ti je kad ti netko čestita na nečemu što ti živiš i kad svjedočiš, da ti kaže da je to

dobar način. Lipo nam je „pala“ ta nagrada i daje dobar osjećaj za dalji život.

Angela: Ljudi dobijaju nagrade za životno djelo, u firmi za 25 godina rada, a ti kao roditelj (bilo mama, bilo tata) – ništa. Ne dobiješ nikad neko priznanje od neke institucije. Dobijem priznanje od nekih roditelja, od ljudi, ali kad ti institucija, pogotovo Crkva, javno potvrdi vrijednost, to te još nekako uzdiže. Nemamo mi emisija ni priče o obiteljima, triba više da se kaže, da se divani o obiteljima, svake nedilje da gledamo neku obitelj – tako bih to voljela gledati, slušati. Triba staviti na vidjelo i naglasiti i u medijima da je obitelj danas jako važna, a ne materijalne stvari, da se nagrađuju prave vrijednosti, da se o tome priča, piše i više zna.

Pomislite li ili osjetite nekad da ste u odgoju pogriješili i kako se odnosite prema tome?

Angela: Naravno da je ljudski praviti greške, ali ne smatramo da su to neke velike greške. U početku smo bili nesigurniji, ali fala Bogu brzo smo dobili i ostalu dicu, pa tu nije bilo puno razmišljanja, samo iskustvo.

Pajo: Danas smo ponosni na to iskustvo i rado prenosimo to drugim roditeljima. Hrabrimo ih.

Kao roditelji brojne obitelji, doživljavate li kritiku i osude ili podršku i odobravanje?

Angela: Na kritike se malo obaziremo. Bude nam smišno kake neki ljudi kritike kažu. Brinu brigu tuđu, a nisu u našoj situaciji da razumidu. Ljudi koji nas manje poznaju se najviše oduševu, a oni bliži kao da su – lju-bomorni.

Pajo: Više podrške imamo od ljudi koji su odrasli u velikim obiteljima ili imaju veliku obitelj. Oni znaju kakvo je to bogatstvo.

Što biste istakli kao teškoću ili izazov obiteljskog odgoja danas – što vi vidite da je današnjim roditeljima teško i imate li kakav savjet za nas?

Pajo: Današnji roditelji previše štite svoju dicu. Posljedica demokracije je da ni roditelji ni učitelji ne znaju s njima izaći na kraj. Današnje roditelje zbunjuju gomile informacija. Mora postojati pravilo ponašanja koje se mora poštovati. Dici ne smi biti dosadno.

Angela: Najveći zadatak roditelja smatram da dici prinesu viru u Boga. Sve ostalo je na drugom mistu. To je put do uspeha roditeljstva.

O AKTIVNOSTIMA U CRKVI KAŽU...

Pajo je crkveni općinar i sudjeluje koliko može, jer „kad se daš potpuno, onda štogod drugo trpi“. Angela uvijek ima ideje, kad se nećemu daruje, onda je to potpuno. Gleda pomoći koliko može, nekad je više spremala crkvu subotom, ali kako ima jako puno obveza s djecom svaki dan, a subotom pogotovo, planira (po mogućnostima) uključiti se ponovo s njihovom vrijednom kćerkom Marijanom.

JEDNO O DRUGOM KAŽU...

Pajo o Angeli: Fala Bogu da sam došo do nje i što je imam. Kad sagledaš sve unatrag i samog sebe i drugog – i pozitivno i negativno – stvarno sam zadovoljan. Normalno je da ima momenata kad ti nešto ne paše, ali o drugima ni ne treba razmišljati, pogotovo ne da bi ne netko drugi bio bolji. Ako nešto treba mijenjati, to treba odmah izreći, a ne ostaviti da se gomila.

Angela o Paji: Pajo mi je – kako sam već i kazala – velika sigurnost, podrška. Kad ja nešto dicu ružim, znam da će me on podržati i bit nuz mene – on mi je baš ono što svaka žena traži. On je tu kad trebam još neko mišljenje – njega ću prvo pitati. Uvijek je iskren. Ima obzira, razumijevanja, tolerantan je. Kad me nešto muči, njemu prvo kažem. Ima još puno toga dobroga u njemu, ne znam sve ni izreći.

„U skladnoj obitelji koja se temelji na ljubavi i slozi, najvažnije je da djeca imaju bezgranično povjerenje u roditelje i budu im poslušni. Isus je tako živio u Nazaretu 30 godina i iz toga vremenskog razdoblja znamo o njemu samo to da je bio poslušan svojim roditeljima.“

„Kad navečer odlazite na spavanje, trebate se samo zapitati: ‘Što sam danas učinila za Isusa? Što sam danas činila s Isusom?’ Trebate samo pogledati svoje ruke. To je najbolje ispitivanje savjesti.“

„Posvuda u svijetu vlada velika nevolja, strašna glad za ljubavlju. Molimo u svojim obiteljima, molimo s djecom. Naučimo ih moliti. Jer dijete koje moli, sretno je dijete. Obitelj koja moli, složna je obitelj.“

(Misli Majke Terezije)

Moje hodočašće

Moje hodočašće je bilo kada sam sa svojom obitelji išao posjetiti našeg bivšeg župnika.

On je zbog bolesti otišao iz naše župe i sad već tri godine živi u svećeničkom domu u Subotici. Jedne nedjelje poslije svečanog ručka svi smo razmišljali gdje ćemo ići. Dok odjednom mama kaže da idemo kod vlč. Lazara Novakovića. Svi smo se složili. Brzo smo se obukli i sjeli u auto. Mama je kupila naranče, jer znamo da vlč. Lazar voli naranče. Rado nas je primio. Kad smo ušli kod njega u sobu, svi smo bili sretni, čak i on. Ponudio nas je

bombonama. Tata i mama su najviše pričali s njim, a mi smo razgledali slike, knjige, suvenire. U hodniku su bili kanarinci, pa smo izašli i njih pogledati.

Kad smo krenuli kući, pozdravili smo se s vlč. Lazarom i pozvali ga da i on dođe kod nas. Bili smo sretni što smo ga razveselili svojim posjetom.

Josip Dulić, 7.b

Obitelji Dulić i njihovoj djeci od srca čestitamo i želimo obilje Božjeg blagoslova u svemu što je pred njima!

**Razgovarali:
Vesna i Ladislav
Huska**

Strip Ružice Dulić

Jelena i Darko Temunović – kad Bog ljubav vodi

Jelena, rođena 11. I. 1989. godine u Subotici, od roditelja **Zorana Bašića Palkovića** i **Vere Jaramazović**. Braća: **Josip** i **Marin Jaramazović** (s majčine strane), **Milan, Nikola** i **Vladan Bašić Palković** i sestra **Anđela Bašić Palković** (s očeve strane). Završila gimnaziju „Svetozar Marković“ u Subotici. Apsolventica je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, usmjerenje biologija, zaposlena kao operater u „Parfem Shopu“.

Darko, rođen 7. VII. 1987. u Subotici, od roditelja **Stipana** i **Kate Temunović**, ima brata **Zvonka**. Završio srednju Poljoprivrednu školu u Bačkoj Topoli. Apsolvent je na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, usmjerenje stočarstvo, zaposlen kao referent u „Lekarskoj komori Srbije“.

Priča o vašoj ljubavi...

Jelena: Zvanično smo se upoznali u crkvi sv. Roka prije 13 godina kada sam se pripremala za sakramenta svete potvrde, iako sam ja Darka znala i od ranije. Sjećam se da je baš on bio taj koji mi je predao svijeću za krštenje, nekih godinu dana prije toga, jer sam sakramente primila kao odrasla. U vezi smo već punih 13 godina, a u braku skoro pa godinu dana. Pošto smo počeli hodati kao veoma mladi može se reći da smo odrasli zajedno.

Darko: Puno ljudi nas je pitalo kako to da smo tako dugo zajedno, jer su se mnogi u našem društvu sastajali i rastajali. Ja mogu samo reći da sam zahvalan Bogu što nas je držao skupa, jer sad znam da nas je pripremao za zajednički život.

Kako ste se pripremali za brak i vjenčanje?

Darko: Poslije par godina hodanja i puno razgovora shvatili smo da idemo k istom cilju, a to je zajednički život. Imali smo tu milost biti dio druš-

tva koje je odrastalo u okrilju crkve. Samim tim sudjelovali smo na mnogim predavanjima i radionicama, kako u okviru župnog vjeronauka, tako i u sklopu raznih tribina i seminara o vezama mladih kršćana katolika i bračnom i obiteljskom životu.

Jelena: Pripreme za samo vjenčanje bile su jako „turbulentne“ kao i svakoj mladenki;) Šalu na stranu, pošto ja dolazim iz obitelji gdje su roditelji rastavljeni, trebalo je puno toga izmoliti da sve prođe kako treba. Ako uzmemo u obzir sve pripreme, dvorana, svirci, fotograf... itd., najviše smo se pripremali – molitveno. U tome su nama naravno veoma pomogli molitveni susreti koje smo redovito imali sa zajednicom „Proroci“. Zaista smo sav naglasak stavili na Gospodina i na sakrament svete ženidbe. Kao jučer se sjećam dana kad smo zajedno ušli u crkvu. To je bio najbitniji dio našeg slavlja.

Kako živite svoju vjeru?

Jelena: Moja vjera se jako mijenjala. Kako sam sve sakramente primila kao starija, nekako nisam vjeru shvaćala previše osobno. U početku sam u crkvu išla samo zbog mame i zbog familije u koju smo došle, kasnije je tu veliki plus imalo i društvo, a i moja veza s Darkom. Sada shvaćam da je sve to bio Božji zahvat. Naime, kako nisam bila učvršćena u vjeri, tako sam kao mlada djevojka stalno padala, kad bi se nešto loše dogodilo krivila bih Boga za to, ili ako nešto nije bilo u redu, pitala bih se zašto me ostavlja. Takva stanja dugo su trajala. Nisam znala da je sve to vrijeme Darko molio za mene i nadao se da će se Bog zaista objaviti u mom životu. Sada znam da je Gospodin poslao Darka u moj život da bi me držao blizu sebe. Svoje obraćenje u potpunosti sam doživjela tek nekoliko mjeseci prije vjenčanja. Dopustila sam Gospodinu da bude prvi u mom životu i da sve vodi. Samim tim i naše pripreme za vjenčanje, samo vjenčanje i kasnije bračni život postali su pravi blagoslov. Danas, kao žena, trudim se biti potpora mom mužu i dati mu to mjesto vodstva koje mu i pripada.

Darko: Kako ja dolazim iz tradicionalne katoličke obitelji, nedjeljna misa je bilo nešto što se podrazumijevalo. Od malena sam bio ministrant i uvijek sam se nekako vrzmao oko crkve. Pomogao sam časnoj oko spremanja crkve i oko bilo čega što je trebalo uraditi. Vjera je bila i ostala sastavni dio mog života. Ta Jelenina razočaranja su mi teško padala jer joj nisam znao objasniti koliko je Bog velik, pa sam onda samo molio. A On je učinio čudo i uslišio moje najdublje želje. Danas s ponosom mogu reći da je moja žena skroz u vjeri, ponekad i više nego ja. Bogu sam zahvalan što mi je dao tako divnu osobu kao što je ona s kojom svaki dan rastem u vjeri i ljubavi.

Tako prekrasna ljubav ne može biti bez plodova...

Jelena i Darko: Otvoreni smo životu i planiramo djecu, onoliko koliko nam Gospodin želi dati. Naravno, mi bismo voljeli veliku obitelj.

Dio ste zajednice „Proroci“ – što vam ona znači?

Darko: Zajednica „Proroci“ je osnovana 2015. godine, a izrasla je iz istoimenog vokalno-instrumentalnog sastava, koji redovito djeluje još od 2006. godine. Poticaj za osnivanje molitvene zajednice je proistekao iz naše žeđi za dubljim odnosom sa živim Bogom. Za cilj ima dati pohvalu i slavu Gospodinu kroz svakodnevni dublji odnos s Duhom Svetim.

Jelena: *Vjetar puše gdje hoće, čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide. Tako je i sa svakim koji je rođen od Duha“ (Ivan 3,8).* Kormilo smo dali Duhu Svetom, pa gdje nas odvede, tamo smo.

Kako na poslu, u svijetu živite kršćanstvo? Uspijevate li tamo živjeti svoju vjeru?

Jelena: Ukoliko smo mi otvorenog srca, Gospodin će uvijek naći priliku i trenutak gdje možemo posvjedočiti svoju vjeru. Stvar je u tome da mi sami sebe ponekad sputavamo, bojimo se što će drugi reći, da ćemo se možda osramotiti, itd., a zapravo je Gospodin taj koji uvijek čini prvi korak. On se pobrine da pripremi tlo gdje trebamo govoriti, što trebamo govoriti i komu. Iz mog iskustva mogu reći da sam se više puta iznenadila kako je Gospodin namjestio stvari. Jedan od primjera je i kolegica s kojom trenutno

radim. Kroz razne naše razgovore imala sam priliku svjedočiti o ljubavi Božjoj i samim tim je i ona neke stavove promijenila.

Darko: Nije lako biti katolik u našoj zemlji, zato kada nam se pruži prilika za svjedočanstvo, iskoristimo je, jer nikad ne znamo što Bog čini u srcu druge osobe.

Kažite nam nešto o molitvenoj inicijativi „40 dana za život“, u kojoj je Subotica prvi puta ove godine dala svoj dio, a i sami ste bili dio organizacijskog tima, svakoga dana 40 dana dušom i tijelom za nerođene.

Darko: Prije ove inicijative tema pobačaja mi nije bila bliska i nerado sam razmišljao o tome. Kako je moja žena članica udruge „Betlehem“, u posljednjih nekoliko mjeseci sam pratio s kolikim žarom sudjeluje u molitvi za spas nerođenih. U to vrijeme organizirala se prva tribina o Inicijativi i odlučio sam doći i iz prve ruke čuti o čemu se tu radi. Svjedočanstvo Ante Čaljkušića, generalnog koordinатора inicijative za Hrvatsku, me je veoma ganulo. Tada se u meni javila želja da se uključim u borbu za spas nerođenih. Samo nisam znao da će me Bog staviti u prve redove. Kako sam postao dio organizacijskog tima, puno vremena sam provodio u pripremama za prvu kampanju u Subotici. Nailazili smo na poteškoće poput: dozvole za bdijenje, malog broja prijavljenih molitelja, sam strah nas iz organizacijskog tima kako će sve to ispasti. Gospodin nam je malo po malo otvarao vrata i sve se nekako posložilo. Kroz tih 40 dana nailazili smo na jako puno pozitivnih reakcija, kako prolaznika, tako i medicinskog osoblja. Na žalost, bilo je i onih negativnih, ali nismo dopustili da nas to smete s našeg cilja. Zahvalan sam Bogu što nam je umnožio vrijeme, te smo pored svih naših svakodnevnih obavza uspjeli biti dio ovoga.

Jelena: Kad te Gospodin negdje želi, On te želi cijelog. Stavio je ovaj apostolat u moje srce i beskraino sam mu zahvalna zbog toga. Iako je ustajanje rano ujutro i stajanje na hladnom (u dvorištu subotičke Opće bolnice), na vjetru, na kiši bilo zaista teško,

svim srcem sam bila spremna odgovoriti na ovaj Njegov poziv. Ono što me je dodatno potaknulo je to što osim što smo molili za spas nerođenih, mi smo tu bili i da pomognemo svima koji su ranjeni ovim grijehom. Biti oruđem Božjeg milosrđa je zaista predivno.

U današnje vrijeme, pored posla i obveza oko studija, ovako bogatog društvenog angažmana, te služenja zajednici i vaše župe i grada, moramo pitati: pronalazite li vrijeme jedno za drugo?

Darko: Za to se uvijek mora imati vremena. Kako oboje radimo i dio smo zajednice, i svaki dan imamo neke druge aktivnosti, na kraju dana volimo sjesti, porazgovarati što nam se sve izdogađalo tijekom dana. Ponekad je teško, ali uz Božju pomoć sve se stigne.

Jelena: Naravno, zajednička molitva je neizostavna.

O ŽIVOTNIM CILJEVIMA KAŽU... Biti jedno drugome dobar muž i dobra žena, požrtvovalni roditelji, svojim brakom svjedočiti Božju ljubav, uvijek se odazivati poticajima Duha Svetoga i zajedno rasti u svetosti.

O KRŠĆANSKOM BRAKU KAŽU... Najvažnije je posložiti prioritete: Bog na prvom mjestu, žena/muž na drugom mjestu, djeca i sve ostalo nakon toga. Svakodnevna molitva i razgovor čine temelj kršćanskog braka, i mi se učimo tome.

O AKTIVNOSTIMA U CRKVI KAŽU... Svatko tko želi može i treba se uključiti u neku od aktivnosti u crkvi. Na žalost, često nije tako, pa evo apeliramo na sve vas – budite dio vaše župne zajednice.

Na bračni par Temunović i sve njihove najdraže – sadašnje i buduće – obilje Božjeg blagoslova i očitovanja slave Božje od srca želimo!

Razgovarali: Vesna i Ladislav Huska

Sinovi rođeni za nebo

Čini se kako je teško pisati o ovome. Međutim, to je stvarnost i svatko drugačije doživljava svoje iskustvo, a ja moje želim podijeliti sa svima. Možda nekom bude od pomoći, bude utjeha. Činjenica je da promatrajući tuđe živote ponekad nalazimo u njima odgovor potreban za vlastiti život.

Imam dvoje djece: Mirjam i Iliju, a onda sam saznala da sam treći put u drugom stanju i to je bila velika radost za sve nas. Ubrzo sam saznala da u utrobi nosim dva života, blizance, dječake, i radost je bila neopisiva. Potom su krenuli razni pregledi. Manje-više bilo je sve dobro, jedino što sam morala mirovati, tako da sam misu pratila na televizoru, a svećenici su prema svojim mogućnostima dolazili da me pričeste. Imala sam dogovoren ultrazvuk u Novom Sadu. Vjerovala sam da je sve u redu. Išla sam na pregled s osmijehom, dotjerana, smirena i radovala se što ću konačno vidjeti svoje sinove na monitoru. Molila sam Boga sve vrijeme trudnoće da izdržim sve i već s mužem odlučila da će se zvati Jakov i Tomas. Jakov, biblijski lik i Tomas, po imenu oca Gerarda Tome Stantića.

Bila sam prozvana. Ležim na krevetu, liječnica čak lupka po mom stomaku, što me čudi, počinje se mrštiti. Govori nešto na latinskom od čega

razumijem samo riječ mors, što znači smrt. Gubim strpljenje i pitam „Jel' to nešto nije dobro?“ Ona hladnokrvno odgovara da ni jedan dječak nije živ. Ja ne vjerujem. To se ne događa meni. Na brzinu bez objašnjenja dobivam papir da ostajem u Novom Sadu, da ih rodim prirodnim putem. Plačem, vrtim se po bolnici, grlim muža, suze se slijevaju. Ako se već dogodilo to, kako ću biti tako daleko od njega i djece? On se vraća kući. Pada noć i dolazi čitav vlak mojih misli. Tko je kriv za ovo? Jesam li ja kriva? Nervozne sam naravi. Je li kriv koji stres? Možda nisam dovoljno željela djecu? Sigurno sam nešto jako sagriješila... Zašto me Bog napustio kad sam brigu o sebi i bebama predala potpuno njemu. Spopadala me i najgora moguća napast kršćanina u nevolji: „Bog me ne voli“. I pitanje: Hoću li se probuditi iz anestezijske ili ću i ja umrijeti? Zabranila sam sebi plač kako bih imala snage za porod, koji stručno zovu pobačaj. To mi je nagrizalo dušu. Imam i krunicu, a ne mogu moliti. U tako strašnim situacijama molim bez prekida ponavljajući samo „Kriste, Sine Boga živoga, smiluj se meni grješnici.“

O samom porodu ne želim pisati. Bio je kao i prva dva. Razlika je u tome što ću kući otići bez djece. Bojala sam se i hoću li ja preživjeti, s obzirom na to da sam mogla dobiti sepsu. Poslije svega nisu mi dali da zovem muža. A on je čekao. I drugi su čekali, jer je rečeno da će biti brzo, a trajalo je cijeli dan. Opet se borim sa suzama. Ne smijem se iscrpiti zbog oporavka. Moram kući. Snagu mi je davao Bog i moj muž posjetom i porukom: „Što se mene tiče, ti si meni rodila tri sina.“ Ta rečenica bila je za mene spas u onim okolnostima bolnice dok sam slušala kako rutinski čiste djecu iz majčinskih utroba. Rutina kao da se vadi zub.

Puštena sam kući, sva slomljena i tužna. Ali kako sad plakati kad su oko mene djeca? Nisam mogla moliti, telefon sam odbacivala, jedina utjeha bili su mi muž i djeca. Ne znam kako bi preživjela da on nije tako pažljiv, nježan i pun ljubavi. Nakon par dana moj sin od dvije godine, koji je tada slabo pričao, uporno me obilazi par puta na dan i pokazuje mi da stavim krunicu na ruku. Ne mogu. On opet sutra dolazi, uzima je u ruke i pokazuje na moju govoreći „Mama, ti to tu“. Stavljam je i vidim to kao znak da se moram vratiti k Bogu. Istog dana počinjem moliti krunicu i sljedeće jutro započinjem molitvom. Shvaćam da je svaki život zaista u Božjim rukama. Svaki dan je važan. Mogu ja imati planove, ali ne može biti uvijek sve kako ja hoću. Nakon duhovnog razgovora shvaćam da ne smijem nikoga kriviti. To je Božja volja, a moji su sinovi sveci. Oni nisu grijeshili. Sad bih mogla već plakati, jer ih nisam oplakala. Ali ne! Jakov i Tomas su moji zagovornici na nebu. Pa ne rađa svatko ni svece. Muž me je uputio da im se mogu obratiti molitvom. Govorio mi da me nitko ne može poznavati bolje od njih. Pet su mjeseci bili u mojoj utrobi. Disali su kako sam ja disala. Čuli sve oko mene. Slušali su moje molitve, i tatu i brata i sestru. Dao mi je svoj primjer. Kaže da su mu molitve kojima se njima obratio uslišane. Meni je to bilo zastra-

šujuće, ali sam pokušala. Ponekad stvari budu riješene za par minuta. Ne-
vjerojatno Božje djelo.

Na kraju, Bog mi je dao milost da opet mogu moliti, da mogu prihvatiti tu bolnu situaciju, da mogu čak biti sretna što znam da su oni u društvu njegovom. Neću ih ovdje na zemlji grliti i ljubiti, ali ih volim, jer postoji ta ljubav majke koja će uvijek biti tu i za njih jer oni jesu moji sinovi iako žive na nebu.

Zahvaljujem karmelićaninu ocu Stjepanu na duhovnom razgovoru i molitvama. Zahvaljujem i župnicima Marinku Stantiću i Josipu Pekanoviću. Oni su me ispovijedali i pričešćivali. Zahvaljujem i cijeloj svojoj obitelji na podršci i ljubavi. Posebno zahvaljujem mom suprugu Ivanu i djeci Mirjam i Iliji. Njihova ljubav i nježnost odnose svu tugu svijeta.

Nataša M. Firanj

NJEMU

„U dobru i u zlu“,
naš zavjet kao i zavjet svih drugih.

„Dok nas smrt ne rastavi“,
dio je riječi s našega vjenčanja.

Dobar u dobru, još bolji u zlu,
u zdravlju i bolesti, uvijek uz mene.

Ti, svjetlo moga jutra,
Ti, oče naših sinova.

Ti, moje noge i moje ruke,
Ti, moja dadiljo, moj njegovatelj.

Moj iscjelitelju, moja utjeho,
Ti koji voliš bezgranično.

Tebi posvećujem ove stihove,
Tebi upućujem svu hvalu!

Tebi koji trpiš uz mene,
Tebi koji činiš sve za mene.

Tebi, koji voliš me,
Tebi kojeg volim ja...
HVALA!

Tonka Šimić

Kuhinja

Priredio: Stjepan Beretić

Neugodni mirisi kod kuhanja

Kako biste spriječili širenje neugodnih mirisa po kući, prilikom kuhanja kupusa, kelja i karfiola, umotajte u gazu komad sredine kruha i ubacite u posudu u kojoj spremate to povrće. Ili u vodu iscijedite malo limunovog soka.

Kako rezati tortu?

Tortu ćete lakše rezati ako nož često umaćete u posudu s vrućom vodom.

Kako gulite naranču?

Naranče koje se teško gule potopite načas u vrelu vodu, pa ćete ih guliti mnogo lakše.

Kako oljuštiti ananas?

Svjež ananas ćete lakše oljuštiti ako ga prethodno narežete na kolutove, pa zatim svaki kolut oljuštite posebno.

Kako sačuvati tvrd sir?

Tvrđi sirevi se neće sušiti ako ih umotate u krpu namočenu u slanu vodu ili razblaženi ocat. Sir stavite u plastičnu posudu koja se dobro zatvori i pohranite u hladnjak. U posudu treba ubaciti par kocki šećera, koje ćete svakodnevno mijenjati, ili pronađite posudu odgovarajuće veličine vašeg komada sira (ako ga imate više od kile, posebno vrijedi za skupe paški sir), te ga potopite suncokretovim uljem, koje prekrije cijelu površinu sira.

Odvojiti bjelanjak od žumanjka?

Najlakše ćete odvojiti bjelanjak od žumanjka (kod jaja koja nisu potpuno svježja) ako ih razbijete u lijevak, bjelanjak će iscuriti iz lijevka, a žumanjak će se zadržati u njemu.

Smrznuto meso

Smrznuto meso ne smijete potapati u toplu vodu kako biste ga otopili. Potapajte ga uvijek u hladnu vodu, a pri odmrzavanju ribe u vodu još dodajte i dosta soli.

Da pečeno meso ne bude tvrdo, da ostane sočno, kako ga rezati...

Svježe meso pri pečenju ostaje tvrdo. Omekšat ćete ga ako ga prelijete čašicom konjaka ili ruma. Miris alkohola neće se osjećati jer će pri pečenju ispariti.

Pri pečenju meso okrećite kuhačama. Ako ga ubadate vilicom, iz njega će curiti sok i raspast će se.

Nemojte rezati vrelo pečenje, već ga pustite da se dobro ohladi. Nož mora biti dobro naoštren da vam se ono ne bi mrvilo.

Još o pečenju mesa

Kod pečenja mesa pećnica treba biti topla, a samo pečenje ovisi o vrsti i kvaliteti mesa. Često se događa da meso nije dovoljno pečeno iako je izvana već dobilo lijepu koricu. Kako biste spriječili da zagori, pokrijte ga masnim papirom i preko njega još jedan list novinskog papira. Tako vam meso neće zagorjeti, a sačuvat će i lijep izgled. Odnosno na početku pečenja pokrijte posudu za to namijenjenim poklopcem tih dimenzija ili aluminijskom folijom, nakon nekog vremena (sve ovisi o namirnici i njejoj masi) otkrijte poklopac ili foliju te pečenje uz okretanje i podlijevanje, pustite da se zapeče sa svih strana.

Ako presolite pečenje, uvijte ga u čistu salvetu namočenu vodom i preko nje pospite malo soli, zatim sve poklopite većom posudom i držite oko pola sata prije nego što ga odvijete. Brže ćete ohladiti jelo ako posudu s jelom stavite u drugu posudu s hladnom vodom u koju ste stavili žlicu soli. U nedostatku kvasca možete se poslužiti pivom. Izmiješajte malo piva s brašnom, stavite na toplo mjesto i pričekajte da tijesto naraste.

Kad presolite jelo...

Ako ste presolili jelo, dodajte malo sode bikarbone koja će neutralizirati suvišnu sol. Na isti način možete iskoristiti krušne mrvice, jogurt, vrhnje, limunov sok i peršin koji će upit višak soli.

Kako odstraniti masnoću s juhe?

Suvišnu masnoću s tople juhe odstranit ćete ako je procijedite kroz vlažnu krpnu namočenu u hladnu vodu ili u juhu ubacite nekoliko kockica leda. Masnoća će se uhvatiti oko leda koji morate izvaditi brzo da se ne otopi.

Juha se može popraviti dodavanjem slatkog ili kiselog vrhnja ili ribanog sira.

Ako jelu nedostaje aroma, dodajte vrhom punu žlicu senfa, paprike ili papra. Žlica currya popraviti će okus bljutave juhe, umaka ili majoneze.

Kad jelo zagori...

Zagorjelo jelo nemojte nikad miješati jer ćete uništiti nezagorjeli dio.

Nezagorjeli dio stavite u drugu posudu i dodajte sirovi krumpir ili krišku starog kruha koji će upiti miris zagorjele hrane. Nakon desetak minuta izvadite taj krumpir ili kruh i u jelo dodajte papra ili Worcester umaka. Ako pri ruci nemate dosta umaka, u jelo umiješajte konzervirane rajčice, kiselo vrhnje ili jogurt.

Uvela salata

Ako želite osvježiti napola uvelu salatu, stavite je u zdjelu hladne vode i dodajte sok od pola limuna za svaku glavicu, te ostavite da stoji oko pola sata na hladnom mjestu.

Napuknuta jaja moći ćete skuhati bez bojazni da će se raspasti ako u vodu stavite veliku žlicu soli.

Kad bolesnik ne može ist...

Razbolio se bač Jento, leži u krevetu, mori ga nika bola. Snaš Lorka, Jentina žena, trčkara po kući pa mal, mal zaviriva u čistu sobu kod Jente. Dojadilo to kukučkanje Jenti pa pita Lorku šta joj triba, šta se ustrčkarala. Sila Lorka kraj njenog Jente pa će sva uplašita, spuštite glave:

– Jento, moj Jento, kad si bio zdrav poio si dvades gomboca. Sad kad si bolestan, ne znam kolko da ti skuvam?!

Jento je uvati nežno za ruku, pa će tiho:

– Lorka moja, skuvaj petnajs al da su dobrim veći.

Lucia Knezi

Ko će prvi umrit...

Marin i Anica bili su priko pedeset godina u braku. Tako je na red došla i tema o mistu na groblju.

Kuća im je bila blizu groblja. Ali somborsko groblje je veliko, pa grob može bit bliže ili dalje od kuće. Marin nije im'o neki' želja al' je ipak reko da bi voljio grob digod oko stare kapele. I Anici je bilo svejedno ali je ipak rekla:

– Meni je to zdravo daleko it. Ja bi voljila da to bude bliže našoj župi da ne moram tol'ko šetat.

Marin se nasmijo:

– Eto sad znamo i ko će prvi umrit!

Alojzije Firanj

Povijesni kutak

Bunjevačko momačko kolo*

Piše: Stjepan Beretić

U Bečkom Novom mjestu sam vidio sunčani sat ispod kojeg piše: „Sine Sole sileo“. Bez sunca šutim. Ako nema sunca, sunčani sat šuti – ne kazuje vrijeme. Neko je slično shvaćanje o mladićima bilo između dva svjetska rata. Bez duhovnosti, bez kulture mladić ostaje nijem. Zato se Bunjevačko momačko kolo nije bavilo samo tamburicom i pjesmom, nije se samo hvatalo u kolo, već je slušalo predavanja iz područja poljoprivrede, vinogradarstva, voćarstva, ali i iz teologije i književnosti, priređivale su se priredbe, zabave, a sve je bilo zato da momci uvide vrijednost dobra i života. Zaista, *mladost treba obuzdavati razumom, a ne silom*. Ova je naša biskupija imala biskupa i svećenike, a imala je i inteligenciju, koja je poslije Prvog svjetskog rata držala do mladih. Tako se dogodilo da je biskup Budanović samo u jednoj godini zareديو petnaestak svećenika. To su bile godine procvata različitih katoličkih organizacija. Unatoč brojnim opasnostima, vjernički je život sve više bujao. U travničko je sjemenište naš biskup mogao poslati stotinjak sjemeništara. Što u Zagrebu, što u Đakovu, imali smo preko pedeset bogoslova. Naša je biskupija progovorila i u Josipu Andriću i u Albi Vidakoviću i u Aleksu Kokiću i u dominikancu Tomi Verešu. I ne samo u njima. Progovorila je Bačka po svojoj mladosti.

Ovo izlaganje nema značaj znanstvenog djela. Za podlogu i polazište u pisanju sam se poslužio fotokopiranim nastavcima teksta Lajče Stipića u *Subotičkim novinama*, kao i tamo objavljenim kratkim vijestima iz 1937. godine. Zahvaljujući njegovom pisanju može se dobiti određeni uvid i shvaćanje ne samo o tome kako je nastalo Bunjevačko momačko kolo već i kako je ono djelovalo. Stipićeve tekstove otkrivaju zasluge i rad pojedinih istaknutih članova društva.

* predavanje održano na tribini u Katoličkom krugu, 24. srpnja 2016.

Šegrtska mladež u polovici 19. stoljeća

Prije osnutka našeg Bunjevačkog momačkog kola diljem svijeta su se organizirala slična društva. Prvo veliko katoličko momačko društvo pokrenuo je poznati njemački svećenik Adolf Kolping, kad je 1846. u gradu Elberfeld (danas je taj grad utopljen u grad Wuppertal u njemačkoj pokrajini Sjeverna Rajna Westfalija) osnovao prvo katoličko momačko društvo s namjerom da pomogne obrazovanje mladih radnika obrtnika, da im pruži opće obrazovanje i da im omogući pristojne zabave. Adolf Kolping je bio dijete iz brojne obitelji. Učio je za cipelara. Bio je dobar šegrt, pa su ga primali najbolji majstori. Život mladih šegрта je postajao sve teži. U slobodno vrijeme su se sve češće nalazili na ulicama i u krčmama. U bolesti su bili prepušteni samima sebi. Adolfu su bile 24 godine kad je započeo gimnaziju, a 32 kad je postao svećenik. Kolpingovo Momačko društvo je branilo interese mladih momaka. Stručno osposobljavanje je išlo za tim da u njima izgradi ljudsko i kršćansko dostojanstvo. Tome su služila predavanja i razgovori o obiteljskom životu, o kulturi. Bilo je i tečajeva, a velika se pozornost posvećivala i upoznavanju sa svijetom lijepe književnosti. Kroz oživljavanje vjerničkog života mladih šegрта raslo je u njima samopouzdanje.

Momačka društva u Mađarskoj

Samo 10 godina kasnije, 1856. godine, počevši od Budimpešte, katolička momačka društva niču diljem cijelog mađarskog kraljevstva (Ferenc Galambos Göler: Kolping Adolf, Magyar Katolikus Lexikon, VII. svezak, 114-145). Momačka su društva poput 1922. godine utemeljene Katoličke akcije promicala duhovnu obnovu, prožimanje javnoga i društvenog života kršćanskim načelima. Liberalizam i sekularizam je poprimao sve jače anti-religiozne i antikatoličke oblike. Kao i Katolička akcija, i Bunjevačko momačko društvo je trebalo pridonijeti većem vjerskom zamahu na području Bačke. Slično je stanje bilo i u čitavoj srednjoj Europi.

Katolička akcija

O tome kako su živjeli srednjoeuropski katolici u 20. stoljeću čitamo: „U prvoj polovici XX. stoljeća golemi val liberalizma snažno je zapljusnuo hrvatske krajeve. Nastojalo se vjeru istisnuti iz javnoga života, te svim liberalnim sredstvima otuđiti mladež od vjere i naroda. Stvaraju se tada razna udruženja s ciljem da se vjeru izbaci iz javnoga života. Papa Pio XI. pokrenuo je 1922. godine Katoličku akciju i pozvao vjernike da u njoj sudjeluju. Katolička akcija je ustvari organizacija laika u Katoličkoj crkvi čija je svrha duhovna obnova u vjeri i prožimanju društvenoga života kršćanskim načelima u suradnji s hijerarhijom Crkve. U Hrvatskoj je tada to značilo novi

Odbor BMK 13. 01. 1929. u Subotici

zama u već postojećim katoličkim organizacijama... Papin poziv na udruživanje katolika u Hrvatskoj naišao je na spreman odgovor. Godine 1923. osniva se u Zagrebu Hrvatski orlovski savez. Prvi predsjednik bio je dr. Ivan Protulipac, a tajnik dr. Ivan Merz. Hrvatski orlovski savez je bio središnjica katoličke prosvjetne i tjelovježbene organizacije Orlovi. Dr. Ivan Merz je bio poput duše čitavog orlovstva. Njegova je zasluga da je Hrvatski orlovski savez postavljen na temelje Katoličke akcije. On je dao orlovima geslo: žrtva, euharistija i apostolat. Biskupi su upravo potvrdili Hrvatski orlovski savez kao Katoličku akciju i preporučili ga hrvatskoj mladeži. Tako se orlovska organizacija brzo širila okupljajući hrvatsku mladež, učvršćujući je u vjeri, moralu i domoljublju.“ (Roko Prkačin, O. Petar Perica, DI, pjesnik i mučenik, Zagreb 2014., str. 138.) Na današnjem području Subotičke biskupije je bilo slično stanje. Tako je bilo u čitavoj Europi. A članovi Crkve su se nastojali organizirati i u Subotici i diljem Bačke.

Katolički krug

Kao što je 1846. godine Adolf Kolping pokrenuo momačka društva, tako su se diljem Mađarske u manjim i većim naseljima krajem 19. stoljeća uz podršku Mađarskog biskupskog zbora počeli osnivati katolički krugovi. Nastojanjem subotičkog župnika Matije Mamužića u Subotici je 1895. godine osnovan katolički krug. Iste je godine osnovan katolički krug i u Kaćmaru i u Aljmašu (S. Mačković., M. Grlica, S. Beretić, Katolički krug, *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, 12. svezak, 126-128). Mladi kapelan Blaško Rajić je 1903. osnovao katolički krug u Dušnoku, a 1904. u Santovu. U Beregu, Žedniku, u župi svetoga Roke i svetoga Jurja u

Subotici je također osnovan Katolički krug. Svaki je Katolički krug radio na podizanju katoličke svijesti, poticao je svoje članstvo na kršćansko svjedočenje. U to je vrijeme Crkva sve više gurana na rubove javnoga života. U subotičkom katoličkom krugu su se okupljali i družili katolički intelektualci. Nakon smrti župnika Mamužića staranje o Katoličkom krugu je preuzeo svećenik Pajo Kujundžić. Poslije Drugoga svjetskog rata na čelu kruga je bio Ilija Kujundžić. I u to vrijeme je cilj Katoličkog kruga bio rad na duhovnom, duševnom, materijalnom, rodoljubnom i društvenom području, tj. *buditi svijest katoličku, katolički duh udomačiti, uvažiti uvjerenje katoličko... slogu učvršćivati i rasprostrirati prosvjetu* (Isto djelo, Ž. Mandić, M. Beljanski, S. Bačić, 128-130).

Bunjevačko momačko kolo

Kako u *Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* piše Krešimir Bušić, *Bunjevačko momačko kolo je (bila) katolička prosvjetno-odgojna i zabavna organizacija subotičke mladeži između dvaju svjetskih ratova*. Dok je Katoličko divojačko društvo djelovalo od 1912. godine, Bunjevačko momačko društvo je svoju prvu sjednicu održalo 24. listopada 1920. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Na čelo kola su izabrani Ive Prčić i Marko Peić Tukuljac. Kao što je za organizaciju Katoličkog divojačkog društva bila zaslužna Justika Skenderović (Lešina) uz podršku svoga župnika Blaška Rajića, tako je za osnutak Bunjevačkog momačkog kola najviše zaslužan Grgo Vukov i svećenik Ilija Kujundžić. I u Divojačkom društvu i u Bunjevačkom momačkom kolu su inicijativu imali vjernici laici. Po mišljenju Lajče Stipića, momačko kolo *treba da bude i da uvijek ostane isključivo društvo... paorskih momaka*. Kao što su u vrijeme Kolpinga momačka društva okupljala šegrtsku mladež, tako Bunjevačko momačko kolo okuplja mladiće zemljoradnike. Pravila društva ističu da je svrha Bunjevačkog momačkog kola:

- izobrazba muške mladeži u religioznom i domoljubnom duhu,
- nastojanje oko prosvjetnog i privrednog odgoja svojih članova,
- organiziranje pristojnih zabava,
- predavanja,
- osnivanje knjižnice u pojedinim podružnicama.

Zemljoradnici na čelu društva

Na inicijativu upravnog odbora sazvana je izvanredna glavna skupština, koja je održana 4. rujna 1927. godine. Ulogu predsjednika je preuzeo Tome Kujundžić, tajnika Ljudevit Pozderović, a njegov zamjenik postao je Ento Ostrogonac. Blagajnik je bio Miško Kujundžić. Lajčo Stipić primjećuje da je to bila prva uprava, u koju su kao vodeći ljudi ušla tri paorska mom-

ka, pa nastavlja: *time je dat prvi pečat momačkom kolu, koje treba da bude i da uvijek ostane isključivo društvo naših paorskih momaka. Kakogod čudno izgleda, ipak je istina da je ova paorska uprava učinila za društvo više nego ijedna prije.* Ta je uprava počela priređivati momačka prela. Dotjerala je pravila društva, napravila je zastavu društva, na njezinu molbu dobiven je za društvo duhovni vođa, uvedene su zajedničke svete pričesti, osnovana je prva tamburaška sekcija, izrađene su društvene značke. Upravo od te uprave potječe uredno vođenje zapisnika. Ta je *paorska uprava najbolje shvatila dužnosti koje su spojene s čašću predsjednika, tajnika i blagajnika. Ni njoj kao ni prijašnjim upravama nije bilo lako voditi društvo onako kako to najbolje odgovara težnjama članstva. Ali ipak učinila je sve da društvo procvate, da se i razgrana i zađe u narod te se u narodu uvriježi kao nešto bez čega momak Bunjevac-Hrvat ne može biti.*

Prva podružnica Bunjevačkog momačkog kola

Prva podružnica Bunjevačkog momačkog kola je osnovana u subotičkoj župi svetoga Jurja. Njezin duhovnik je bio Stjepan Prčić. U toj je župi od 1920. godine postojala udruga Kolo katoličke omladine, koju je pokrenuo Grgo Vukov i svećenik Ilija Kujundžić. U udruzi su se isticali tamburaši i dramska sekcija. Udruga je imala i svoju knjižnicu i čitaonicu. Njezini su članovi pomagali siromašnije učenike, a novčanu potporu su pružali i Dobrotvornoj zajednici Bunjevaka. Ta prva podružnica prerasla u vodeću u Bunjevačkom momačkom kolu. Najaktivnija je bila 1930-ih i na početku 1940-tih godina.

Vič. Gabrijel Crnković i članovi BMK oko 1938.-1940.

Druga podružnica Bunjevačkog momačkog kola

Druga podružnica Bunjevačkog momačkog kola je također bila vrlo živa. Predavanju Stjepana Blaschkovitza nazočilo je tridesetak članova i izašlanici Centrale. Najzaslužniji za obnovljeni rad druge podružnice je bio Lajčo Stipić. Wirth Vilim pročitao je rad „S Crkvom i za Crkvu“, kojega su članovi pažljivo saslušali. U *Subotičkim novinama* od 5. ožujka 1937. godine čitamo o djelovanju te podružnice. Podružnica je imala četveroglasni zbor od 30 dječaka. O borbi između kršćanske mladeži i komunista 10 momaka je uvježbalo tekst, a 25 osoba je nastupalo u igrokazu „Marina žrtva“. Momci su 17. ožujka na dan zajedničke svete Pričesti u crkvi svetoga Roka i primanja novih članova priredili svečanu akademiju u Domu katoličkih društava Harambašičevoj 5.

Treća podružnica Bunjevačkog momačkog kola

U Žedniku se u župnom domu 20. prosinca 1936. godine okupilo dvadesetak paorskih momaka na predavanje Ivana Kujundžića pod naslovom „Rad za narod“. U ime centrale na sastanku su bili tajnik centrale Lajčo Stipić i Đeno Rajčić. Stipić je predložio daljnje djelovanje podružnice. Za njezin opstanak i napredak je bio zaslužan njezin duhovnik Károly Mészáros.

Prela i zabave

Bunjevačko momačko kolo je, slijedeći primjer drugih društava, 29. siječnja 1928. godine organiziralo svoje prvo prelo. Članovi su oduševljeno prihvatili taj prijedlog, te je po zalaganju članstva došla do izražaja ljubav članstva prema društvu. Zagrebački student Ljudevit Vujković je za prvo momačko prelo spjevao pjesmu „Bunjevačkom momku“. On je došao iz Zagreba, te je sam recitirao svoje stihove. Prelo je bilo uspješno. Blagajna Bunjevačkog kola je bila slaba, pa društvo nije imalo dovoljno novaca za tako veliku priredbu. Prela ne bi bilo da ga predsjednik i blagajnik kola nisu novčano poduprli. Deseto je Momačko prelo bilo 1938. godine u koncertnoj dvorani Gradskog kazališta. Momačka prela su uvijek bila među najuspješnijima. Uvijek je bio dobar odaziv članstva i gostiju. Lajčo Stipić u *Subotičkim novinama* od 6. ili 8. siječnja 1937. godine piše o 16 godina rada Bunjevačkog momačkog kola te iznosi svoje mišljenje da je možda nepotrebno i suvišno na prela uvoditi moderne pjesove, te da bi bez njih prela bila još ljepša.

Godine 1946. organizirano je prvo poslijeratno prelo Bunjevačkog momačkog kola. Božićni broj *Subotičkih novina* 1936. godine u rubrici Vijesti piše kako će centrala Bunjevačkog momačkog kola prirediti „kolo“

na drugi dan Božića u velikoj dvorani Doma katoličkih udruženja (Harambašićeva 5) poslije podne od pola 4 do pola 8 sati.

Subotičke novine od 3. listopada 1936. spominju kako se u prvoj podružnici Bunjevačkog momačkog kola, koja je inače bila najagilnija, nastoji oživjeti rad. Članovi koji su bili željni rada su se okupili na predavanje, na koje su preko centrale Bunjevačkog momačkog kola pozvali svećenika Ivana Kujundžića. On im je 21. listopada 1936. godine govorio „O radu za narod“. Na Bogojavljenje 1937. godine je u prostorijama društva svećenik Andrija Moulion održao predavanje o dužnostima bunjevačkog momka u borbi s nevjerom, a glavni zapovjednik vatrogasaca Andrija Kujundžić održao predavanje o tome što učiniti da se izbjegne požar.

Na priredbe Bunjevačkog momačkog kola su dolazili ne samo članovi kola već i njihovi prijatelji. Prva podružnica Bunjevačkog momačkog kola je priredila veliku zabavu na treći dan Božića 1936. godine. Članovi su izveli kazališni komad „Seoska lola“. Zabava je izazvala veliko zanimanje. Bunjevačko momačko kolo je bilo posebno zauzeto oko proslave dužijance (ili kako u onodobnim *Subotičkim novinama* piše Dožejanec). Iz svojih redova su birali bandaša.

Zastava

Prvo prelo je oduševilo članstvo Bunjevačkog momačkog kola. Tu je pala odluka da se za kolo izradi zastava. Zastavu je 24. lipnja 1928. godine uz nazočnost brojnih svećenika blagoslovio u subotičkoj crkvi svete Terezije biskup Lajčo Budanović. Kumovao je Geza Dulić sa suprugom Katom Crnković, a govorio je Blaško Rajić, koji je i predložio da se za Bunjevačko

Tijelovska procesija 11. 06. 1936. godine

***Povorka prilikom proslave
250. godišnjice dolaska Bunjevaca,
15. 08. 1936., Velika Gospojina***

momačko kolo nabavi barjak. Kako nije bilo novaca, to je bilo teško ostvariti. Nastojanjem članstva ipak se skupilo koliko je trebalo, te je zastava ipak izrađena. Uz više članova odbora i članova društva najviše zasluga za izradu zastave imaju tadašnji predsjednik Tome Kujundžić, tajnik Blaško Katančić, potpredsjednik Gabor Ivandekić i blagajnik Miško Kujundžić.

Na dan blagoslova zastave od ranog se jutro Suboticom razlijevala glazba. Poslije svečane svete mise krenula je gradskim ulicama povorka fijakerima. A na fijakerima enge i mustalundžije Miško Kujundžić i Tereska Jaramazović, Gabor Ivandekić i Čila Vidaković, Nikola Vukov i Erži-

ka Rajčić, Karolj Dulić i Tereska Čović, Antun Rajčić i E. Skenderović, Grgo Loketić i Roza Skenderović, Mačo Jurić i Krista Stipić, Miško Malagurski i Ilka Rajčić, Bela Dulić i Staka (sic) Perčić, Janika Vuković i Mariška Vukov, Stipan Dulić i Liza Stipić, Antal Stipić i Mara Stipić, B. Romić i Etuška Vuković. Pred svečanom povorkom je na vrancu jahao kum Geza Dulić noseći novu zastavu. Na banketu je u ime Bunjevačkog momačkog kola govorio Blaško Rajić, a u ime Somboraca Đeno Zemljak. Govorio je i Miško Prčić, a u ime Orlova Ento Ostrogonac. U ime inteligencije govorio je Ivan Malagurski. Gostima i govornicima je u ime društva zahvalio Gabor Ivković Ivandekić, a onda se zaigralo kolo.

Krunoslav Bušić s pravom piše da je Bunjevačko momačko kolo bilo važan oslonac za širenje katoličkog pokreta u Bačkoj pod izravnim vodstvom bunjevačkih crkvenih prvaka. Zaista je Bunjevačkom momačkom kolu veliku podršku davao biskup Budanović i njegov generalni vikar Blaško Rajić. Pa ipak duhovnici kola nisu bili samo „bunjevački crkveni

prvaci“. U žedničkoj podružnici na mjestu duhovnika nalazimo dr. Károlya Mészárosa, među svećenicima predavačima nalazimo i njemačke svećenike: Andreasa Moulliona, Franza Raiblea i Stefana Blaschkovitza. Iz svega je razvidno da su najveći dio posla obavljali sami momci, pa je Bunjevačko momačko kolo bila udruga katoličkih laika.

Ivan Beneš o momačkom kolu

Dužnost predsjednika 1935. godine je preuzeo Miško Kujundžić, dok je duhovnik bio Ivan Beneš. On je naglasio da Bunjevačko momačko kolo treba djelovati u sklopu Katoličke akcije, da se očuva vjera, poveća blagostanje naroda. Kolo je, prema Benešu, trebalo raditi i na buđenju narodne svijesti i jačanju veza s drugim katoličkim i narodnim udrugama. Bunjevačko momačko kolo je u to doba imalo više od 400 članova, a kao laička udruga surađivalo je s Hrvatskom seljačkom strankom i Seljačkom slogom.

Bunjevačko momačko kolo je 1. kolovoza 1945. godine održalo svoju Skupštinu u Pučkoj kasini u Sokolskoj ulici 5 u Subotici. Računalo se na slab odaziv, pa je u pozivnici naglašeno da će se skupština održati bez obzira na broj prisutnih članova. Premda je Bunjevačko momačko kolo bilo pred zabranom, Gradski i sreski odbor Narodnog Fronta u Subotici je računao na snagu kola. Zato je Odbor za pomoć bombardiranim u Subotici naredio Bunjevačkom momačkom kolu da održi zabavu od koje će sav prihod ići u korist građana, koji su nastradali u bombardiranju.

Ustrojstvo Bunjevačkog momačkog kola

Kada je predsjednik Tome Kujundžić, s tajnikom Ljudevitom Pozdrevićem, Entom Ostrogoncem i blagajnikom Miškom Kujundžićem preuzeo Bunjevačko momačko kolo, ono je imalo skroman inventar: zapisnik, blagajničku knjigu, malo novaca i pečat društva. Ta se uprava zauzela za osiguranje novčanih sredstava. Zato su za Marin dan 1928. godine sazvali veliku skupštinu. Premda je tada trebalo izabrati novo vodstvo, članovi kola – pretežno salašari, bili su zadovoljni vodstvom pa su svi osim tajnika ostali isti. Službu tajnika je preuzeo Bela Temunović. Lajčo Stipić, kao tajnik Bunjevačkog momačkog kola, piše u *Subotičkim novinama* 1937. godine, kako je članstvo odlučilo napraviti nova pravila, ali tako da društvo treba imati i svoga duhovnika. Pravila je izradio Ivan Malagurski. Stipić piše da se rad društva nije promijenio samo po tome što je društvo imalo duhovnika. Društvo je dva puta godišnje imalo zajedničku svetu Pričest. Bunjevačko momačko kolo je zajednički sudjelovalo u procesijama pod svojom zastavom. Duhovno vodstvo postoji u društvu od 20. studenog 1927. godine. Prvi duhovnik je bio Blaško Rajić od 20. studenog 1927. godine do 14.

listopada 1928. godine. Tada ga je naslijedio Pavao Bešlić do 20. listopada 1935. godine, kada je nastupio treći duhovnik Ivan Beneš.

Osim pojačane duhovne djelatnosti, društvo je osnovalo i tamburašku sekciju. Društvo je tako svirkom i pjesmom nastojalo olakšati i uljepšati svoj rad. Nažalost, ta se sekcija više puta razilazila. Sviralo se na svadbama članova Bunjevačkog momačkog kola i na prosvjetnim sastancima. Ta je sekcija sudjelovala i na proslavi 250. obljetnice doseljenja jedne skupine Bunjevaca u Bačku. Sekcija je brojila 12 članova. Lajčo Stipić piše: *Momačko kolo nije moglo dopustiti da se u njegovim prostorijama ne razliježe cilik tamburice.*

Kriza

U *Subotičkim novinama* od 7. veljače 1937. godine Stipić piše da je društvo zapalo u ozbiljnu krizu, ali da se održalo zahvaljujući njegovom potpredsjedniku Mišku Kujundžiću i blagajniku Josipu Horvackom. Oni su se za pomoć obratili biskupu Budanoviću, koji je svesrdno pomogao opstanak kola. Bunjevačko se momačko kolo 1. kolovoza 1935. godine iz Katoličkog kruga preselilo u Dom katoličkih udruženja u Harambašićevoj ulici. Društvo je imalo svoje značke. Jedne su bile načinjene prema nacrtu inženjera Bolte Dulića. Dok je zbog slabe aktivnosti zatvorena žednička podružnica, u Tavankutu i u Maloj Bosni se nije ni osnovala. Nije uspjelo prirediti svečanu akademiju o 15. obljetnici djelovanja kola.

Nova nada 15 godina nakon osnutka

Premda je prijedlog Lajče Stipića o sazivanju članstva 1935. godine prihvaćen s velikom podozrivošću i nevjericom, ipak se odazvalo čak 70 članova. Na sastanku je o značaju organizacije govorio duhovnik Ivan Beneš, a član društva Andrija Šarčević o zadrugarstvu.

Početkom sedamdesetih godina u Subotici je ustrojeno Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Bunjevačko kolo“. Od 1995. ono nosi ime Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“. Taj kulturni centar djeluje i danas.

Zaključak

Subotičkoj biskupiji i plemenitoj bunjevačkoj grani hrvatskoga naroda između Dunava i Tise večeras možemo poželjeti da nam mladići i djevojke budu rječiti svojom dobrotom, radom, kulturom, stručnošću. Ta rječitost nikada nije jasnija, nego kad je vođena Božjim svjetlom. Zato je Bunjevačko momačko kolo imalo duhovnika, zajedničke svete Pričesti, zato je svim srcem slavilo dužijancu. Momci su bili nošeni Mladim suncem s visine. Bez toga sunca, kako je ono napisao Lajčo Stipić, *momak Bunjevac-Hrvat ne*

može biti. Bez Božjega svjetla ćemo ostati nijemi kao ona sunčana ura u Bečkom Novom Mjestu. Sine sole sileo. Takva šutnja nije za našeg čovjeka. Bunjevačka vila podvikuje, naša pisma ječi, tamburica zvoni.

Literatura: Krešimir Bušić, Bunjevačko momačko kolo, u: *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, 4. sv., str. 39-40, Subotica, 2005.; Lajčo Stipić, tajnik Bunjevačkog momačkog kola; *Subotičke novine* 1. 6. ili 8. siječnja 1937. godine; *Subotičke novine*. 3. X. 1936.

ZASVIRALE STARE TAMBURE

Zasvirale stare tambure,
sviraju nam k'o da govore
kako su se naši stari
na prelima okupljali,
veselili uz tambure, uvijek do zore!

Zasijala lion svila,
i dukati na prsima
ponosita kao vila
sve to nova prelja ima,
bunjevačka nana je rodila.

Zazvonile i zvečke momačke,
dok igraju igre bunjevačke,
nadmeću se momci u igranju,
šeširi njim padaju na čelo,
Bože mili al' je lipo prelo!

Nek' sviraju dugo tambure,
neka šušte svile lionske,
i nek zvone zvečke momačke!
Nek' se vidi i neka se čuje,
da Bunjevac svoje ljubi,
a tuđe poštuje!

/1. nagrada Velikoga prela 2016. u Subotici/

Stipan Bašić Škaraba

Dva stoljeća bajmačke župne crkve

Piše: Stjepan Beretić

Bajmačka je župa bila filijala subotičke župe. Kada je subotičku župu od franjevaca 1773. godine preuzeo župnik dr. Stipan Ranić, jedan je od njegovih kapelana trebao svake nedjelje služiti svetu misu u Bajmaku. Grad bi svake subote o svom trošku po kapelana poslao kola. Kapelan bi u Bajmaku prenoćio a u nedjelju je tamo služio svetu misu i propovijed, a držao je i kršćanski nauk. Prva bajmačka župna crkva je podignuta 1778. godine. Subotica je 1779. godine postala slobodni kraljevski grad. Upravo te se godine Bajmak osamostalio od subotičke župe, te je postao samostalna župa. Od te godine se u bajmačkoj župi vode matice. Zaštitnici crkve su bili sveti apostoli Petar i Pavao. Bila je to zgrada od nabijene zemlje duga oko 12, a široka 6 metara. Ta je crkva služila do 1817. godine, kada je podignu-

ta današnja crkva. Bajmačani su svoju crkvu obnovili 1845. godine. Godine 1855. podignuta je na bajmačkom groblju kapela svetoga Roka. Godine 1889. unutrašnjost crkve je lijepo oslikana. Umjetnik koji je oslikao crkvu bio je Bajmačanin Stipan Kopilović (*1877. + 1924.). Kopilović je u mladosti bio brijlač, da bi kasnije ostavio svoj brijlački posao, pa je studirao slikarstvo u Pešti, Münchenu, Firenzi i Rimu. Iz tih slikarskih akademija Kopilović je u Suboticu 1907. i 1908. godine donio impresionizam. Tada je bajmačka crkva i proširena onako kako je danas vidimo. Prvi su župljani bajmačke župe bili pretežito Hrvati. U Bajmaku se do 1822.

godine propovijedalo samo hrvatski. Tada je uveden i mađarski jezik, a od 1842. godine uz ta dva jezika još i njemački. Osim kapele svetoga Roka bajmački su katolici podigli i lijepu Kalvariju. Kada je bajmačka crkva 1907. godine proširena, dobila je današnje dimenzije. Duga je 61 metar a široka 14.5 metara. Poprečna križna lađa je duga 26, a široka 14 metara. Stara je crkva proširena i novopodignutim svetištem. Unutarnja visina crkve doseže 15 m, dok je toranj visok 45 m. U tornju su četiri zvona od kojih najveće teži 1080, a najmanje 34 kilograma. Svetište crkve je preuređeno 1966. godine, kada je podignut mramorni oltar i ambon. Tom su prilikom, 7. prosinca 1966. godine, posvećeni oltar i crkva.

Bajmačkoj župi je kao filijala pripadao još i Madaraš (danas u Mađarskoj), Pačir i Stara Moravica, gdje su već tada uz katolike živjeli reformirani kršćani. Župa Madaraš se osamostalila 1789. godine, Stara Moravica 1810. a Pačir 1824. godine.

Župnici

Do 1923. godine u Bajmaku je djelovalo 10 župnika odnosno upravitelja župe. Prvi župnik je bio János Millen (od 1781. do 1802. godine). Rođen je 1750. godine u Svetom Andriji (Szentendre). U Kalači je završio studij teologije, a poslije svećeničkog ređenja službovao je kao kapelan u Monoštoru, pa u Sent Tamašu (Srbobran), a 1780. godine je postao bajmačkim župnikom. Među bajmačkim župnicima posebno spominjemo Bartola Matkovića zato što je u njegovo vrijeme crkva oslikana, te Nikolu Kujundžića, koji je u Bajmaku župnikovao od 1901. do 1906. godine. Taj je sveće-

nik spjevao kao preljsku pjesmu bunjevačku budnicu „Kolo igra, tamburica svira“. On je bio kapelan u subotičkoj župi svete Terezije od 1892. do 1900. godine. Za vrijeme bajmačkog župnika Lénárta Hegedúsa bila je proširena crkva u Bajmaku. U dragoj uspomeni ostao je Bajmačanima njihov župnik Nikola Dulić, koji je umro 1963. godine. Iste je godine župu preuzeo župnik Željko Kokić, te je tamo župnikovao do 1991. godine, kada ga je naslijedio župnik Ivan Prčić. Od 1998. župnik je u Bajmaku bio Slavko Večerin. Od 2008. godine župom Bajmak upravlja župnik Zsolt Bende.

Dok je 1942. godine bajmačka župa brojala 9530 katolika, danas župa ima oko 6000 vjernika. Do kraja Drugoga svjetskog rata je Bajmak bio trojezična župa, pa se u crkvi propovijedalo mađarski, njemački i hrvatski. Nakon poslijeratnog progona Nijemaca župa se smanjila za trećinu. Na mjesto protjeranih Nijemaca u Bajmaku su nastanjeni pravoslavni Srbi koji su devedesetih godina podigli svoju crkvu u središtu sela. Danas se u Bajmaku propovijeda mađarski i hrvatski, a za veće blagdane i njemački. Filijale bajmačke župe su Mišičevo i Aleksa Šantić. U Bajmaku je 27. ožujka 1973. godine rođen prvi apostolski upravitelj Bačke apostolske administrature, biskup Lajčo Budanović. Umro je 16. ožujka 1958. godine. Vjernike Subotičke biskupije je uvelike zadužio i Bajmačanin, papinski prelat Pavao Bešlić, rođen u Bajmaku 25. siječnja 1901., a umro u Subotici 1979. godine. U Bajmaku je 10. kolovoza 1943. godine rođen i sadašnji subotički biskup János Péntes.

Izvjestaj s ruševina bačke tvrđave iz 1842. godine

Priopćuje: dr. Gyula Dudás

Starine bačke tvrđave, kao povijesni ostaci, su ne samo u novije vrijeme, nego i ranije predstavljale predmet interesiranja. Valja znati da je u novije vrijeme nedavno preminuli glasoviti naš nadbiskup Haynald iskazivao iznimnu pozornost povijesnim spomenicima na teritoriju svojih nadbiskupskih imanja. Tako je pridobio Imrea Henszlmanna, arheologa i znanstvenika, da ispita i bačku tvrđavu. On je ondje izvršio podrobna istraživanja. Henszlmann je rezultate svojih iskopavanja objavio u svom čuvenom djelu koje nosi naslov *Die Grabungen des Erzbischofs von Kalocsa* (Iskopavanja kalačkog nadbiskupa). Podatke ondje objavljene, kao i knjižicu koju je o Baču napisao bivši bački župnik Balogh, onodobno sam upotrijebio u svome djelu pod naslovom *Bács-Bodrogh vármegye régészeti emlékei* (Arheološki spomenici Bačko-bodroške županije). Osim ova tri djela, ne postoje druga književna djela koja bi se podrobnije bavila bačkim starijima.

Sada kada je arhiv pokojnog baruna Josipa Rudića dospio u arhiv Bačko-bodroške županije, iz dosad javnosti nepoznatih dokumenata, saznajemo da su se i ljudi prethodnih desetljeća interesirali za bačke starine.

Veliki je župan Josip Rudić, naime, 1842. doznao da su časne ruševine bačke tvrđave zbog kiša, mrazeva i vjetrova te šaka nepoznatih nemilosrdnih ljudi toliko oštećene da bi se moglo očekivati njihovo potpuno propadanje. Stoga je 28. siječnja iste godine uputio službeno pismo kalačkom nadbiskupu Péteru Klobusiczkom, kao bačkom vlastelinu i biskupu, da poduzme korake u interesu očuvanja ruševina bačke tvrđave.

Nadbiskup Klobusiczky je izgleda također cijenio povijesne spomenike te je odmah odredio da se, poradi ispitivanja ruševina tvrđave i sačinjavanja izvještaja o njihovom stanju, pošalje vrhovni upravitelj njegovih imanja Lajos Spech. Upravitelj je povjerenu mu zadaću savjesno izvršio, te o njenim rezultatima 26. veljače nadbiskupu poslao sljedeće priopćenje:

„Preuzvišeni nadbiskupe itd.! Za predmet očuvanja drevnih i poštovanja dostojnih ostataka ruševina slavne bačke tvrđave, krivac je nadahnuo pismo veoma poštovanog velikog župana Bačke županije, časnog Josipa Rudića Aljmaškog, koje je 28. prošlog mjeseca pod brojem 14. poslao tvojoj milostivosti. Nakon toga si časna ekselencijo meni milostivo naredio da

otputujem u Bač, ispitam razaranja i obnavljanja koja su se dogodila na tvrđavi te o tome tvojoj ekselenciji sačinim izvješće. U skladu s tom milostivom naredbom ponizno javljam da sam pojavivši se u Baču 14. ovog mjeseca ispitao preostale zidine tvrđave te doista zaključio kako je jedan izdvojeni zid od cigle (od tog su materijala i ostali zidovi), koji je u donjem dijelu bio puno uži od proširenja pri vrhu, a izdizao se u vis više hvati, po nekim mojim saznanjima, u svakom pogledu prijetio urušavanjem te je iz razloga otklanjanja eventualne opasnosti iz predostrožnosti srušen od strane lokalnih vlasti. Ostatke ostalih dragih nam starina zatekao sam u prvobitnom stanju s tom razlikom da je na prostoru unutar tvrđave vršeno paljenje vapna za što je vapnenac donošen iz Sentandrije. Budući da su ranije krave i konji lako ulazili u tvrđavu, ona je sada obzidana a u unutrašnjosti se nalazi zaključana kapija kroz koju se dolazi do peći za paljenje vapna. Osim toga, s radošću mogu javiti još i to da je poviše glavne kapije na ulazu u tvrđavu pod novi krov stavljena nekadašnja stražarska kula te pretvorena u prigodnu dvoranu, čime je barem jedan dio ove starine spašen od propadanja. Lijevu stranu ovog *šiljka* krasí, pak, krasna nova kalvarija s uobičajenim postajama i kapelom. Nakon ovih skromnih izvještaja, preporučam se velikoj milostivosti tvoje ekselencije itd. U Kalači, 26. veljače 1842. najponizniji Vaš sluga Lajos Spech, glavni odvjetnik Vaših imanja.“

Prijepis ovog izvještaja je nadbiskup Klobusiczky uputio velikom županu Rudiću 7. ožujka, uz isto tako interesantno popratno pismo sljedećeg sadržaja:

„Časni veliki župane itd.! Svojim cijenjenim pismom od 28. siječnja, milostivo ste mi i nadahnuto skrenuli pozornost na predmet očuvanja, poštovanja vrijednih, ostataka bačke tvrđave. To s velikom radošću primam, jer

duboko poštujem ta drevna vremena u kojima su moji časne uspomene nadbiskupi predšasnici u svetoj vjeri i građanskom jedinstvu snagom milosti mogli ostaviti takav spomenik čije su čak i ruševine tako veličanstvene. Dao sam, dakle, po glavnom odvjetniku svojih imanja ispitati stanje tih ruševina, a prijepis izvještaja koji sam o tome dobio ne kasnim, evo, prosljediti i tvome dostojanstvu, s obećanjem da ću skrbiti o daljnjem održavanju istih. Podjeljujući ti višestruko i s očinskom ljubavlju svoj biskupski blagoslov, i nadalje se preporučam tvojoj dobroti i naklonosti ostajući s postojanim poštovanjem tvojem dostojanstvu u Kalači 7. ožujka 1982. na vjernost Vam obavezan sluga: Péter Klobusiczky, nadbiskup kalački.“/Originalno pismo se nalazi u Arhivu Bačko-bodroške županije (Rudićev arhiv XIII. 232.)/

/Tekst je na mađarskom jeziku objavljen u *Godišnjaku povijesnog društva Bačko-bodroške županije* koji je tiskan u Somboru 1891. godine (VII. godišće, IV. svezak, str. 185-188)./

Preveo: Josip Štefković

KRPAM

Krpam šavove uspomena
dok vatra lagano pucketa.

Krpam tu livadu rosnu
prolična jutra rana
krpam svaku krpicu
u novom danu poderanu.

Krpam ušivam
honorare ljubavi
davno poklonjiti
krpam ušivam vrime
da se ne izgubi.

Zakrpala bi
pa izvezla
da mogu i da znam
dragi ključ ljubavi.

Kata Kovač

DAJ MI

Divanim ti s virom u Tebe
Daj mi snage da blag budem
Ružnu rič u zaborav da sakrijem
Ričju svojom svaku dušu da umijem
Da u putu istrajan i strpljiv budem
Da nikom sunce ne zaklonjim
Da nikom kap vode ne uzmem
Da putem mojim svako ko krene
bude ponosan na mene
Da mi oko sve do kraja bistro bude
Da mi pogled prid nikim i nizašto ne skrene
Ako triba nek iz njeg sam čista suza krene
Da ljubav moja mračno nevrime svlada
Da lažnu svitlost pripoznat znade
Da bude jaka i duboka i priko toga
Da bude ko iz krila tvojga
Da milostiv budem i milost primam
Da oprostim i oprost tražim
Sve da radim čista srca
Da ne tražim u životu priko mire
Da budem zrno piska, kap u moru naše vire

Željko Šeremešić

Da ih ne zaboravimo

Neizbrisivi tragovi prof. Bele Gabrića (Verušić, 10. 03. 1921. – Subotica, 4. 08. 2001.)

Piše: mons. dr. sc. Andrija Anišić

O 15. obljetnici smrti

Prije petnaest godina, u vrijeme Dužijance (4. 08. 2001.), Bog je pozvao k sebi našeg hrvatskog velikana, bunjevačkog roda, prof. Belu Gabrića.

Mislim da smijem ustvrditi da bez njega ne možemo govoriti o prošlosti Dužijance. Ono što je on učinio za Dužijancu mora se uvijek vrednovati i uzimati u obzir kad god se piše o njezinoj povijesti. Na ovoj književnoj večeri Društva „Ivan Antunović“, u programu ovogodišnje Dužijance, želimo se kratko podsjetiti njegova životnog puta, njegove smrti i njegova neumornog rada. I još mu jednom reći hvala za sve što je učinio za našu Dužijancu i cijelu hrvatsku zajednicu, u kojoj je ostavio neizbrisive – predivne i miomirisne – tragove, tragove za sadašnjost i budućnost našega naroda i Crkve.

Započet ću stihovima njegova prijatelja, pjesnika Jakova Kopilovića, pjesmom „Bunjevac“ koja je objavljena u *Subotičkoj Danici* za 1971. godinu, na 50. stranici.

BUNJEVAC

(Beli Gabriću)

Moj Bunjevac nije odvaljen od stine,
On je mekan, trošan ko od grudve zemlje
Oranice ove, što nas kruvom hrani;
Izniko iz brazde koja zna i zime,
I pod žrvnjem dana svoju snagu melje,
Dok okopni u njive ko snig obasjani.

I ko Ante jak na toj Grudvi,
Zamišljen, a očit kad joj tuđin priđe;
Tih je ko vode što ravnicom hode.
Ali, nevirniče, na oprezu budi!...
Ako mrginju priđeš, i ti ćeš umriti.
Jedrome klasju blista Kruv Slobode.

Školovanje i posao

Bela Gabrić je rođen 10. 03. 1921. godine na verušičkom salašu (nedaleko od Subotice), u poljodjelskoj posjedničkoj obitelji, Laze Gabrića i Marije rođ. Tikvicki. Nakon osnovne škole završava pet razreda gimnazije u Travniku u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji, a maturira u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Varaždinu 1942. godine. Studije književnosti, hrvatskoga jezika i povijesti završava na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1950. godine. Nakon završetka studija u osnovnim i srednjim školama predaje materinji jezik, a po potrebi povijest i ruski jezik.

Od 1970. godine radi u subotičkoj Gradskoj knjižnici kao bibliograf. Zbog svoga hrvatskog identiteta i zalaganja za Hrvate Bunjevce, nepravedno je osuđen. Zatvorsku kaznu služio je u Srijemskoj Mitrovici od lipnja 1972. do prosinca 1973. godine. Poslije uzništva pet godina je bio bez posla, a zatim radi kao knjižničar u subotičkom Gradskom muzeju do odlaska u mirovinu 1984. godine. Tu, međutim, ne prestaje njegov aktivan rad jer nastavlja predavati kao vanjski suradnik u Biskupskoj klasičnoj gimnaziji „Paulinum“ u Subotici.

Prof. Bela Gabrić o sebi

Prof. Bela Gabrić bio je neumorni radnik, uvijek je radio s puno ljubavi i strpljivosti i bio je nadasve ponizan. Nikada nije sam govorio o svom radu niti o svom privatnom životu. Ipak je jednom prigodom otvorio svoju dušu. Bilo je to 22. travnja 1991. godine na svečanosti prigodom primanja papinskog odlikovanja. Tada je održao zahvalni govor, iz kojeg prenosim veći dio. U njemu on govori o svojoj obitelji, o svom radu, o svojim zatvorskim i teškim danima života... Odlučio sam se na to, jer sam uvjeren da u ovom svečanom trenutku ne bih mogao pronaći prave riječi, dovoljno duboke ali nježne, koje bi mogle izraziti njegovu veličinu i njegovu dobrotu.

Iz zahvalnog govora prof. Bele Gabrića

22. 04. 1991. godine prigodom uručivanja Papinskog priznanja „Pro Ecclesia et Pontifice“ (*Bačko klasje*, br. 63., 15. 06. 1991. str. 8-9).

„U ovom svečanom trenutku teško mogu naći izraze za svoja osjećanja i misli. Ali, uvjeren sam da je najljepša ljudska riječ: hvala.

Zato najiskrenija i neizreciva hvala našem duhovnom ocu papi Ivanu Pavlu II. na ovom velikom odličju. U dubini srca osjećam da nisam dostojan tako velikog priznanja. Ali, kad je bila takva želja i volja drugih, primam ovu nagradu s iskrenom zahvalnošću i radošću.

Također želim istaći svoju zahvalnost i velečasnom Lazaru Krmpotiću, koji je pomogao da se sve ovo može ostvariti.

Ovo slavlje, tako neobično u dosadašnjem vrlo jednostavnom mom životu, je u povodu moga sedamdesetog rođendana i pedeset godina moga kulturnog rada. Ovo je čas da se osvrnem na dugu stazu prošlog vremenskog perioda. I dok u duši proživljavam sve što je minulo, želim zahvaliti svima s kojima sam se na svom životnom putu susretao u ljubavi i prijateljstvu.

U prvom redu neizmjerena hvala mojoj pokojnoj mami, jer ona je za mene najveći junak na svijetu. Znam što je sve učinila i podnijela za nas koji smo još kao nejakica dica ostali bez oca (1930. godine).

Zatim, najljepša hvala mojoj braći, jer su mi požrtvovno pomagali za sve vrijeme mog školovanja i s radošću mogu reći kako sam s njima uvijek živio i živim u bratskoj ljubavi, u miru i slozi.

Na ovoj svečanosti, dok se sjećam minulih godina, izričem veliku zahvalnost svojoj životnoj suputnici i supatnici, koja je sa mnom dijelila sve dobro i zlo za proteklih 40 godina, a u najtežim danima davala mi je nesebičnu podršku i odanost.

U ovom svečanom času svim mojim rođacima i prijateljima od srca zahvaljujem na ljudskoj iskrenosti i susretljivosti, jer su mi tako uljepšali dane života koji nisu uvijek bili mirni i sretni.

U osvrtu na protekle godine sa zahvalnošću i ljubavlju se sjećam svih onih prosvjetnih radnika s kojima sam radio i surađivao kroz dugi period od kada sam 1950. godine profesor i radio u pojedinim subotičkim školama i kulturnim ustanovama.

Hvala svima koji su mi manje ili više pomogli, a onima, koji su mi učinili neko zlo, njima je davno oprošteno, jer ljudsko srce je nesretno ako u sebi nosi mržnju.

Od srca zahvaljujem svim svećenicima i časnim sestrama s kojima sam na bilo koji način surađivao i bio prijatelj kroz sve protekle godine. /.../.

Sve ovo što danas doživljavam ne bi se moglo dogoditi bez blage ruke Božje providnosti koja me je vodila i štitila kroz sve putove života. Zato vječna hvala Gospodaru neba i zemlje što mi je dao snage u svim uvjetima moga života i rada kroz sve protekle godine.

Kad mi je bilo najteže, kad sam kroz zatvorske rešetke vidio samo komadić plavog neba, Bog mi je dao snage da ne izgubim ljudsku nadu i snagu za dalji rad, jer sam znao da rodoljublje nije krivično djelo, nego moja dužnost do kraja života.

Te moje nade nisu se pretvorile u ništavilo. Stasali su naši novi naraštaji, vođeni željom da pomognu svome narodu u njegovom duhovnom, prosvjetnom, kulturnom i političkom životu...

Zato sada, na ovoj proslavi svoga sedamdesetog rođendana s radošću mogu reći da su se ispunile mnoge moje želje i nade, a sav rad uz druge plemenite i požrtvovne naše pregaoce, nije bio uzaludan.

U ovaj svečani čas svim pripadnicima naših mladih naraštaja, svim našim duhovnim, kulturnim i političkim radnicima želim mudrost i ustrajnost da nastave rad na povijesnom putu, koji su počeli izgrađivati brojni naši velikani tokom burnih godina.

Na kraju: U izrazu najdublje zahvalnosti i iskrenosti želim reći: Hvala na ovom velikom Papinom odlikovanju i s radošću ističem da je ovom velikom čašću počašćen i naš narod u Bačkoj i svi njegovi neumorni radnici na području duhovnog, kulturnog i političkog života.

Hvala Svevišnjem na svim primljenim darovima i neka usliši moje molitve za sve one koji nastavljaju duhovni, kulturni i politički rad među Bunjevcima i Šokcima, to jest Hrvatima u Bačkoj. Neka ih prate moje želje da dožive uspjeh i sreću u tom plemenitom radu u zajedništvu sa svim narodima s kojima živimo tokom vjekova. Želim da se taj zajednički život nastavi u miru i slozi i međusobnom poštivanju i uvažavanju.

Mi ćemo uvijek tako postupati prema svima i zato očekujemo to i prema nama.“

Drugi o prof. Beli Gabriću

O njegovom životu i radu pregledan članak objavila je Katarina Čelivković u *Leksikonu podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca*, br. 8., str. 2 – 4. Iz toga članka navodim ono najosnovnije iz profesorovog rada.

„Nakon Drugoga svjetskog rata napisao je više priručnih skripta iz književnosti i povijesti za školske potrebe. Sudjelovao je na mnogim znanstvenim skupovima i predavanjima, uredio je i popratio komentarima knjige Ante Sekulića, Ivana Kujundžića, Pavla Bačića, Jakova Kopilovića, Ivana Prčića – Učitelja, Ive Prčića st., Ante Jakšića, Marije Grunčić Nenin, Nedeljke Šarčević, Marka Peića i dr. Skupljao je narodne pjesme, pisao o narodnim običajima, o književnosti vojvođanskih Hrvata, u povodu različitih obljetnica objavljivao je životopise značajnih osoba iz bunjevačke i šokačke kulture, neumorno je bilježio i događaje u životu hrvatskoga puka u Bačkoj. Radove je objavljivao u zavičajnim listovima i periodici (*Bačko klasje*, *Subotička Danica*, *Zvonik*, *Klasje naših ravni*, *Glas ravnice* i dr.) te u periodici u Hrvatskoj (*Marulić*, *Crkva u Svijetu*, *Sveta Cecilija* i dr.). U rukopisu mu je ostala antologija hrvatskih pisaca u Bačkoj, odnosno Podunavlju. Svojim istraživanjima, zapisima i čuvanjem rukopisne i druge zaostavštine nesebično je pomagao mnogim suvremeniciima, od učenika do pisaca, bibliografa i povjesničara. Pisao je pod različitim pseudonimima. Al-Be, Vojmir, V-r, Mirko Bunjevčev i dr.

Bio je član uredničkoga vijeća i urednik kalendara *Subotička Danica*, lektor i tehnički urednik *Glasnika sv. Franje*, glasila Franjevačkog Trećeg reda u Subotici, član uredništva katoličkoga lista *Bačko klasje*, katoličkoga mjesečnika *Zvonik* te glavni urednik časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni* 1996.-99. Uredio je i Zbornik predavanja znanstvenog skupa u Subotici 12. 14. VIII 1986. te sve brojeve Zbornika Ivana Atunovića. Svoju bogatu knjižnicu i mnogobrojne izvore (dokumentaciju međuratnih hrvatskih udruga i sl.) ostavio je Bunjevačko-šokačkoj knjižnici Ivan Kujundžić.

Cijeloga života bio je vrlo aktivan u društvenom i kulturnom životu... Istaknuo se organiziranjem mnogobrojnih kulturnih priredaba i književnih večeri. Bio je aktivan član i osnivač više hrvatskih institucija i udruga... Za velike zasluge na području duhovne kulture papa Ivan Pavao II. odlikovao ga je priznanjem „Pro Ecclesia et Pontifice“ 1990. godine što je najviše odličje koje Crkva dodjeljuje vjernicima laicima. Skupština općine Subotice proglasila ga je 2000. godine počasnim građaninom Grada Subotice, a njegovo ime nosi Hrvatsko društvo za pomoć učenicima. Svoju kuću darovao je Katoličkoj crkvi a na IV. Danima Balinta Vujkova 2005. ondje je otvorena Spomen-kuća Bele Gabrića. U njoj su danas smješteni Hrvatska čitaonica i Hrvatsko društvo za pomoć učenicima Bela Gabrić, a ulica u kojoj se nalazi nosi njegovo ime.“

I evo još jednog vrijednog zapisa koji svjedoči što su o njemu mislili i govorili drugi. Donosim kratke izvratke članka Ive Prčića Mlađeg pod naslovom: *Bela – ili življena poezija*, koji je objavljen u *Bačkom klasju*, br. 63. od 15. 06. 1991. godine na str. 9.

„Nestanak jednog talentiranog pjesnika, smrt mladog Alekse Kokića budi odluku kod Bele da nastavi raditi tamo gdje je Aleksa stao. Prva radnja gimnazijalca Bele nosi naslov ‘Aleksa Kokić, bunjevački pjesnik’. To je početak njegove spisateljske djelatnosti. Traje taj neumorni rad već pet desetljeća... U radovima Bele Gabrića možemo u jednom kontinuitetu pratiti kulturu, život, opstanak i rast našega naroda na ovim panonskim ravninama od davnih vremena našeg preporoda, naše renesanse do današnjih stvaralaca izniklih iz narodnih redova, u ovim podnebljima i salašima. Široka je lepeza Belinog interesiranja i poučavanja. Proučavanje usmjeruje narodnoj književnosti od davne diplomatske radnje, radnje za profesorski ispit, pa do skupljanja narodnih umotvorina (Kraljičke pisme). Nije mimoišao ni u vrijeme preporoda bunjevačkih i šokačkih Hrvata. Bavio se radom Ivana Antunovića, Paje Kujundžića, Mije Mandića. Rad skoro svih naših književnih stvaralaca, pjesnika su predmet istraživanja Bele Gabrića. Njegovim radovima se nevidljivo uobličava pregled kulturne i književne povijesti od preporoditelja Ivana Antunovića – sve do današnjih dana, obuhvativši tako vremenski period od skoro stoljeća i pol.

To je Bela – skroman i plemenit djelatnik u nesebičnom služenju Narodu i Crkvi.

Posebno bih istaknuo Belinu stalnu kroničarsku djelatnost: da se sve zabilježi, ništa ne zaboravi, da mlađi naraštaji s ponosom mogu kazati: ‘To smo mi, to smo bili, to ćemo i ostati’.

Prof. Bela Gabrić slavi vječnu Dužijancu

Zaključujem ovo svoje izlaganje o 15. obljetnici smrti prof. Bele Gabrića s onim što sam izrekao na komemoraciji, na dan njegove sahrane, 6. kolovoza 2001. u crkvi sv. Roka.

U subotu, 4. 08. 2001., dok se zajednica okupljena na Bunariću molila za zdravlje dragog nam profesora, on je u subotičkoj bolnici kosio posljednje otkose u risu njive svoga ovozemaljskog života. Oko 13 sati i 30 minuta još se jednom osvježio iz duhovne „đuge“, primivši potpuni oprost i sakrament bolesničkog pomazanja. A u 14,30 sati Bela Gabrić započeo je slaviti svoju Dužijancu. Završio je on uspješno svoj hod ovom zemljom, ovom dragom mu ravnicom, na kojoj je neumorno radio Bogu na slavu i na dobrobit njegovog voljenog hrvatskog naroda – bunjevačkog roda. I zato sada s pravom slavi Dužijancu svog života. Vjerujem da gledajući ga licem u lice zahvaljuje sada radosnim srcem Bogu za život koji mu je darovao, za obitelj u

kojoj se rodio, za narod kojemu je pripadao, za talente koje mu je podario, a najviše za dar vjere koja ga je odvela k njemu.

Vjerujem da će on ondje u nebu proslaviti ovu 90. obljetnicu Dužijance radosnije i svečanije nego bilo tko od nas. On neće slaviti s nama ovdje na zemlji, ali će njegova prisutnost biti očita i na ovoj Dužijanci, jer je i za ovu kao i za tolike dužijance dao svoj veliki doprinos. Posljednji smiješak uputio je dva sata prije svoje smrti upravo Programu završetka ovogodišnje dužijance koji je on napisao i knjizi „Šokačke radosti i tuge“ u kojoj je bio lektor.

Umjesto zaključka – Zahvala velikom Rodoljubu

Ovogodišnji spomen na prof. Belu Gabrića, mogli bismo tako ustvrditi, završio je u nedjelju, 11. 09. u crkvi sv. Roka kad sam služio svetu misu za njega i njegovu suprugu Amaliju u nazočnosti župljana i njegove rodbine. Zatim smo posjetili njegov grob i s rodbinom bili na zajedničkom ručku, oživljujući uspomene iz njegovog života i rada i života njegove obitelji.

Tom prigodom, na sv. misi, pročitali smo pjesmu Franje Ivankovića Starijeg, koju ovdje objavljujemo jer je vrlo lijepa zahvala na svemu što je prof. Bela Gabrić a napisao ju je jedan od njegovih učenika.

Zahvala velikom rodoljubu

(u spomen profesoru Beli Gabrić)

Zahvaliti želim
svome profesoru,
divnome čovjeku,
našem dobrotvoru.

Učio nas đake,
darivajuć sebe,
ne štedeći snage
brinuo za mene.

Mnogo Vas poštujem,
dragi profesore,
podsjećam na davne
„naše razgovore“.

Pitali ste mene,
vidjevš' da se mučim,
jesam li zaljubljen
i zašto ne učim.

Hvala Vam za brigu,
Vašu blagu narav,
za duboku vjeru
i ljubav za Narod.

Za hrvatski jezik
hrabro se borili,
poštivajuć' svakog,
nama dobri bili.

Da bi cilj postigli
trebalo je rada,
nagrada Vam stigla
od Crkve i Grada.

Počasni ste građanin
Subotice grada,
i od Svete Stolice
došla Vam nagrada!

Voli Vas naš narod,
a na trajni spomen;
„Ljubljanska“ je ulica
sada „Bele Gabrića“!

Za sva Vaša djela,
koja nisu mala,
nek na spomen bude
i moja ZAHVALA!

Franjo Ivanković

*(Izlaganje na književnoj večeri Društva „Ivan Antunović“, 11. 08. 2016.
godine u dvorani HKC „Bunjevačko kolo“ u Subotici)*

Život i djelo Milana Asića te njegov doprinos hrvatskoj glazbi

Piše: Miroslav Stantić

O 100. obljetnici smrti dirigenta i skladatelja Milana Asića, pružit ćemo ovim tekstom uvid u njegov rad i nedovoljno poznato glazbeno djelovanje, kako u svjetovnoj glazbi tako i na području crkvene (sakralne) glazbe. Asić spada u grupu hrvatskih glazbenika koji su svoju glazbenu naobrazbu stjecali u Hrvatskoj a umjetničku i kulturnu djelatnost ostvarili izvan nje.

Na neki sebi vlastit način, Asić nastavlja niz onih crkvenih glazbenika s vojvođanskog područja koji su dali doprinos i hrvatskoj crkvenoj glazbi. Uz imena Stanislava Prepreka, Albe Vidakovića i Loranda Kilbertusa, i ime Milana Asića ostat će zapamćeno ne samo po dirigentskoj djelatnosti i svjetovnom skladateljskom opusu (koji je i težište negova rada), nego i po skladbama iz (nevelikoga) sakralnoga opusa koje su nastale u posljednjih pet godina njegova zemaljskog života.

Životni put

Milan Asić se rodio u Zagrebu 23. kolovoza 1917. godine. Potječe iz stare dubrovačke obitelji u kojoj je umjetnost bila vrlo cijenjena. Otac mu je bio slikar a majka učiteljica. U takvom okruženju vrlo se rano počinje baviti glazbom. Uz osnovnu školu i gimnaziju, usporedno pohađa sate violine i

teorijske glazbene predmete na glazbenoj školi Vatroslava Lisinskoga u Zagrebu. Još za vrijeme školskih dana započinje njegov dirigentski i skladateljski hod.

Maturirao je na glazbenoj školi Vatroslava Lisinskoga 1936. godine, kada je nastao i njegov glazbeni prvijenac, scensko djelo „Pekar Miškov“. Riječ je o dječjoj opereti koja je svoju praizvedbu doživjela u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu pod ravnanjem mladog maturanata Asića. Opereta je doživjela veliki uspjeh i popularnost pa je izvedena više od sto puta. Osim u Zagrebu, dječja opereta „Pekar Miškov“ se čula i u Osijeku, Slavonskom Brodu, Varaždinu, Rijeci, Zadru, Splitu, Dubrovniku, Novome Sadu, Sarajevu, Skopju i mnogim drugim gradovima.

Oduševljen uspjesima svoga učenika, profesor teorijskih glazbenih predmeta i skladatelj Marko Tajčević¹, usmjerava ga da upiše Muzičku akademiju u Zagrebu, jer se Asić htio opredijeliti za studij književnosti. Upisuje Muzičku akademiju te studira kompoziciju kod Krste Odaka² i dirigiranje kod Frana Lhotke³, te diplomira na oba odsjeka u godinama ratnih vihora, 1944. godine.

Kao akademski oformljeni glazbenik, nakon Muzičke akademije, postaje glazbeni urednik Radio-Zagreba i pomoćni dirigent u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu od 1944. do 1945. godine. U ovom periodu sklada više skladbi vezanih uz kazalište.

Subotička opera i filharmonija

Po završetku Drugoga svjetskog rata u Asićevom se životu dogodio presudni trenutak za cijeli njegov daljnji životni i umjetnički rad. Prvog listopada 1945. godine dolazi u Suboticu gdje će postati centralna osoba u kreiranju života grada kao onaj djelatnik koji je obilježio drugu polovicu 20. stoljeća u kulturnom, umjetničkom, društvenom i organizatorskom radu.

„Prvi cjelovečernji koncert dirigirao je u Subotici 14. prosinca 1946. godine, kada je rukovodio izvođenjem Mendelschonove uvertire Hebridi, Lisztovim Klavirskim koncertom u Es-duru i Mozartovom Velikom simfonijom u g-mollu.

Solistica večeri bila je priznata subotička pijanistica, direktorica Muzičke škole Milko Kora Pataki.⁴

U Subotici Asić djeluje kao dirigent Hrvatskog narodnog kazališta (kasnije preimenovano u Narodno pozorište), u dva navrata, od 1945. do 1950. godine i od 1957. do 1976. godine, i kao dirigent Subotičke filharmonije od 1946. do 1976. godine s jednim manjim prekidom. Od ljeta 1954. godine provodi tri sezone izvan Subotice, i to u Novome Sadu kao dirigent Opere srpskog narodnog pozorišta i filharmonije (1954.-1955.), te u Zagrebu (1955.-1957.) gdje se nalazi na mjestu muzičkog direktora i dirigenta u kazalištu „Komedija“.

Osim ove tri godine cio je svoj radni i umjetnički život posvetio Subotici.

Subotička opera radila je službeno samo četiri sezone, od 1950. do 1954. godine, a Asić je osoba uz koju se vezuje njezino osnivanje i rad. Za vrijeme ove četiri godine rada opere, izvedeno je više od 300 predstava od kojih 21 premijerno. O ovim godinama Asić je ovako zabilježio: „Najljepši period moga života predstavljaju one četiri godine, kada je Subotica imala Operu.“ U tim godinama na repertoaru su bile ove predstave: Verdi: La Traviata, Pucini: Madame Butterfly, G. Bizet: Carmen, B. Smetana: Prodana nevjesta, J. Gotovac: Morana, Leoncavallo: Il Pagliacci, P. Mascagni: Cavalleria rusticana, te Zajca: Nikola Šubić Zrinski i Dubravka Jakova Gotovca. Uz opere repertoar je dopunjen i klasičnim operetama npr. Kalmanovim: Kneginja čardaša i Tijardovićeve Grofica Marica i Mala Floramy, te druge.

Važno je istaknuti da je uspjehu ovih predstava subotičke opere u mnogome pridonijela Jelka Asić⁵, sugruga Milana Asića, izvodeći sopranske arije.

U radu sa Subotičkom filharmonijom ostvario je izvedbe mnogih simfonijskih djela. Ovdje ćemo spomenuti samo neke skladatelje čije su simfonije izvedene: Haydn, Mozart, Beethoven (sve simfonije osim devete), Čajkovski, Schumann, Brahms, Schubert, Dvorak i dr., te više uvertira, simfonijskih poema, koncerata za solo instrumente i orkestar.

Osim u Subotici, s filharmonijom je nastupao u Beogradu, Nišu, Osijeku, Novome Sadu te u svim vojvođanskim gradovima i mjestima, kao i u Mađarskoj, a kao gost dirigent nastupao je i u Rumunjskoj, i s mnogim orkestrima u tadašnjoj državi.

Vrhunac Asićeve rada sa Subotičkom filharmonijom (koja je tada imala 77 redovitih članova!), predstavlja koncert u Beogradu na Kolarčevom univerzitetu, 7. srpnja 1950. godine. Na programu koncerta bila su djela Vatroslava Lisinskog (Uvertira za operu Porin), Jakova Gotovca (Pjesme čeznuća), Franza Liszta (Klavirski koncert u Es-duru) te Peta simfonija u c mollu Glazunova. Kao solistica nastupila je Matija Skenderović – sopran i pijanistica Milko Kora Pataki. Ovaj je koncert izazvao ogromnu zainteresiranost kako publike tako i stručnjaka budući da je tadašnji subotički filharmonijski orkestar bio jedan od najboljih u Jugoslaviji.

Još jedan izvanredni koncert s Asićem imala je Subotička filharmonija 1958. godine, kada je 40. obljetnicu svoga umjetničkog rada slavio hrvatski skladatelj i dirigent Jakov Gotovac. Prigodom toga jubileja Gotovac je posvetio Subotičkoj filharmoniji svoje Bunjevačke igre za simfonijski orkestar, kada je i skladba praiizvedena.

Za Asićeve ravnanja Subotičkom filharmonijom kao solisti (vokalni i instrumentalni) nastupili su mnogi poznati domaći i strani umjetnici. Među njima posebno treba izdvojiti ove:

- pijanisti: Melita Lorković, Petar Dumičić, Ivo Maček, Dušan Stular, Olga Popov, Lajos Bordas, Milko Kora Pataki, Károly Krombolch, i dr.
- violinisti: Ándor Neufeld, Ivan Pinkava, Milan Dimitrijević, Ljudevit Glasi, Miklos Bermel i dr.
- vokalni solisti: Darinka Vujić, Božana Dubska, Matija Skenderović, Rudolf Nemet, Bruna Glazer i dr.

Priznanja i nagrade

Za postignute uspjehe, kako za dirigentski i organizatorski tako i za skladateljski rad, Asić je primio više nagrada i priznanja. Za veliki uspjeh na koncertu sa Subotičkom filharmonijom na beogradskom Kolarcu, 1950. godine, dobio je „Sedmojulsku nagradu“ za dirigentski rad; počasnu diplomu osnivača Narodnog kazališta u Subotici 1956. godine; te dvije nagrade na susretima vojvođanskih kazališta 1965. i 1971. godine, te druga priznanja za rad u kulturi.

Skladateljski opus – Svjetovne skladbe⁶

Većinski skladateljski opus Milana Asića čini svjetovna glazba budući da je cijeli život bio vezan uz kazalište i scenu.

U okviru svjetovne umjetničke glazbe kod Asića nalazimo različite forme.

U kazališnu glazbu svrstavamo:

- dječju operetu „Pekarev Miško“ 1935.;
- operete: „Veseli pansionat“, 1938.; „Pobjednik“, 1939.; „Pjesmom kroz život“, 1941.; „Cvilidreta“, 1944.;
- orkestralna djela: „Narodni ples“, 1939.; „Ples sa Balkana“, 1948.; „Iz priče u priču“, 1949.; „Dvije crnogorske slike“, 1979.;
- vokalno instrumentalna djela: „Međimurske balade“, 1958.; „Zemljo krša, zemljo ravni“, 1971.; „Moj grad“, 1972.; „Japanska svita“, 1980.;
- scenska glazba: „Japanska legenda“ Jamade Kakoši Asagao, 1945.; „Plakir“ Marina Držića; „Na tri Kralja“ W. Shakespearea, „Šuma Striborova“ Ivane Brlić Mažuranić i dr.
- tamburaške skladbe: „Iz ravne Vojvodine“, 1974.; „Klasje moje“, 1975.; i druge.

U svjetovne skladbe Milana Asića ubrajamo i one koje su nastale u vrijeme intenzivne suradnje sa subotičkim katedralnim zborom „Albe Vidaković“. ⁷ Te skladbe nastale su prigodom raznih slavlja i jubileja pjesnika, skladatelja, te za slavljia raznih obljetnica među bačkim Hrvatima. Sve skladbe su praižvedene u godini nastanka ali se i danas izvode na raznim proslavama.

U ovu grupu spadaju rodoljubne skladbe i skladbe na stihove pjesnika iz Bačke (Ante Evetovića Miroljuba, Stipe Bešlina, Ante Jakšića, Jakova Kopilovića i Alekse Kokića):⁸

- Subatico bijela, za mješoviti zbor, 1981.
- Subotica mila, za mješoviti zbor, 1982.
- Domovina moja, za mješoviti zbor, 1983.
- Moja mati, za sopran solo, 1982.
- Blago onom koji cijeloga života svoga dijete, 1982.
- Jorgovane, za glas i klavir, 1983.
- Moje zvanje, za mješoviti zbor, 1981.
- Gospode, ti si dopustio da budem pjesnik, za mješoviti zbor, 1982.
- Pozdrav Miroljubu, za mješoviti zbor, 1981.

Sve navedene skladbe napisane su za (četveroglasni) mješoviti zbor, a cappela ili uz pratnju klavira ili orgulja, ad libitum.

Duhovne skladbe Milana Asića⁹

Prve skladbe duhovnoga sadržaja Asić sklada za vrijeme studija na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. To su skladbe nastale 1942. godine i to „Offertorium“ i „Asperges me“, za mješoviti zbor, ali su nažalost izgubljene. Najveći broj Asićevih duhovnih skladbi nastaju kada je započeo surađivati sa subotičkim katedralnim zborom „Albe Vidaković“ u razdoblju od 1979. do 1986. godine. Ovaj opus je nevelik, ali je po svome sadržaju značajan jer je bio pravo osvježenje u svome glazbenom izričaju, a nastao je ovim kronološkim redom:

1979.:

- Psalam 150, za sopran solo, mješoviti zbor i orgulje. Skladba je posvećena s. Mirjam Pandžić, tadašnjoj ravnateljici katedralnoga zbora;
- Dušo Kristova, za sopran solo i orgulje. Posvećena je supruzi Jelki Asić;
- O Marijo zvijezdo mora, za mješoviti zbor uz pratnju orgulja ili a cappella, posvećena subotičkom biskupu mons. Matiji Zvekanoviću¹⁰.

1981.:

- Omnia omnibus, (Svima sve) za mješoviti zbor i orgulje.
- Tekstovni predložak je sv. Pavla, što je biskupsko geslo mons. Matije Zvekanovića, a skladba je nastala prigodom 25. obljetnice njegova biskupskog ređenja.
- Ja te ljubim o Marijo, za troglasni mješoviti zbor (SAB) i orgulje.
- Posvećeno pjesniku Stipi Bešlinu o 60. obljetnici njegove smrti.

1982.:

– Ja sam s vama, pričesna pjesma, napjev za jednoglasno pjevanje puka uz pratnju orgulja;

– Blagoslovljena ova zemlja moja, za mješoviti zbor uz pratnju orgulja ili a cappella. Nastala za Dužijancu¹¹ kao pjesma za prinos darova;

– Domine aut pati aut mori (Gospodine ili trpjeti ili umrijeti), uglazbljeno je geslo sv. Terezije Avilske, zaštitnice grada Subotice i subotičke katedrale. Motet je nastao prigodom 400. godišnjice rođenja sv. Terezije, za sopran solo, mješoviti zbor i orgulje.

1984.:

– Psalam 136 za sopran ili tenor solo i jednoglasni zbor. Posvećen je katedralnom zboru Albe Vidaković.

– Ovdje treba pridodati i Aleluju za dvoglasni ženski (dječji) zbor uz orgulje ili a cappella, a godina nastanka nije ubilježena.

– Obradbe popijevaka iz Bačke.

U Asićeve rad na području crkvene glazbe treba ubrojiti i harmonizacije nekih crkvenih popijevki koje se pjevaju u Bačkoj.

Sve su skladbe harmonizirane 1980. godine i to ovim redoslijedom:

– Spasitelju koga želeć (adventska pjesma);

– 6 božićnih popijevki: Prvi žrtvenik, Hajte braćo da idemo (na istu melodiju se pjeva i Čestit svitu danak svemu), Radujmo se i pivajmo, Zdrav budi mili gost, Spavaj mali Božiću i Marija Divica;

– Zdrav slatki Isuse (pričesna pjesma).

Sve ove harmonizacije pjesama su zamišljene kao pratnja pučkom pjevanju ali ih može izvoditi i mješoviti zbor četveroglasno.

Osvrt na Asićeve duhovne skladbe

Sveukupni opus Asićevih duhovnih skladbi iznosi 18 pjesama, ne računajući dva moteta iz 1942. godine koji su izgubljeni, te 8 harmonizacija popijevki iz Bačke.

Četiri skladbe su za četveroglasni mješoviti zbor, jedna za troglasni mješoviti zbor, jedna za dvoglasni ženski ili dječji zbor, jedna za jednoglasni zbor, i jedna za jednoglasno pučko pjevanje, i također jedna za sopran solo uz pratnju orgulja.

Duhovne skladbe Milana Asića su harmonijski, melodijski i ritmički vrlo jednostavne. Harmonijski ne odstupaju od dijatonike (osim u skladbi „Dušo Kristova“ gdje primjenjuje kromatiku), ritam je jednostavan, u duhu su našeg narodnog melosa, ne teže virtuoзитetu nego jednostavnosti, i zato se brzo usvajaju i lako izvode.

Iako je Asić najviše skladao glazbu svjetovnoga karaktera, svojim je malobrojnim duhovnim skladbama dao važan prinos crkvenoj glazbi.

Zaključak

Životni put Milana Asića završio je 19. rujna 1986. godine kada je preminuo u Subotici. U povodu njegove smrti, u novosadskome listu *Dnevnik*, izlazi In memoriam iz pera uglednoga profesora Eugena Gvozdanića: „Smrću Milana Asića iz vojvođanskog muzičkog života nestaje istaknuta ličnost, jedan od onih pregalaca koji su svojim djelovanjem stvarali temelje novog poleta u razvoju vojvođanske muzike... Uporna, dugotrajna i angažirana djelatnost Milana Asića, ostavila je velike tragove u muzičkom životu Subotice ali i Vojvodine... Riječ je o ličnosti u potpunosti okrenutoj svome pozivu, o životu koji ispunjenom svakodnevicom ugrađuje sebe u ostvarivanju velikih i plemenitih ciljeva.“ Pokopan je u Zagrebu 24. rujna na Mirogoju.

Životno djelo Milana Asića živi i danas. Tragovi njegova rada i danas su primjetni u glazbenom životu Subotice i Vojvodine.

U povijesti grada Subotice ostat će zapamćen po osnivanju Opere, radu sa Subotičkom filharmonijom, organizatorskom i dirigentskom radu, suradnji s katedralnim zborom, a njegova sveukupna djelatnost u Subotici trajala je gotovo 40 godina. Hrvatskoj svjetovnoj glazbi darovao je pregršt komada za scensko izvođenje i kazalište, dok je crkvenoj glazbi podario tek mali opus koji je vrijedan pažnje a odiše vedrinom i unutarnjom dubinom.

Literatura:

1. Pekár, Tibor, *A zenekari muzsikálás kétszáz éve (1803-2003)*, Szabadkán, Életjel, 2005.
2. Pekár, Tibor, *100 godina Subotičke filharmonije*, Subotica, 2008.
3. *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, Hrvatsko akademsko društvo, Subotica, 2004.
4. *Hrvatski biografski leksikon*, Zagreb, 1983., str. 257.
5. Pandžić, s. M., Život i rad Milana Asića, *Sv. Cecilija*, 1989, br. 3, str. 77- 80;
6. Gabrić, Bela, *Bačko klasje*, vjersko-informativni list, br. 23, 1983. str. 14-15;
7. Dnevnik i album katedralnog zbora Albe Vidaković, Subotica
8. Arhiv kora subotičke katedrale
9. Arhiv župnog ureda sv. Terezije u Subotici
10. Privatna zbirka s. Mirjam Pandžić, Subotica
11. Privatna zbirka fotografija Lenislave Vojnić Purčar, Subotica

¹ Marko Tajčević (1900.-1984.), srpski skladatelj, glazbeni učitelj i kritičar.

Napisao je velik broj zbornih, komornih te orkestralnih skladbi, kao i poznate priručnike glazbene teorije. Djelovao je u Zagrebu i Beogradu.

² Krsto Odak (1888.-1965.), hrvatski skladatelj i glazbeni pedagog. Studirao je teologiju u Münchenu a glazbu u Pragu. Skladao je svjetovnu i sakralnu glazbu. Osobito su mu poznati i popularni moteti na staroslavenskom jeziku.

³ Fran Lhotka (1883-1962), hrvatski skladatelj i dirigent češkoga podrijetla. Skladao je klavirska, komorna i orkestarska djela te operu, balete, razne zbrove i pjesme.

⁴ U knjižici *100 godina Subotičke filharmonije 1908.-2008.*, str. 87, autora Tibora Pekara, Subotica, 2008. godine.

⁵ Jelka Asić, rođ. Šokčević (1922.-1979.), operna pjevačica, glumica i kazališna djelatnica. Debitirala je 1940. godine u HNK u Zagrebu u Šeninu komadu „Hrvatski Diogeneš“ te je niz godina djelovala u kazalištu u Subotici.

⁶ Ovdje priložen popis svjetovnih skladbi iz Asićeve opusa je samo jedan šturi popis sačinjen iz dostupnih publikacija i ne može dati validni omjer njegova skladateljskoga rada na ovom području, budući da sigurno postoji još skladbi koje se nalaze zagubljene ili u privatnim zbirkama ili u arhivu gradskog Narodnog kazališta u Subotici.

⁷ Subotički katedralni zbor „Albe Vidaković“, osnovan je 1973. godine. Od 1980. godine nosi ime hrv. muzikologa i skladatelja, Subotičanina Albe Vidakovića. Od 1973. do 2012. vodila ga je s. Mirjam Pandžić (1942.), redovnica iz Družbe sestara Naše Gospe, a od rujna 2012. godine vodi ga Miroslav Stantić (1980.), orguljaš i zborovođa subotičke katedrale.

⁸ Sve ove skladbe čuvaju se u glazbenoj arhivi subotičke katedrale.

⁹ Pohranjene su u arhivi kora subotičke katedrale.

¹⁰ Matija Zvekanović (1913.-1991.), subotički biskup. Školovao se u Travniku i Sarajevu. Za biskupa je zaređen 1956. godine, za Bačku apostolsku administraturu, a 1968. kada je Subotička biskupija postala samostalna bio je njen prvi biskup, zato ga se zove „ocem biskupije“. Djelovao je prvenstveno kao duhovnik ali i kao poticatelj različitih kulturnih manifestacija te obnovitelj sakralne baštine u biskupiji.

¹¹ Dužijanca je zahvalna svečanost Hrvata-Bunjevaca u Bačkoj za završetak žetve. Na ovu temu napisao je prvu bunjevačku operu Josip Andrić, a prazničena je u Subotici 29. travnja 1953. godine pod ravnanjem Milana Asića.

LETI PISMO

Leti pismo šorovima bivšim
Pokraj žita, njiva uzorani...
Di je kadgod stari salaš bijo.
Ja sad pivam, a plakat bi tijo.

Leti pismo dolovima starim...
Raskopanim jendekima ružnim...
Ja za modom baš niki ne marim,
Pivam eto stihovima tužnim.

Leti pismo pa divan raznesi
kaka je kadgod lipa bila Bačka.
Lipe riči ti svima odnesi...
I sad tu je grana bunjevačka.

Eh da mi je ponovo se rodit,
Al u ona stara lipa nam vrimenta,
Zapivat i šorovima hodit,
Redom obać sva stara imena...

Branko Ivković

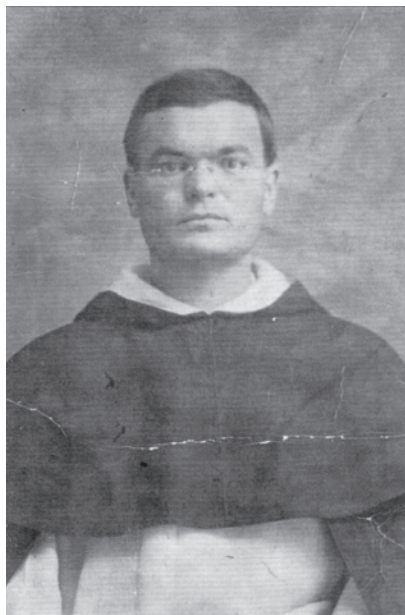
70. obljetnica mučeništva fr. Česlava Novaka OP

**Zagonetni nestanak subotičkoga dominikanca
nakon hodočašćenja Gospinome svetištu u Bošnjacima**

Piše: Antun Lešić

Ove godine spominjemo se 70. obljetnice mučeništva fr. Česlava Novaka – subotičkoga dominikanca kojemu se nakon posjeta Gospinome svetištu u Bošnjacima na zapadu Srijema (R. Hrvatska) 1946. godine izgubio svaki trag. Do danas se ne zna za mjesto njegova smaknuća te naredboдавce i izvršioce nesretnoga čina. Sudbina toga dominikanca još uvijek je obavijena velom tajne pa je ovaj tekst prilog u rasvjetljavanju konačne istine.

Biografski podaci

Fr. Česlav Novak OP (1902. - 1946.)

Fr. Česlav Novak rođen je u Kaštel Štafiliću 2. svibnja 1902., a krsno mu je ime bilo Marin. U dominikanski red stupio je u Dubrovniku 22. prosinca 1919. gdje je godinu dana kasnije, 23. prosinca, položio prve redovničke zavjete. U listopadu 1921. godine pošao je na studij u Rim (Angelicum) gdje je postigao lektorat i doktorat iz teologije. Tamo je 3. srpnja 1927. zaređen za svećenika uz mladomisničko geslo: „Uzet ću ka-lež spasenja i prizvat ću ime Gos-podnje“ (Ps 115).

Godinama kasnije, iz samostana u Gružu 20. veljače 1943. prelazi u Bol gdje je 10. rujna 1945. imenovan upraviteljem Trećega reda. Potom odlazi u Suboticu (20. svibnja 1946.) radi pastoralne pomoći preopterećenoj subraći. Posljednji je put

viđen u Bošnjacima 10. rujna 1946. od kada se vodi nestalim, a tijelo mu nije nikada pronađeno. Od napisanih tekstova spominje se kao autor „Svete mise i duhovnoga života“ objavljenog u dominikanskoj reviji *Duhovni život* 1931. godine (god. III., sv. 1., str. 22–29).

Iz zapisa fr. Tome Vereša OP

Konkretnije je o fr. Česlavu pisao fr. Tomo Vereš (1930. – 2002.) u članku „Dominikanci u Subotici (1945-1948)“ objavljenom 1990. godine (*Croatica Christiana periodica*). U njemu autor daje povijesni pregled dominikanskoga djelovanja u Subotici od 1945. do 1948. godine gdje su oci svojim raznolikim i požrtvovnim pastoralnim radom nastavili osvajati poluvjernike i nevjernike za Crkvu, a učvršćivati u vjeri kolebljivce i bojažljivce (...). Koliko su ih Subotičani voljeli govori i činjenica da su ih u međusobnom razgovoru nazivali „naši bili fratrovi“, smatrajući ih u tako kratkom vremenu od dolaska – svojima.

Kako je subotička zajednica rasla u vjeri te svoj utjecaj proširila na ostale dijelove grada, ali i Bačke – postala je trn u oku tadašnje vlasti koja je odlučila protjerati oce dominikance. *Prvi zabrinjavajući znak* toga djelovanja, a koji je duboko potresao i ražalostio cijelu zajednicu bio je zagonetan nestanak o. dra Česlava Novaka u mjesecu rujnu 1946. u Bošnjacima blizu Županje – kako u članku navodi fr. Vereš.

Evo što u nastavku teksta piše o samome fr. Česlavu:

O. Česlav je došao u Suboticu 20. svibnja te godine da bi pomogao svojoj subraći koja su bila preopterećena mnogobrojnim pastoralnim dužnostima, osobito zbog odlaska upravitelja vikarije o. Horšića u Bačko Petrovo Selo da uči mađarski jezik. Još prije nego je stigao u Suboticu pročulo se da dolazi jedan 'bili fratar' koji spada među ponajbolje propovjednike u Hrvatskoj. I doista o. Česlav je oduševio vjernike svojim sadržajnim propovijedima te je bio često pozivan na razne župe u Subotici i u Bačkoj da naviješta Riječ Božju. No početkom mjeseca rujna iznenada se dogodio njegov zagonetan nestanak koji kroničar potanko opisuje: 'Dan prije Male Gospe 7-IX-1946. otišla je procesija-hodočašće iz Subotice u Bijeli Aljmaš, gdje se nalazi svetište Majke Božje. Hodočasnike iz Subotice poveo je naš o. Česlav, koji je sam to zaželio. Iz Bijeloga Aljmaša otišao je u Bošnjake, da vidi mjesto na kojem se, kako mnogi kažu, pokazuju viđenja. Na 9-IX – večer bio je na mjestu ukazivanja, gdje dolaze mnogi vjernici. Bio je o. Česlav, kako kaže osoba, s kojom je iste večeri razgovarao, oduševljen. Prenoćio je kod župnika te župe. Jutrom u 4 sata na 10-IX-1946. o. Česlav je napustio župni stan. I od toga časa, pa sve do danas, za njega ne znamo ništa. Uzalud svako traženje. Dapače ga je oti-

šao tražiti o. Kazimir, da barem saznamo, gdje se nalazi. Ali, ništa. Nema nikakvih vijesti.⁷¹ Svatko je uglavnom slutio ili s razlogom pretpostavljao tko je zapravo uklonio o. Česlava sa zemlje živih, samo nitko nije mogao dokazati da je to upravo on učinio. Nestankom o. Česlava pao je prvi dominikanski mučenik uspješnog naviještanja Evanđelja u Subotici i Bačkoj.

Ovo su tek osnovni podaci kojima trenutno raspolazem, a vjerujem da bi se daljnjim istraživanjima došlo do konkretnijih podataka i zaključaka.

Svetište Drage Gospe Bošnjacke

Na što bih obratio pozornost u svezi fr. Česlavova nestanka jest lokacija koju je posjetio prije pogibije. Kako se vidi iz priloženoga zapisa, kroničar spominje da se radilo o Bošnjacima, točnije mjestu gdje su se „pokazivala viđenja“. Njime je, očito, bio oduševljen, a moguće da je zapažanja prenio bošnjačkome župniku Marijanu Galoviću (1872. – 1950.) kod kojega je i prespavao. On ga je jutrom 10. rujna 1946. vjerojatno otpratio što je kasnije mogao posvjedočiti fr. Česlavovoj subraći.

Stari je župni stan u Bošnjacima nedavno srušen, no mjesto kojim je bio tako oduševljen i dalje postoji. Njega domaći puk naziva svetištem Drage Gospe Bošnjacke koje na dane Blažene Djevice Marije okuplja brojne hodočasnike. Prema kazivanju naroda te pojedinih svjedoka, tamo se od 1945. godine ukazivala Gospa što je sigurno zaintrigiralo i fr. Česlava da krene, pokazat će se, na svoje posljednje hodočašće. Svetište će par godina

Izgled svetišta u Bošnjacima oko 1945. godine

kasnije doživjeti sudbinu sličnu subotičkim dominikancima – nove vlasti će ga porušiti, a narodu zabraniti okupljanja.

Ono je, naime, u prvim godinama svojega postojanja privlačilo mase vjernika iz gotovo cijele Jugoslavije. Za Veliku Gospu 1945. godine po pro-
cjeni bošnjačkoga župnika Galovića na njemu se skupilo do 15.000 hodočas-
nika, a kako je to izgledalo svjedoči i njegov zapis iz župne spomenice:

Današnji izgled svetišta Drage Gospe Bošnjačke (foto: Đurđica Krbavac)

*Uza sve zabrane oblasti jedne i druge procesije su u sve većem broju sti-
zale u župu Bošnjaci. Bilo ih je i po 40-50 na blagdane Gospine. Mnoga čude-
sa, a ozdravljenja i milosti postignute poticali su i druge da amo dodju i raz-
niješe glasine na sve strane. Bilo je i mnogo svećenika i časnih sestara raznih
redova. Na župnika su stizala pisma iz najudaljenijih krajeva Jugoslavije.*

Zanimljivo je kako je svetište 16. kolovoza 1947. obišao tadašnji bosan-
sko-đakovački i srijemski biskup mons. dr. Antun Akšamović koji je obećao
po „duhovnim oblastima“ ispitati sve događaje i konačno ga službeno odob-
riti. Usred pritisaka vlasti i mogućih posljedica u svojoj je okružnici 19. trav-
nja 1948. bio primoran obustaviti vjernička okupljanja, a iste godine mjesni
su komunisti naredili njegovo rušenje.

Tek će 1990-ih doći do ponovne izgradnje, a današnji izgled svetište će
dobiti 2013. godine. Za njegovo uređivanje i održavanje skrbi Općina i Župa
Bošnjaci uz pomoć domaćih vjernika koji su ovoga ljeta financirali gradnju
križnoga puta. Od 2015. godine na svetištu Drage Gospe Bošnjačke slave se
svete mise, a bilježi se i sve veći broj hodočasnika.

Beatifikacijski postupak?

Nedvojbeno je kako je Katolička crkva u osobi fr. Česlava Novaka dobila mučenika koji tek čeka beatifikacijsku potvrdu vlastitoga kršćanskog svjedočanstva. I ova godišnjica navodi nas na razmišljanje o nužnosti takvoga postupka kojemu se, nažalost, ne nazire skorašnji početak. Na ocima dominikancima stoji odluka, a vjerničkome puku Subotice, Bošnjaka i čitave Domovine moliteljska zadaća da se na čast oltara uzdigne taj Gospin hodočasnik.

Pozivam na koncu sve one koji imaju saznanja o fr. Česlavu, njegovoj aktivnosti u Subotici i Bačkoj kao i nestanku da se svojim svjedočenjem, dokumentima i drugim materijalima jave te tako pripomognu u rasvjetljavanju ove nerazjašnjene priče. Kako je činjenica da je uz njega neizostavno svetište Drage Gospe Bošnjačke, vjerujem da će naslovna godišnjica potaknuti fr. Česlavove Subotičane i druge vojvođanske katolike na ponovna hodočašćenja tome svetištu na zapadu Srijema.

¹O. dr. Anđelko Rabadan, dominikanac, zamolio je svoga osobnog prijatelja dra Ivana Ribara, tada predsjednika skupštine FNRJ, da se zauzme kako bi izašla na vidjelo istina o zagonetnom nestanku o. Česlava. Ali ta je intervencija također ostala bez rezultata.

Duhovna zvanja

Mladomisnik vlč. Arnold Lukács

Arnold Lukács rođen je u Bečeju 13. srpnja 1981. godine od oca Ferenc i majke Katalin rođene Rózsa. Osnovnu i srednju stručnu školu završio je u rodnome gradu, a ispit zrelosti u Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji „Paulinum“ u Subotici. Studirao je na Visokoj bogoslovskoj školi u Segedinu. Na drugi dan Božića, 26. prosinca 2015., subotički biskup mons. dr. Ivan Péntzes zaredio ga je za đakona u crkvi Uznesenja Marijina u Bečeju. Arnold je za svećenika zaređen u subotičkoj katedrali na blagdan sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 2016. Mladu misu je imao u Bečeju 10. srpnja 2016. Najprije je obnašao službu župnog vikara u župi Imena Marijina u Novom Sadu, a trenutačno je na istoj službi u župi Marije Majke Crkve u Subotici.

Mladomisnik fra Péter Dezső

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u zajedništvu s pomoćnim biskupima zagrebačkim Valentinom Pozaićem i Mijom Gorskim, redovničkim poglavarima, rektorom i poglavarima zagrebačkog Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa te mnogobrojnim svećenicima, podijelio je u subotu 18. lipnja 2016. tijekom svečanog euharistijskog slavlja u zagrebačkoj katedrali, sakrament svetog reda trinaestorici đakona. Među njima su se nalazila i devetorica redovnika, a jedan je i fra Péter Dezső, član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

Fra Péter rođen je 1982. godine u Apatinu, a osnovnu školu je pohađao u Kupusini. Nakon završene somborske gimnazije, upisao se na Učiteljski fakultet u Subotici, gdje je diplomirao 2006. godine. Franjevačku postulatu-

ru započeo je godinu dana kasnije u Samoboru, a novicijat 2008. godine na Trsatu, da bi 2009. godine položio privremene zavjete. Studij filozofije i teologije započeo je u Rijeci, nakon dvije godine nastavio u Zagrebu, te od rujna 2012. godine na Bogoslovnom fakultetu za redovnike „Sapientia“ u Budimpešti. Godine 2013. položio je doživotne redovničke zavjete. Za đakona je bio zaređen 3. listopada 2015., a za svećenika 18. lipnja 2016.

Mladomisnik vlč. Patrik Tvorek

Na blagdan sv. Jurja misno slavlje u Vajskoj predslavio je subotički biskup Ivan Pénzes u koncelecijaciji brojnih svećenika. Tom je prigodom za đakona zaređio Patrika Tvoreka. Đakon je za svoje geslo uzeo *Zapovijed vam novu dajem: ljubite jadni druge kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge!* (Iv 13,34). Prostracijom pred biskupom Patrik je obećao vjernost i poslušnost samom biskupu, ali i njegovim nasljednicima. Na kraju misnoga slavlja vajštanski župnik vlč. Vinko Cvijin je zahvalio biskupu, braći svećenicima, zboru, gospođama na uređenju crkve. *Naša crkva danas tako lijepo odiše nekakvom posebnom ljepotom, nekakvim posebnim mirisom, a osjetila se i moć i snaga Duha Svetoga, jer bez njega ovoga svega ne bi ni bilo...*, svjedočile su pojedine župljanke na kraju misnoga slavlja.

Patrik je rođen 1986. godine u Novoj Gradiški. Osnovnu školu je završio u Starom Petrovom Selu, a srednjoškolsko obrazovanje u Međubiskupijskom sjemeništu i Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji na Šalati. Studij je nastavio na Filozofsko-teološkom fakultetu u Đakovu. Ondje je diplomirao 2011. godine. Nakon toga je jedno vrijeme živio u Beču i Zagrebu, radeći različite poslove.

Za svećenika Subotičke biskupije zaređen je u Subotičkoj katedrali 23. listopada 2016. godine. Mladu misu je proslavio u Vajskoj 29. listopada 2016. Mladomisničko geslo mu je isto kao i na đakonskom ređenju.

Obljetnice

Srebrna misa vlč. Károlya Vajde

Károly Vajda rođen je 9. lipnja 1966. godine u Senti. Teologiju je studirao u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1991. u Subotici. Bio je župni vikar u župi svete Terezije Avilske u Subotici, a zatim u Bajmaku, te župi Presvetog Trojstva u Somboru. Od 2000. godine je upravitelj župe a kasnije i župnik u župama Kruščić, Crvenka i Sivac. Poznat je kao voditelj karizmatičkih molitvenih skupina i duhovnih obnova. Svoju dvadesetpetu godišnjicu svećeništva proslavio je u Kruščiću 24. srpnja 2016. godine. Na tom je slavlju sudjelovao veliki broj svećenika i vjernika sa svih strana naše biskupije.

Srebrna misa vlč. Lászlóa Fuderera

László Fuderer rođen je u Vrbasu 20. prosinca 1965. od oca Lászlóa i majke Marije rođene Szabados. Osnovnu školu je završio u Vrbasu. Ispit zrelosti položio je u subotičkom „Paulinum“. Teologiju je diplomirao u Zagrebu 1991. godine. Bio je župni vikar u Somboru od 1991. do 1998. Od tada je upravitelj, pa župnik, u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Bečeju. Srebrnu misu je slavio 26. lipnja 2016. godine u Bečeju uz sudjelovanje brojnih svećenika i vjernika.

Zlatna misa msgr. dr. Andrije Kopilovića

Andrija Kopilović rođen je u Bajmaku 11. svibnja 1941. godine. Teološki fakultet je završio u Zagrebu 1966. Za svećenika je zaređen u subotičkoj katedrali 8. prosinca 1966. Potom je dvije godine bio na posljediplomskim studijima u Zagrebu. Privremeni je upravitelj župe u Zmajevu od 1968. do 1969. godine. Upravitelj je župe sv. Aleksandra u Subotici od 1969. Za vrijeme njegova upravljanja župom, 1982. godine, ondje je izgrađena nova župna crkva u čast Marije Majke Crkve. Tada župa mijenja ime, a Andrija Kopilović postaje ondje župnikom. Ujedno je dugogodišnji upravitelj marijanskog svetišta na Bunariću kraj Subotice. Dugogodišnji je ceremonijar subotičke katedrale i omladinski kateheta u Subotici. Dvadeset je godina bio profesor u subotičkom sjemeništu „Paulinum“. Prvi je prorektor Teološko-katehetskog instituta u Subotici. Teologiju je magistrirao u Zagrebu 2002., a doktorirao u Krakovu 2004. godine. Dugogodišnji je predsjednik Katoličkog instituta za kulturu povijest i duhovnost „Ivan Antunović“. Obnašao je i brojne druge dužnosti kako u Crkvi tako i u civilnom društvu sve do 2011. godine. Od tada više nije među aktivnim svećenicima Subotičke biskupije.

Zlatni jubilej redovništva s. Mirjam Pandžić

S. Mirjam Pandžić rođena je u Starom Žedniku, u mnogobrojnoj obitelji, 6. srpnja 1942. godine. Nakon završene osnovne škole u rodnom mjestu, osjetila je tihi Božji poziv da postane redovnicom. Stupa u Družbu sestara Naše Gospe, te odlazi u Zagreb gdje pohađa Srednju glazbenu školu, uči teoretske predmete i flautu te stječe diplomu stručnog učitelja. Nakon položenih prvih zavjeta 1966. godine premještena je u Suboticu za orguljašicu u crkvi Isusova Uskrsnuća i pomoćnu orguljašicu u katedrali. Godine 1969. ponovno odlazi u

Zagreb, gdje je dvije godine svirala u bazilici Srca Isusova. Zatim je u župi svetog Blaža bila orguljašica i zborovođa. U tom periodu u Zagrebu je pohađala Muzičku akademiju, teoretske predmete, odnosno odsjek za obrazovanje nastavnika muzičkog odgoja. Diplomirala je 1972. Orguljašku službu u Subotici, kao zborovođa i orguljaš u katedrali, započinje 1973. kada i osniva katedralni zbor koji je prvi put pjevao prigodom proslave 200. obljetnice katedrale. Od 1980. zbor nosi ime „Albe Vidaković“, po velikom subotičkom, hrvatskom skladatelju i muzikologu. S. Mirjam je 39 godina vodila zbor i svirala svakodnevno na misama u katedrali. Od jeseni 2012. svira u franjevačkoj crkvi u Subotici na nedjeljnim i blagdanskim velikim misama u 9 sati.

S. Mirjam danas živi sa svojim sestrama u kući samostana Anuncijata. Zadaća joj je pomagati starijim sestrama, svirati na misama, moliti, raditi kućanske poslove itd. Na 50 godina službe u redovničkoj zajednici s. Mirjam je zahvalila, skupa sa svojom sestrom iz družbe **s. Ljiljanom Miković**, pod svetom misom 5. kolovoza 2016. u kućnoj kapelici samostana. One su prije 50 godina potvrdile svoju odluku, vječnim zavjetima pred Bogom i Crkvom, da će slijediti duh i ideju svojih osnivača sv. Petra Fouriera i bl. Alix le Clerc u poučavanju i zbrinjavanju djevojčica i činjenja svakovrsnog dobra u Družbi sestara „Naše Gospe“. Skromno, u društvu svojih najbližih, rođenih braće i sestara, sestre su obilježile ovaj veliki jubilej. Kao čestitku za zlatni jubilej od svojih pjevača, zbora Sv. Cecilije i otaca franjevac a s. Mirjam je dobila proslavu na svečanoj svetoj misi 7. kolovoza 2016. u 9 sati. Hoditi u Božjem zagrljaju i dalje, biti vjerna u svojoj životnoj misiji, ostaje njezin moto. To je sigurna staza za nebo.

Zlatni jubilej redovništva s. Ljiljane Miković

S. Ljiljana Miković rođena je na Bikovu, 30. lipnja 1940. U svojoj 22. godini, već kao radnica, osjetila je Božji poziv – na ulici. Osjetila je snažnu sigurnost da je to njezin životni put. Svoje prve zavjete položila je 1966. godine. Njezin redovnički životni put kretao se u dva smjera, od crkve do kuhinje i od kuhinje do crkve. U svojoj osobi ona je spojila Mariju i Martu. Bila je kuharica u Rumi, Starom Žedniku, Zagrebu i Subotici. Vrsna kuharica skrila se u zidine samostana i svojom maštom

i umijećem razveseljavala svoje sestre i sve one za koje je kuhala. Kraj svog tog kuharskog posla s. Ljiljana je uvijek nalazila vremena i za molitvu. U jesen 1989. zadesio ju je jedan teški križ, bolest. I to ona od koje mnogi umiru – rak. Strpljivo, uz molitvu i Božju pomoć nosi ga ona punih 27 godina. Koliko ljubavi je potrebno za obnašanje kuharskog posla u zajednici i nošenja ove teške bolesti zna samo s. Ljiljana. Ona je osoba koja svjedoči da se i s tom opakom bolešću može živjeti, i izboriti se uz Božju pomoć i molitvu. Vjerna svom pozivu, nosi se ona sa svim životnim tegobama. Na njezinom licu nikada se ne prepoznaje teško breme, već veseo osmijeh i vedrina kojom i danas obavlja svoju redovničku i kuharsku službu. Ako ste nekada bili gost sestara Naše Gospe, osjetili ste gostoprimstvo koje se krije u jednostavnim ali najfinijim kolačima i slasticama i ostalim jelima u kojima se krije skromnost i puno ljubavi koje jedna kuharica zna utkati u svoj posao. S. Ljiljana je jednako tako dobra i u molitvi pa tko zna da ona za njega moli ima dobru „liniju“ za nebo. Neka je dragi Bog blagoslovi i nagradi za sve što čini!

Dijamantni jubilej redovništva s. Borislave Malagurski i s. Sofije Aladžić

Svoj dijamantni jubilej redovništva proslavile su početkom lipnja 2016. u subotičkoj župi svetog Jurja dvije časne sestre dominikanke, **s. Borislava Malagurski** i **s. Sofija Aladžić**. One su zahvalile Bogu za 60 godina redovničkog života, predanja Bogu, redu i narodu. U ovom nesvakidašnjem

*s. Borislava
Malagurski*

*s. Sofija
Aladžić*

slavlju, sudjelovali su brojni vjernici i redovničke susestre. Župnik župe svetog Jurja, **vlč. István Palatinus**, oduševio je nazočne nadahnutom homilijom u kojoj je na interesantan način spojio 800. godišnjicu postojanja reda, postojanje kipa sv. Katarine Sijenske i dolazak sestara dominikanki baš u ovu župu. Sestra Sofija je bila sakristanka, a sestra Borislava je još uvijek aktivna i vodi brigu oko crkve i u crkvi. Ove su jubilarke skromne sestre čije je djelovanje uglavnom cijeli život bilo daleko od očiju javnosti, ali je zato sigurno dragocjeno i duboko upisano u dlan Očeve ruke.

Naši pokojnici

Miklós Szauer

(1946.–2015.)

Nakon duže i teške bolesti preminuo je u Adi, 16. studenog 2015., preč. Miklós Szauer, svećenik Subotičke biskupije. Rođen je 1946. u Kuli. Teologiju je završio 1970. u Đakovu. Bio je kapelan u Adi, Bajmaku i somborskoj župi Presvetoga Trojstva. Godine 1975. imenovan je upraviteljem župe Kevi i filijale Utrine, u kojima je bio župnikom od 1984. do 1992. Godine 1992. imenovan je župnikom u Adi, jednoj od vjernicima najbrojnijih župa Subotičke biskupije, i na toj je službi ostao 23 godine. Bio je sudac Biskupijskog sudišta, član Vijeća za obitelj i Vijeća za ekumenizam Subotičke biskupije. Bio je član Hrvatskoga kanonističkog društva. Počivao u miru Božjem!

Stjepan Barišić

(1951.–2015.)

U srijedu, 16. prosinca 2015. godine umro je u Petrovaradinu vlč. Stjepan Barišić, svećenik Srijemske biskupije, župnik u župi Uzvišenja svetog Križa u Petrovaradinu i upravitelj Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske u Petrovaradinu. Rođen je 10. veljače 1951. godine u Vranovcima u Hrvatskoj. Kao svećenik je djelovao u Beogradskoj nadbiskupiji i Srijemskoj biskupiji. Pokopan je 19. prosinca na groblju u Vranovcima. Pokojnom svećeniku Stjepanu Milosrdni Gospodin bio vječna radost i nagrada!

József Füleki

(1947.–2016.)

Nakon duge i teške bolesti, preminuo je 23. veljače 2016. vlč. József Füleki, umirovljeni svećenik Subotičke biskupije. Rođen je 1947. na Oromu, blizu Subotice. Teologiju je završio u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1974. Najprije je službovao kao ekonom subotičkog sjemeništa „Paulinum“. Tu je službu obavljao dvadeset godina. Istovremeno je bio upraviteljem župe na Kelebiji od 1974. do 1982., župnikom u Trešnjevcu od 1982. do 1988., a od 1988. župnikom na Hajdukovu. Kasnije je imenovan i administratorom u župi Šupljak i vikariji Nosa. Pokopan je u Subotici na Bajskom groblju 25. veljače 2016. Requiescat in pace!

Zvonimir Pelajić

(1950.–2016.)

Istaknuti član hrvatske zajednice u Vojvodini i kulturni djelatnik Zvonimir Pelajić preminuo je 28. veljače 2016. Rođen je 1950. godine u Plavni. Srednju glazbenu školu završio je u Osijeku, a prvi stupanj Fakulteta muzičke umjetnosti u Beogradu. Mirovinu je stekao radeći kao nastavnik glazbenog. Od 1990. član je DSHV-a. Inicijator je osnutka Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matoš“ u Plavni. Suradnik je u tjedniku *Hrvatska riječ*, kalendaru *Subotička Danica* i mjesečniku *Zvonik*. Prilozi su mu objavljeni u *Godišnjaku za znanstvena istraživanja* i Časopisu za književnost i umjetnost *Nova riječ*, *Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, *Glasi ravnice...* Bio je angažiran u istraživanju kulturne baštine šokačkih Hrvata u Bačkoj. Desetak je godina djelovao kao zborovođa i orguljaš u župnoj crkvi svetog Jakova u Plavni. Dobitnik je priznanja „Dr. Josip Andrić“ za doprinos hrvatskoj kulturi. U dva je mandata bio član Upravnog odbora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (2008.-2016.). Ostat će u našim molitvama i sjećanju.

Ante Sekulić (1920.–2016.)

Hrvatski književnik, jezikoslovac, kulturni povjesničar i dopisni član HAZU dr. Ante Sekulić umro je u Zagrebu 18. ožujka 2016. u 96. godini života. Rođen je u Tavankutu 1920. godine. Školovao se u Subotici i Somboru, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1946. godine diplomirao je hrvatski i latinski jezik i književnost, te doktorirao s temom „Govor bačkih Hrvata“. Od srednjoškolskih dana je bio angažiran u društvenom životu svoga naroda. Najveći dio svoje znanstvene pozornosti usmjerava na istraživanje jezika, običaja i povijesti bačkih Hrvata. Objavio je više od pedeset književnih i znanstvenih djela i više stotina radova u periodici. Bio je dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Papinske međunarodne marijanske akademije, Komisije Iustitia et pax Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatskoga mariološkog instituta, Društva hrvatskih književnika, Hrvatskog PEN-a, Matice hrvatske, Hrvatskoga filološkog društva, Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, kao i Katoličkog instituta (*sada, društva, op. ur.*) za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ iz Subotice. Odlikovan je najvišim državnim odličjima: Danicom s likom Stjepana Radića i Danicom s likom Marka Marulića (1996.) i Hrvatskim pletrom (1997.), a 2009. imenovan je počasnim građaninom Subotice. Kao filolog i povjesničar široke erudicije za života je uvršten u brojne književne antologije te *Hrvatsku enciklopediju*, kao i *Leksikon hrvatskog iseljeničtva i manjina*. Pokopan je 22. ožujka 2016. na zagrebačkom groblju Mirogoj.

Ivan Holetić (1927.–2016.)

Fra Ivan Holetić, član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda iz Zagreba, preminuo je u Subotici, 20. lipnja 2016. godine u 90. godini života, 70. godini redovništva i 63. godini svećeništva. Nakon što je u četvrtak 23. lipnja u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici slavljena sveta misa i bio oproštaj vjernika od fra Ivana,

pokojnik je sutradan pokopan u Čakovcu. Rodio se 26. ožujka 1927. godine u Mačkovcu, župi Čakovec. Na krštenju je dobio ime Franjo. Potječe iz brojne i pobožne obitelji. Od sedmero braće i sestara on je postao franjevac a dvije su mu sestre postale časne sestre. Teologiju je završio na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 30. lipnja 1953. Redovničko ime mu je fra Ivan Nepomuk. Službovao je u Samoboru, Cerniku, Našicama, Virovitici, Iloku, Zemunu. Od 1993. do konca života službovao je u Subotici. Obavljao je različite službe počevši od kapelana pa do gvardijana, ispovjednika, orguljaša, zborovođe, kroničara, vjeroučitelja, voditelja ministranata, duhovnika... Fra Ivan je posvuda ostavljao dojam čestita čovjeka, uzorna redovnika i savjesna svećenika koji je Božje lice otkrivao u svoj njegovoj ljepoti i privlačnosti. Molimo Gospodina da mu daruje nagradu dobroga i vjernoga sluge, sad kad ga je pozvao u svoje stanove.

MRTVI

U dvorima mrtvih sasvim je tiho,
u njima ugasle oči svijetle.
Prvi susret očiju s nebom
u dosegloj čežnji
nada potragu završava.

Tražimo, tražimo do kraja
bez čuđenja i pitanja
bez mijenjanja
smisao bivanja.

Kada nas okruži tišina
topi se strah,
raste dubina.

U pohodu mrtvima
nečujni koraci ne bude ih,
pokrivač ljubavi prostiru.
Tamo gdje poštuju mrtve
ljudskije je živjeti.

K. Čeliković

OD DANICE DO DANICE

/Kronika značajnih događanja u Subotičkoj biskupiji/

Zabilježili: D. Muharem i K. Čeliković

*** 2015. ***

VI. Kongres Svjetske obitelji Radio Marije

U svetištu „Milosrdne ljubavi“ u Collevalezzi (blizu Asiza) od 25. do 30. listopada održan je VI. Kongres Svjetske obitelji Radio Marije. Na Kongresu su sudjelovali direktori Radio Marija iz čitavoga svijeta i predsjednici udruga Radio Marije. Hrvatsku redakciju Radio Marije Srbije predstavljali su direktor **dr. Andrija Anišić** i **Nikola Jaramazović**, a mađarsku redakciju **István Palatinus** i **Ágota Bálint**.

Geslo kongresa bilo je „S Marijom na putovima svijeta“. U osvrtu na prošli period, ali i za naredne tri godine, govorili su dosadašnji predsjednik Svjetske obitelji **Emmaneale Ferrario** i **p. Livio Fanzaga**, direktor Svjetske obitelji. U četvrtak, 29. listopada, bio je vrhunac Kongresa. Toga dana sudionici su hodočastili u Rim (oko dva i pol sata autobusom). U bazilici sv. Petra slavili su Svetu misu a u podne ih je u „Sali Clementini“, u posebnu audijenciju, primio **papa Franjo**. U svojoj poruci Papa je na neki način ocijenio poslanje Radio Marije i dao konkretne smjernice za budućnost.

Romi Subotičke biskupije u Rimu

Od 23. do 26. listopada Roma Subotičke biskupije hodočastilo je sa svojim svećenicima u Rim povodom Svjetskog dana Roma koji je organiziralo Papinsko vijeće za pastoral selilaca i putnika, u suradnji sa zakladom Migrantes i Zajednicom svetoga Egidija. Većina Roma koji su hodočastili

pripada župama Podunavskog arhiprezbiterata – Bački Monoštor, Apatin, Sonta, Bogojevo, Doroslovo, Odžaci. S njima išli njihovi župnici: **mons. Jakob Pfeifer**, župnik u Apatinu i Odžacima i nacionalni ravnatelj Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda za pastoral Roma, **vlč. Josip Kujundžić**, župnik iz Sonte, **preč. Árpád Verebélyi**, župnik župe Bogojevo i Doroslovo, **vlč. dr. Karoly Orcsik**, župnik iz Svilojeva i **vlč. Goran Vilov**, župnik iz Bačkog Monoštora.

U auli Pavla VI. kraj crkve sv. Petra u Vatikanu bio je upriličen susret s papom Franjom. U dvorani je bilo 7000 hodočasnika koji su jedva dočekali Papu s velikim veseljem. Sam program sastojao se od umjetničkog dijela koji su izveli Romi iz više zemalja. Plesali su u narodnim nošnjama i pjevali Papi.

Izložba božićnjaka u Subotici

Etnološki odjel „Blaško Rajić“ pri Katoličkom društvu za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ Subotica otvorio je 9. prosinca u predvorju Gradske kuće XIX. izložbu božićnjaka, na kojoj je bilo 36 božićnjaka iz Subotice te iz Tavankuta, Male Bosne, Đurđina i Žednika. Prisutnima se u ime Katoličkog društva obratio predsjednik **mons. Stjepan Beretić**. Skup je pozdravio i **Velimir Pleša**, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici, a izložbu je u ime organizatora otvorila **s. Eleonora Merković**.

Ove je godine božićnjak **Marije Vukov** izložen i u Rimu, na tradicionalnoj izložbi koja se svake godine priređuje pod nazivom „Stotinu jaslca“,

a postavka ima za cilj predstaviti jaslice iz različitih krajeva svijeta, a priređuje se 40. put.

Biskup primio delegaciju HNV-a

Subotički biskup mons. dr. Ivan Pénzes, skupa s generalnim vikarom **mons. Slavkom Večerinom** 11. prosinca primio je u posjet delegaciju Povjerenstva Hrvatskoga nacionalnog vijeća za odnose s Crkvom, koju su činili **Petar Pifat, Lazar Cvijin i Ivan Stipić Braco**. Članovi Povjerenstva izložili su biskupu i generalnom vikaru želje za unaprjeđivanje suradnje između HNV-a i Crkve na dobrobit cijele manjinske zajednice. Naime, nastoji se izraditi program koji bi tu suradnju institucionalizirao, što bi umnogome moglo pridonijeti boljoj službi narodu kako od strane HNV-a, tako i Crkve. Biskup i generalni vikar su pozdravili ovu inicijativu, te su rekli kako su za taj oblik suradnje značajna tri momenta života zajednice, a to su dužijanča, te svetišta u Tekijama i na Bunariću.

Otvorenje Vrata milosrđa u Subotici

Subotički biskup **mons. Ivan Pénzes** svečano je 13. prosinca otvorio Vrata milosrđa na subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije i tako označio početak izvanredne Svete godine za Subotičku biskupiju.

Slavlje je započelo u katedrali uvodim obredima, a zatim su se svi uputili do glavnog ulaza u katedralu gdje je biskup Pénzes svečano otvorio Vrata milosrđa za Subotičku biskupiju. Uz biskupa bio je katedralni župnik, **mons. Stjepan Beretić, mr. sc. Mirko Štefković**, tajnik biskupije i biskupski ceremonijar te drugi svećenici. Đakonsku službu vršio je trajni đakon **Ferenc Sótányi**.

Humanitarni koncert u Novom Sadu

Nadareni mladi katolici okupljeni oko novosadskog kapelana **vlač. Siniše Tumbasa Loketića** iskazali su želju da budu bliski starima i nemoćnima te su kao bend „Glasnici Božje radosti“ 18. prosinca u župnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu organizirali humanitarni koncert. Prikupljeni novac doniran je Domu za stare Novi Sad.

Božićni koncert u subotičkoj katedrali

U subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, 20. prosinca održan je 26. Božićni koncert. Na koncertu su nastupili Katedralni zbor „Albe Vidaković“, Katedralni zbor „Sveta Terezija“, Dječji katedralni zbor „Zlatni klasovi“, dječji zborovi župe sv. Roka i Isusova Uskrsnuća, Komorni zbor „Collegium Musicum Catholicum“ i Subotički tamburaški orkestar. Kao solistice su nastupile **Emina Tikvicki**, **Antonija Piuković**, **Mónika Csapó** i **Tamara Štricki Seg**. Zborovima odnosno orkestrom ravnali su **Miroslav Stantić** i **Marijana Marki**, a aranžmane potpisuje **Stipan Jaramazović**. Nazočnima je na kraju, a osobito svim izvođačima, zahvalio katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**.

Izložba božićnjaka i božićni koncert u Hrvatskom domu u Somboru

U Hrvatskom domu u Somboru u nedjelju, 20. prosinca, priređen je Božićni koncert i izložba Božićnih kolača – božićnjaka. Izložbu božićnih kolača organizirao je HKUD „Vladimir Nazor“, a Božićni koncert priredili su mladi i djeca iz somborskih župa, članovi „Nazora“, Njemačke udruge „Gerhard“ i Mađarske građanske kasine. Na izložbi Božićnih kolača prikazano je desetak božićnjaka koje su napravile žene iz Sombora i Lemeša.

Nadbiskup Luciano Suriani novi je apostolski nuncij u Beogradu

Nadbiskup Luciano Suriani (58), titularni nadbiskup Amiterna, imenovan je za novog apostolskog nuncija, u Srbiji, objavljeno je na zvaničnom sajtu Svete stolice. Italijanski nadbiskup Luciano Suriani je prije imenovanja na novu dužnost bio zadužen za praćenje i koordinaciju rada svih diplomatskih predstavništava Vatikana širom svijeta. Talijanski nadbiskup u diplomatskoj je službi Svete stolice od lipnja 1990. godine.

*** 2016. ***

Dani biskupa Ivana Antunovića 2016.

Tradicionalni, XXIV. „Razgovor“ Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ održan je 18. siječnja u dvorani Hrvatskoga kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ u Subotici, na temu „Obitelj“, o kojoj su raspravljali biskupi u Rimu. O ovoj temi govorio je **mons. Ladislav Német**, zrenjaninski biskup i sudionik XIV. redovite opće biskupske sinode na temu *Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu*, održane u listopadu prošle godine.

„Razgovor“ je održan u okviru Dana biskupa Ivana Antunovića 2016. Dan ranije, u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije služena je svečana sveta misa za biskupa Antunovića (1815. - 1888.) o 127. obljetnici njegove smrti. Svetu misu je predvodio katedralni župnik i predsjednik Društva „Ivan Antunović“ **mons. Stjepan Beretić**.

Prelo Hrvatske zajednice bračnih susreta

Hrvatska zajednica bračnih susreta priredila je u subotu 23. siječnja prelo u restoranu „Dukat“ pri HKC „Bunjevačko kolo“. Članove ove zajednice, njih oko stotinu, po prvi puta je zabavljao mladi i vrlo talentirani orkestar „Ruže“.

Veliko prelo 2016. u Subotici

Veliko prelo, koje su skupa organizirali Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“ i „Pučka kasina 1878.“, okupilo je 30. siječnja oko 250 gostiju u velikoj dvorani Bunjevačkog kola. Goste su u ime organizatora pozdravili predsjednik HKC-a „Bunjevačko kolo“ **Marinko Prčić** i predsjednica Organizacijskog odbora *Velikog prela* **Ružica Šimić**. Tradicionalno, proglašene su i tri najbolje pjesme s natječaja za „najlipču preljsku pismu“. „Najlipčom“ je proglašena pjesma **Stipana Bašića Škarabe Završale stare tambure**, druga nagrada pripala je s. **Blaženki Rudić** (*Upisano*

u vrimentu) a treća **Željki Zelić** (*Povratak*). Organiziran je i izbor za „najlipču prelju“. Titula najljepše pripala je **Ivani Dulić**, a „pratilje“ su **Jovana Babić** i **Maja Ivković**. Za dobru zabavu, koja je trajala do kasno u noć, pobrinuli su se ansambli *Biseri* i *Hajo* iz Subotice. Organizirana je i tombola, na kojoj je glavna nagrada bila – bicikl.

Deseto Književno prelo u Subotici

Bogatim i raznovrsnim programom *Književno prelo* Hrvatske čitaonice redovito okuplja veliki broj publike. Tako je bilo i ove godine na desetom Prelo, koje je održano 5. veljače u dvorani HKC-a „Bunjevačko kolo“ u Subotici.

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

U Hrvatskom domu u Somboru, 6. veljače HKUD „Vladimir Nazor“ organizirao je 82. Veliko bunjevačko-šokačko prelo. U službenom dijelu programa smjenjivali su se na pozornici gosti iz Hrvatske KUD „Vinica“ iz Vinice u okolici Varaždina, te domaćini – *Nazorovi* fokloraši i pjevači.

Prelo sićanja

Prelo sićanja, poznato po tomu što su svi sudionici odjeveni u svečanu bunjevačku nošnju, održano je šesti put zaredom, u nedjelju, 7. veljače, u HKC-u „Bunjevačko kolo“ u Subotici. Oko 90 sudionika okupilo se u Franjevačkoj crkvi gdje su sudjelovali na misi, a potom je druženje nastavljeno u dvorani Bunjevačkog kola. Prelo su organizirali HKC „Bunjevačko“ kolo i Katoličko društvo za kulturu, povijesti i duhovnost „Ivan Antunović“.

Deset godina tragične smrti svećenika mr. Lazara Krmpotića i Ivana Dulića

U povodu desete obljetnice tragične smrti svećenika **mr. Lazara Krmpotića** i **ing. Marina Dulića** (6. veljače), u Đurđinu je 7. veljače prikazana sveta misa koju je predslavio župnik **Miroslav Orčić** u koncelebraciji sa župnikom župe Uskrsnuća Isusova **mons. Belom Stantićem**.

U Baču brutalno pretučen fra Josip, a samostan opljačkan

U noći između četvrtka i petka (25. i 26. veljače) brutalno je pretučen predstojnik franjevačkog samostana u Baču **fra Josip Špehar**, a iz samostana su odnesene vrijedne relikvije. Pater Josip je s teškim ozljedama hospitaliziran u Kliničkom centru Vojvodine, na odjelu neurologije. Policija je

nekoliko sati od napada uhitila razbojnika kod kojeg su pronađene i relikvije iz samostana. Čelnici hrvatske zajednice osudili su ovaj napad i istaknuli kako ovaj događaj šalje negativnu poruku kada su u pitanju Hrvati u Vojvodini.

Predstavljena knjiga vlč. Dragana Muharema *Ispovijest crkvenog pauka*

Čitaonica Gradske knjižnice u Subotici bila je tijesna primiti sve posjetitelje 25. veljače, na predstavljanju knjige *Ispovijest crkvenog pauka*, književnog prvijenca vlč. **Dragana Muharema** tiskanog u nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“. Sabrani uvodnici glavnog i odgovornog urednika katoličkog mjesečnika *Zvonik* zaživjeli su knjiškim životom u kome se na jednom mjestu nalaze njegove teološko-životne opservacije svakodnevice u apostrofiranju bitnoga i zbilje pred nama. O knjizi su govorili **preč. Mirko Štefković**, **Katarina Čeliković** i **Tomislav Žigmanov**, a moderatorica večeri bila je **Željka Zelić**.

Devetnica sv. Josipu u župi sv. Roka

U subotičkoj župi sv. Roka je od 10. do 19. ožujka održana drevna Devetnica sv. Josipu. Okvirna tema ovogodišnje devetnice bila je „Milosrđe sv. Josipa“. Svaku večer u 17 sati molio se križni put, krunica ili klanjanje, a od 17,30 sati slavljena je sveta misa, prigodna tematska propovijed te Litarije sv. Josipu.

Održano 33. plenarno zasjedanje MBK sv. Ćirila i Meroda

Članovi Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda (MBK) – **mons. Ladislav Némét SVD**, biskup zrenjaninski i predsjednik MBK, **mons. Đuro Džudžar**, egzarh za katolike istočnog obreda u Srbiji i potpredsjednik MBK, **mons. Zef Gashi SDB**, nadbiskup barski; **mons. Stanislav Hočevar SDB**, nadbiskup beogradski i metropolit; **mons. Ivan Péntzes**, biskup subotički; **mons. Ilija Janjić**, biskup kotorski; **mons. Đuro Gašparović**, biskup srijemski; **mons. Kiro Stojanov**, biskup skopski i egzarh za katolike istočnog obreda u Makedoniji – održali su svoje 33. redovito plenarno zasjedanje od 14. do 16. ožujka 2016. u prostorijama Doma biskupije u Subotici. Na zasjedanju je sudjelovao i novi apostolski nuncij u Republici Srbiji, nadbiskup **mons. Luciano Suriani**.

Biskupi su se potom osvrnuli na susret pape **Franje** i patrijarha **Kirila**, te su izrazili nadu da će ekumenski proces zbližavanja Katoličke crkve i Pravoslavnih crkava biti očitiji i na tim prostorima. Biskupi su razmijenili iskustva o tzv. balkanskoj izbjegličkoj ruti i upoznali se s višestrukim angažmanom crkvenih dobrotvornih ustanova, osobito Caritasa, u pružanju pomoći izbjeglicama.

Budući da su istekli petogodišnji mandati dosadašnjem predsjedniku i potpredsjedniku MBK, biskupi su za novog predsjednika izabrali **mons. dr. Ladislava Néméta SVD**, te **mons. dr. Đuru Džudžara**, za potpredsjednika, te **vlč. Mirka Štefkovića** za novog generalnog tajnika.

Dr. Marinko Stantić, *Moje misli k Nebu lete*

U nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijesti i duhovnost „Ivan Antunović“, sredinom ožujka objavljena je knjiga **dr. Marinka Stantića *Moje misli k Nebu lete***. Knjiga sadrži 42 katehetske priče. One su angažirana razmišljanja autora o temama individualne vjere, njezinim počecima, primjerima osoba koje je ispunjavala, ali i poučnim krivim predodžbama koje imamo o njoj.

„Pisanica od srca“ darovana Subotici

U povodu Uskrsa Koprivničko-križevačka županija i njihova Turistička zajednica darovali su Subotici pisanicu – oslikano veliko uskrsno jaje. Pisanica je 17. ožujka, uz kraći program primopredaje, postavljena na platu ispred Franjevačke crkve. Zamjenik župana **Ivan Pal** i direktor Turističkog ureda županijske turističke zajednice **Zdravko Mihevc** uručili su „Pisanicu od srca“ gradonačelniku Grada Subotice **Jenőu Maglajju**.

Prigodnom programu primopredaji prisustvovali su i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, gvardijan subotičkog samo-

stana **fra Zdenko Gruber**, predstavnici Hrvatskoga nacionalnog vijeća na čelu s predsjednikom **dr. Slavenom Bačićem**, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata kao i predstavnici gradske uprave.

Koncert Sv. Cecilije i STO-a

Pobjedni dan našeg uskrslog Gospodina proslavili su pjevači zbora „Sv. Cecilija“ i svirači Subotičkog tamburaškog orkestra te mnogobrojna publika, koncertima u Franjevačkoj crkvi sv. Mihovila arkanđela 30. ožujka te na poziv župnika **Csabe Paskóa** i u crkvi Razlaza apostola na Kelebiji 10. travnja. Orkestrom je ravnala **Marijana Marki**.

Predstava „Uskrs“ župe Isusova Uskrsnuća

U Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“, u Nedjelju Božanskog milosrđa 3. travnja, Obiteljski odjel župe Uskrsnuća Isusova izveo je igrokaz pod nazivom „Uskrs“, u četiri čina. Igrokaz je pokazao probleme obiteljskog života i obiteljskog nasljeđa.

Redovita skupština Društva „Ivan Antunović“

Redovita skupština Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ održana je 5. travnja u pastoralnom centru „Augustinianum“ u Subotici. Nazočne je poslije uvodne molitve pozdravio predsjednik Društva, **mons. Stjepan Beretić**, a potom se prešlo na rad po predloženim točkama dnevnoga reda.

Na skupštini je donesena odluka o promjeni imena Društva u Katoličko društvo „Ivan Antunović“ te s tim u svezi i odluka o promjeni Statuta društva, s neznatnim dopunama o proširenju ciljeva i područja djelovanja Društva.

Posjet Karmelskom svjetovnom redu u Somboru

Prigodom službenog posjeta Hrvatskoj karmelskoj provinciji sv. Oca Josipa, o. **Łukasz Kansy**, OCD, drugi generalni definator Reda, u pratnji o. **Drage**, posjetio je 13. travnja braću karmelićane u Somboru.

Uskrсни koncert u subotičkoj katedrali

Uskrсни koncert, 26. po redu, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, održan u nedjelju 10. travnja, okupio je ljubitelje sakralne pučke i umjetničke glazbe. Uz Katedralni zbor „Albe Vidaković“, na koncertu su sudjelovali i Katedralni zbor „Svete Terezije“, Collegium Musicum Catholicum, Katedralni dječji zbor „Zlatni klasovi“, te **Alenka Vojnić** (sopran), **Mónika Csapó** (mezzosopran), **Bela Anišić** (rog) i **Kornelije Vizin** (orgulje). Dirigent je bio **Miroslav Stantić**.

Seminar „Ozdravljenje kroz Božju riječ“

U crkvi sv. Roka u Subotici, u nedjelju 17. travnja, održan je u seminar „Ozdravljenje kroz Božju riječ“ koji je predvodio teolog i publicist iz Zagreba **Dražen Bušić**.

Duhovna obnova Franjevačkog svjetovnog reda

Duhovna obnova Franjevačkog svjetovnog reda održana je od 5. do 7. svibnja u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici, u organizaciji Franjevačkog svjetovnog reda i Manje braće ovog samostana. Duhovna obnova bila je namijenjena pretežito franjevačkim svjetovnjacima, ali i svim simpatizerima franjevačke duhovnosti, te je bila otvorena za sve vjernike grada Subotice. Na poziv OFS-a duhovnu obnovu je predvodio karizmatik i duhovnik **vlač. Dražen Radigović**.

200. obljetnica crkve u Ridici

Vjernici rimokatoličke zajednice u Ridici proslavili su proštenje župe u jubilarnoj godini u subotu 7. svibnja. Naime, župa je posvećena Uzašašću Gospodina našeg Isusa Krista, a crkva je blagoslovljena 1816. pa je tako svečanom euharistijom obilježen veliki jubilej, 200. obljetnica postojanja sadašnje crkve i ujedno predstavljeni predstojeći interijerni radovi na bogomolji. Svečanu svetu misu u 11 sati predslavio je **mons. dr. Ivan Pénzés**, subotički biskup.

Podjela nižih redova karmelskim bogoslovima

U samostanu otaca karmelićana u Remetama, 7. svibnja tijekom jutarnjih pohvala, u službu lektora postavljena su dva bogoslova Hrvatske karmelske provincije svetog Josipa, **br. Danijel Marija od Agonije Srca Isusova, Katačić** (podrijetlom iz Berega,) i brat **Marko od Duha Svetoga, Maglić**.

Susret katoličkih biskupa i svećenika R. Srbije

U marijanskom svetištu Subotičke biskupije „Doroslovo“, u srijedu, 18. svibnja održan je susret katoličkih svećenika koji vrše svoje svećeničko poslanje u R. Srbiji. Oko stotinu svećenika Subotičke, Zrenjaninske i Srijemske biskupije te iz Beogradske nadbiskupije i Apostolskog egzarchata za grkokatolike u R. Srbiji okupilo se na molitvu i razmišljanje o Božjem i o

vlatitom milosrđu. Svećenike su predvodili njihovi biskupi **mons. Ivan Pénzes**, subotički biskup, **mons. Ladislav Német**, zrenjaninski biskup, **mons. Đuro Gašparović**, srijemski biskup, **mons. Đuro Džudžar**, grkokatolički biskup. Zbog bolesti na susretu nije sudjelovao beogradski nadbiskup i motropolit **mons. Stanislav Hočevar**. Ovom značajnom događaju u Godini milosrđa nazočio je i apostolski nunciji u R. Srbiji, nadbiskup **mons. Luciano Suriani**.

Otvorena „Bunjevačka soba“

U prostoru Hrvatskoga kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ u Subotici 19. svibnja za javnost je svečano otvorena postavka *Bunjevačke sobe* u kojoj su izloženi eksponati koji su krasili nekadašnju zasebnu prostoriju u brojnim kućama bunjevačkih Hrvata. Zahvaljujući entuzijazmu jedne skupine ljudi predvođenih nositeljem projekta **Ivanom Piukovićem**, uz osigurana nužna financijska sredstva, zainteresirani posjetitelji će imati priliku pogledati autentični izgled tzv. „čiste sobe“. U radovima oko opremanja i dotjerivanja *Bunjevačke sobe* osim Ivana Piukovića sudjelovali su **Grgo Piuković**, **Marga Lendvai**, **Ružica Šimić** i **Senka Davčik**.

Blagoslovljen vraćeni spomenik Presvetom Trojstvu na prvotno mjesto

Na svetkovinu Presvetog Trojstva, 22. svibnja, u Subotici je na svoje prvotno mjesto vraćen obnovljeni spomenik Presvetom Trojstvu, u povodu 200. obljetnice njegova postavljanja. Spomenik su restaurirali i vratili na

izvorno mjesto Grad Subotica i Mađarsko nacionalno vijeće uz potporu vlade R. Mađarske i grada Subotice. Obnovljeni spomenik plod je umjetničkog i stručnog rada diplomirane kiparice-restauratorice **Karoline Biacsi**.

Blagoslov obnovljenog spomenika obavio je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, u nazočnosti nekolicine katoličkih svećenika, redovnika i redovnica te predstavnika Srpske pravoslavne crkve, Evangeličke crkve, Reformirane kršćanske crkve i Židovske zajednice te lijepog broja vjernika i građana Subotice.

U ime donatora, Vlade R. Mađarske, svečani govor održao je **dr. Péter Szilágyi**. O značaju ovoga događaja govorili su i predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća u R. Srbiji **Jenő Hajnal** te gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai**.

Tijelovo u Subotici

Blagdan Tijelova proslavljen je 26. svibnja u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske svetom misom, koju je predvodio subotički biskup **mons. Ivan Péntzes**. Nakon misnog slavlja uslijedila je tijelovska procesija oko katedrale u kojoj su sudjelovali ovogodišnji prvopričešnici, mladi u bunjevačkim narodnim nošnjama, te prisutni vjernici. Po već ustaljenoj tradiciji na ovaj se blagdan predstavljaju i ovogodišnji predvoditelji žetvenih

svečanosti, bandaš i bandašica *Dužijance 2016*. Za bandaša je izabran **Ninoslav Radak** iz Subotice, a za bandašicu **Nataša Vojnić Tunić** iz Žednika.

Humanitarni koncert za Radio Mariju

U subotičkoj franjevačkoj crkvi, u subotu, 28. svibnja, sastav „Glasnici Radosti“ iz novosadske župe Imena Marijina predvođeni **vlač. Sinišom Tumbasom Loketićem**, priredili su dobrotvorni koncert duhovne glazbe u korist hrvatske redakcije Radio Marije Srbije.

U ime franjevačkog samostana publiku je pozdravio **p. Amat Lot-speich**, a **mons. dr. Andrija Anišić**, urednik hrvatskog uredništva RMS je zahvalio mladima iz Novog Sada i djeci iz župe Isusova Uskrsnuća što su svojim nastupom dali veliki doprinos trodnevnoj dobrotvornoj akciji za spas Radio Marije Srbije kao i franjevcima na podršci i potpori. Na kraju se okupljenima obratio i **mons. Bela Stantić**, župnik župe Isusova Uskrsnuća i suradnik RMS.

XIV. Lira naiva u Žedniku

U organizaciji *Hrvatske čitaonice* i Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice u subotu, 28. svibnja, u Žedniku je održan XIV. Pokrajinski susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva 2016*. Za susret je tiskan zbornik izabranih stihova, ove godine pod nazi-

vom *Vapaj duše*. Zbornik je uredila **Katarina Čeliković**, a pjesme je izabrala pjesnikinja iz Subotice **Željka Zelić**. U ovogodišnjem zborniku zastupljeno je 68 pjesnika iz Srbije i Hrvatske.

Pjesnici su se okupili u vjeronaučnoj dvorani crkve sv. Marka evanđeliste, gdje su domaćini bili organizatorica i pokretač *Lire naive* **Katarina Čeliković**, predsjednica *Hrvatske čitaonice* **Bernadica Ivanković**, te predusretljivi domaćini, vlč. **Željko Šipek** i član Savjeta MZ zadužen za kulturu **Mirko Ostrogonac**.

Gost pjesnik bio je višegodišnji sudionik *Lire naive*, pjesnik iz Monoštoru **Željko Šeremešić**. Velika pjesnička večer održana je u Domu Mjesne zajednice. Na početku programa riječi pozdrava uputio je predsjednik KD „Ivan Antunović“ **mons. Stjepan Beretić**, a publici su se potom predstavili pjesnici.

Misa zahvalnica za proteklu školsku godinu

U subotu, 4. lipnja, u katedrali bazilici svete Terezije Avilske na svetu misu zahvalnicu okupila su se djeca iz vrtića, osnovnih i srednjih škola Subotice i okolice kako bi zahvalila za sve primljene milosti, ocjene i događaje u protekloj školskoj godini.

Tribina „40 dana za život“

U ponedjeljak, 6. lipnja u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka u Subotici, u nazočnosti šezdesetak osoba, predstavljena je molitvena inicijativa „40 dana za život“. Inicijativu su predstavili **Ante Čaljkušić**, voditelj Inicijative u Hrvatskoj i **Petra Tišljarić**, koordinatorica te Inicijative za Hrvatsku.

Pravoslavna i katolička kapelica svečano blagoslovljene u vojarni u Bačkoj Topoli

Na veliku radost pripadnika Vojske Srbije koji su vjernici na službi u vojarni „Bačka“ u Bačkoj Topoli, 7. lipnja blagoslovljeni su pravoslavni i rimokatolički bogoslužni prostori – kapelice koje se nalaze u krugu ove vojarnje. Vojni objekt u Bačkoj Topoli treći je među objektima Vojske Srbije u kojima se nalaze prostori za bogoslužje. Osim njega to su i zgrada Generalštaba u Beogradu i objekt garnizona u Novom Pazaru. Kapelica u Bačkoj Topoli je druga planirana vojna kapelica u Srbiji. Kapela Božjeg Milosrđa u vojarni „Banjica“ u Beogradu blagoslovljena je 14. ožujka 2013.

Oproštaj od 51. generacije maturanata

Nakon položenog ispita zrelosti – mature, deseterica naših maturanata oprostila su se od svojih profesora, odgojitelja i mlađih učenika – kolega. U svečanoj dvorani sjemeništa i gimnazije „Paulinum“, 11. lipnja bilo je proglašenje mature i banket na kojem su prisustvovali učenici, profesori, odgojitelji, roditelji i ostali djelatnici gimnazije i sjemeništa.

Dan biskupa Ivana Antunovića

Hrvatska je zajednica 17. lipnja, na svečanosti, koja je u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća održana u okviru *Dana biskupa Ivana Antunovića*, praznika hrvatske zajednice u Srbiji, čestitala najuspješnijim učenicima koji se školuju na hrvatskom jeziku na zapaženim rezultatima 2015./16. godine na općinskim, zonskim, pokrajinskim i republičkim natjecanjima iz različitih predmeta.

Svečana akademija održana je u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. O Ivanu Antunoviću govorio je predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“ **mons. Stjepan Beretić**, a čestitke najuspješnijim učenicima uputio je predsjednik HNV-a **dr. Slaven Bačić**. Od prošle je godine dan rođenja Ivana Antunovića jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji, a vezan je uz obrazovanje.

Susret ministranata 2016.

Ministranti Subotičke biskupije okupili su se 11. lipnja na tradicionalnom susretu u Tavankutu. Oko 80 ministranata iz različitih župa biskupije zajedno su molili, družili se, natjecali se. Susret je započeo svečanim ulazom i svetom misom, koju je predvodio **vlč. Dragan Muharem**, a prigodnu propovijed je održao novi đakon **Patrik Tvorek**. Poslije mise ministranti su pokazali svoje znanje iz vjeronauka u prigodnom kvizu koji je vodio vlč. Dragan. Titula „najpametnijeg ministranta“ u kvizu pripala je **Nikoli Sudareviću** iz subotičke župe sv. Roka. Poslije kviza uslijedila su natjecanja u nogometu, a najbolji nogometaši ovogodišnjeg susreta su ministranti iz Male Bosne, Tavankuta i subotičke župe Isusova Uskrsnuća. Za bogatiju rekreaciju i druženje ove godine pobrinuli su se **vlč. Dominik** i njegova sestra **Kristina Ralbovsky**.

Za svećenika zaređen Apatinac fra Péter Dezső

Zagrebački nadbiskup kardinal **Josip Bozanić** u zajedništvu s pomoćnim biskupima zagrebačkim **Valentinom Pozaićem** i **Mijom Gorskim**, redovničkim poglavarima, rektorom i poglavarima zagrebačkog Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa te mnogobrojnim svećenicima, podijelio

je u subotu 18. lipnja tijekom svečanog euharistijskog slavlja u zagrebačkoj katedrali, sakrament svetog reda trinaestorici đakona. Među njima su se nalazila i devetorica redovnika, a jedan od je i **fra Péter Dezsó**, član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, rodom iz Apatina.

Dan biskupa Antunovića u Kalači

Na poziv Hrvatske samouprave grada Kalače, a u povodu rođendana narodnog preporoditelja biskupa Ivana Antunovića, 19. je lipnja u Kalači boravio predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“ **mons. Stjepan Beretić** te je tim povodom u samostanskoj crkvi sv. Josipa služio svečanu svetu misu i propovijedao.

Gerardovo 2016.

Proslava Gerardova u Karmelskom samostanu i crkvi u Somboru ove je godine svečano proslavljena 23. (na mađarskom) i 24. lipnja (na hrvatskom jeziku) u znaku dviju obljetnica: 140. obljetnice rođenja i 60. obljetnice smrti Sluge Božjega **o. Gerarda Tome Stantića**, karmelićanina.

Završna svečanost na hrvatskom jeziku započela je duhovnim programom u 17,30 sati koji su animirale vjeroučiteljice **Kristina Ralbovski** i **Zorica Svirčev**, a glazbeni su program predvodili članovi sastava „Don Bosco“ iz Selenče. Najuspješnijim učenicima na literarnom natječaju koji je raspisala Vicepostulatura o. Gerarda i Katehetski ured Subotičke biskupije na temu „Moje hodočašće – posjet bolesniku, siromašnom, napuštenom – čovjeku u potrebi“, u svetoj Godini milosrđa uručene su lijepe nagrade.

Svečanu koncelebriranu svetu misu u 18,30 sati predvodio je subotički biskup **mons. Ivan Péntzes** u zajedništvu s provincijalom Hrvatske karmelske provincije **o. Srećkom Rimcem** i dvadesetak svećenika, a crkva je bila ispunjena hodočasnica iz mnogih mjesta Subotičke biskupije. Posebno nadahnutu propovijed izrekao je mons. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik.

Za vrijeme svete mise pjevao je katedralni zbor pod ravnanjem **Miroslava Stantića**, a za orguljama je bio **Kornelije Vizin**.

40. obljetnica svećeništva vlč. Ivana Skenderovića

Vlč. Ivan Skenderović proslavio je 2016. godine 40. obljetnicu svojega svećeništva. Rođen je 17. veljače 1946. na Hrvatskom Majuru, a kršten u župi sv. Roka u Subotici. Od 1970. godine živi u SAD-u gdje je i zaređen za svećenika 1976. godine na hrvatskoj župi „Our Lady of Bistrica“ Lackawanna, NY.

40. obljetnica svećeništva četvorice bačkih svećenika

Uoči proslave proštenja Porcijunkule, zaštitnice kapelice koja se nalazi u franjevačkom domu za duhovne vježbe Domus Pacis kod Horgoša, koncelebriranom svetom misom zahvalnicom, Bogu su na 40. obljetnici svećeničkog ređenja zahvalila četvorica bačkih svećenika – trojica dijecezanskih i jedan redovnik: **mons. Marko Forgić**, **dr. Károly Harmath OFM**, **preč. mr. László Szungyi** i **preč. Jakob Pfeifer**, zajedno s ostalim nazočnim svećenicima i hodočasnica iz okolice i iz zajednica u kojima ovi svećenici djeluju.

Proslavljen blagdan bl. Marije Petković

U župi sv. Roka u Subotici, u subotu, 9. srpnja, svečano je proslavljen blagdan bl. Marije Petković, utemeljiteljice i zaštitnice sestara Družbe Kćeri Milosrđa, zaštitnice dječjih vrtića „Blažena Marija Petković“ – „Sunčica“ i „Biser“ te suzaštitnice župe sv. Roka. Slavlje je započelo igrokazom „Ruže bl. Marije Petković“ koji su izvela djeca iz vrtića „Marija Petković“ i djeca župe sv. Roka pod vodstvom **s. Silvane Milan** te uz pomoć vjeroučiteljice **Vesne Huska** i odgojiteljice **Marine Piuković**. Nakon igrokaza slijedila je svečana sv. misa koju je predvodio župnik **mons. Andrija Anišić** dok je pod čitavom misom ispovijedaio vjernike duhovni pomoćnik župe **mons. Marko Forgić**.

XI. Festival marijanskog pučkog pjevanja u Monoštoru

U organizaciji Kulturno-umjetničkog društva Hrvata „Bodrog“, u subotu, 9. srpnja, u Bačkom Monoštoru održan je XI. Festival marijanskog pučkog pjevanja. Na Festivalu su osim domaćina nastupale i pjevačke skupine iz Hrvatske, Mađarske i BiH, što je opravdalo ocjenu festivala međunarodnim. Sudionici su u crkvu sv. Petra i Pavla, odjeveni u starinske nošnje svojih mjesta, došli u mimohodu od mjesnog Doma kulture.

Proslava sv. Dominika i 800. obljetnice Reda u Subotici

Subotička zajednica sestara dominikanki svečano je proslavila blagdan sv. Dominika u ponedjeljak 8. kolovoza. Blagdanu je prethodila devetnica, odnosno trodnevlje koje je, u župnoj crkvi sv. Jurja, predvodila **s. Slavka Sente**. Na sam blagdan svečanu svetu misu u 18 sati predvodio je subotički biskup **dr. Ivan Pénzes** u župnoj crkvi sv. Jurja, u koncelebraciji s još desetak svećenika. Na misi je pjevao je župni zbor sv. Jurja, pod ravnanjem s. Slavke, a za orguljama je bio **Miroslav Stantić**.

DUŽIJANCA 2016.

Blagoslovom žita počela *Dužijanca 2016.*

Misnim slavljem u crkvi sv. Josipa radnika u Đurđinu, koje je predvodio **mons. Andrija Anišić** uz koncelebraciju vlč. **Miroslava Orčića**, u ponedjeljak, 25. travnja, na dan svetog Marka evanđeliste obilježen je svečani početak *Dužijanice 2016.* Nakon svete mise, po ustaljenom obredu, uslijedila je svečana procesija do njive koja je u vlasništvu župe sv. Roka. Predsjednik UBH-a *Dužijanica* Andrija Anišić je blagoslovio žito, moleći za obilat rod i dobre vremenske uvjete.

Priskakanje vatre u Đurđinu

U dvorištu župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu, 23. lipnja, uoči blagdana sv. Ivana Krstitelja (Cvitanjaka) održana je u organizaciji UBH „Dužijanica“ manifestacija „Priskakanje vatre“.

Djeca u Dužijanci

U okviru žetvenih svečanosti *Dužijanica 2016.* naši najmlađi zahvalili su za ovogodišnju žetvu manifestacijom namijenjenom njima pod nazivom *Djeca u Dužijanci*. U subotu, 2. srpnja, u dvorištu HKC-a „Bunjevačko kolo“ u Subotici održana je smotra dječjeg folklor. Tom prigodom katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** je mnogobrojnoj publici predstavio malog bandaša **Andriju Mandića** iz Subotice i malu bandašicu **Mariju Stantić** iz Đurđina koji su kao ovogodišnji prvopričesnici odabrani biti glavnim nositeljima manifestacije *Djeca u Dužijanci*.

U nedjelju, 3. srpnja, u katedrali sv. Terezije Avilske održana je svečana misa zahvalnica nakon koje je organizirana i procesija oko crkve. Osim

domaćina HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice i njihovog ogranka u Žedniku, sudjelovala i djeca iz HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta, HBKUD „Lemeš“ iz Lemeša, HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora, „Kraljice“ iz Žednika te mali bandaši i bandašice iz okolnih mjesta.

Izložba „S Božjom pomoći“ u Subotici

„Bunjevačko momačko kolo i Dužijanca“ tema je izložbe „S Božjom pomoći“ otvorene u Suvenirnici Gradske kuće 6. srpnja. U realizaciji izložbe „Bunjevačko momačko kolo i Dužijanca“ sudjelovali su **Branimir Kopilović, Ljudevit Vujković Lamić, Jelena Piuković, Klara Dulić, Marinko Piuković** i **Petar Skenderović**. Organizatori izložbe su Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ i Katoličko društvo „Ivan Antunović“ iz Subotice u suradnji s Gradskim muzejom Subotica.

Tribina „Bunjevačko momačko kolo i Dužijanca“

Tribina na temu „Bunjevačko momačko kolo i Dužijanca“ održana je 24. srpnja u Katoličkom krugu u organizaciji UBH Dužijanca i Katoličkog društva „Ivan Antunović“. Na tribini su govorili katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, povjesničar i ravnatelj Povijesnog arhiva Subotica **Stevan Mačković** i povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

„Takmičenje risara“ u Đurđinu

U subotu, 9. srpnja, na njivi kod crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu održano je tradicionalno „Takmičenje risara“ u okviru manifestacije „Du-

žijanca 2016.“ u organizaciji Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“. Na početku manifestacije sve je pozdravio predsjednik UBH „Dužijanca“, **mons. dr. Andrija Anišić**. On je ujedno posebno blagoslovio sve risare i zahvalio im što su i ove godine došli i tako očitovali da vole Dužijancu, taj prekrasni običaj bunjevačkih Hrvata. On je ujedno blagoslovio i „risarski ručak“ (doručak). Domaćini „Takmičenja risara“ ove godine bili su Đurđinčani **Ivan** i **Verica Dulić**.

U samom „Takmičenju risara“ ove godine sudjelovalo je 40 risara iz Đurđina, Žednika, Subotice, Kelebije, Mužlje, Crne Bare, Deronja, Novog Orahova i Lalića među kojima su bili i risari iz Hrvatske, Mađarske i Bosne i Hercegovine. Osim takmičara u revijalnom dijelu sudjelovalo je još 16 risara. Ovogodišnji pobjednici Takmičenja risara su **Marinko Kujundžić** i **Ruža Juhas** (1. mjesto), **Stipan Kujundžić** i **Rozalija Baić** (2. mjesto) te mladi risarski par **Marijan Marcikić** i **Ana Dulić**.

U okviru Takmičenja risara organizirano je i takmičenje u „kuvanju tarane s divenicom“.

Književna večer KD „Ivan Antunović“

U četvrtak, 11. kolovoza u okviru proslave Dužijance 2016. godine u svečanoj dvorani HKC „Bunjevačko kolo“, Katoličko društvo „Ivan Antunović“ priredilo je tradicionalnu Književnu večer. Predavanje o **prof. Beli Gabriću** i njegovom iznimnom doprinosu Dužijanci, o 15. obljetnici njegove smrti, održao je **mons. dr. Andrija Anišić**, predsjednik UBH „Dužijanca“, a o maestru **Milanu Asiću** – o 30. obljetnici njegove smrti – govorio je **Miroslav Stantić**, zborovođa katedralne župe sv. Terezije.

U okviru večeri **mons. Stjepan Beretić**, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“ uručio je ovogodišnje nagrade Društva. Nagrađeni su: 1. nagrada: posthumno, **Tonka Šimić r. Pelajić** iz Plavne, pjesnikinja i kulturna djelatnica; 2. nagrada: Hrvatska redakcija Radio Marije Srbije i 3. nagrada: obitelj **Paje i Angele Dulić** iz župe „Sveti Josip radnik“ iz Đurđina, koji imaju šestero djece (**Marijana, Josip, Ružica, Petar, Martin i Tereza**).

Nagrađeni izlozi

Jozefa Skenderović izvijestila je prisutne o odluci ocjenjivačkog žirija za proglašenje najljepše ukrašenih izloga u duhu Dužijance. Nagrađeni su sljedeći autori: 1. nagrada: **Marija Bošnjak** (izlog u butiku „Veruška“); 2. nagrada: **Tanja Dulić** (izlog u butiku „Mondo“) i 3. nagrada: **Ljubica Mandić** (izlog u „Simpu“).

XXXI. saziv Prve kolonije naive u tehnicu slame

Na ljetnoj pozornici Etnosalasa *Balažević* 8. srpnja otvoren je XXXI. saziv Prve kolonije naive u tehnicu slame. Prisutni su već na samome otvorenju mogli pogledati 21 novu sliku priređene za ovaj saziv kolonije. Ovogodišnji saziv kolonije prigodnim je riječima otvorio **Naco Zelić**, nekadašnji predsjednik Društva te dugogodišnji promoter slamarstva. U okviru desetodnevnog održavanja je i nekoliko popratnih programa: projekcija filma, tamburaški koncert, folklorni koncert, te prvi puta i dvodnevna radionica u kojoj su sudjelovale osobe s invaliditetom.

Rad polaznika ovogodišnje kolonije održavao se u prostoru OŠ „Matija Gubec“ u Tavankutu do 16. srpnja, kada je kolonija svečano zatvorena u okviru programa *Risarske večeri*. Koloniju je zatvorio **Ivica Ivanković**, etnolog i urednik u odjelu glazbenih sadržaja Hrvatske radio-televizije.

Izložba radova u Subotici

Subotička publika mogla je vidjeti 12. kolovoza ove slike na izložbi u okviru programa Dužijance, otvorenoj na Otvorenom sveučilištu.

Susret bivših bandaša i bandašica

Tridesetak bivših bandaša i bandašica odazvalo se sastanku na poziv Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanac“ koji je održan 15. srpnja, u vjeronaučnoj dvorani župe svetog Roka u Subotici. Smisao tog susreta, kako je na početku rekao predsjednik Udruge **mons. dr. Andrija Anišić**, je da oni koji su imali čast biti katedralni bandaši i bandašice, sada pomognu da Dužijanac svima bude na veću korist i radost.

Pucanje bičevima – umijeće i atrakcija

Tridesetak sudionika natjecanja u pucanju bičevima oprobalo se u ovoj disciplini 19. srpnja, na salašu **Vlatka Vojnić Purčara** na Đurđinu.

Izložba likovnih radova s kolonije „Bunarić“

Radovi nastali na XIX. Međunarodnoj likovnoj koloniji „Bunarić 2015.“ prikazani su na izložbi u svečanoj dvorani HKC „Bunjevačko kolo“ u Subotici 28. srpnja.

Tamburaška večer i biranje *najlipči* pratioca bandaša i bandašice

Tradicionalna Tamburaška večer održana je 12. kolovoza u Subotici na centralnom gradskom trgu, kojom je započela je centralna proslava Dužijance 2016. Katedralni župnik, **mons. Stjepan Beretić** predstavio je gradskog bandaša i bandašicu: **Ninoslava Radaka** iz Subotice i **Natašu Vojnić Tunić** iz Starog Žednika.

Stručni žiri izabrao je najljepše pratioce bandaša i bandašice: za prvu pratilju bandašice izabrana je **Jasna Kujundžić** sa Klise, a prvi pratilac je **Marko Kujundžić** iz Subotice; druga pratilja je **Marija Piuković** iz Subotice, a drugi pratilac je **Matiša Bonić** iz Subotice; treći par pratilaca bandaša i bandašice su **Dajana Harangozo** iz Subotice i **Mario Vojnić Hajduk** iz Subotice.

Skupština risara i večer folklor

Skupština risara i smotra folklornih ansambala „Dužijanca“ održana je u subotu 13. kolovoza na centralnom gradskom trgu. Prema ustaljenom programu, nakon Večernje molitve, položeni su vijenci od žita na spomenik *risaru* i na bistu Blaška Rajića u parku ispred Gradske kuće. Skupina *risara* i *risaruša*, koja je radila *ris* na manifestaciji „Takmičenje risara“, uputila se potom na centralnu pozornicu na glavnom trgu gdje je publici prikazana pogodba „gazde“ (vlasnika zemlje) i vođe *risara*. Uslijedio je nastup više folklornih skupina.

Središnja proslava

Večernja u katedrali

Svečanom Večernjom koja je u subotu 13. kolovoza održana u katedrali-bazilici sv. Terezije u Subotici, započela je središnja proslava Dužijance 2016. Subotički biskup **mons. Ivan Péntzes**, katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, svećenici Subotičke biskupije, redovnici i redovnice te vjernici grada Subotice i okolice dočekali su gosta ovogodišnje Dužijance, požeškog biskupa **mons. dr. Antuna Škvorčevića**.

Ovogodišnju krunu Dužijance pred oltar su donijeli bandašica **Nataša Vojnić Tunić** iz Žednika i **Ninoslav Radak** iz Subotice. Krunu od slame i ove je godine izradila **Jozeфина Skenderović** a na njoj je predstavljen logo Godine milosrđa. Na svečanoj Večernjoj bili su i ovogodišnji mali bandaš **Andrija Mandić** i mala bandašica **Marija Stantić**.

Misno slavlje

Nedjeljno slavlje 106. Dužijance započelo je u crkvi sv. Roka u Subotici 14. kolovoza svečanim ispraćajem, odnosno blagoslovom bandaša Ninoslava i bandašice Nataše te svih bandaša i bandašica iz subotičkih okolnih naselja te iz Sombora i Lemeša. Svečani

blagoslov vodio je župnik i predsjednik UBH „Dužijanca“ **mons. dr. Andrija Anišić**. Pred crkvom prije formiranja kolone zaprega kojima su se odvezli do katedrale, bandaše i bandašice prigodnom pjesmom pozdravile su „Kerske kraljice“ koje je predvodila i pripremila **s. Silvana Milan**.

Župnik mons. Stjepan Beretić zajedno sa starateljima Dužijance **dr. Markom Senteom** i **Gabrijelom Kujundžićem** dočekaio je pred katedralom bandaša i bandašicu i mlade u narodnim nošnjama. Svetu misu zahvalnicu predslavio je požeški biskup **Antun Škvorčević** u zajedništvu s domaćim biskupom Ivanom i svećenicima Subotičke biskupije.

Na misi je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića** a za orguljama je bio **Andro Čalo**.

Bandaš i bandašica u svečanoj povorci ponijeli su kruh iz katedrale do glavnog gradskog trga gdje su ih dočekali gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** i direktor UBH „Dužijanca“ i predsjednik Organizacijskoga odbora Dužijance **Marinko Piuković** te domaćini salaša **Dajana** i **Davor Šimić**.

Posjet grobu Blaška Rajića i Bandašicino kolo

Poslijepodne istoga dana bandaš i bandašica posjetili su grob **Blaška Rajića**, utemeljitelja crkvene Dužijance i ondje u znak zahvalnosti položili cvijeće i vijenac od pšeničnih klasova. Cvijeće su položili i na grob velikog kulturnog djelatnika i radnika u dužijanci **prof. Bele Gabrića**, povodom 15. obljetnice njegove smrti. Središnja proslava Dužijance 2016. završila je tzv. „Bandašicinim kolom“ na glavnom gradskom trgu.

Dužijance su proslavljene...

... u Bajmaku

U nedjelju, 10. srpnja u crkvi sv. Petra i Pavla u Bajmaku svečano je proslavljena ovogodišnja Dužijanca. Ove je godine bandaš bio **Mario Vujević** a bandašica **Estera Ušumović**. Misno slavlje služio je župnik **Zsolt Bende**.

... u Žedniku

U nedjelju, 10. srpnja, u crkvi sv. Marka evanđeliste u Žedniku svečanu sv. misu zahvale za žetvu predvodio je **mons. Andrija Anišić**, predsjedavajući Udruge bunjevačkih Hrvata Dužijanca a s njim je misu slavio i župnik vlč. **Željko Šipek**. Ovogodišnji bandaš je **Vladimir Gršić**, a bandašica **Danijela Siracki**. Podmladak Dužijance u Žedniku ove godine predstavljaju mali bandaš **Alen Zvekanov**, dok je mala bandašica **Teodora Dožai**.

... u Tavankutu

Trideseta Dužijanca u Tavankutu proslavljena je svečano. Na *Risarskoj večeri*, 16. srpnja predstavljen i predvoditeljski par ovogodišnje tavankutske Dužijance bandašica **Marina Crnković** i bandaš **Darko Prčić**, mala bandašica **Marija Saulić** i mali bandaš **Dejan Nimčević**.

Tavankutska slamarka **Jozefina Skenderović** je izradila krunu od slame pod nazivom *Simboli muke Kristove*. Svečano misno slavlje je predvodio **mons. Marko Forgić** uz koncelebraciju **mons. Andrije Anišića** i tavankutskoga župnika **preč. Franje Ivankovića**. U večernjim satima održano je *Bandašicino kolo* u sportskoj dvorani osnovne škole.

... u Maloj Bosni

Dužijanca u Maloj Bosni proslavljena je 31. srpnja, misom zahvalnicom u mjesnoj crkvi Presvetog Trojstva. Kruh od novoga žita na oltar donijeli su bandaš **Igor Babičković** i bandašica **Kristina Francišković**, mali bandaš **Nebojša Matković** i bandašice **Martina Stantić** i **Ana Marija Horvacki**. Misu zahvalnicu je predvodio bikovački župnik **preč. Julije Bašić**, uz koncelebraciju mjesnog župnika **vlč. Dragana Muharema** i **mons. Andrije Anišića**, predsjednika UBH Dužijanca. Uz novi kruh na oltar je prinesena i ovogodišnja *kruna-slika*, koja prikazuje ovu crkvu izgrađenu 1931. godine. Autorica rada je **Katarina Skenderović**, slamarka iz Male Bosne.

Župnik Dragan Muharem je ovom prigodom zahvalio **Sanji i Velimiru Pleši**, generalnom kunzulu, na darovanom vitražu sv. Leopolda B. Mandića, te **Tomislavu Žigmanovu**, narodnom zastupniku u Parlamentu Srbije, na svesrdnoj suradnji u obnovi sakralne baštine u toj župi. U večernjim je satima održana akademija u čijem su programu nastupili Ženska klapa „Pannonia“ iz Đakova pod vodstvom **mo. Ivana Rakonce**, a nakon toga uslijedilo je druženje uz ples u *Bandašicinom kolu*.

... u Đurđinu

Dužijanca u Đurđinu održana je u nedjelju, 7. kolovoza. Veliki broj mladih odjevenih u narodne nošnje skupa s vjericima dočekali su ispred crkve sv. Josipa Radnika bandaša **Josipa Dulića**, bandašicu **Ninu Vojnić Purčar**, malog bandaša **Ivana Šarčevića** te malu bandašicu **Ružicu Dulić**. Misno slavlje je predvodio **preč. Željko Šipek** a s njim su koncelebrirali đurđinski župnik **vlč. Miroslav Orčić** i **mons. Andrija Anišić**. U večernjim satima je održana akademija koju su pripremila djeca i mladi đurđinske župe uz pomoć **Verice Dulić** i **Vojislava Temunovića**, nakon koje je priređeno *Bandašicino kolo*.

... u Mirgešu

Misu zahvalnicu za kruh svagdanji na mirgeškoj Dužijanci predvodio je 7. kolovoza **mons. Andrija Anišić**, predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata Dužijanaca, u koncelebraciji s mjesnim župnikom **Franjom Ivankovićem**. Misi zahvalnici Dužijance prethodio je dolazak bandaša i bandašice na karucama, a to su ove godine bili **Nikoleta Čupak** i **Leo Čupak**. Nakon završetka svete mise uslijedila je kratka akademija a potom je održano *Bandašicino kolo*.

... u Lemešu

Radost završetka žetve i proslava Dužijance u Lemešu i ove sedamnaeste godine trajala je tri dana, zahvaljujući organizatoru HBKUD-u „Lemeš“. Svetu misu zahvalnicu u nedjelju, 10. srpnja u mjesnoj crkvi

Rođenja BDM predvodio je vlč. **Jozef Vogrinc** iz Subotice dok je suslavio lemeški župnik vlč. **Antal Egedi**. Nakon svete mise i molitve kod križa uz crkvu uslijedio je prijem kod dopredsjednice Savjeta Mjesne zajednice **Marije Bagi**, koja je primila krunu i novi kruh u ime seoskog rukovodstva čime je završen službeni dio proslave. Literarni odjel je u petak, 8. srpnja, u Mjesnoj zajednici upriličio predstavljanje knjige *Garavi salaši* Somborke **Katarine Firanj**, o kojoj je u ime nakladnika ZKVH-a i kao urednika knjige govorila **Katarina Čeliković** a potom i autorica. Po tradiciji, u subotu navečer, 9. srpnja, održan je Folklorni program pod nazivom *U avliji kod bače i nane* u kojem su nastupili mjesni MME „Németh László“ i VA „Musica Viva“, te GKUD „Sombor“ i HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora. Pred kraj programa obavljena je primopredaja bandaštva: ulogu *Nane* preuzela je **Tamara Kanjo – Brkić**, mala bandašica je **Magdalena Kopunović**, mali bandaš **Matija Barić**, velika bandašica **Ivka Brkić**, a veliki bandaš **Josip Knezi**. Jednoiposatni program je završen *Velikim bačkim kolom*.

Dužionica u Somboru

HKUD „Vladimir Nazor“ organiziralo je u nedjelju, 24. srpnja, 82. po redu Dužionicu. Ove su godine glavne uloge imali **Katarina Budimčević** i **David Antunić**, bandaš i bandašica. Kruh od novog žita blagoslovio je župnik **Josip Pekanović**, na svečanoj svetoj misi u Crkvi Presvetog Trojstva, a propovijedao je **mons. Slavko Večerin**.

Povorka sudionika Dužionice i ove godine prošla je centrom Sombora od crkve Presvetog Trojstva do Županije i Hrvatskog doma, gdje je nastav-

ljena proslava uz tradicionalni risarski ručak. Bandašica Katarina predala je blagoslovljen krug gradonačelnici Sombora **Dušanki Golubović**.

U sklopu Dužionice u Hrvatskom domu u Somboru održana je književna večer koju su u petak, 22. srpnja, priredili HKUD „Vladimir Nazor“ i KD „Ivan Antunović“ iz Subotice. Predstavljena je knjiga vlč. **Dragana Muharema Ispovijest crkvenog pauka**, a osim autora o knjizi su govorili urednica knjige **Katarina Čeliković** i **Tomislav Žigmanov**, autor pogovora. Nakon književne večeri predstavljeni su ovogodišnji bandaš i bandašica.

Tri stotine godina milosti Gospe Tekijske u Petrovaradinu

Pod geslom *Što kod vam rekne, učinite* (Iv, 2,5) u Petrovaradinu su u predvečerje blagdana Gospe Snježne, 4. kolovoza 2016., proslavljene Velike Tekije i Jubilej 300. obljetnice Svetišta Gospe Tekijske. Središnje misno slavlje je predvodio apostolski nuncij u Republici Srbiji **mons. Luciano Suriani**, u zajedništvu s nadbiskupom metropolitom đakovačko-osječkim **mons. Đurom Hranićem**, nadbiskupom u miru **mons. Marinom Sračićem**, požeškim biskupom **mons. Antunom Škvorčevićem**, beogradskim nadbiskupom metropolitom **mons. Stanislavom Hočevarom**, apostolskim egzarhom za vjernike bizantskog obreda u Srbiji **Đurom Džudžarom**, zamjenikom generalnog tajnika HBK **mons. Fabijanom Svalinom** te brojnim svećenicima Srijemske, Beogradske, Subotičke i Đakovačko-osječke nadbiskupije.

U širem smislu riječi, proslava je imala trogodišnji hod, ispunjen različitim duhovnim, kulturnim i umjetničkim sadržajima kojima se zajednica

pripremala za središnju manifestaciju. Vrijedne spomena su, napose, trogodišnje duhovne obnove održavane svakoga mjeseca od Uskrsa do listopada, te Međunarodni interdisciplinarni znanstveni simpozij o svetištu koji je organiziran u svibnju ove godine. Osobitu molitvenu potporu za blagoslov budućnosti svetišta dale su časne sestre iz samostana Karmelićanki u Đakovačkoj Breznici, a iznad svih, nedavno preminuli ravnatelj svetišta vlč. **Stjepan Barišić**, koji je predano i s dubokom vjerom vodio ovo svetište ususret Jubileju.

Svetište otvorilo muzej

U srijedu 3. kolovoza otvorena je stalna muzejska postavka u svetištu, vezana uz njegov postanak, razvoj i život. Izložbu je svečano otvorio i blagoslovio srijemski biskup, **mons. Đuro Gašparović**.

Služba lektorata dvojici bogoslova Subotičke biskupije

U biskupskoj kapeli sv. Pavla, koja se nalazi u zgradi Ordinarijata Subotičke biskupije, 18. kolovoza biskup **dr. Ivan Pénzés** podijelio je službu lektorata bogoslovima **Draženu Skenderoviću** i **Nebojši Stipiću**.

Nebojša Stipić (iz župe sv. Roka u Subotici) i Dražen Skenderović (iz župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni) studenti su četvrte godine teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu.

IX. Etno kamp Hrvatske čitaonice

IX. Etno kamp Hrvatske čitaonice održan je od 22. do 26. kolovoza u Domu DSHV-a, a okupio je devedesetero djece i više od četrdeset volonte-

ra. Osim brojnih manualnih kreativnih radionica, tijekom trajanja IX. Etno kampa u programu su bile i dramska radionica, recitatorska, pjevačka, folklorna, tamburaška, duhovna te voditeljska radionica, potom moderni ples i etno kuhinja i jednodnevni izlet i posjet na Pivčji salaš **Vedrana Kuntića** na Bikovu. U duhovnoj radionici djeca su saznala kako se zove i crta simbol kršćanstva – riba, a svetu misu u dvorištu Demokratskog saveza Hrvata u VoJVodini služio je **vlč. Dragan Muharem**, urednik *Zvonika*.

Prvi zavjeti salezijanca Ive Šokčića

Hrvatska salezijanska provincija 8. rujna dobila je pet novih salezijanaca. U bazilici sv. Trojstva u Genzanu (Italija) zavjetovali su se Gospodinu na poslušnost, siromaštvo i čistoću, na život u salezijanskoj zajednici te na predanje mladima, osobito najsiromašnijima. Među novozavjetovanim salezijancima je i **Ivo Šokčić** iz Subotičke biskupije.

Sjećanje na prof. Belu Gabrića

U nedjelju, 11. rujna s velikom su se zahvalnošću na misi u crkvi sv. Roka sjetili dragog **prof. Bele Gabrića** i njegove supruge **Amalije** predstavnici Hrvatske čitaonice i župe sv. Roka te njegova rodbina, u povodu 15. obljetnice njegove smrti. Nakon svete mise koju je predvodio **mons. dr. Andrija Anišić** posjetili su njegov grob i družili se malo u njegovoj kući a sadašnjoj Hrvatskoj čitaonici.

Susret medijskih djelatnika u Ženevi

Ured za medije pri Njemačkoj biskupskoj konferenciji organizira svake godine susret s predstavnicima biskupskih konferencija zaduženim

za crkvene medije. Ovogodišnji susret organiziran je u Švicarskoj, u Ženevi, od 11. do 14. rujna, na kojem je sudjelovalo nekoliko europskih zemalja, između ostalih i Srbija, koju je i ove godine predstavljao urednik *Zvonika* vlč. **Dragan Muharem**.

Bunarić 2016.

Svetište Bunarić pripada župi Marija Majka Crkve u Aleksandrovu, a upravo je ovu župu nedavno preuzeo **dr. Marinko Stantić** koji je uz pomoć župnog Pastoralnog vijeća organizirao proštenje.

U subotu 27. kolovoza bilo je tradicionalno pokorničko bdijenje i procesija sa svijećama. Bdijenje je započelo krunicom, zatim službom svjetla u kojoj vjernici kroz procesiju upaljenih svijeća obilaze svetište te u molitvi i pjesmi slave svoju zagovornicu Blaženu Djevicu Mariju. Nakon procesije započela je sveta misa koju je predslavio katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**.

Gost ovogodišnjeg slavlja bio je zagrebački pomoćni biskup **mons. Mijo Gorski**, koji je predvodio misno slavlje u nedjelju 28. kolovoza, uz biskupa Sekešfehervarske biskupije **mons. Antala Spányija** i subotičkog biskupa **mons. Ivana Pénzesa** te mnogobrojnih svećenika Subotičke biskupije i svećenika sestrinske Srpske pravoslavne crkve. Misna čitanja na nedjeljnom slavlju čitali su ovogodišnji bandaš i bandašica **Ninoslav Radak** i **Nataša Vojnić Tunić** u nošnji u pratnji prve pratilje i mladih. Misa je animirao svojim pjevanjem zbor župe Marija Majka Crkve i katedralni zbor, a na orguljama ih je pratio **Miroslav Stantić**.

HosanaFest 2016.

Jedanaesti HosanaFest održan je u subotu 10. rujna u subotičkoj Dvorani sportova. U Godini milosrđa, organizatori su za slogan ovogodišnjeg HosanaFesta izabrali misli sv. Ivana: „Milost na milost“ (Iv 1,16)! I ove se godine HosanaFest milosno pokazao i humanitarno djelovao. Sav prilog od ulaznica festivala išao je u korist liječenja mlade sugrađanke **Martine Stantić**, u čiju se humanu notu održao ovaj HosanaFest.

U natjecateljskom dijelu HosanaFesta izvedeno je 15 skladbi. Nagradu za najbolji tekst dobila je **Marija Perković** iz Gigena kraj Stuttgarta za skladbu „Tišinom ljubavi“. Članovi ocjenjivačkoga suda za glazbu najboljom su proglasili pjesmu „Ispovijed“ u izvedbi skupine „Angelus“ iz Rudina kraj Splita. Bivši ovisnici su najboljom ocijenili pjesmu „Samo jedan je put“ koju je otpjevala **Daliborka Malenić** iz Sombora. Ove godine dodijeljena je i specijalna nagrada, nagrada publike – slušatelja Radio Marije – najslušanija pjesma bila je s HosanaFesta 2007. pod naslovom „Nebesko trnje“ u izvedbi **Lidije i Slobodana Ivkovića** iz Subotice. Glavna nagrada, po ocjeni samih izvođača, pripala je pjesmi „Tebi pjevam“ koju je izveo debitant **Dario Bezik** iz Osijeka.

Vjernici Subotičke biskupije hodočastili u Rim

Slijedeći preporuku pape Franje, da se u Svetoj godini Božjeg milosrđa hodočasti, šezdesetak je vjernika Subotičke biskupije hrvatskoga (i slovačkoga) govornoga područja hodočastilo u Vječni grad – Rim. Hodočašće je trajalo od 28. kolovoza do 4. rujna, a osim Rima hodočasnici su posjetili Padovu, Raveno, Asiz i Firencu. Na put su krenuli hodočasnici iz Subotice (župe sv. Roka, Marije Majke Crkve, katedralne župe), Sombora, Male Bosne, Đurđina, Žednika, Selenče i Bačkog Petrovo Sela.

Voditelj ovog nadasve zanimljivog i dobro organiziranog hodočašća bio je vlč. **dr. sc. Ivica Ivanković Radak**. S vlč. Ivicom u organizaciju su se uključili **Anica** i **Vinko Ivković**, koji su brinuli oko prijevoza i smještaja, a vlč. Ivica je bio zadužen za program. Na put u Rim s hodočasticima su išla i četvorica svećenika: voditelj vlč. Ivica, **fra Zdenko Gruber**, vlč. **Josef Vogrinc** i vlč. **Dominik Ralbovsky**.

Novi plan i program školskog vjeronauka

Vjerska nastava u školama, koju pohađa između 450.000 i 530.000 učenika po školskoj godini, od početka ove školske godine odvijat će se po novom planu i programu, rečeno je na sjednici Povjerenstva Vlade Republike Srbije za vjersku nastavu u školi, održanoj 31. kolovoza u župnom domu župe Presvetog Trojstva u Somboru, pod predsjedanjem episkopa bačkog **dr. Irineja Bulovića**.

Zaziv Duha Svetoga za početak školske i vjeronaučne godine

U subotu, 10. rujna, u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije zazivom Duha Svetoga svečano je obilježen početak školske i vjeronaučne godine. Svetu misu je predvodio katedralni župnik, **mons. Stjepan Beretić**.

Pjevanje su predvodila djeca uz pratnju tamburaša, pod ravnanjem nastavnice i vjeroučiteljice **Ane Čavrgov**.

Organizator ovoga tradicionalnog okupljanja bila je Hrvatska glazbena udruga „Festival bunjevački pisama“ na čelu s **prim. dr. Markom Sen-teom**.

15 godina vrtića „Marija Petković – Sunčica“

U Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, 21. rujna svečano je proslavljen 15. rođendan vrtića „Marija Petković – Sunčica“. Nakon dječjeg programa prisutnima su se obratili ravnatelj Dječje ustanove „Naša radost“

Jašo Šimić, provincijalna predstojnica Družbe Kćeri Milosrđa s. **M. Emilia Barbarić** i **Mirjana Marković**, koja je u ime Ministarstva sudjelovala u poćecima otvorenja ovoga vrtića.

Istoga je dana u crkvi sv. Roka **mons. dr. Andrija Anišić** služio misu zahvalnicu za sve godine rada vrtića.

U Dječjemu vrtiću „Marija Petković“ dnevno se odgaja pedesetak djece. Za njih se skrbi pet odgojiteljica, od kojih je prva voditeljica vrtića bila s. **M. Iva Bagarić**, članica Družbe Kćeri Milosrđa, a nakon nje su radile s. **M. Silvana Milan**, s. **M. Mojmira Mašina**, s. **M. Jasna Crnković**.

Za otvorenje vrtića posebnu zaslugu ima pokojni pedagog **Dujo Runje** koji je snažno vjerovao u Montesori vrtić i njegovo ostvarenje u Subotici.

Održani XV. Dani Balinta Vujkova

Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi, kao najveća književna manifestacija u hrvatskoj zajednici trajali su od 6. do 8. listopada, te ponudili sadržajan i raznovrstan program. U četvrtak, 6. listopada oko 400 djece sudjelovalo je u programu *Narodna književnost u školi*. Predstavljene su im dvije nove knjige: iz opusa **Balinta Vujkova Šta na srcu to na jeziku** i prva knjiga epigrama *Svi na noge, svi u trk Ivana Balenovića*, a na kraju su pogledali predstavu *Vrijeme je za bajku* osječkog Dječjeg kazališta.

Središnji događaj Dana bila je Multimedijalna večer održana u petak u Velikoj vijećnici Gradske kuće, na kojoj su dodijeljene književne nagrade. Nagradu za životno djelo na području književnosti „Balint Vujkov Dida“, koju dodjeljuje Hrvatska čitaonica, dobila je književnica **Ljubica Kolarić Dumić** rođena u srijemskom selu Kukujevci, a koja već preko 40 godina živi i stvara u Hrvatskoj.

Nagrada „Emerik Pavić“ za najbolju knjigu u prošloj, 2015. godini, koju dodjeljuje Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, pripala je knjizi *Ban Josip Jelačić od Petrovaradina do Beča*; trijenalna nagrada za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike „Tomo Vereš“ pripala je zborniku radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu*.

U sklopu manifestacije, u četvrtak je u prostorijama Hrvatske čitaonice održan prvi „Književni salon“, a na temu *Suvremena hrvatska duhovna lirika u Vojvodini*. Uvodničar je bio svećenik i pjesnik vlč. **Marko Kljajić**.

U sklopu Dana Balinta Vujkova održano je savjetovanje *Književnost za djecu na manjinskim jezicima u Vojvodini* koje je okupilo predstavnike manjina koji su govorili o književnosti za djecu na mađarskom, slovačkom, rumunjskom, rusinskom, hrvatskom i češkom jeziku.

Godišnji katehetski seminar „Godina milosrđa”

Seminar za katehete pod nazivom „Godina Milosrđa“ održan je 8. listopada u Somboru, u župi Presvetog Trojstva, u organizaciji Katehetskog ureda Subotičke biskupije. Na seminaru je sudjelovalo tridesetak kateheta.

Trideseta „Zlatna harfa“

U subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije, u subotu, 8. listopada održana je trideseta „Zlatna harfa“ Subotičke biskupije na kojoj je nastupilo 13 dječjih župnih zborova i zbor vrtića „Marija Petković – Sunčica“.

Susret malih župnih zborova započeo je svečanim ulazom kroz „sveta vrata“ naše katedrale u ovoj Svetoj godini milosrđa. Slijedilo je Euharistijsko slavlje koje je predvodio **Siniša Tumbas Loketić**, župnik iz Selence u zajedništvu sa župnicima koji su doveli svoju djecu na ovaj susret.

„Zlatnu harfu“ i ove godine organizirao je Glazbeni odjel Katoličkog društva „Ivan Antunović“ na čelu s pročelnikom odjela **Miroslavom Stantićem**. „Zlatna harfa“ Subotičke biskupije ove godine je ponovno uvrštena u sastav „Zlatne harfe“ koju organizira Vijeće Franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Predstavljena knjiga s. Blaženke Rudić

U Pastoralnom centru „Augustinianum“ 8. listopada predstavljena je treća knjige sestre **Blaženke Rudić** pod naslovom *Povratak iskonu*. O poeziji sestre Blaženke govorili su časna majka sestara dominikanki **Katarina Maglica**, urednica knjige **Katarina Čeliković**, autor pogovora vlč. **Lazar Novaković** te autorica. Zbirka poezije *Povratak iskonu*, 21. je u ediciji Poezija, serije Duhovnost, nakladnika Katoličkog društva „Ivan Antunović“, a u sunakladi Kongregacije svetih anđela čuvara sestara dominikanki.

VIII. Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Plavni

U Plavni su u subotu, 15. listopada, i ponedjeljak, 17. listopada, održani VIII. Dani A.G. Matoša i dr. J. Andrića, manifestacija koju organizira HKUPD *Matoš* iz Plavne. Centralni dio ovogodišnje manifestacije bila je

svečana akademija 15. listopada *U čast velikana – Antuna Gustava Matoša, Josipa Andrića i Pere Tumbasa Haje* i predstavljanje knjige *Moj kutak sriće*, nedavno preminule članice udruge **Tonke Šimić**.

Program je nastavljen u ponedjeljak, 17. listopada, u OŠ „Ivo Lola Ribar“, gdje je dječja dramska skupina HKC-a „Bunjevačko kolo“ izvela predstavu *Velika tvornica riječi* u režiji **Nevene Mlinko**.

Mlada misa vlč. Patrika Tvorika u Vajskoj

U crkvi sv. Jurja u Vajskoj, 29. listopada slavljena je mlada misa **vlč. Patrika Tvoreka** koji je za mladomisničko geslo uzeo redak iz Ivanova evanđelja: *Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge* (Iv 13,34-35).

Tribina Inicijative „40 dana za život“

Članovi Inicijative „40 dana za život“ održali su 30. listopada u Pastoralnom centru „Augustinianum“ u Subotici tribinu na temu „Ključ života u tvojoj ruci je“. Na početku tribine nazočnima se obratio **Darko Temunović**, koji je s **Vesnom Gatarom** i još nekolicinom aktivista, organizator inicijative u Subotici. Prigodna predavanja održali su **dr. sc. Andrija Anišić** i **Dragan Muharem**, profesori na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije.

Inicijativa „40 dana za život“ prvi se puta ostvaruje u Subotici. Ova jesenska kampanja započela je 28. rujna i završila 6. studenog. Kroz nju je prošlo više od 80 molitelja koji su svaki dan miroljubivo bdjeli ispred subotičke bolnice od 6 do 9 sati ujutro.

Četvrti Hollywin u Subotici

U Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“ u Subotici, u ponedjeljak, 31. listopada, održan je 4. Hollywin u Subotici. Djeca i mladi izveli su na vrlo zanimljiv i originalan način život i djelovanje sv. Dominika. Predstavu je režirala **Nevena Mlinko**.

Dominikanci, mladomisnik **Ivan Marija Tomić** i časni brat **Ante Augustin Kazoti**, koji su došli iz Zagreba, svjedočili su o svom pozivu i životu u dominikanskom redu.

Tomislav Vojnić Mijatov primio službu lektorata

Četvorica bogoslova đakovačkog sjemeništa, 13. studenoga u crkvi sv. Katarine u Nijemcima, primili su službu lektora (čitača) od strane đakovačko-osječkog nadbiskupa **mons. Đure Hranića**. Za novog lektora postavljen je, među ostalim, i **Tomislav Vojnić Mijatov**, svećenički kandidat Subotičke biskupije, rodom iz Tavankuta.

Sadržaj

Kalendar	4
Astronomski i vremenski podaci za 2017. godinu	28
Pomrčine Sunca i Mjeseca tijekom 2017. godine	28
Kakvo će vrijeme biti u 2017. godini	28
Vrijeme po mjesecima	28
Zapovijedani blagdani	30
Obvezatni post i nemrs	30
Katolička crkva u svijetu	30
Katolička crkva u Hrvatskoj	32
Crkva u Bosni i Hercegovini i Makedoniji	32
Crkva u Crnoj Gori	33
Crkva u Srbiji	33
Apostolske nuncijature	33
Biskupi Hrvati izvan domovine	34
Značajniji datumi u Subotičkoj biskupiji	34
Katoličke novine i časopisi	35

Stjepan Beretić: Dragi Štioče (Riječ urednika)	37
--	----

PAPA GOVORI CRKVI I SVIJETU

Dragan Muharem (priredio) Amoris Laetitia – Radost ljubavi	39
(*) Blaženka Rudić: Bunjevačka tragedija	44

DUHOVNOST

o. Mato Miloš: Duhovno iskustvo i nauk karmelićanke, svete Elizabete od Presvetog Trojstva	45
(*) Molitva sv. Elizabete od Presvetog Trojstva	55
Josip Štefković: Sveta Majka Terezija (Agnes Gonxha Bojaxhiu)	56
Stjepan Beretić (priredio): Novi blaženici: fra Serafin Glasnović Kodić i don Anton Muzić. Ubijeni iz mržnje prema vjeri	61
Nadbiskup Fulton J. Sheen o molitvi krunice	65
(*) Ljiljana Crnić: Bez naslova	67
Pomoć crkvi u nevolji	68
Anđeoski naučitelj. Molitva svetog Tome Akvinskoga za mudro uređenje života	70
Božica Zoko: Bezgrješno začće	73
(*) Josipa Dević: Postojiš	76
Stjepan Beretić (priredio): Paulinac u Australiji	77
(*) Tomislav Žigmanov: Veliki tjedan	80

NAŠ KANDIDAT ZA SVECA O. GERARD TOMO STANTIĆ	
o. Mato Miloš: Hoću postati svet	81

NARODNO BLAGO

Antun Kesejić: Šokački pogrebni običaji i vjerovanja u Baču	85
(*) Željka Zelić: Grad bez neba	99
(*) Marica Mikrut: Plamen ljubavi	100

KULTURA

Marta Vargek: Knjiška produkcija voždanskih Hrvata 2015.-2016.	101
Josip Štefković: O knjizi Antala Hegedúsa <i>Život i restauracijska djelatnost kalačkog nadbiskupa Gabrijela Patačića</i>	109
(*) Silvester Bašić: Vapaj duše	112

MALA DANICA (uredila Katarina Čeliković)

Učimo od Malog princa	115
Katarina Firanj: Prva pričest	116
Katarina Firanj: Prvi put kod karmelićana (prvi susret s o. Gerardom)	118
Ruža Silađev: Zimske avanture jedne bubamare	119
Katarina Čeliković: Tužna zima	123
Katarina Čeliković: Bijeli padobranci	124
Mladen Milić: Osam stvari koje svatko može naučiti od sv. Petra	125
(*) Blaženka Rudić: Materice	125
Oratorij za djecu u Subotici	126
Malo se šalimo	128

MLADI (uredila Larisa Skenderović)

Jelena Pinter: Težnja k savršenstvu	130
Bruno Ferrero: Komad drveta	132
Vedrana Cvijin: Ženska snaga	133
(*) Ivan Dodig: Sjećanje	136
Larisa: Dijeljenje	137
Bruno Ferrero: Dvojica koja su vidjela Boga	138
Nikola Knezi: Zdrava provokacija	139
Vedrana Cvijin: Svjetski dan mladih u Krakovu	141
Susret hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru 2017.	143
Molitva sv. Filipu Neriju – radosnom zaštitniku mladeži	144

OBITELJ (uredila obitelj Huska)

Prava ljubav nikad ne umire	145
-----------------------------------	-----

Razgovarali Vesna i Ladislav Huska: Obiteljski razgovori	
– Obitelj Angele i Paje Dulić – živjeti Božji blagoslov	146
Razgovarali Vesna i Ladislav Huska: Svjedočanstvo	
mladog bračnog para: Jelena i Darko Temunović	
– kad Bog ljubav vodi	154
Nataša M. Firanj: Svjedočanstvo majke četvero djece	
– Sinovi rođeni za nebo	160
(*) Tinka Šimić: Njemu	162
Stjepan Beretić (priredio): Kuhinja	163
Lucia Knezi: Kad bolesnik ne može ist	166
Alojzije Firanj: Ko će prvi umrit	166

POVIJESNI KUTAK

Stjepan Beretić: Bunjevačko momačko kolo	167
(*) Stipan Bašić Škaraba: Zastvirale stare tambure	177
Stjepan Beretić: Dva stoljeća bajmačke župne crkve	178
Dr. Gyula Dudás: Izvještaj s ruševina bačke tvrđave	
iz 1842. godine	181
(*) Kata Kovač: Krpam	183
(*) Željko Šeremešić: Daj mi	184

DA IH NE ZABORAVIMO

Andrija Anišić: Neizbrisivi tragovi prof. Bele Gabrića	
– o 15. obljetnici smrti	185
(*) Franjo Ivanković: Zahvala velikom rodoljubu	191
Miroslav Stantić: Život i djelo Milana Asića te njegov doprinos	
hrvatskoj glazbi	193
(*) Branko Ivković: Leti pismo	201
Antun Lešić: 70. obljetnica mučeništva	
fr. Česlava Novaka OP	202

OBLJETNICE

Srebrna misa vlč. Károlya Vajde	207
Zlatna misa msgr. dr. Andrije Kopilovića	208
Zlatni jubilej redovništva s. Mirjam Pandžić	208
Zlatni jubilej redovništva s. Ljiljane Miković	209
Dijamantni jubilej redovništva s. Borislave Malagurski i	
s. Sofije Aladžić	210

DUHOVNA ZVANJA

Mladomisnik vlč. Arnold Lukács	211
Mladomisnik fra Péter Dezső	211
Mladomisnik vlč. Patrik Tvorek	212

NAŠI POKOJNICI

Miklós Szauer	213
Stjepan Barišić	213
József Füleki	214
Zvonimir Pelajić	214
Ante Sekulić	215
Ivan Holetić	215
(*) Katarina Čeliković: Mrtvi	216

KRONIKA

D. Muharem i K. Čeliković: Od Danice do Danice	217
Sadržaj	261

Znak (*) označava pjesme

Subotička Danica za 2017. godinu
tiskana je uz pomoć Grada Subotice

Crkva sv. Petra i Pavla, Bajmak (1817.-2017.)